ELLIE MIDWOOD

Când nu mai există nimic pentru care să trăiești,
luptă pentru iubire...

Violonista de la Auschwitz

LITERA

buzz BOOKS

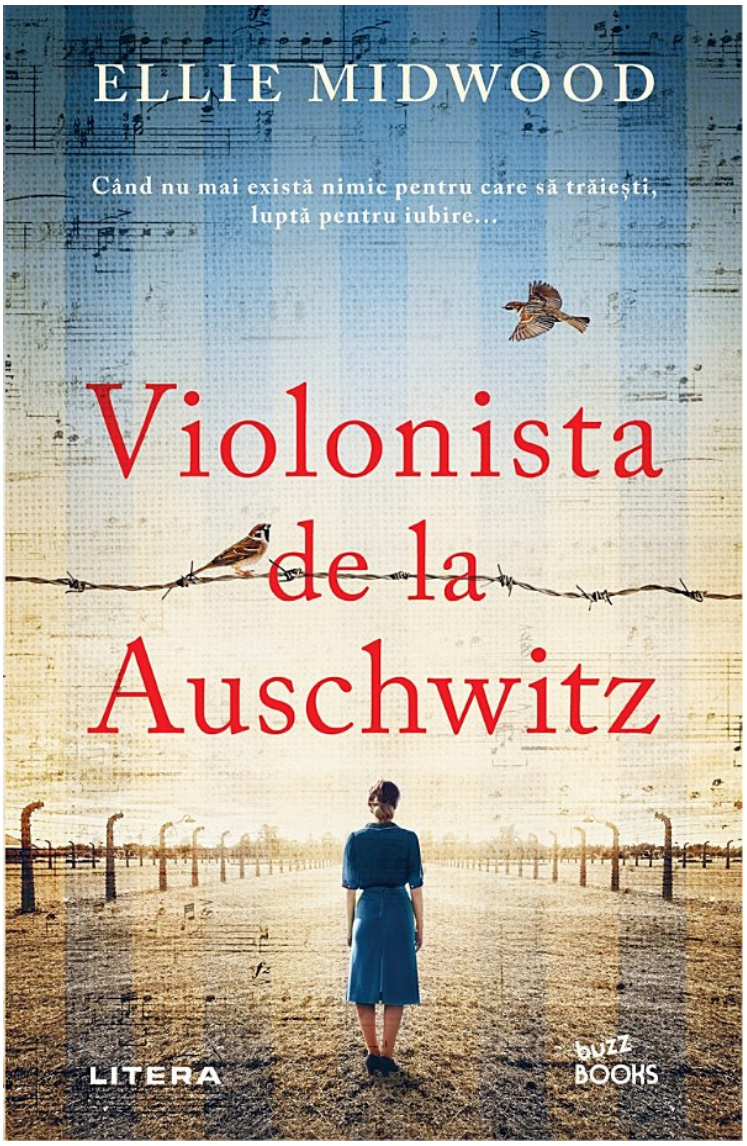
ELLIE MIDWOOD
Când nu mai există nimic pentru care să trăiești, luptă pentru iubire...
Violonista de la Auschwitz
LITERA
BUZZ BOOKS

buzz
BOOKS

Cărțile despre care toată lumea vorbește!

O colecție cosmopolită, locul de întâlnire a celor mai noi
opere de ficțiune contemporană – romane aflate în topurile
internaționale, premiate, ecranizate sau în curs de ecranizare,
traduse în zeci de limbi – cărți provocatoare,
pe care abia aștepți să le citești

ELLIE MIDWOOD

Violonista de la Auschwitz

Traducere din limba engleză și note
ADINA și GABRIEL RAȚIU

LITERA
București

The Violinist of Auschwitz

Ellie Midwood

Copyright © 2020 Ellie Midwood

Ediţie publicată pentru prima dată în Marea Britanie în 2020 de Bookouture, un imprint al Storyfire Ltd

Editura Litera

tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16 19

e-mail: contact@litera.ro

www.litera.ro

Violonista de la Auschwitz

Ellie Midwood

Copyright © 2021 Grup Media Litera

pentru ediția în limba română

Toate drepturile rezervate

Editor: Vidraşcu şi fiii

Redactor: Mona Apa-Slujenco

Corector: Cătălina Călinescu

Prepress copertă: Flori Zahiu-Popescu

Tehnoredactare şi prepress: Ofelia Coşman

Seria de ficţiune a Editurii Litera este coordonată de Cristina Vidraşcu Sturza.

ISBN 978-606-33-8110-2

ISBN EPUB 978-606-33-8213-0

Mamei și bunicii mele,
două dintre cele mai puternice femei
pe care le-am cunoscut vreodată.
M-ați învățat să fiu o luptătoare și să scriu
despre oameni luptători. Vă mulțumesc.

PROLOG

Auschwitz-Birkenau, 4 aprilie 1944

Nu vor exista chemări la rampă astă-seară. Cel puțin, nu pentru ea. Cu ochii ațintiți în față, la crăpătura din perete, Alma răsucea între degete o fiolă micuță, plină cu lichid incolor. O lună îi luase să facă rost de ea de la unul dintre deținuții din Kanada. Săptămâni la rând, bărbatul o tot dusese cu vorba, strâmbându-se și invocând tot soiul de scuze – *ar ajuta-o cu mare drag, dar lucrul pe care i-l cerea era de negăsit, doar medicii germani aveau așa ceva, și nu cei de prin partea locului, iar el nu știa cărui neamț să-i dea mită; cum era lesne de imaginat, nu avea relații amicale cu aceștia* – în speranța că ea se va răzgândi. Alma îl ascultase răbdătoare și îi răspunsese ferm că *nu e nici o problemă și că va aștepta atât cât este nevoie*. Până la urmă, bărbatul se văzuse nevoit să cedeze și să-i facă pe plac.

– Poftim marfa. Nu există alta mai bună aici, din ce mi s-a spus. E mai eficientă dacă o injectezi, dar se poate și înghiți. Doar că va dura mai mult să-și facă efectul.

– Mulțumesc. O să primești vioara ca răsplată, după ce…

– Nu-mi trebuie nimic.

Clătină categoric din cap și plecă ochii în pământul bătătorit de picioarele miilor de prizonieri, majoritatea dintre ei dispăruți și uitați.

– E amestecată cu ceva, ca să nu simți durere înainte să…

Nu-și duse gândul la capăt, ci doar se uită trist la ea, cu ochii lui albaștri și rugători și mâinile vârâte în buzunare.

Cu un zâmbet stins, Alma întinse mâna și-l strânse ușor de încheietură, în semn de recunoștință.

Durere. De-ar fi știut el câtă durere îndurase ea în ultimele săptămâni, nu ar fi tărăgănat atât până să-i aducă ce-i ceruse. Asta – substanța asta avea să-i curme durerea, nu să i-o provoace.

O bătaie bruscă în ușă o smulse pe Alma din reverie. Ascunse iute fiola în buzunarul rochiei negre, își împreună mâinile și se îndreptă de umeri.

– Ce este?

Zippy, mandolinista, confidenta și prietena Almei pe care o iubea de acum ca pe o soră, vârî capul pe ușă.

– A sosit Lagerführerin[1] Mandl. Suntem gata să începem.

Cu o legănare a capului, Alma își luă tocul cu vioara, bagheta de dirijor și partitura de pe masă. Înainte să iasă, aruncă o ultimă privire în oglindă.

Femeile din orchestra feminină erau considerate deținute privilegiate. Făceau parte din așa-zisa elită a lagărului, purtând haine civile și nefiind obligate să-și tundă părul. Erau printre norocoasele care nu trebuiau să-și rupă spinările la carierele de piatră ori să trăiască cu spaima temutelor triaje. Răsfățatele naziștilor, bine hrănite și cruțate de abuzurile pe care ceilalți le îndurau zi de zi. „Un aranjament nemaipomenit; ce motiv am avea să ne plângem?“, după cum spunea Zippy. Dar nu prea găseai demnitate într-o existență atât de umilitoare, când ți se lua însuși sensul vieții. Nu doar că ți se lua, îți era răpit, în miez de noapte, în cele mai crude moduri cu putință; sufocat, ars, aruncat într-un lac, într-un morman de cenușă, până când nu mai rămânea nimic din el, decât o amintire.

Amintirea durerii – surdă, nesfârșită, ca o otravă răspândindu-se lent în sângele ei.

Cu gândul la fiola din buzunar, Alma își netezi cu o mână părul negru, iar cu cealaltă își îndreptă gulerul de dantelă albă. Astă-seară va fi ultimul ei spectacol. Merita să arate impecabil.

Gardianca-șefă a lagărului

1

Auschwitz, iulie 1943

În după-amiaza cețoasă, prizonierii din Blocul 10 așteptau în tăcere, toropiți de căldură. Din când în când, o deținută asistentă trecea agale printre ei, să verifice dacă a mai murit cineva. Nu era zi să nu apară cadavre noi. Alma nu le ținea socoteala – avea destule griji din cauza febrei care o chinuia – dar, printre frânturi de somn, le auzea pe asistente când le dădeau jos din paturi. Unii dintre acești oameni erau deja bolnavi când, asemenea Almei, fuseseră urcați în tren la Drancy, lagărul intermediar francez. Alții se îmbolnăviseră pe drum, ceea ce nu era de mirare, căci fuseseră înghesuiți ca sardelele, câte șaizeci într-un vagon pentru vite. Alții muriseră în urma experimentelor ratate, când erau deja la Auschwitz.

Alma își roti încet privirea prin cameră. Era mărișoară, cu paturi atât de apropiate încât asistentele abia reușeau să se strecoare printre ele. Dar cel mai insuportabil era mirosul, duhoarea cumplită și pătrunzătoare, de sudoare râncedă, respirație fetidă, carne putredă și haine murdare, care-ți întorcea stomacul pe dos.

Spre deosebire de celelalte, grupul Almei nu fusese plasat în carantină la sosire. Nici nu fusese trimis direct la camerele de gazare. În schimb, avusese norocul îndoielnic de a ajunge aici, în Blocul Experimental – o clădire din cărămidă, cu două etaje și ferestre acoperite, ca să-i ascundă secretele sinistre de privirile curioșilor.

Uneori, asistentele se milostiveau de ei și deschideau pentru câteva minute ferestrele, ca să mai aerisească sălile. De cele mai multe ori, însă, asta mai rău le făcea. Atrase de mirosuri, roiuri de muște și țânțari năvăleau înăuntru și atacau trupurile costelive, împrăștiind boli și chinuindu-le pe femeile suferinde cu bâzâitul și înțepăturile lor. Cu cât mai multe răni infectate, cu atât mai multe cadavre ridicate de infirmierele rase pe cap, dintre care una nota întotdeauna numerele decedaților în fișele ei, ca să le arate mai târziu superiorului lor, doctorul SS Clauberg. Sinistrul regulament

german, aplicat de deținuții evrei. Alma remarcase rapid ironia acestei situații triste.

În prima zi petrecută în blocul ei, ceruse cu naivitate niște medicamente împotriva febrei, dar nu primise decât hohote de râs. Cu toată demnitatea posibilă în asemenea împrejurări – o sarcină complicată pentru un om care fusese tuns ca o oaie și primise un număr în locul numelui său – întrebase de aparatele radiologice pe care le observase în două săli de la parter, dar asistentele deținute o ignoraseră și de data aceasta.

– Vezi-ți de treabă, fu singurul răspuns pe care-l primi de la Blockälteste[2] Hellinger, o femeie blondă, cu față severă și banderolă de responsabil de bloc pe brațul stâng.

Era destul de clar că asistentele, deși prizoniere la rândul lor, nu se grăbeau să se împrietenească cu nou-venitele.

– Știu că nu suntem la Ritz, dar ospitalitatea lasă mult de dorit, îi replică sec Alma.

Luată prin surprindere, asistenta ridică ochii din fișă și se uită mirată la proaspăta deținută. Întregul bloc amuți numaidecât. Toți ochii se îndreptară spre ea. Reacția celorlalte îi dădu de înțeles Almei că aici nu prea se întâmpla ca cineva să dea replica.

– Deportată din Franța? întrebă Hellinger, măsurând-o cu o privire de gheață.

Vorbea germana corect, dar cu un puternic accent unguresc.

– M-am gândit eu. Toate pațachinele cu nasul pe sus vin de-acolo.

– Din Austria, răspunse Alma, zâmbind.

– Și mai grozav. Aere de imperialiști. O să te pună SS-ul cu botul pe labe rapid, Înălțimea Ta.

– Abia aștepți, nu-i așa?

Spre mirarea ei, Hellinger ridică din umeri, indiferentă.

– Puțin îmi pasă. M-au pus responsabilă de bloc ca să mă ocup de disciplină, nu ca să-mi bat capul cu voi. Jumătate dintre voi o să dați ortul popii până la sfârșitul săptămânii viitoare, iar cealaltă jumătate o să fumege pe coș în următoarele trei luni, asta dacă aveți noroc și supraviețuiți atât după intervenție.

Intervenție.

Alma știa că există un salon postoperator alături, dar nu aveau voie să intre în el.

– În acest caz, mă ofer voluntar, zise ea, doar ca să-i facă în ciudă.

Asemenea unui animal încolțit, mârâia și își arăta colții, într-un ultim efort de a-și păstra iluziile zadarnice – nu atât ca să-și rănească dușmanul, cât pentru a se convinge singură că nu îi e frică.

– Mi-e indiferent. Cu cât se termină mai repede, cu atât mai bine.

Alma se aștepta să urmeze pedeapsa – deținuții erau bătuți la cea mai mică nesupunere –, dar responsabila de bloc rămase neașteptat de tăcută. După câteva clipe de cugetare, Hellinger îi făcu semn să vină după ea. Cu o figură neîncrezătoare, Alma o urmă pe asistenta-șefă pe un coridor slab luminat, unde femeia o aștepta la ușa deschisă a salonului postoperator. În momentul în care Alma se apropie temătoare, femeia îi făcu un gest ironic din mână – *Intră, Înălțimea Ta.*

Aerul din salon era și mai irespirabil. Hellinger se opri în dreptul primului pat, pe care zăcea o femeie atât de palidă și asudată, încât semăna cu o mască mortuară din ceară topită.

Cu o nonșalanță înfiorătoare, Hellinger trase în sus halatul femeii. Alma simți că i se întoarce stomacul pe dos, dar se strădui să nu-și trădeze emoțiile. O crustă neagră acoperea carnea vie și roșie de pe abdomenul bolnavei, acolo unde avusese băşici. Chiar deasupra osului pubian, se vedea o cusătură lungă și grosolană, emanând un miros grețos.

– Sterilizare fără sânge, îi explică Hellinger, cu vocea netulburată a unui profesor universitar. O doză mare de radiații aplicată la ovare, urmată de extirparea chirurgicală a acestora pentru a verifica dacă *intervenția* a reușit. Radiațiile sunt atât de puternice, încât provoacă arsuri extinse. În mare parte, operația este efectuată fără anestezie. După cum poți vedea, pacienta aceasta a făcut o infecție gravă; dar doctorul Clauberg nu-și face griji. Încearcă să calculeze doza optimă care să nu producă asemenea arsuri, dar, deocamdată, ăsta-i singurul rezultat.

Acoperi abdomenul femeii și-i aruncă Almei o privire grăitoare.

Alma rămase împietrită mult timp.

– Există un sistem pus la punct? întrebă ea într-un final, regăsindu-și glasul. O metodă de selecție a deținutelor?

– Vorbim de nemți aici, răspunse Hellinger, zâmbind pentru prima oară, cu toate că Almei îi părea mai degrabă o grimasă. Totul e într-o ordine numerică perfectă. Până acum, au mers de la 50204 până la 50252.

Alma aruncă un ochi la numărul tatuat cu tuș albastru-deschis pe brațul ei stâng, 50381.

Se uită și Hellinger și se mai îmblânzi la față.

Alma înălță numaidecât capul, cu o privire hotărâtă în ochii ei negri.

– Pot să te rog ceva?

Hellinger ridică dintr-un umăr.

– Se poate să fac rost de o vioară?

– O vioară?

Din câte se vedea treaba, să ceri un instrument muzical la Auschwitz era la fel de nemaiauzit ca un răspuns obraznic aruncat unui superior.

– Ești violonistă cumva?

– Oarecum. N-am mai cântat de opt luni. Înțeleg că nu mi-a rămas mult timp. Mi-aș dori să mai cânt o dată, dacă se poate. Bineînțeles, dacă mai există vreo fărâmă de respect pentru ultima dorință a unui condamnat la moarte.

Hellinger promise că se va interesa. Se uită la mâna palidă a Almei, vrând parcă să i-o strângă, dar se răzgândi în ultima clipă și ieși brusc din salon. Era o cruzime să dai speranțe deșarte unui condamnat.

Alma rămase în fața femeii nemișcate și albe ca o stafie, invidiindu-i pe cei care erau trimiși de la început la gazare.

Aceleași zile nesfârșite. Același program care te aducea în pragul exasperării. Apă tulbure la micul dejun – nemții o numeau cafea. Doctorul Clauberg își făcea vizitele – „Deschide gura, să-ți văd dinții“. O franțuzoaică, făcându-și rugăciunile în latină, într-un colț, se legăna în față și-n spate, cu mâinile împreunate atât de strâns, încât i se albeau încheieturile degetelor.

Altă apă tulbure la masa de prânz – nemții o numeau supă. Norocoșii găseau în castron și câteva bucățele de napi putreziți. Sylvia Friedmann, o asistentă evreică deținută și mâna dreaptă a doctorului Clauberg, citea numerele de pe o listă. Femeia din colț se legăna tot mai tare, urlând și zvârcolindu-se, pe când două infirmiere o scoteau din salon și o târau pe coridor. Tăcere apăsătoare și sufocantă.

Hellinger strângea cearșafurile și cămășile de noapte spre a fi duse la dezinfectare. Femei goale și rase pe cap stăteau în poziție de drepți – tot doctorul Clauberg, dar, de data asta, le palpa sânii. Pesemne cineva anunțase că ar fi existat o gravidă printre ele. Doctorul Clauberg, cu un

rânjet de hienă, își frecase palmele în fața femeii – „Lapte!“ De data asta, femeia ieșise fără să protesteze și fără să fie nevoie de intervenția infirmierelor.

Cina. O felie de profont și un strop de margarină în palmă, linsă apatic de femei. O tânără belgiană din patul vecin, care plângea cu capul în pătură după mama ei – suspine triste și înăbușite, ca pentru a nu deranja pe nimeni cu durerea ei.

Noaptea. Lacrimi, lacrimi din toate paturile din jur, rugăciuni șoptite, numele celor dragi repetate ore în șir – același kadiș nesfârșit pe care Alma nu-l mai putea suporta.

Liniște, în sfârșit. Lumina argintie a lunii se revărsa prin geamul spart pe brațele Almei. O vioară invizibilă pe umărul ei. Degetele îi tremurau pe gâtul instrumentului ca aripile unui fluture. Arcușul din mâna dreaptă săruta coardele. Afară, câteva *Sanka*, așa-zise camioane ale Crucii Roșii, luau morții din Blocul 11, învecinat; Alma le zărise printre crăpăturile obloanelor, mergând înspre crematoriu. În mintea ei, răsuna Strauss, *Povestiri din pădurea vieneză*.

Muzică.

Pace.

Calm.

O lume în care un loc ca Auschwitz nu avea dreptul moral să existe.

– Alma? Alma Rosé?

Asistenta tânără, cu chip fraged și frumos, pe care o adusese Hellinger în salon, vorbea germana cu un pronunțat accent olandez. O năpădiră o mulțime de amintiri, din vremuri mai bune, în Olanda, când câteva familii o adăpostiseră de naziști. Anotimpurile treceau peste Europa măcinată de război, dar gazdele ei rămâneau la fel de loiale. Își riscau viețile ca s-o ascundă pe Alma de Gestapo, fără să aștepte nimic în schimb – doar un strop din muzica ei minunată. Alma le făcea pe plac bucuroasă; le datora viața și libertatea acelor oameni neînfricați și inimoși. Măcar cu muzica ei le plutea răsplăti ospitalitatea. Când zvonurile despre perchezițiile Gestapoului deveneau îngrijorătoare, o mutau în altă casă, dar oriunde s-ar fi ascuns, se simțea întotdeauna bine primită.

Cum era firesc, Alma recunoștea chipul fetei din fața ei; n-ar fi putut uita zâmbetele blânde ale celor care o ocrotiseră atâta vreme. Fetei, însă, îi luă mai mult timp până s-o recunoască. Alma nu se mai privise în oglindă de

câteva zile – sau să fi trecut săptămâni? –, dar își închipuia că nu e o imagine prea plăcută. Nu mai era o violonistă faimoasă, într-o rochie de seară elegantă, cu spatele gol; asta era evident.

– Magda, ai idee cine-i femeia asta? Nimeni alta decât Alma Rosé! îi spuse asistenta lui Blockälteste Hellinger, radiind de fericire. E violonistă. Foarte faimoasă în Austria. Neînțelegând tăcerea Almei, adăugă repede: Sunt Ima van Esso. Ai cântat în casa noastră din Amsterdam. În 1942, o sonată de Telemann. Nu mai ții minte?

Bineînțeles că ținea minte. O casă încălzită, împotriva ordinelor germanilor; o adunare clandestină a melomanilor; scaune elegante, de diverse modele, așezate în semicerc; femei în rochii de seară și bărbați la costum, toți cu ochii ațintiți la ea – femeia pe care o adorau și pentru a cărei muzică erau dispuși să înfrunte furia Gestapoului.

– M-ai acompaniat la flaut, reuși Alma să spună.

Amintirile erau dureroase. I se părea ciudat să-i strângă din nou mâna Imei. O revedere tristă în toate privințele. Ultima oară când se văzuseră, Alma era încă liberă.

Ima îi răspunse cu un zâmbet larg.

– Într-adevăr! Mă bucur nespus că îți amintești. Eram așa nepriceputǎ… cu siguranță ți-ai dat seama că sunt cu mult sub nivelul tău.

Simțind că îi tremură buza de jos, Alma mușcă din ea cu putere.

– Nicidecum. Ai cântat minunat, răspunse Alma, mândră să-și audă glasul atât de calm.

Ca întotdeauna, durerea pe care și-o provoca singură făcea minuni.

Magda Hellinger scoase un fluierat printre dinți.

– Deci avem o celebritate printre noi? De ce n-ai zis așa când mi-ai cerut afurisita aia de vioară?

– Trebuie neapărat să fii faimos aici ca să cânți la vioară? replică Alma, pe un ton mai tăios decât și-ar fi dorit.

– Nu neapărat, dar mă ajută să fac rost mai ușor de una, explică Hellinger. E muncă multă să aranjezi ceva la Auschwitz. O să mă coste să-ți fac rost de o vioară. Singura persoană care se pricepe la muzică e Fräulein aici de față. Nu mi-o lua în nume de rău, dar trebuia să-mi confirme ea mai întâi.

Ima o trăgea deja de mânecă pe Magda și se uita la ea cu ochi rugători.

– Te rog, Magda, draga mea! Adu-i instrumentul! O să rămâi cu gura căscată când o să auzi cât de frumos cântă. E o adevărată maestră, crede-mă

pe cuvânt. O să ai impresia că eşti la Filarmonica din Viena…

– Filarmonica din Viena, pe dracu'! mormăi Magda, uitându-se spre uşă. Chiar dacă fac rost de vioară prin Zippy, cum o să cânte la ea pe ascuns? Sau ţinem un concert aici, chiar sub nasul doctorului Clauberg?

– Doctorul Clauberg şi Blockführerinele[3] SS pleacă la ora şase, insistă Ima. Se întorc abia a doua zi dimineaţa. E aproape pustiu aici. Punem câteva fete de pază la uşă, ca să ne avertizeze în caz că vine cineva.

– Cu Blocul 11 ce facem? Nu crezi că o să audă muzica?

După o scurtă pauză, Ima ridică din umeri, cu un zâmbet blând şi tragic pe faţă.

– Sunt numai bărbaţi condamnaţi la moarte acolo. Crezi că o să ne pârască vreunul la SS că au ascultat ceva frumos înainte să înfrunte plutonul de execuţie?

Spre uluirea Almei, a doua zi, Magda îi aduse vioara. Cu o figură secretoasă, responsabila de bloc o scoase dintr-o faţă de pernă şi o întinse mândră sub privirile năucite ale Almei.

– Complimente de la Zippy.

Alma apucă vioara de gât, cu o aviditate pe care ceilalţi o manifestau doar la vederea pâinii.

– Cine e Zippy? întrebă, mai mult din politeţe.

Toată atenţia i se îndreptă spre instrumentul de care erau încă prinse fire de paie, rămase de când fusese scos din ascunzătoare. Încet şi aproape cu veneraţie, Alma îşi trecu degetele peste contururile viorii. Trecuseră opt luni, opt luni dureros de lungi, de când atinsese ultima oară vioara ei Guadagnini – tovarăşa de nădejde pe care trebuise s-o lase în grija iubitului ei, la Utrecht.

I se puse un nod în gât când îşi aduse aminte de mâinile calde ale lui Leonard pe obrajii ei înlăcrimaţi şi de încurajările acestuia cum că *o să se întoarcă în cel mai scurt timp şi că vioara o s-o aştepte la fel de nerăbdătoare ca şi el.*

Cu un cinism înfiorător, Alma se întrebă în ce pat o fi dormind Leonard acum, exact ca Heini, înaintea lui. În ultimii ani, Alma se învăţase cu trădările bărbaţilor. Doar viorile erau mereu credincioase. Vioara Guadagnini îi fusese alături când Váša, primul ei soţ, o anunţase că voia să divorţeze; îi fusese alături când iubitul ei, Heini, îşi luase tălpăşiţa şi o lăsase să se descurce singură în Londra, înainte de război. Nu-i convenise

că Alma trebuia să întreţină întreaga familia şi nici nu voise să ia viaţa de la zero alături o femeie pe care jura că o iubeşte mai presus de orice, cu doar câteva săptămâni înainte să părăsească Austria natală, însoţiţi de tatăl Almei. *Săracul Heinrich*, îşi zise Alma, amuzată, *nici măcar n-a avut curaj s-o privească în ochi înainte s-o ia la sănătoasa.* Ea fugise din Austria ca să-şi salveze viaţa; el fugise înapoi la Viena ca s-o salveze pe-a lui – o viaţă de huzur, lipsită de griji inutile.

– Cine-i Zippy? pufni Magda, cu o privire misterioasă. E secretul meu. Acum fă bine şi ascunde vioara şi să nu te-mpingă păcatul s-o atingi până când nu-ţi spun eu că poţi. Ai priceput?

– Da.

– Se spune: *Jawohl*[4], Blockälteste.

Când Alma îi aruncă o privire tăioasă, Magda îşi mai îmblânzi tonul şi schiţă un zâmbet neaşteptat.

– Nu-i musai să foloseşti tâmpeniile astea milităreşti când suntem doar noi, fetele, de faţă. Dar, în prezenţa gardienilor SS, a doctorului Clauberg sau Wirths, aşa trebuie să mi te adresezi. La fel să le vorbeşti şi lor, altminteri o să primeşti câteva bice pe spinare. Mai puţin de la Wirths, care e om cumpătat şi paşnic din fire. Între noi fie vorba, datorită lui blocul nostru are cearşafuri, cămăşi de noapte, prosoape şi chiar săpun. Ceilalţi, însă, nu sunt nici pe departe la fel de generoşi. Le place disciplina ăstora din SS.

Ca şi când n-ar fi auzit-o, Alma continua să admire vioara, cu un zâmbet fericit.

Când să plece, Madga auzi un surprinzător: „Mulţumesc, Blockälteste“. Nu-şi putu reţine un rânjet de mulţumire.

– Cu plăcere, Înălţimea Ta.

În seara aceea, amurgul coloră norii pufoşi în roz trandafiriu. După întoarcerea ultimelor echipe de muncitori, tăcerea se aşternu peste întreg lagărul. Câinii de pază dormeau în cuşti. Doar Blocul 10 fremăta de nerăbdare. Femeile care se puteau deplasa îşi mutau paturile care să facă loc unei scene improvizate în partea din faţă a camerei. Cu vioara în mână, Alma se foia de pe un picior pe altul, copleşită de emoţii, de parcă ar fi cântat pentru elita vieneză şi nu pentru gloata asta jalnică şi suferindă.

În sfârşit, se încheiară toate pregătirile. Se lăsă liniştea în Blocul Experimental. Alma îşi luă locul în faţa publicului, aşeză arcuşul pe coarde

și închise ochii. Prima notă, lungă și timidă, străpunse în tăcerea nopții. Alma se opri, șovăitoare, apoi prinse puteri și izbucni într-un crescendo fulminant și, deodată, până și numele Auschwitz se șterse din mintea victimelor sale. Nu mai erau aici; cu ochii închiși, legănându-se încet, fiecare femeie era cufundată în lumea ei, în care exista din nou frumusețe, iubiții le învârteau pe ritmuri de vals vienez, oamenii dragi lor încă trăiau, căci muzica este eternă și la fel și amintirile.

Într-un colț, Ima plângea pe înfundate, acoperindu-și gura cu baticul de asistentă. Rezemată de un perete, Magda își masa pieptul de parcă gândul că exista altceva dincolo de această lume crudă, în care semenii ei erau uciși cu sutele de mii, îi provoca o durere fizică. Cu toate acestea, zâmbea, căci, odată cu durerea, se retrezise în ea și speranța – speranța că poate nu era totul pierdut, de vreme ce o asemenea frumusețe reușea încă să se strecoare chiar și între zidurile Auschwitz-ului.

Cu degete fremătătoare, Alma deschise ochii și își privi publicul cu un zâmbet poznaș.

– Ce așteptați? răzbătu vocea ei prin tăcerea reverențioasă. Cânt degeaba? E nepoliticos și scandalos să stați nemișcate când auziți un vals. Dansați! Haideți, doamnelor, ridicați-vă și treceți la dans! Refuz să cred că ați uitat pașii.

În primele secunde, fetele se priviră șocate. Ideea părea de neconceput. După care Magda se duse hotărâtă la cel mai apropiat pat, făcu o plecăciunea teatrală și-i oferi mâna uneia dintre femei, cu o curtoazie demnă de un gentilom din Vechiul Imperiu.

– Domnișoară Mila, îmi acordați acest dans?

Fără să stea pe gânduri, fata numită Mila își puse palma micuță în mâna Blockältestei unguroaice. Chicotind de emoție și încântare, începură să se învârtă în spațiul îngust de lângă scena improvizată, în picioarele goale și în cămășile lungi de noapte. Imediat li se mai alătură o pereche, apoi alta, sub ochii înlăcrimați ai Almei, care-și găsise, în sfârșit, liniștea după multe luni. Prin puterea muzicii ei, le oferea acestor femei câteva clipe de libertate. Acum, putea muri împăcată.

Cel mai înalt rang al deținuților care supravegheau cazărmile, după Lagerältester (cel care supraveghea întregul lagăr)

Blockführerin (Blockführerin în cazul femeilor) este o funcție de administrare a cazărmilor din lagărele naziste, pe care o efectuau cadrele militare cu grad de Unterscharführer (sergent) în cadrul trupelor SS.

„Da, să trăiți“ (în limba germană în original)

2

August 1943

– Înălțimea Ta!

În ciuda zeflemelelor Magdei, se simțea acum un oarecare respect în tonul ei, când i se adresa Almei.

Mai mult decât atât, responsabila de bloc reușise cumva s-o ferească pe Alma de experimente, pentru ca femeile din Bloc să nu o piardă pe neprețuita violonistă care le făcea să uite de ororile captivității, ori de câte ori le cânta. Alma bănuia că tratamentul acesta preferențial i se datora Sylviei Friedmann, asistenta-șefă a doctorului Clauberg, care era aproape nelipsită de la „seratele lor culturale“. Mai mult ca sigur, ea acceptase să taie numele Almei de pe lista doctorului, după ce Alma îi făcuse pe plac și îi interpretat cântecele slovace favorite.

– Ce-ai zice dacă diseară ai cânta în fața unui public puțin mai diferit?

Se simțea o voioșie silită în glasul Magdei, dar privirile plecate îi trădau stânjeneala. În spatele ei, două nou-venite, numai piele și os, se foiau de pe un picior pe altul.

– Fetele astea fac parte din orchestra de femei, reluă Magda. Pe ele le auzi cântând în fiecare dimineață, când ies pe poartă Kommandourile externe – echipele de muncitori. „Munca te eliberează“ și toate aiurelile alea. Ofițerii SS consideră că munca silnică merită sărbătorită prin muzică.

Expresia dezgustată a Magdei dovedea destul de limpede ce părere avea despre lozinca inscripționată deasupra porții – *Arbeit macht frei*.

– De-asta au și format orchestre în lagăr.

Alma continua să tacă.

– Bună ziua, Frau Rosé, zise femeia mai tânără, făcând un pas înainte.

Rochia vărgată și largă îi accentua și mai mult trupul costeliv. În mod curios, nu avea capul ras – Alma îi vedea cârlionții roșcați, prinși cu grijă sub batic.

– E o onoare să vă cunoaștem. Suntem mari admiratoare ale talentului dumitale.

– Eu sunt Hilde, iar ea este Karla, făcu prezentările prietena ei.

Asemenea Karlei, Hilde vorbea limba maternă a Almei, dar cu un pronunțat accent prusac, spre deosebire de accentul ei vienez discret. Purta tot rochie vărgată și batic, ceea ce-i dădea de înțeles Almei că ar fi un soi de uniformă a membrelor orchestrei.

Cele două fete începură să vorbească, una peste cealaltă.

– Zippy ne-a spus despre succesul răsunător al seratelor dumitale culturale…

– Cântă și ea în orchestra noastră…

– Eu cânt la flaut și la piculină…

– Eu sunt percuționistă, dar, între noi fie vorba, ne ies niște miorlăieli oribile pe care Gestapoul le-ar putea folosi ca instrument de tortură și muzică de fanfară, bune doar să mărșăluiască Aussenkommandourile – echipele externe – pe ele.

– Sofia, conducătoarea noastră de orchestră, se străduiește să ne organizeze cât poate ea de bine, dar suntem precum maimuțele la flașnetă.

– Azi e ziua unuia dintre gardieni și ne gândeam că am…

– Nu.

Șocate de un refuz atât de categoric – primul cuvânt care ieși dintre buzele strânse ale Almei –, cele două fete schimbară o privire neliniștită.

Lângă ele, Magda pufni ușor, cu un dispreț blajin.

– V-am zis eu că o să refuze. Înălțimea Sa n-a înțeles încă unde se află. Dacă ar fi repartizată la o echipă externă, unde s-o pună să care pietre de la un morman la altul, doar ca să-i distreze pe gardieni, s-ar învăța minte să nu mai strâmbe din nas când i se oferă asemenea oportunități. Noi am greșit că am cam răsfățat-o.

– Nu cânt pentru porcarii ăia naziști, replică Alma.

Văzând chipurile îngrozite ale fetelor la auzul acestei insulte aruncate cu atâta imprudență, pe buzele Almei apăru un rânjet sinistru.

– Porcari, repetă Alma încet, savurând cuvântul. Asta sunt. Niște scursuri de prin te miri ce găuri, care au invadat continentul cu mizeria lor. Vreți să cânt pentru ei? De ce să-mi irosesc talentul? N-ar recunoaște o muzică de calitate nici dacă i-ar izbi în față.

Albă ca varul și cu ochii holbați, Karla tremura atât de puternic, încât buclele i se desprinseră din batic.

– Nu mai vorbi așa! O să te pârască lumea la Kapo[5] sau la o Blockführerin SS, pentru un colț de pâine, și s-a zis cu dumneata.

– Foarte bine. N-aveți decât să mă pârâți chiar voi, dacă doriți. Puțin îmi pasă.

Nu era doar sfidare în vorbele ei; chiar nu îi păsa dacă vreun gardian SS o punea la zid și-o împușca pentru că era slobodă de gură.

Magda râdea în hohote. *Ați mai pomenit așa ceva?* părea să spună chipul ei.

– Înălțimea Ta, zise și se apropie de patul Almei. Nu fi proastă. Ridică-te.

Alma nu se clinti.

– Te-ajut eu? Ce importanță are pentru cine cânți, pentru noi sau pentru gardieni? stărui Magda.

– Are o mare importanță pentru mine.

– Fetele au dreptate. O să te pârască cineva și-o să ajungi în blocul vecin din cauză că ești arogantă. Să vezi atunci ce-o să te perpelească Gestapoul.

– Pot să mă omoare în bătaie dacă vor. Asta nu va schimba nimic. Pot să mă omoare, dar n-o să mă convingă să cânt.

– Am mai văzut oameni îndărătnici la viața mea, dar tu întreci orice închipuire, zise Magda, clătinând din cap. Am făcut tot ce-a depins de mine, adăugă, întorcându-se către fetele din orchestră, înainte să plece. Vă descurcați singure de aici. Am și eu treburile mele.

Cele trei femei se măsurară în tăcere, preț de câteva clipe. În cele din urmă, Karla își drese glasul și începu:

– Frau Rosé, știu că ești din Austria… Suntem vecine. Eu sunt din Germania. Familia dumitale e cunoscută acolo, în cercurile de artiști. Unchiul și tatăl dumitale au fost niște filantropi remarcabili…

Dar vocea i se stinse. Aștepta, aproape cu disperare, o reacție din partea Almei.

– Ce legătură are familia mea cu ce se întâmplă aici? întrebă Alma, oftând, vizibil iritată de această discuție.

Familia. Cuvântul își pierduse de mult înțelesul inițial. Naziștii au dat buzna în Viena ei natală și le-au răpit totul; au împrăștiat neamul Rosé în toate zările. Unii au fugit, printre care și fratele Almei, Alfred, și soția lui. Alții au rămas, sperând că acea nebunie colectivă va trece, printre aceștia numărându-se și tatăl bătrân al Almei. Dar nebunia căpăta mereu forțe proaspete; în fiecare zi, o nouă lege antisemită se adăuga listei

interminabile. În scurt timp, vechii prieteni nu-i mai puteau vizita, iar tatăl Almei, Arnold Rosé, reputatul fost concertmaistru, dat afară de la Filarmonică, nu avea voie să mai interpreteze partituri compuse de germani în propria locuință. Alma era aproape ușurată că mama ei decedase înainte să înceapă toate aceste monstruozități. I s-ar fi rupt inima să vadă cruzimea și teroarea Cămășilor Brune ale lui Hitler.

Familia. Până la urmă, au rămas doar doi, Alma și Arnold – iubitul ei *Vati*, care, dintr-un muzician de renume, se transformase într-un bătrân dărâmat, în doar câteva luni. Abia după ce s-a convins că nu mai e dorit în țara lui, a acceptat ca Alma să-l ducă la Londra, spre a-l feri de primejdii.

Familia, se gândi Alma și, deodată, o cuprinse o tristețe profundă.

– Mă gândeam că, dacă nu pentru dumneata…, continuă Karla, părând să caute cuvintele potrivite. Crede-mă, înțeleg perfect ce simți, dar, poate… pentru noi, ai fi dispusă…

Încă un moment de tăcere stânjenitoare.

Alma o privea încruntată.

Într-un final, colega Karlei scoase un oftat exasperat.

– Prietena mea încearcă să-ți spună că, dacă accepți să cânți pentru ei, să cânți cu noi, toată orchestra va primi rații suplimentare. Așa cum am menționat deja, nu ne prea pricepem la ceea ce facem și am avea nevoie de cineva… cu pregătire.

– Cu pregătire și experiență, completă Karla.

– Și talent.

– Și talent, fără doar și poate.

– Ideea este, reluă Hilde, că atunci când cântăm bine, primim mai multă pâine și, uneori, chiar cârnați. Ne-ar prinde foarte bine niște pâine și cârnați.

Expresia de pe chipul Almei se mai îndulci. Pe buze i se înfiripă un zâmbet firav.

– Pentru asta vă agitați atât? Trebuia să fi spus așa de la bun început. N-am refuzat niciodată să particip la un concert caritabil.

– Deci o să cânți cu noi?

Karla se lumină la față și își împreună mâinile la piept.

– Da. Numai că…

Cu o grimasă scârbită, Alma trase de cămașa de noapte – uniforma Blocului Experimental.

– Nu mă pot prezenta în așa ceva.

– Îţi facem imediat rost de o rochie din Kanada! O să arăţi ca o prinţesă diseară.

– Ce mai e şi Kanada? întrebă Alma.

– Ah, Kanada e… raiul pe pământ, spuse Karla visătoare, înălţând ochii spre tavan. Un loc unde poţi găsi orice.

– E un sector de la Birkenau, cel mai curat din tot lagărul, explică Hilde, văzând nedumerirea Almei. Câteva barăci unde sortează hainele şi obiectele nou-veniţilor. Le triază, le dezinfectează şi le trimit în Germania, ca să le poarte arienii. Dacă ai vreodată nevoie să „organizezi“ ceva, acolo te duci.

Pe atunci, Alma nici nu-şi dădea seama cât de profetice se vor dovedi acele cuvinte.

Exact cum promiseseră, în mai puţin de două ore, fetele reuşiră să-i aducă o rochie de seară. Mirosea vag a parfumul altcuiva şi era cu un număr mai mare, dar Almei puţin îi păsa cum arată. Niciodată nu se îmbrăcase cu atâta silă; niciodată nu simţise o asemenea ură faţă de publicul ei. Dar fetele din orchestră erau lihnite, aşa că Alma îşi înghiţi repulsia şi plecă după ele în noapte.

Intrară într-un bloc în care câteva becuri răzleţe luminau scena de scânduri. Scârţâi chiar şi sub greutatea trupului ei plăpând în momentul în care se înfăţişă publicului, cu vioara în mână. Nu se compara cu o Guadagnini, dar era bine acordată şi avea toate coardele, iar pentru Alma era tot ce conta. „În mâini pricepute, orice instrument de bun“, spunea tatăl ei.

În momentul în care aşează vioara pe umăr, Alma se întrebă ce-o fi făcând *Vati* al ei în Anglia. Îl lăsase la loc sigur, în Londra, iar ea, ignorând toate sfaturile, plecase în Olanda, unde muzicienii evrei încă îşi găseau de lucru. În ciuda ameninţării armatei germane care-şi înfigea ghearele în Europa devastată de război, timp de câteva luni, Alma cântase neobosită oriunde era angajată şi-i trimitea tatălui ei o parte din câştiguri. Apoi, însă, Germania invadase Olanda, cu doar câteva săptămâni înainte ca ea să revină la Londra, şi nu mai reuşise să ia legătura cu tatăl ei. Acum, ridicând arcuşul la Auschwitz, Alma şi-l imagina luându-şi ceaiul într-un sătuc englezesc liniştit, departe de bombardamente şi de tot acest „antisemitism ştiinţific“ – protejat, neatins de o asemenea mizerie.

În seara asta, va cânta pentru el. Nu pentru adunătura pestriţă de ofiţeri SS în uniforme cenuşii, elegante, nici pentru acei *Kapo* îmbrăcaţi în haine

civile, ci pentru el. Va cânta cât mai frumos cu putință, nu pentru a satisface aceste creaturi odioase pe care le disprețuia cu patimă, ci pentru ca el să fie mândru de ea.

Cântă, în acea seară, toate partiturile lui preferate. Pe toate, din memorie, puternic și sfidător, și nu se sfii să interpreteze nici compozitori evrei. La desert, le servi Ceaikovski, *Anotimpurile*, „Decembrie: Crăciun“, doar ca să râdă de ei, amintindu-le de națiunea în fața căreia pierdeau la momentul acela războiul. Spre dezamăgirea ei, gardienii SS nu-i înțeleseră gluma și izbucniră în aplauze furtunoase.

Pentru prima oară în cariera ei, Alma nu-și salută publicul cu o reverență.

După spectacol, primiră, într-adevăr, pâine și câte o bucată de cârnat mucegăit. Alma le oferi fetelor porția ei.

În apartamentul Lagerführerinei, care o chemase la ea la câteva zile după concert, mirosea vag a liliac. În timp ce Alma stătea pe un scaun în fața Mariei Mandl, șefa lagărului de femei de la Birkenau, o deținută aranja florile proaspete într-o vază, sub privirile nervoase ale lui Mandl. Din câte-și dădea seama Alma, dacă nu ar fi fost ea în cameră, Mandl s-ar fi răstit de mult la femeie. În situația de față, însă, Lagerführerina nu scotea o vorbă și se uita țintă la silueta pirpirie. Abia după ce ieși deținuta, Mandl îndreptă ochii spre Alma.

Alma bănuia că avea treizeci și ceva de ani, cu doar vreo doi mai puțin decât ea; deși era destul de greu să ghicești vârsta corectă a gardiencelor și deținutelor de aici. Dar, în vreme ce deținutele îmbătrâneau prematur din pricina foamei, epuizării și bolilor, chipurile altminteri frumoase ale gardiencelor erau stricate de zbârcituri timpurii, din cauza strigătelor constante care le schimonoseau gurile și le săpau riduri adânci între sprâncenele atent pensate. Ura le îmbătrânea în aceeași măsură în care suferința le îmbătrânea pe victimele lor. O răsplată cum nu se putea mai potrivită, după părerea Almei.

– Gardiencele mele îți ridică în slăvi prestația, zise Mandl în cele din urmă. Tatăl tău a fost concertmaistrul Filarmonicii din Viena.

Nu era o întrebare, ci o afirmație în care se simțea o oarecare doză de respect.

Alma îi recunoscu accentul familiar. *O compatrioată, așadar, Lagerführerina Mandl*.

– Eu nu sunt de fel din Viena, reluă Mandl, foindu-se în scaun, ci din zona Austriei Superioare.

Un orășel – ori un sat – atât de mic, încât îi era rușine să-i spună numele. Alma rânji. Exact cum zicea ea: niște porcari, toți acești soldăței.

– V-am auzit cântând, pe tine și pe tatăl tău, chiar înainte de Anschluss[6].

Firește că înainte de Anschluss. După anexarea Austriei, toți muzicienii evrei fuseseră dați afară de brutele din Ministerul Propagandei și înlocuiți de arieni. Arieni care nu erau în stare să cânte nici o notă corect, dar asta nu conta câtă vreme aveau sânge pur.

Alma continua să o privească pe șefa lagărului, fără să scoată o vorbă. Ar fi mințit dacă ar fi spus că nu o distra s-o vadă pe Mandl cum se foiește stânjenită de tăcerea ei.

– Ce noroc pe noi să te avem aici, nu crezi? spuse Mandl și chiar îi zâmbi de data asta.

Era zâmbetul ezitant și stângace al unei femei care nu făcea asta prea des.

Alma ridică din sprâncene. Ce era asta, o glumă nesărată?

– Ce vreau să spun e că Herr Kommandant va fi încântat să te asculte cântând pentru el și oaspeții săi. Și eu sunt o mare iubitoare de muzică. Avem, iată, acest lucru în comun.

E singurul lucru pe care-l avem în comun, îi venea Almei să spună.

– Mi-ai face o imensă favoare dacă le-ai putea învăța câte ceva pe femeile alea din care încerc să încropesc o orchestră, murmură Mandl, cu un chicotit rușinat. Le-ai auzit în ce hal cântă. Îmi imaginez că, pe tine, scârțâiturile lor te zgârie la ureche mult mai rău decât pe mine.

– E greu să cânți corect când îți chiorăie mațele de foame, replică Alma.

Preț de câteva secunde, Mandl se uită la ea, parcă nevenindu-i a crede că acestea erau primele cuvinte pe care i le adresa celebra violonistă.

– Pot să le învăț să cânte muzică vieneză de calitate, dar nu pot, pur și simplu, să trăiesc sau să lucrez în aceste condiții, continuă Alma, pe un ton glacial. Am văzut unde locuiesc ele acum și, cu tot respectul, Lagerführerin, adăugă, sperând să nu pară prea sarcastică, condițiile sunt îngrozitoare. Dacă dorești să conduc orchestra, ne trebuie altă locuință, cu o cameră în care să putem exersa, o magazie în care să depozităm instrumentele și acces la dușuri, ca să arătăm prezentabil la fiecare spectacol. Ne trebuie uniforme noi, nu zdrențele alea vărgate pe care le poartă acum. Și să li se dea de mâncare, pentru Dumnezeu! Mese regulate și consistente, nu firimiturile pe

care le aruncați fetelor după spectacole, ca pe niște oase la câini. E înjositor! Cum ar putea cineva crea muzică bună când e mereu umilit în asemenea măsură? Nici măcar eu n-aș mai putea cânta, dacă aș fi obligată să trăiesc în asemenea condiții, fie și numai pentru câteva săptămâni.

Alma făcu un semn din cap spre vaza cu flori.

– Dacă lași liliacul fără apă și lumina soarelui, nu te aștepți să-ți bucure simțurile cu frumusețea și parfumul lui. Cu mâna pe inimă, ne poți pretinde să îi delectăm pe camarazii dumitale cu muzica noastră, dacă ne privați de apa și lumina *noastre*?

Cu capul aplecat într-o parte, Alma aștepta o reacție din partea lui Mandl, enervată că trebuia să-i explice asemenea lucruri elementare compatrioatei sale.

Timp de câteva clipe, șefa lagărului de femei rămase încremenită, neștiind ce să zică. O deținută, evreică pe deasupra, îi contestase autoritatea, iar prizonierele ei nu degeaba o porecliseră Bestia. Birkenau era regatul ei, unde doar ea dădea ordine. Aici nu era un simplu conducător, ci Dumnezeul numit de Führer, cu drept de viață și de moarte asupra celorlalți. Tocmai de-asta avea o armă în tocul de la șold. Ucisese din motive mult mai neînsemnate, și cu toate astea…

… cu toate astea, Mandl nici nu îndrăznea să ridice tonul la femeia din fața ei, căci și-ar fi pierdut poziția de superioritate de la primul strigăt, oricât de contradictoriu ar fi părut. Țipetele și înjurăturile erau nelipsite în casa ei natală, proferate în special de tatăl ei bețiv și întâmpinate cu un torent de insulte de mama ei: *lepădătură, porc mizerabil, las' să crape în șanțul ăla din care s-a târât afară*.

Mandl ar fi putut băga mâna în foc că, în casa familiei Rosé, nu țipase niciodată nimeni. În casa familiei Rosé, oamenii cântau la instrumente, mâncau din farfurii de porțelan, cu tacâmuri de argint, și sărutau galant mâna doamnelor. Nu, țipetele vulgare sau – mai rău – bătăile n-ar fi făcut decât să accentueze diferențele de educație dintre ele, iar Mandl nu putea permite așa ceva. În prezența celorlalte, va fi în continuare Bestia. În prezența Almei Rosé, va rămâne o admiratoare manierată a tuturor lucrurilor pline de rafinament.

– Nu mi se par niște pretenții exagerate, spuse ea gânditoare, într-un final. Veți primi o baracă nouă. Și uniforme noi. În ceea ce privește dușurile, va trebui, deocamdată, să le împărțiți cu deținutele din sectorul Kanada.

– Nici o problemă, Lagerführerin. Mulțumesc pentru generozitate și înțelegere.

Își strânseră mâna la ușă – era pentru prima oară când Mandl dădea mâna cu o deținută. Dar Alma Rosé nu se comporta ca o deținută oarecare, ci mai degrabă ca un oaspete distins, care îi onora cu prezența ei. Mult timp după plecarea celebrei violoniste, Mandl rămase nemișcată, cu ochii în palmă și un zâmbet tâmp întipărit pe față. Dăduse mâna cu nimeni alta decât Alma Rosé.

Prizonier într-un lagăr nazist desemnat să-i supravegheze pe ceilalţi şi să desfăşoare diverse sarcini administrative

Anexarea Austriei de către Germania nazistă, la 12 martie 1938

3

Blocul Muzical de la Birkenau avea și un număr pe el – 12. Baraca cenușie, din lemn, era amplasată chiar la marginea lagărului de femei, într-o zonă mult mai ferită. Aici, iarba nu era mâncată de deținutele înfometate, iar pinii le ofereau umbră în după-amiezile toride. Alma, însă, nu se lăsa amăgită. Un strat subțire de funingine, proaspăt depus, colora peluza în cenușiu. Pinii mascau gardul din sârmă ghimpată, înalt de cel puțin patru metri. Dar, cel mai sinistru lucru dintre toate era un corp lung de clădire, cu un un coș înalt, care se întindea imediat lângă gard, precum un prădător la pândă. Dormita în momentul acela – coșul nu scuipa fum unsuros și înecăcios spre cerul azuriu, dar Alma știa foarte bine la ce se uita. Era crematoriul.

– Noul vostru bloc, o anunță Maria Mandl, pe tonul vesel al unei recepționere de hotel.

Una dintre gardiencele care o însoțeau tuși ușor, spre a-i da de înțeles Almei că favorurile acordate de șefa lagărului unor deținute nedemne trebuiau primite cu recunoștință.

– Minunat, murmură Alma, cu ochii la coș.

– Fetele au fost transferate ieri, dar, după cum poți auzi, au început deja să exerseze, zise Mandl, cu un zâmbet și mai larg. Vino să te prezint.

– *Achtung!*[7] zbieră altă gardiancă, intrând în baracă.

După ce-și șterse discret mâna liberă pe rochia albastră – noua uniformă a orchestrei feminine de la Birkenau –, Alma le urmă pe Mandl și pe gardience, cu vioara în mâna cealaltă.

La vederea gardiencelor SS și a înseși șefei lagărului de femei, membrele orchestrei se ridicară numaidecât și încremeniră în poziție de drepți. Mandl le făcu semn să se așeze la loc, pe scaunele așezate în semicerc, în jurul pupitrului de dirijor din mijlocul spațiului pentru repetiții. Apoi se întoarse spre Alma, cu o expresie de desăvârșită mulțumire pe chip.

În împrejurări normale, Alma ar fi privit-o ca pe o glumă proastă. Dar înțelese repede că, pentru Birkenau, mai suprapopulat și mai infect decât lagărul principal de la Auschwitz, baraca aceasta era dintre cele mai

acceptabile. Alma nu intrase niciodată în barăcile obișnuite din lagăr, dar auzise multe despre ele. Lagărul de femei de la Birkenau era una dintre amenințările preferate ale Magdei pentru nou-venite, iar poveștile de groază ale responsabilei de bloc maghiare își atingeau întotdeauna scopul:

– Dacă te mai joci cu răbdarea mea, îți trec numele pe lista de transfer. Crezi că e rău la Auschwitz? Hai să vedem dacă-ți place să dormi pe un pat de lemn, suprapus, cu încă șapte-opt femei înghesuite lângă tine, în loc să ai patul tău, cu saltea și pernă. Iar, dacă n-ai loc în paturile de lemn, trebuie să dormi la nivelul inferior. Ai idee ce înseamnă nivelul inferior? Podeaua de piatră udă. E un spațiu așa îngust, că va trebui să te strecori ca într-o cușcă de câine. Dacă ai noroc să încapi lângă alte șapte femei într-unul dintre paturile de la mijloc, să nu te mire dacă te trezești cu excremente în cap în timp ce dormi – dizenteria e foarte frecventă și, odată ce se închid ușile blocului, adio mers la latrină, mieluțelele mele. Toată lumea își face treaba pe unde se nimerește. Există și paturile de sus, foarte râvnite de femeile care dorm dedesubt, dar și astea au neajunsurile lor: când plouă, îți curge apa direct pe moacă, printre scândurile acoperișului. Iar vara se face o asemenea nădușeală, încât te sufoci mai repede decât în camera de gazare. Noaptea, vin șobolanii să vă ronțăie călcâiele rozalii. N-aveți idee cât de mult le plac prospăturile.

Între timp, Alma se lămurise că Blockälteste Hellinger folosea aceste povești înfricoșătoare ca să le țină la respect pe prizoniere și că nu-și dusese niciodată la capăt amenințările de a le transfera în iadul de la Birkenau, dar imaginile erau extrem de convingătoare. Nici măcar promisiunile lui Mandl că orchestra va primi o locuință nouă nu reușiseră s-o liniștească pe Alma. Tot Birkenau era. Anticamera camerei de gazare.

Cercetă cu luare-aminte încăperea. Obișnuitele paturi cu trei niveluri de la Birkenau, dar, spre ușurarea Almei, acestea aveau cearșafuri. Pături și perne adevărate, una pe fiecare pat. Podeaua era din lemn, nu din pământ sau piatră; nu exista tavan, doar acoperișul, dar de el atârnau cabluri cu becuri, ceea ce era deja un lux nemaiauzit pentru celelalte deținute, care trebuiau să-și dea rația de pâine în schimbul unor cioturi de lumânări, ca să aibă un strop de lumină în barăcile lor ca niște grajduri. Era o colibă jalnică, dar o colibă jalnică în care se putea locui, și asta era tot ce conta deocamdată.

Alma îi aruncă lui Madl un zâmbet crispat.

– Lagerführerin, nu știu cum să-ți mulțumesc pentru generozitatea dumitale, spuse Alma, străduindu-se din răsputeri să-și ascundă sarcasmul din voce.

Mandl zâmbea cu gura până la urechi.

– N-ai de ce să-mi mulțumești. În ciuda zvonurilor care circulă, sunt deschisă la orice discuție rațională, iar argumentele pe care mi le-ai adus au fost foarte convingătoare. Am făcut ce era normal să fac în situația de față.

O adevărată filantroapă cu biciul în mână, se gândi Alma, silindu-se să zâmbească din nou.

– O, și aici e apartamentul tău, o anunță Mandl, deschizând ușa camerei de lângă intrare.

Era o debara, nu o cameră și nicidecum un „apartament“. Patru pereți albi între care, printr-o minune, fuseseră înghesuite un pat, o masă cu două scaune și un dulăpior. *Ăsta-i Birkenaul, iar calul de dar nu se caută la dinți*, cugetă Alma, posomorâtă. Trebuia să fie recunoscătoare că avea camera ei și, prin urmare, se putea bucura de puțină intimitate.

Totuși, nu putea să nu se revolte împotriva acestei inechități. De ce să-i mulțumească acestei femei pentru că îi dăduse un coteț de câine, când nici măcar n-ar fi ajuns aici, dacă nu era Führerul lor dement cu declarațiile lui potrivit cărora să fii evreu era o crimă împotriva umanității, ce trebuia pedepsită cu moartea? De ce să fie recunoscătoare pentru o fărâmă de milostenie acordată ei și noilor ei protejate, când nici una dintre ele nu ar fi trebuit să se afle acolo; când toată această fabrică de exterminare nu ar fi trebuit să existe?

– Mulțumesc, Lagerführerin, izbuti să rostească printre dinți. Ești foarte generoasă.

În clipa aceea, observă un șal atârnat pe spătarul unuia dintre scaune.

– Se pare că mai locuiește cineva aici, spuse, arătând spre el.

– A locuit mai demult, răspunse Mandl, luând nepăsătoare șalul de pe scaun și aruncându-l pe hol.

Alma se cutremură, căci abia acum își dădea seama cât de trecătoare sunt aceste privilegii.

Cu aceeași eleganță placidă și studiată, Mandl îi făcu semn Almei s-o urmeze în mijlocul camerei de repetiții. Se opri în dreptul pupitrului de dirijor și duse mâinile la spate. Flancând orchestra pe ambele laturi, gardiencele ei îi imitară poziția, ca două reflexii demente, în uniformă.

– V-o prezint pe Alma Rosé, care vă va fi de-aici încolo Kapo şi dirijoare, le anunţă Mandl pe femeile din orchestră.

Lângă ea stătea ţeapănă o femeie blondă, care strângea disperată bagheta în mână. Cu o bucurie sadică, Mandl îi făcu semn s-o predea noii conduceri.

– Czajkowska, de-acum încolo vei avea doar funcţie de responsabil de bloc. Camera ta va fi ocupată de noua Kapo. S-o eliberezi cât mai repede şi să te muţi în camera alăturată. Trebuie să asculţi şi să te supui noii Kapo şi dirijoare în tot ce spune, zise şefa de lagăr şi-şi plimbă agale privirea peste orchestră, ca pentru a se face mai bine înţeleasă. Dacă vă străduiţi, Frau Rosé o să scoată ceva din voi.

Frau Rosé. Alma era conştientă de privirile uluite aţintite asupra ei. Se întreba dacă îi recunoşteau numele sau erau mirate s-o audă pe Mandl că i se adresează atât de respectuos. Aruncă un ochi în direcţia şefei de lagăr; văzu cum fetele se trăgeau temătoare din calea ei – un banc de peştişori speriaţi în faţa unui rechin alb. Probabil le părea de neconceput ca un mare alb să arate respect unei persoane care nu era tot un prădător în haine cenuşii.

– Dar, dacă mi se plânge cumva că îi sabotaţi eforturile, vă trimit într-un Aussenkommando şi-o să râniţi în pământ douăsprezece ore pe zi în loc să cântaţi. E limpede?

– *Jawohl*, Lagerführerin, reverberă în tot blocul strigătul puternic şi uşor speriat.

Mulţumită că ameninţările ei avură efectul dorit, Mandl se întoarse spre Alma.

– Le-am ordonat gardiencelor mele să se ocupe de tot ce-ai cerut. Cred că au rezolvat între timp. Dar, dacă te nemulţumeşte ceva, trimite-mi vorbă prin Rapportführerin Singer sau prin Spitzer, de la biroul administrativ, zise Mandl, arătând din cap spre tânăra pe nume Spitzer, de la oficiul administrativ al lagărului, care ţinea o mandolină în braţe şi avea o expresie uşor vicleană. Spitzer ne raportează direct atât mie, cât şi lui Singer, aşa că problemele tale vor ajunge la cunoştinţa mea în cel mai scurt timp.

– Mulţumesc, Lagerführerin, spuse Alma, plecând uşor capul.

Dintr-un motiv de neînţeles, în loc să le lase să-şi vadă de treabă, Mandl se codea să plece.

– Lagerführerin doreşte să-mi ceară ceva? întrebă Alma, impunându-şi să schiţeze un alt zâmbet politicos.

Mandl se lumină la față, parcă încurajată de vorbele violonistei.

– Se poate să le cânți ceva? Ca să înțeleagă odată ce muzică vreau să aud de la ele.

Alma o citea foarte bine pe șefa lagărului – nu acesta era motivul ei principal. Voia s-o asculte pe Alma pentru propria satisfacție. În sfârșit, se inversaseră rolurile pentru țărăncuța din Austria Superioară, care-și cumpăra cele mai ieftine bilete la Filarmonica din Viena, și pentru violonista desăvârșită, care cânta pe scenă, în rochia ei elegantă, de mătase. Acum, fosta țărăncuță o avea pe violonistă la cheremul ei, iar Alma înțelegea perfect acest lucru.

– O deranjează pe Lagerführerin dacă interpretez *Ceardașul* lui Monti? întrebă Alma.

Preț de o clipă, Mandl încremeni sub privirile curioase ale gardiencelor SS.

Alma se abținea cu greu să nu rânjească cu gura până la urechi. Lovitura ei subtilă își atinsese ținta cu o precizie extraordinară: pretinsa iubitoare a lucrurilor rafinate habar nu avea cine e Monti și cum sună afurisitul lui de *Ceardaș*.

Dar Alma se văzu nevoită să admită în sinea ei că Mandl își recăpătă rapid stăpânirea de sine.

– Mi-e indiferent. Cântă ce vrei tu.

Alma aștepă ca Mandl și gardiencele să ia loc în primul rând, așeză vioara sub bărbie și atinse coardele cu arcușul, cufundând întregul bloc în vraja melodiei populare pe care, în copilărie, într-o viață de mult uitată, tatăl ei i-o dădea s-o exerseze ore în șir. Profesorul Rosé – iubitul ei *Vati* –, un perfecționist veritabil, o punea s-o cânte iar și iar, până când o învățase pe de rost și o putea interpreta cu ochii închiși, fără partitură muzicală, exact cum făcea și acum, spre uluirea gardiencelor SS.

Le spulberă cu piesa aceea scurtă și simplă, cum spulberase publicul și criticii la Filarmonica din Viena, lăsându-i pe toți fără grai și obligându-i să renunțe la stilul arogant în care scriau mereu despre interpretarea ei. *Tehnică foarte bună, dar prea artificială. Prea masculină; nu există pasiune între ea și instrument, așa cum ar trebui…* Pe corbii aceia îngâmfați, gătiți cu fracuri, îi făcuse deja să izbucnească în ropote de aplauze; să reușească același lucru cu gardiencele SS era floare la ureche. Băteau din palme ca

nişte copii şi o priveau minunate – cum or fi izbutit să prindă un asemenea fluture rar în colecţia lor?

Privindu-le cu atenţie şi cu un dispreţ bine mascat, Alma se întreba acelaşi lucru. Făcu o plecăciune nu foarte adâncă în faţa publicului cenuşiu şi întrebă dacă doresc să mai asculte ceva.

– Pregăteşte ceva pentru diseară, cu orchestra, dacă se poate, îi ceru Mandl şi se ridică de pe scaun. Vom invita câţiva ofiţerii SS.

Imediat ce se închise uşa după ele, Alma se trezi în faţa noilor ei protejate. Erau vreo douăzeci în total, fără să le pună la socoteală pe fosta dirijoare şi pe cele două fete – Hilde şi Karla – pe care le cunoştea deja. Toate păreau s-o studieze pe Alma, impresionate, dar precaute. După o scurtă verificare, Alma concluzionă că cel puţin una dintre ele, chiar Spitzer de la *schreibstube*[8], făcea parte din aşa-zisa elită a lagărului. Imediat ce începuseră zvonurile despre transferul Almei la Birkenau, Magda Hellinger o învăţase personal cum să identifice asemenea detalii – dacă dorea să scape cu viaţă, firește.

Un număr mai scurt pe pieptul unei deţinute indica statutul privilegiat al acesteia. Numerele scurte aparţineau celor dintâi prizoniere, aşa-zisele VIP-uri ale lagărului. Acestea erau numite Kapo – funcţionare deţinute – şi responsabile de bloc. Majoritatea posturilor administrative erau ocupate de casta lor. Uşor de deosebit de celelalte prizoniere, defilau ţanţoşe în ţinute civile şi cu cizme perfect lustruite, asemănătoare cu cele ale şefelor lor din SS. Purtau părul pieptănat cu cărare într-o parte şi-şi verificau leneş ceasurile în timp ce fumau ţigări de import şi îşi supravegheau subalternele. La fel ca gardiencele SS, aveau dreptul să ia şi să salveze vieţi – un baston greu le atârna la şold, o amintire sinistră a puterii pe care le-o încredinţaseră superioarele lor în uniforme.

– În lagăr, toată lumea e coruptă, mai mult sau mai puţin, îi explicase Madga cu doar câteva zile înainte. E important să ştii pe cine să mituieşti. Gardienii SS primesc orice – aur, valută, bijuterii –, dar numai deţinuţii din Kanada pot face rost de ele. Le-ai văzut pe femeile lor? Coafate după ultima vogă franceză, unghii lăcuite, parfumuri, cercei… *Teufel*, înjură ea. Unora le merge mai bine aici decât acasă la ele! Ce dacă crematoriul funcţionează fără oprire? Semenii lor sunt mânaţi ca vitele, ca să fie gazaţi şi incineraţi, în vreme ce alea din schimbul de noapte de la Kanada stau la soare şi cântă chiar în spatele zidului care le desparte de camerele de gazare.

Magda clătinase indignată din cap și continuase:

– Cât despre bărbații din Kanada, sunt mai rău decât agenții de bursă! Când m-am dus la ei să fac rost de cearșafuri și prosoape pentru blocul nostru, la ordinul doctorului Wirths, am rămas cu gura căscată. La fiecare câteva minute, mai făceau o tranzacție. Unul avea dresuri de mătase abia scoase din valiza unei amărâte, probabil gazată între timp, și le oferea unei fete din Kanada pentru zece dolari. Fata a scos banii de la sutien – au lenjerie alea de-acolo, și ce minunăție de lenjerie! – și i-a întins de parcă erau o nimica toată. O afacere bună pentru ea, dacă ne gândim că o să-i vândă unei gardience SS pentru treizeci de dolari și, uite așa, îi rămân douăzeci în buzunar. După care apare alt vânzător. Ăla avea un săpun franțuzesc de lavandă – nedesfăcut – o adevărată comoară! Cineva i-a oferit la schimb o sticlă de Hennessy pe care doar ce-o găsise. Uite asta fac cât e ziua de lungă în timp ce sortează toate bogățiile alea. Câtă vreme împart prada cu ofițerii de gardă – aceștia nu mai acceptă decât valută și bijuterii, pentru că le ascund mai ușor de superiorii lor –, nu-i deranjează nimeni.

Cu ochii ațintiți la responsabila de bloc maghiară, Alma îi sorbise fiecare cuvânt, fără s-o întrerupă deocamdată cu vreo întrebare. Aceste informații îi puteau salva viața în viitorul apropiat. Avea timp să ceară detalii mai târziu; pentru moment, era esențial să afle cât mai multe lucruri, să le rețină și să le împartă pe căprării: gardienii SS, ierarhia prizonierilor, prețul vieții unui deținut în dolari americani sau dinți de aur.

– Tatuajele de pe pieptul deținuților sunt la fel de importante ca numerele, reluase Magda. În lagărul de bărbați, Triunghiurile Verzi – criminalii – reprezintă jumătate dintre Kapo. Triunghiurile Roșii – prizonierii politici – reprezintă cealaltă jumătate. Majoritatea Roșilor sunt polonezi, pe când Verzii sunt în mare parte nemți. Prin urmare, Verzii sunt considerați superiori Roșilor doar pentru că sunt arieni. Dar Roșiii sunt mai bine organizați, așa că Verzii trebuie să fie prudenți când au de-a face cu ei, dacă nu vor s-o pățească.

Pe Alma începea s-o doară capul. Era dificil să faci un asemenea exercițiu mental pe stomacul gol, dar se străduia să asculte cât mai atent vorbele asistentei.

– La femei, lucrurile stau tot cam la fel, doar că la Birkenau cele mai multe Kapo sunt alese dintre prizonierele antisociale – Triunghiurile Negre. Cele mai multe sunt prostituate germane. După ele, vin Triunghiurile Verzi,

dar astea sunt puţine la număr. Pe urmă, cele Roșii, și abia după ele, venim noi, evreicele, Stelele Galbene. O ierarhie de-a dreptul hilară, dacă te gândești – ucigașele și prostituatele au putere nelimitată asupra unor foste profesoare universitare, doctorițe, jurnaliste și artiste –, dar asta-i situația la Auschwitz-Birkenau. Totul se rezumă la sânge. Dar relațiile sunt și mai importante decât sângele.

Acum, când stătea înaintea acestor femei, majoritatea dintre ele Roșii, Alma îi mulţumea din tot sufletul Magdei pentru învăţăturile ei. Dacă erau Roșii, însemna că erau poloneze. Numaidecât, femeile începură să șușotească în limba lor, ridicând din ce în ce mai mult tonul. Mișcau buzele, dar nu-și dezlipeau ochii de la Alma, cu un amestec de neîncredere și ostilitate în privirile lor tăioase și reci.

Încurajată de faptul că noua conducătoare a orchestrei nu se grăbea să-și impună autoritatea asupra lor, una dintre fete arătă spre steaua galbenă a Almei și bombăni ceva către fosta Kapo. Alma nu trebuia să le cunoască limba ca să înțeleagă ce spune: *ce căuta o evreică la conducerea orchestrei?* Situaţia îi era familiară deja; se confruntase cu o astfel de atitudine în toată Europa cucerită de Hitler și nici nu îi mai dădea atenție. Ce o dezamăgea era sticlirea dușmănoasă din ochii tovarășelor ei de suferinţă. Poloneze sau nu, trebuiau să fi înțeles până acum că toate erau de aceeași parte a baricadei. SS-ul era dușmanul, nu ea.

Alma își îndreptă atenţia spre evreice. Spre deosebire de poloneze, acestea stăteau cuminți și tăcute și se uitau în jur fără s-o privească în ochi, cu un aer inexplicabil de vinovat pe chipuri.

Doar Spitzer de la *schreibstube*, reprezentanta elitei lagărului, o privea cu o expresie impenetrabilă. Slabă și cu osatură fină, femeia avea ochi negri și strălucitori, pe care-i mijea din când în când, ceea ce-i dădea un aer viclean. Că o făcea din curiozitate sau ca s-o studieze mai bine, Alma hotărî s-o ignore deocamdată pe Spitzer și-i întinse mâna, cu palma în sus, fostei Kapo.

– Mă numesc Alma Rosé. Mă bucur să te cunosc. Îmi cer scuze pentru modul în care ne-am cunoscut și te asigur că nu doresc în nici un fel să-ți subminez autoritatea în bloc. Poți să-ţi păstrezi îndatoririle de Kapo și te voi asculta ca orice membră a orchestrei. Tot ce îţi cer e să-mi permiţi să coordonez în continuare activităţile muzicale. N-o lua ca pe o insultă la adresa ta sau a orchestrei…

– Nu mă simt insultată, o întrerupse fosta Kapo, zâmbind, și-i strânse mâna.

Vorbea foarte bine germana, cu un discret accent polonez.

– Sofia Czajkowska, deținut politic. Îmi face plăcere să te cunosc. Ai mare dreptate în ce privește orchestra și talentele mele de dirijor. Îmi lipsesc cu desăvârșire. Dar Lagerführerinei Mandl i-a intrat în cap că aș fi înrudită cu compozitorul rus Ceaikovski – ceea ce nu-i adevărat – și din cauza asta m-a pus șefă. Pot să cânt foarte bine câteva melodii la chitară, dar nici o piesă mai complicată, ca aceea pe care-ai interpretat-o mai devreme. Așa că, preia liniștită frâiele orchestrei și muncește-ne cât dorești. Avem un singur țel în momentul ăsta – să scăpăm de aici cu viață, când va fi să fie, și ar fi o prostie din partea mea, și a oricărui altcineva, să-ți pun piedici. E limpede că ai cea mai mare experiență dintre noi toate – fă tot ce consideri de cuviință, Frau Rosé, numai să rămânem în viață.

– Spune-mi Alma, te rog.

– Așa o să fac, dar e mai bine ca celelalte să nu-și permită asemenea familiaritate, zise ea și arătă din cap spre orchestră. O să ai mai multă autoritate în felul ăsta.

Apoi Sofia se întoarse spre fostele ei subalterne și începu să vorbească în poloneză. Din câte-și dădea seama Alma, traducea discuția dintre ele pentru fetele care nu înțelegeau germana.

Mormăielile nemulțumite încetară. Una câte una, fetele încuviințau încântate din cap la vorbele ei. În scurt timp, câteva chiar îi zâmbeau Almei, care răsuflă ușurată. Schimbarea de regim se produsese în cele mai pașnice condiții.

– Înțeleaptă decizie, îi zise Spitzer de la *schreibstube*, câteva minute mai târziu. Dacă încercai să preiei conducerea fără încuviințarea Sofiei, ți-ar fi făcut numai zile fripte, crede-mă pe cuvânt.

– Nu mă interesează șefia, îi explică Alma pe un ton calm. Mă interesează doar să scăpăm toate cu viață de aici. E tot ce contează.

– Se vede.

Preț de câteva momente, fata cu ochi negri și vicleni păru să stea pe gânduri; apoi întinse brusc mâna și se prezentă sub alt nume decât cel pronunțat de Mandl.

– Sunt Zippy. Zipporah mai exact, dar așa sunt cunoscută în mediile clandestine. Nu cred că e nevoie să mai menționez că pentru toți ceilalți

trebuie să fiu Helen Spitzer de la *schreibstube*.

– Firește, zise Alma și-i strânse mâna micuță, profund emoționată de încrederea neașteptată care i se acorda.

O auzise pe Magda pomenind de mișcarea de rezistență din lagăr, cu profund respect și fascinație. O avertizase să stea departe de ei, dacă nu voia să aibă necazuri, căci ilegaliștii ajungeau în ștreang cu o precizie de ceasornic. Contrabandă, radiouri clandestine, foi volante scrise de mână, sabotaje minore la locul de muncă – din perspectiva Magdei, activitățile lor erau relativ inofensive, dar SS-ul nu era la fel de indulgent. Din nu se știe ce motive, Alma își imagina că toți ilegaliștii erau bărbați – posibil foști soldați în Armata Roșie, cu o minimă pregătire militară, ori activiști francezi, trimiși la Auschwitz pentru implicarea în Rezistență. Nicidecum o mandolinistă cu ochii șireți și mâinile delicate, tipice muzicienilor.

– Deci tu mi-ai făcut rost de vioară, spuse Alma, privind-o pe Zippy cu și mai mult respect.

– E bună de ceva? întrebă fata, dezvelindu-și dinții frumoși într-un zâmbet larg. Trebuie să fie bună de vreme ce ai cântat atât de frumos.

– Să fiu sinceră, am făcut-o mai mult de ciudă.

– Mi-am dat seama, spuse Zippy, făcându-i cu ochiul. Îmi place de tine. O să te descurci bine aici, crede-mă, adăugă și își reluă locul pe scaun, cu mandolina în mână. Poruncește, Frau dirijor. Suntem gata.

„Atenție!“ (în limba germană în original)

Biroul administrativ, inclusiv în cadrul unei unități militare germane

4

Concertul din acea seară a fost un succes, cu toate că Alma l-a susţinut aproape în întregime, lăsându-le pe fete s-o acompanieze doar pe anumite bucăţi pe care le cunoşteau bine. Leoarcă de sudoare pe spate, Alma aşteptă răbdătoare ca şefa de lagăr să primească felicitările colegilor ei pentru această achiziţie valoroasă în cadrul orchestrei. Acasă, la Viena, ar fi dat deja pe gât paharul cu apă obligatoriu, care o aştepta în culise, după care ar fi revenit pe scenă. La Birkenau, însă, lucrurile stăteau altfel. Însetată şi nervoasă, Alma se uita la ofiţerii SS care pălăvrăgeau despre ea şi se felicitau pentru talentul ei.

După aceea, în loc de cârnaţi mucegăiţi şi pâine râncedă, membrele orchestrei primiră o masă adevărată – cartofi cu varză murată şi chiar puţină carne – de la profund recunoscătoarea şefă de lagăr. A doua zi, Mandl îi mai acordă o favoare Almei, noua ei protejată evreică: un bilet de voie, semnat de însăşi Lagerführerina, şi permisiunea de a merge în Kanada.

– Poţi să iei orice doreşti, declară Mandl cu mărinimie când Alma o întrebă politicos ce anume are voie să ia de acolo. Când ajungi acolo, arată-i Rottenführerului[9] de gardă acest *ausweis*[10] şi spune-i că are ordin de la mine să-ţi pună la dispoziţie orice doreşti. Ai grijă să nu pierzi biletul de voie. Foarte puţini deţinuţi privilegiaţi primesc aşa ceva, aşa că ţine-l mereu la tine când ieşi din lagărul de femei. Îi mai apucă zelul pe colegii mei şi s-ar putea să te împuşte dacă te prind fără *ausweis.*

Era o senzaţie stranie şi înfricoşătoare să umble singură prin lagăr. Cărări bătătorite, un labirint de garduri din sârmă ghimpată, turnurile gardienilor, şiruri nesfârşite de barăci şi strigăte – *Halt!* – care veneau de sus, invizibile şi ameninţătoare, de câte ori Alma o lua în direcţia greşită. Încremenită de frică, ridica mâinile şi flutura *ausweis*-ul, ţipând la gurile negre ale mitralierelor aţintite spre ea.

– Nu trageţi, vă rog! Am bilet de voie!

– Zona asta e interzisă!

– Lagerführerin Mandl m-a trimis la Kanada!

– Ţi se pare ţie că aici e Kanada?

– Nu știu unde este. Fiți amabili și arătați-mi.

Gura mitralierei se întoarse încet spre stânga.

– Pe drumul de-acolo, prin lagărul de bărbați, la stânga de clădirea spitalului.

– Mulțumesc din suflet, răspunse ea și se trase înapoi cu spatele, așteptându-se ca rafalele mitralierei să izbucnească în orice clipă.

– Ai grijă pe unde mergi! Încă un pas și te prăjești pe gardul electric. Vacă proastă!

Până să ajungă în lagărul bărbaților, Alma era lac de sudoare pe spate. Soarele cobora spre apus, dar aerul era îmbâcsit de cenușă. Nori cu miros greu umbreau cerul și dădeau impresia că se lasă noaptea înainte de vreme. Fulgi mari și unsuroși cădeau pretutindeni în jurul Almei; rămășițele omenirii nimicite i se așezau moi pe pielea dezgolită.

Alma se șterse pe braț, dar nu făcu decât să întindă cenușa. Palma îi era acum fumurie. Cenușa îi acoperea pleoapele, îi pătrundea în nări; deschise gura să tragă aer în piept și-i simți gustul pe limbă.

Își scoase baticul de pe cap, îl întoarse pe cealaltă parte și încercă să-și curețe limba, fața, ochii, brațele goale. Atât de puternice îi erau oroarea și scârba, încât celelalte simțuri îi amorțiseră. Auzi vag strigătul furios al unui gardian SS care-i cerea să se dea la o parte. Abia când acesta i se puse în cale, cu o privire turbată și cu biciul în mână, Alma se trase instinctiv înapoi.

– Am *ausweis.*…

– Stai la distanță! Trece marșul!

În clipa aceea îi zări. Aliniați câte cinci, în frunte cu un Kapo, o armată fantomatică de schelete pământii care se întorceau de la muncile zilnice.

Echipele externe.

Era o paradă grotescă; Infernul lui Dante, al nouălea cerc al iadului. Mărșăluiau și mărșăluiau, toți cu capetele rase; buboși și zbârciți; costelivi; cu picioarele goale și negre; în zdrențe ale căror dungi dispăruseră de mult, sub straturi de sânge și mizerie. Priveau fix înainte, cu ochi goi în care se stinsese și ultimul licăr de speranță. Mergeau cocârjați ca niște bătrâni, deși nu aveau mai mult de patruzeci de ani.

Cu șepcile trase pe frunte, mărșăluiau prin fața ofițerului care-i privea de sus, ca o zeitate crudă din vremuri străvechi. Din când în când, acesta se amuza plesnindu-i cu biciul peste obrajii brăzdați de sudoare. Bărbații abia

dacă tresăreau, căci își pierduseră capacitatea de a mai simți durerea. Mergeau mai departe, năluci chinuite și acuzatoare, suflete zdrobite, foști avocați, slujbași publici, medici de renume, profesori universitari, scenografi și funcționari bancari. Părea aproape de neconceput acum însăși ideea că fuseseră cândva mai mult decât niște sclavi fără chip.

Alma se cutremură. Până în ziua aceea, se amăgise la gândul că ar fi învelită într-un cocon protector. Doar era Alma Rosé. Naziștii n-ar fi îndrăznit să se atingă de ea. Acum înțelegea cu groază că cel puțin o parte dintre acești bărbați nutriseră, probabil, aceeași iluzie deșartă când coborâse pe platforma de la Auschwitz.

Bâjbâind ca într-un coșmar, Alma izbuti, în cele din urmă, să ajungă în sectorul Kanada. Aici era o cu totul altă lume. Alma se opri și privi năucită șirurile interminabile de depozite cu ușile larg deschise. Dinăuntru, răzbăteau râsete de femei, vesele și lipsite de griji. Nu se vedea nici urmă de gardieni, doar un Kapo care comenta placid din vârful mormanului de saltele pe care lenevea ca un pașă, cu țigara în mână. Deținuții, însă, nu păreau să dea mare atenție instrucțiunilor lui. Dacă nu purta banderola de Kapo, Alma nici nu l-ar fi deosebit de subalternii lui, căci aproape toți cei din Kanada purtau haine civile.

În depărtare, un grup de fete îmbrăcate cu pantaloni negri, pantofi și cămăși lejere, de vară, triau bagajele. Alma le privea coafurile, ceasurile de la mâini și zâmbetele largi și nu-i venea a crede că sunt aievea. Câțiva deținuți descărcau valizele din remorca unui camion. Li se vedeau brațele musculoase prin tricourile albe. Doar șepcile vărgate trădau faptul că sunt prizonieri.

Diferența dintre locul acesta și lagărul de bărbați depășea orice imaginație.

Un gardian SS cu trese de Rottenführer ieși dintr-un depozit, căscând, și își întinse brațele deasupra capului, cu ochii mijiți în lumina soarelui, precum o pisică dolofană. Se apropie de grupul femeilor, arătă leneș spre ceva și rânji – pesemne una dintre fete făcuse o glumă. Alt deținut veni la el, își scoase șapca, pocni din călcâie și-i întinse palma deschisă. Gardianul pipăi curios obiectul și îl vârî imediat în buzunar.

Gardienii SS acceptă orice, îi reveniră în minte vorbele Magdei. Dar cu asemenea nesimțire? Atât de fățiș?

Pe de altă parte, cine-ar fi obiectat? Poate că nu era lucru rău că gardienii SS erau atât de corupți. Era suficient să te uiți la deținuții care-i cadoriseau și observai avantajele. Oamenii de aici nu aveau nimic în comun cu armata mai mult moartă decât vie pe care Alma o văzuse mărșăluind spre barăcile îmbâcsite.

Se apropie de Rottenführer și-i arătă *ausweis*-ul semnat de Mandl. Bărbatul nici nu se uită la hârtie, ci doar îi făcu semn unei femei care golea valizele la câțiva metri de el.

– Te conduce Kitty, spuse el și își aprinse o țigară, suflând fumul în fața Almei. N-ai voie să iei aur, bijuterii și valută. Astea-s ordinele Reichului.

Alma se abținu cu greu să nu-l întrebe la ce i-ar folosi valuta aici.

– Știu. Mi-a explicat Lagerführerin Mandl.

– *Jawohl*, Herr Rottenführer, o corectă gardianul.

Alma ridică ochii la el și descoperi cu mirare că bărbatul rânjea.

– Se spune: *Jawohl*, Herr Rottenführer, îi mai explică el o dată, de parcă ar fi vorbit cu un copil. Sunt militar.

– Eu sunt muziciană, replică Alma, neputându-și reține un zâmbet.

– Așa, deci!

Desfăcu brațele într-un gest neajutorat și se uită amuzat la ea. Până și gardienii SS erau altfel aici decât în lagărul de bărbați, îmbunați de bogățiile care-i înconjurau și îngăduitori cu deținuții de pe seama cărora aveau numai de câștigat.

Prizoniera căreia i se adresase cu numele Kitty o trase pe Alma de mânecă. Avea buclele negre prinse cu ace de păr, ochi vioi și sprâncene pensate, care se mișcau expresiv când vorbea.

– Nu-i bine să fraternizezi public cu gardienii, îi șopti imediat ce se îndepărtară. Pe ascuns, fă-o cât vrei tu. Dar nu în văzul tuturor. Umblă vorba că vin în inspecție câțiva ștabi de la Berlin; dacă vă prind că stați la taclale, pe el îl trimit pe front. Și pe tine, acolo.

Arătă cu degetul manichiurat spre hornurile care se înălțau peste depozitele în apropierea cărora munceau femeile din Kanada. Din ele ieșeau spirale de fum cafeniu și gros. De aici venea „zăpada“.

Alma nu-i răspunse, ci doar înghiți o gură de fum, în momentul în care vântul îl aduse la ea, și fu cât pe ce să vomite din cauza mirosului grețos de carne arsă.

Kitty ridică mirată din sprâncene. Nu părea deloc tulburată. Lucrau la câțiva pași de monstruozitățile astea și se obișnuise cu mirosul.

În scurt timp, o conduse pe Alma într-un depozit. Desfăcu o față de pernă și se apucă s-o umple cu lucruri, în văzul „musafirei“ sale, care se ținea după ea, încă buimacă.

– Lenjerie. E musai să ai mai multe schimburi de lenjerie. Ce mărime porți?

Măsură numaidecât din priviri silueta zveltă a Almei.

– Patruzeci și doi. La sutien, doi? Ăsta-i un B; cred că e nepurtat! Uite, are încă eticheta pe el! Ai mare noroc. Mătase pură. Poftim, să-l porți sănătoasă. Presupun că vrei și un furou. Ăsta ar trebui să-ți vină perfect.

Mai scoase ceva din maldărul de rufărie. Alma se uita îngrozită la masa de sortare. Era plină cu lenjerie de mătase, împodobită cu panglici, sau simplă, din bumbac alb. Proprietarii acelor minunății erau arși câțiva pași mai încolo, iar făptura aceasta elegantă ciripea lângă ea ca o vânzătoare cu experiență, prezentându-i Almei marfa, de parcă ar fi fost o clientă bogată.

– Bun, au mai rămas dresurile… periuță de dinți… săpun. Ia-l pe ăsta de liliac. E de la Paris! Zi tu dacă nu e ziua ta norocoasă.

Kitty zâmbea cu gura până la urechi, vizibil mulțumită de încărcătură.

Alma o privea printre lacrimi și se întreba dacă va veni o zi când se va obișnui și ea cu mirosul și cu gândul că poartă lenjeria morților și va zâmbi cu seninătate.

Parcă citindu-i gândurile, fetei îi dispăru zâmbetul de pe chip.

– Nu te mai uita la mine ca la un monstru fără suflet. Crezi că pe mine nu mă deranjează? Crezi că pe cei din Sonderkommando, evrei de-ai noștri care ard cadavre zi și noapte, nu-i deranjează? Crezi că ei nu simt nimic când își incinerează rudele, prietenii, vecinii?

Se lăsă un moment de tăcere, în care nu se auzi decât răsuflarea gâfâită a lui Kitty.

– Eu am fost adusă din Slovacia cu primul transport, în 1942, reluă fata. Pe atunci nu existau crematoriile astea. Era doar unul vechi la Auschwitz și nici ăla nu era bun de nimic. Pe vremea aia, nu-i ardeau ca acum. Îi îngropau în gropi comune, chiar pe câmpul de-acolo. Ți se pare că acum miroase urât? Trebuia să fii aici când a început să se umfle pământul de la toate toxinele din cadavre, care se infiltrau apoi în apa noastră. Trebuia să fii aici când au început să le dezgroape și să le ardă, pe jumătate putrezite,

pe niște ruguri atât de înalte, de se vedeau flăcările până la Cracovia. O parte dintre prizonierii din Sonderkommando s-au aruncat în foc, fiindcă nu au mai suportat să facă ce le cerea SS-ul. Dacă ai fi fost aici pe atunci și ai fi văzut ce-am văzut noi, ți-aș fi dat dreptul să mă privești cu dispreț. Ca să supraviețuim, a trebuit să ne dezvățăm cu toții să ne mai jelim morții. Cei sensibili n-au viață lungă aici. Sensibilitatea te omoară. Sfatul meu e să te dezbari de ea, dacă vrei să scapi cu viață. Acum, zi, vrei ceasul ăsta sau nu?

Întrebarea neașteptată suna mai degrabă a acuzație. Alma se sili să-și vină în fire. Era firesc ca suferința din jur s-o tulbure, dar viața mergea mai departe, chiar și în lagăr, iar în calitate de Kapo, avea nevoie de ceas, ca nu cumva femeile din baraca ei să fie executate din cauză că nu se prezintă la apel.

– Da, te rog.

– Cu curea din piele, ca al meu, sau metalică? De aur nu-ți pot da, că nu avem voie. Dăm socoteală pentru ele.

– Din piele e perfect.

Când Alma ieși din depozit, cu fața de pernă doldora de obiectele morților, soarele arzător de august își revărsă lumina peste ea cu o insolență nemaivăzută. Poate că și el se detașase de toate și nu mai simțea nimic. Poate că, în timp, la fel va face și ea.

Grad paramilitar în timpul nazismului, în cadrul trupelor SS, echivalent cu cel de caporal
„Legitimație, permis“ (în limba germană în original)

5

Era încă beznă când Sofia o zgâlțâi pe Alma ca s-o trezească.

– Vezi că n-o să se mai repete, o preveni fosta Kapo și-i întinse fluierul. E datoria ta de acum încolo.

Ridicată în capul oaselor și clipind somnoroasă, Alma se uita nedumerită la fluier.

– Ca să dai deșteptarea în bloc, îi explică Sofia.

Alma bănuia că rânjește. Se simțea în tonul ei că o amuză situația, dar nu-i distingea fața prin întuneric.

– După ce se trezesc, trebuie să te asiguri că își fac paturile și că arată prezentabil la apel. Imediat ce sunt îmbrăcate, le scoți afară și le aliniezi pentru inspecție. Gardiencele Drexler și Grese vin să verifice dacă e toată lumea prezentă.

Alma intră în panică – cele două nume îi erau cunoscute. Deținutele tremurau când le rosteau în șoaptă.

După ce-și veni în fire, coborî din pat. Era o nesăbuință să le supere pe gardience cu incompetența ei, încă din prima zi. Era ora patru dimineața, iar în baracă, aerul era umed și rece. Alma suflă în fluier, ca să le trezească pe fete.

– *Schreiberin*, secretara ta de bloc, se ocupă de lista de prezență pe care le-o dai gardiencelor la raportul de dimineață, continuă Sofia, urmând-o înapoi în camera ei.

Era o ușurare pentru Alma s-o aibă alături pe această veterană a lagărului, care cunoștea toate dedesubturile și căreia n-ar fi trebuit să-i pese cum se descurcă Alma în poziția de Kapo, dar care o sprijinea cu o demnitate admirabilă.

– Și cine-i secretara mea de bloc? întrebă Alma, bâjbâind după rochia agățată într-un cui în spatele ușii.

Sofia aprinse veioza de pe masă. Alma se convinse acum că deținuta polonează zâmbește.

– Nu te mai agita atât. O să te obișnuiești repede cu programul. Zippy e *schreiberin*, dactilografă, dar când trebuie să meargă la administrație, poți

numi pe altcineva în locul ei.

– Avem timp să ne spălăm? întrebă Alma, chinuindu-se să-și tragă rochia pe ea.

– Foarte rapid. Din fericire pentru noi, avem latrina noastră și apă curentă chiar în spatele barăcii. Celelalte trebuie să alerge la latrinele comune. Îți dai seama ce nebunie e. Am trăit-o pe pielea mea când stăteam într-un bloc normal. Crede-mă, nici dușmanilor tăi nu le-ai dori să îndure așa ceva. După ce stai la coadă vreo jumătate de oră, ai zece secunde să te lași pe vine peste groapa aia infectă și să-ți faci nevoile. Dacă-ți ia mai mult, te dau la o parte, indiferent dacă ai terminat sau nu. Să te ferească Dumnezeu să te murdărești cumva – gardiencele SS de la ușă îți trag o bătaie zdravănă și te trimit la Kommandoul penal, pe motiv că ești „o scroafă împuțită“. Nu-i nevoie să-ți mai spun că nu există hârtie igienică sau măcar o foaie de ziar. Dacă vrei să faci rost, trebuie să renunți la rația pe o zi, zise Sofia, cu un chicotit amar. Ah, ce vremuri frumoase, adăugă sarcastic. Ce de lucruri o să am să le povestesc nepoților mei, dacă scap cu viață de aici.

Urmă o mare agitație. Cu infinită răbdare, Sofia o învăță pe Alma cum trebuie să fie întinse păturile pe paturi. Le ureche pe câteva fete pentru că aveau unghiile murdare și le trimise înapoi la latrina din spatele barăcii.

– Nu vă întoarceți până nu aveți degetele imaculate.

Alma încă verifica încălțările ultimelor fete, iar Sofia ținea ușa deschisă pentru cele care fuseseră verificate, numărate de Zippy și repartizate la un Kommando de muncă.

– Repede, repede, repede. Aveți treizeci de minute să duceți scaunele și stativele la poartă și să veniți înapoi. Dacă întârziați la apel…

Sofia nu apucă să-și ducă la capăt amenințarea. Fetele se năpustiră afară, cu obiectele în brațe, de parcă le-ar fi fugărit diavolul.

Odată cu zorii, veni și ceața și învălui întregul lagăr în cenușiu. Dârdâind în aerul umed, femeile din Blocul Muzical se aliniară în șiruri de câte cinci în fața barăcii. Cineva din spate încercă zadarnic să-și înăbușe un strănut. Sofia se răsuci imediat pe călcâie și o săgetă pe vinovată cu o privire plină de furie impunătoare.

Înlemnite de frig și teamă, femeile stăteau drepte și așteptau.

Douăzeci de minute mai târziu, își făcură apariția și gardiencele. Mergeau ca la promenadă, două siluete elegante, în uniforme călduroase, din lână. Bruneta ținea o lesă în palma înmănușată. Alma se uita la lupul alsacian,

copleșită brusc de nedreptatea că femeia din fața ei avea un câine, pe când ea, Alma, trebuise să-l lase pe al ei în grija prietenilor, înainte de a fugi din Austria.

– Bruneta e Rapportführerin Drexler, îi șopti Sofia, aproape fără a mișca buzele. Ține capul în pământ când îi dai raportul. Se știe că împușcă deținutele care îndrăznesc s-o privească în ochi. Îi jignește delicatele sentimente ariene.

Blonda – o frumusețe distantă și rece, cu bucle platinate și piele de porțelan – avea în mână un bici. Se juca cu el precum o domnișoară aristocrată cu evantaiul, la o serată mondenă.

– Bălăioara e Irma Grese, secunda lui Drexler, o informă discret Sofia. Vrea să joace în filme când se termină războiul. Din păcate, nu i-a spus nimeni că n-o să câștige nemții.

Alma era șocată că cineva poate chicoti cu asemenea veselie fără ca vreun mușchi să i se clintească pe față.

Rapportführerin Drexler ascultă raportul Almei și luă lista, fără să arunce un ochi pe ea. Pentru că stăteau atât de aproape, alsacianul lui Drexler adulmecă mâna Almei și-o împunse cu nasul lui umed. Instinctiv, Alma îi mângâie discret urechile catifelate și calde și se simți deodată cuprinsă de o fericire profundă și ridicolă, chiar dacă nu dură decât câteva secunde.

– De ce-ai făcut asta?! o mustră Sofia imediat ce gardiencele își încheiară inspecția și le permiseră fetelor *Stubendienst* – îngrijitoarele blocului – să aducă micul dejun la Blocul Muzical: scârboasa cafea de lagăr.

Orchestra avea zece minute în cap să termine masa, înainte de a ieși pe poartă, cu instrumentele în brațe, ca să conducă echipele externe în acorduri de marș militar.

– Putea să-ți smulgă o bucată din mână!

– N-ar fi făcut-o. E un câine cuminte.

Alma se uita mohorâtă la cafeaua pe care o ținea în mână. În opinia ei, nu existau câini răi. Toți câinii erau buni, prin natura lor. Pe când trăia în Austria, avusese și ea unul exact ca alsacianul lui Drexler, negru, cu labe cafenii. Chelălăielile lui Arno îi frânseseră inima când trebuise să-și ia adio de la el, ca și când animalul ar fi înțeles că stăpâna lui nu avea să se mai întoarcă. Fusese cât pe ce să se stranguleze cu zgarda, încercând să alerge după Alma, care se îndepărta tot mai mult de el, până când se urcase în tren și dispăruse cu desăvârșire. Prietenii arieni ai Almei, familia care acceptase

cu bucurie să-l ia în grijă, îl strângeau în brațe în timp ce o conduceau la gară, dar câinele scheuna atât de jalnic, încât și pe Alma o podidiseră lacrimile când ajunsese în compartiment. Arno simțea că nu pleacă într-unul dintre turneele ei obișnuite. Era o rasă dureros de inteligentă.

– Câinele ăsta *cuminte* a sfârtecat oameni, l-am văzut cu ochii mei, zise Sofia.

– Prostii! replică Alma, aruncându-i o privire tăioasă.

Tensiunea înăbușită din zori ieșea acum la iveală.

– Prostii? spuse Sofia, pe un ton aproape compătimitor, ca și când ar fi fost obișnuită cu asemenea răbufniri. O să te convingi singură când ieșim.

Vorbele ei se dovediră a fi profetice. Mergeau spre porțile lagărului principal, pe drumul de zgură, în aceeași formație militară, cu instrumentele în mâini. În depărtare, se zăreau deținuții care debarasau gardul de sârmă ghimpată de cadavrele sinucigașilor din seara trecută. Erau cel puțin douăzeci și patru – trupuri țepene, cu gingiile negre dezvelite în urlete mute și degetele încovoiate, părând că, și după moarte, încercau să-și croiască loc cu unghiile, din învelișurile lor descărnate.

– Așezați morții unul peste altul, ca pe vreascuri, le spunea un gardian, arătând spre marginea drumului și vorbind pe tonul tipic unui om de afaceri. Dacă hainele mai sunt bune, dezbrăcați-i. Repejor! Vine imediat camionul să-i ridice. Dacă nu terminați până atunci, vă urc pe voi în remorcă în locul cadavrelor.

Ceața sclipea pe chipurile decedaților, se îngroșa și li se scurgea pe obraji, de parcă morții plângeau. Alma își conduse orchestra pe lângă una dintre movile, privind fix înainte, doar înainte.

Prin ceața tot mai deasă, începeau să se deslușească șiruri interminabile de barăci. În fața lor, o armată nemișcată de zdrențe și cranii pământii. Ceața șerpuia și se unduia pe pământ, deformându-le trăsăturile. Din când în când, o uniformă cenușie aluneca prin norii vaporoși, culegătorul de suflete. Întregul lagăr era un cimitir nesfârșit și, doar printr-o eroare, unii dintre ei ajungeau aici încă vii.

Alma simți ceva umed pe față și se șterse cu mâna. Probabil era de la ceață.

O plesnitură răsună în toată incinta.

– Mergeți și aduceți-o atunci! se auzi prin ceață glasul Rapportführerinei Drexler. Știți regulile. Toți morții trebuie să fie prezenți la apel.

Grupul Almei continuă să mărşăluiască. Le ieşi în cale o deţinută, cercetând cu ochii disperaţi gardul de sârmă ghimpată. Cineva din Kommandoul de debarasare îi spusese că fusese oprit curentul – putea s-o ia pe moarta din blocul ei cu mâinile goale. Cu toate astea, prizoniera şovăia. Îşi lungea gâtul subţire, fără să se apropie de mormanul de cadavre, şi încerca să-şi identifice colega de pat printre ele.

Situaţia continuă o vreme. Alma trecuse deja de deţinuta cu pricina şi, din fericire, de încă un morman sinistru. Deodată, auzi nişte gâfâieli şi sunetul inconfundabil al ghearelor unui câine care porneşte la atac în viteză. Alma se întoarse brusc. Alsacianul lui Drexler se izbi cu toată forţa corpului său musculos de femeia neputincioasă şi o trânti la pământ sub greutatea lui. Urletul care străpunse liniştea stranie nu avea nimic omenesc. Colţii albi ai câinelui scânteiară preţ de o secundă, apoi se înfipseră din nou în carnea moale a femeii.

Alma era conştientă că se oprise, dar nu reuşea să-şi urnească picioarele din loc, oricât ar fi încercat. Doar ghiontul brutal al Sofiei o trezi din năuceală.

– La ce te zgâieşti? Mergi mai departe! Vrei să fii tu următoarea? Te rezolvă Drexler cât ai clipi!

Horcăieli macabre luară locul urletelor. Cu mişcări mecanice, Alma înainta pas cu pas, strângând în mână bagheta de dirijor.

– Asta păţesc jidanii trândavi care-mi irosesc timpul, răsună vocea lui Drexler.

Zgomot de gheare din nou, de data asta în trap relaxat. Alsacianul lui Drexler ajunse din urmă orchestra şi alerga vesel în stânga Sofiei, gâfâind ca după o joacă obositoare. Îşi vârî din nou botul umed în palma Almei. Îngheţată de spaimă, Alma se strădui să-şi păstreze calmul, cel puţin în aparenţă. Drexler fluieră şi câinele o rupse la fugă. Alma îşi privi palma. Era udă de sânge.

Nu-şi amintea cum au ajuns la poartă. Poate că o ajutase Sofia să urce pe micuţa platformă pe care stăteau aranjate în semicerc scaunele şi stativele. Ori poate Zippy. Nu-şi amintea ce-au cântat pentru echipele externe care erau scoase pe poartă – un marş german –, dar îi rămăsese în minte o înjurătură rostită suficient de tare cât s-o audă orchestra, dar nu şi gardienii SS:

– Târfe colaboraţioniste!

– Așa e mereu?

Veioza din camera Almei era aprinsă. În lumina difuză, Alma și Zippy stăteau cu capetele plecate peste foile cu portative aduse de *schreibstube*, la ordinul Mariei Mandl. În vreme ce fetele își făceau somnul de după-amiază – încă un privilegiu acordat de curând –, Alma scria partiturile din memorie, iar Zippy le copia.

– Ce să fie? Ura? spuse Zippy, ridicând nepăsătoare din umeri. Nu întotdeauna. Uneori. Azi a fost o zi proastă. N-au pe cine să-și verse nervii, așa că și-i varsă pe noi. Ei merg să facă o muncă silnică, și mulți dintre ei nu rezistă până la finalul zilei, iar noi îi conducem cu melodii vesele. E normal să-i supere.

– Cred că-și dau și ei seama că nu cântăm de bunăvoie la poartă. Gardienii au venit cu ideea, nu-i așa?

– Bineînțeles. Le place să născocească astfel de lucruri, ca să se distreze. Serviciul e destul de plictisitor aici, mai ales pentru gardienii tineri. Așa că, din când în când, leagă deținuții cu mâinile la spate și-i atârnă lângă eșafodul din lagărul principal. În timp ce deținuții urlă de durere, naziștii le poruncesc altor prizonieri să le aducă mese și scaune, unde se așază comod, cu bere și cârnați în față, și pariază cui o să i se disloce umărul ultimul sau care o să leșine primul. Și fel de fel de lucruri din astea, spuse Zippy, pufnind disprețuitor. Sau, de pildă, îi pun să facă „exerciții fizice“. Uneori, după ce se termină tura de lucru și gardianul face apelul, le ordonă deținuților să facă „gimnastică“. Să sară capra unii peste alții – „ca să se mențină sănătoși și în formă“. Cei care cad sunt bătuți cu bastonul de către Kapo, până se ridică de jos sau mor. Așa își alungă gardienii SS plictiseala. La fel e și cu noi. Ne pun să cântăm pentru echipele care pleacă în ture de câte douăsprezece ore, din care unii nu se mai întorc vii. Lor li se pare amuzant, dar toată vina cade pe noi.

Pe chipul lui Zippy se înfiripă un surâs melancolic și amar.

– Sunt aici de dinainte să se construiască Birkenau. Primul transport de femei din Slovacia, în martie 1942. Le-am cam văzut pe toate.

– Cum ai supraviețuit?

După tot ce văzuse în ziua aceea, Almei i se părea un miracol. Îi numărai pe degete pe cei care rezistau mai mult de câteva luni aici.

– Am avut grijă ca serviciile mele la administrația lagărului să fie indispensabile, răspunse Zippy, cu o privire pierdută. Am inventat un nou

sistem de arhivare. Am stabilit orarele, le-am sortat corespondența, le-am dactilografiat rapoartele… Ai rămâne mirată să vezi câte dintre gardiencele SS sunt aproape analfabete.

– Nu, n-aș rămâne, zise Alma.

Timp de câteva minute, continuară să lucreze într-o tăcere plăcută. Alma o curmă prima.

– Cu ce te ocupai înainte să fii deportată?

– Am lucrat ca artist comercial în Bratislava. Încă un lucru prin care m-am făcut indispensabilă – Mandl e impresionată de caligrafia mea, zise, cu un pufnet ușor. Stai să-ți povestesc ceva amuzant. Dactilografiam ceva la *schreibstube*, când a venit mesagerul și mi-a zis să mă prezint la biroul lui Mandl. Eu abia mă întorsesem de la infirmerie – una dintre cunoștințele mele avea o prietenă acolo, bolnavă de dizenterie, și mi-a cerut niște pâine prăjită. „Până aici ți-a fost, Zepporah“, m-am gândit. „Te-a pârât careva. Pregătește-ți fundul, că Mandl are de gând să te biciuiască în fața tuturor, ca să-ți aducă aminte de regulile lagărului“. Dar să vezi surpriză! Bat la ușă, tremurând ca o frunză, iar ea mă poftește înăuntru zâmbind și-mi pune o carte în brațe. „Helen, ești drăguță să scrii o dedicație pentru bunul meu prieten SS Hauptsturmführer Kramer[11], cu caligrafia ta deosebită? E ziua lui azi, 10 noiembrie.“ Mă ia gura pe dinainte și zic: „Ce coincidență! Azi e și ziua mea“. Atunci mi-a zâmbit și mai larg și mi-a spus: „Mergi la Blocul 5, unde țin toate pachetele, și alege un cadou pentru tine“.

Zippy rămase câteva clipe cu privirile rătăcite în depărtare.

– Cartea se numea *Piraţii de pe râu*. Mi-o aduc perfect aminte. În ziua aia, în loc de bătaie de la Mandl, am mâncat sardine de la Crucea Roșie, continuă Zippy și se uită la Alma. Câtă vreme îi ești utilă lui Mandl, supraviețuiești.

Se trase mai aproape și coborî vocea.

– Ți-a schimbat clasificarea în registru. Dacă află superiorii ei, o pedepsesc aspru, dar și-a asumat riscul.

Văzând figura nedumerită a Almei, pe chipul lui Zippy apăru un rânjet larg.

– A schimbat-o din evreu în *mischling*, de sânge amestecat. Acum, fiind și de sânge amestecat și Kapo, ești automat exclusă de la selecțiile periodice.

– De unde știi asta?

– Lucrez la administrația lagărului, nu cânt doar la mandolină, spuse Zippy, cu obișnuitul ei zâmbet viclean. Trebuie să mai rezistăm vreo doi ani. Nemții pierd în fața sovieticilor și, datorită Aliaților vestici, nici ei nu stau pe roze. Avem radiouri clandestine aici. Știm ce se petrece. Doar doi ani, Alma, poate chiar mai puțin! Acum că avem un regim mult mai lejer, o să rezistăm. Trebuie doar să ne înveți să cântăm bine.

La început, Alma nu spuse nimic. Parcă nici n-o auzise pe Zippy. Chipul ei era o mască impenetrabilă de amintiri îndepărtate. Stătea fără să scoată o vorbă, cu mâinile împreunate peste foi.

– Și cei din familia mea și-au imaginat că muzica îi va salva. Dar a venit martie 1938, spuse ea în cele din urmă, cu vocea sugrumată de emoție.

– *Anschluss*? întrebă Zippy, cu o privire compătimitoare.

– Da, răspunse Alma, mângâind ciotul de creion, cu ochii ațintiți în gol. Eu nu mi-am făcut iluzii în privința naziștilor. Dar tata… M-au avut destul de târziu, *Vati* și *Mutti*. *Vati* avea patruzeci și trei de ani când m-am născut. Dar a cântat, a cântat până în ziua în care Hitler a intrat cu trupele în Viena. N-o să uit niciodată ziua în care tata și alți muzicieni evrei au fost scoși la pensie – cu tot respectul cuvenit, din fericire. Majoritatea muzicienilor arieni cântaseră mulți ani sub conducerea tatei; îl respectau enorm și i-au regretat plecarea. Era, totuși, și un tânăr violonist nazist la Filarmonică… El a fost singurul care a jubilat pe față. Prăpăditul ăla îngâmfat, care nu era demn nici să-i lustruiască pantofii tatei, a intrat țanțoș în cabina lui *Vati*, care-și aduna lucrurile, și i-a zis: „Herr Hofrat, zilele dumitale aici sunt numărate“. Herr Burghauser, care cânta uneori muzică de cameră în Cvartetul Rosé al tatei, a trecut mai târziu pe la noi și ne-a povestit toată întâmplarea. Ne-a zis că toți s-au simțit rușinați de cum a putut să se poarte nazistul cu *Vati*.

Alma se opri și strânse buzele.

– Tata se simțea oricum umilit; își pierduse poziția de concertmaistru și, mai mult decât atât, i s-a interzis să cânte la gala pe care o pregătiseră pentru nemți în acea seară. *Tiefland,* opera lui Eugen d’Albert. E curios că am ținut minte titlul… Poate pentru că tata a repetat încontinuu același lucru când s-a întors acasă – „De ce nu pot cânta și eu cu ei? Acolo e locul meu. Eu sunt concertmaistrul!“ Bietul om… Avea tot timpul o ținută atât de demnă, dar în ziua aia a îmbătrânit brusc. Dacă l-ai fi văzut, Zippy! S-a gârbovit tot, dar ochii lui… privirea din ei îmi frângea inima. Asemenea

durere, asemenea nedumerire copilărească. Marele profesor Rosé, venerabilul concertmaistru al Filarmonicii din Viena, fondatorul Cvartetului Rosé, redus la zero într-o singură zi, la ordinele unui dement. Evreu. Apatrid. O povară pentru societatea ariană.

– Mai e…? șopti Zippy, cu o privire iscoditoare, temându-se să-și termine întrebarea.

– Ah, da, e în viață, răspunse Alma, îngăduindu-și un zâmbet fugitiv. Trăiește în Anglia acum, e un imigrant pașnic, cu drepturi depline să-și practice meseria. Artiștii imigranți din Anglia și Statele Unite au deschis Fondul Rosé special pentru el, pe lângă banii pe care i-i trimiteam eu și fratele meu. A tot insistat să cânte, chiar dacă ploua cu bombe peste capitală, dar un prieten de familie l-a dus la țară, lucru pentru care îi voi fi mereu recunoscătoare. E un sentiment plăcut să-l știu la adăpost.

Alma făcu o pauză, după care încheie șovăitor, ca și când nici ea nu prea credea ce spune:

– Poate că o să mă întorc la el într-o bună zi.

Grad paramilitar în timpul nazismului, în cadrul trupelor SS, echivalent cu cel de căpitan. Referire la Josef Kramer, comandantul lagărului de concentrare Bergen-Belsen

6

Îmbrăcată cu furoul diafan pe care i-l dăduse Kitty de la Kanada, Alma se spăla pe dinți cu o fărâmă din pulberea albă cu iz vag de mentă. Era într-o cutie rotundă, pe capacul căreia stăteau pictate o femeie blondă, cu un zâmbet superb, și câteva cuvinte indescifrabile în poloneză sau cehă, dar, din câte se vedea treaba, Kitty era o bună cunoscătoare a limbilor străine și știa ce trebuie să-i dea Almei, pe lângă periuța de dinți, un săpun și chiar o cremă de față parfumată. Când trăia în Blocul Experimental, era nevoită să se descurce cu o bucată de pânză înfășurată pe degetul mic; ce bucurie era să-și poată spăla din nou dinții ca un om normal.

După ce-și clăti gura în chiuveta ruginită, Alma ridică ochii spre oglinda crăpată pe care o montase Sofia cu câteva zile în urmă și descoperi că zâmbește. Își dădu seama deodată cât de puțin îi trebuie omului ca să fie fericit.

– Alma! răsună glasul lui Zippy în latrina dărăpănată.

Se opri în ușă și arătă cu degetul în direcția lagărului.

– Azi mergem la infirmerie. Marțea și joia le cântăm bolnavelor de la Revier, spitalul de femei. Sofia m-a trimis să te întreb dacă vii cu noi sau vrei să rămâi aici, să mai lucrezi… sau să faci ce vrei tu. Mandl a zis că nu e musai să mergem noi două, dacă nu vrem.

Alma îi aruncă o privire mirată.

– Bineînțeles că vin. De ce n-aș vrea să le cânt bolnavelor?

Preț de câteva clipe, Zippy nu spuse nimic.

– N-ai fost niciodată la infirmerie, nu-i așa? o întrebă cu blândețe, într-un final.

– Îmi imaginez că e un spital de lagăr, răspunse Alma, ridicând din umeri, și își luă baticul.

Îl spălase cu o noapte înainte, cu apă rece, dar cu săpun franțuzesc parfumat, și-l lăsase să se usuce pe o țeavă de apă pe care rugina se întindea ca mucegaiul. Încă mirosea a liliac în latrină.

– Cât de groaznic poate să fie?

Zippy se uită la ea timp de câteva secunde ce nu păreau să se mai sfârșească. Într-un final, o întrebă pe un ton curios de plat:

– Nu știi prea multe despre spitalele din lagăre, am dreptate?

Alma se întoarse spre ea, gata să dea o replică acidă – *Ai impresia că spitalul tău de lagăr se compară cu Blocul Experimental?* –, dar pe chipul lui Zippy se citea o asemenea amărăciune, încât își înghiți vorbele. În ciuda atmosferei tot mai apăsătoare, îi strânse mâna lui Zippy și se sili să zâmbească. Apoi repetă, cu o siguranță pe care însă n-o mai simțea:

– Bineînțeles că vin și eu.

În drum spre Infirmeria pentru Femei de la Birkenau, Zippy menționă cu glas calm că Blocul 25 era ușor de recunoscut după miros. La început, Alma crezu că exagerează. De zile întregi inhala mirosul fetid al crematoriului și-i venea greu să creadă că exista ceva mai cumplit decât amestecul de carne arsă și păr pârlit. Cu toate astea, în momentul în care mirosul ajunse la ele – cu mult înainte să se apropie de bloc –, Alma înțelese că Zippy nu glumea. Era o combinație grețoasă de carne putrezită și fecale stătute, pe lângă care duhoarea nelipsită din Blocul Experimental părea o nimica toată.

Alma se opri din mers și își trase gulerul peste gură și nas. O cuprinse deodată un sentiment de vinovăție.

Alături de ea, Zippy, verde la față, strângea mandolina în mână. Abia după ce Sofia o înghionti ușor în spate – „Nu zăboviți pe stradă, că vă văd gardienii“ –, își trase banderola de Kapo pe braț și își reluă drumul ce părea să ducă direct în iad.

În interiorul infirmeriei, era și mai rău. O imagine înfiorătoare o întâmpină pe Alma. De-o parte și de alta a culoarului lung, întinse pe podeaua de piatră, stăteau înșirate o mulțime de trupuri scheletice, unele dintre ele încă străduindu-se să se miște, altele straniu de imobile. O masă de oase și piei pământii și buboase ce le atârnau de pe membre ca hainele. Ochi goi și adânciți în orbite. Zdrențe de culori nedeslușite, scorțoase din cauza grăsimii și fecalelor întărite pe ele. Smocuri răzlețe de păr pe craniile acoperite de plăgi și răni proaspete pe care nu le tratase nimeni.

Cu un nod în gât, Alma continuă să înainteze prin acest purgatoriu, respirând pe gură, înecată de izul de putreziciune. Își luă o expresie cât putu de curajoasă și merse mai departe printre rămășițele umane din acel loc care întrecea până și Infernul lui Dante.

Femei. O treceau fiori când se gândea că toate erau femei – mamele, surorile, fiicele, soţiile cuiva. Mirese frumoase, zâmbind în fotografiile pe care le zărise în Kanada, adunate laolaltă cu certificate de naştere, paşapoarte, brevete militare şi conturi bancare, într-un ditamai mormanul de maculatură ce urma să fie ars mai târziu de un fost rabin, chiar în spatele depozitului. Kitty îi spusese că acesta rostește kadişul de câte ori își îndeplinește sarcina. Abia acum înţelegea Alma de ce – de fapt, toate aceste femei de la Revier erau cadavre vii. Condamnate la moarte, indiferent de diagnosticul real. Era firesc ca rabinul să le jelească cât încă erau în viaţă.

În timp ce Alma păşea cu atenţie prin masa de trupuri, mâini descărnate se întindeau spre tivul fustei sale şi-i atingeau gleznele goale. Parcă înviorate de vederea unor femei sănătoase şi relativ bine îmbrăcate, bietele epave umane încercau, cu ultimele puteri, să se agaţe de ele. În minţile lor tulburi, probabil că oricine mergea pe două picioare nu putea fi decât un medic, un tămăduitor care avea la el plasturi, sulfamidă, tinctură de iod şi poate chiar un colţ de pâine.

Tulburată şi uluită, Alma se uită disperată către Sofia.

Fosta Kapo o mai îndemnă o dată să-şi continue drumul.

– Mergi mai departe; noi cântăm pentru cele care se ţin pe picioare.

– Şi cu celelalte ce…

Alma nu-şi putu termina întrebarea şi se uită neputincioasă în jur, cu degetele încleştate pe gâtul viorii.

– O să fie ridicate cu primul transport. Mergi mai departe. Jumătate dintre ele au tifos şi dizenterie. Vrei să te molipseşti şi tu?

Sofia o înghiontea din ce în ce mai tare. Şi ea era îngrozită să se afle aici, printre femeile condamnate la moarte, ale căror rugăminţi şi gemete deveneau tot mai sonore, sfâşiind sufletele fetelor din Blocul Muzical.

Alma se sili să-şi reia drumul până când ajunseră la un soi de salon care păstra încă un oarecare aspect de infirmerie. Paturile de aici erau tot ticsite cu trupuri scheletice, dar acestea măcar stăteau pe saltele de paie, acoperite cu nişte cearşafuri îndoielnice, ceea ce era deja un mare pas înainte faţă de ce-i fusese dat Almei să vadă în anticamera iadului. Unele deţinute aveau chiar pături aspre peste picioare şi perne umplute cu paie sub cap.

– De ce unora li se acordă tratament preferenţial? întrebă Alma, apucând-o pe Zippy de mânecă şi făcând semn spre una dintre bolnave, care molfăia un fel de biscuit.

– Unele deținute primesc pachete din afară. Asistentele nu sunt proaste. Știu de unde pot trage foloase. Le aduc deținutelor aspirină și haine curate, le aranjează pernele, le taie de pe listele de selecție. În schimbul acestor servicii, primesc o parte din conținutul pachetelor. Nu-i un târg rău, dacă stai și te gândești, zise ea, apoi tăcu pentru o clipă. Unele din femeile de aici nu sunt deloc bolnave, își reluă explicațiile, pe un ton confidențial. Dacă au destulă mâncare ca să-i mituiască pe doctori și pe asistente, primesc câteva săptămâni de vacanță. Există și pericole, totuși – unii doctori SS își mai dau arama pe față și le trimit pe excursioniste direct la gazare. Dar lumea preferă să riște. Și e de înțeles; ele nu sunt ca noi. Lucrează afară, douăsprezece ore în șir, muncă grea, nu glumă, șase zile pe săptămână. La ele, apelul durează trei sau patru ore. Pe deasupra, sunt bătute la cea mai mică greșeală – repet, spre deosebire de noi, astea educate. Nu le poți învinui când știi ce îndură.

Salutate în grabă de personalul medical care alerga de colo colo, aproape fără să le bage în seamă – probabil urma vreo inspecție, judecând după agitația generală –, fetele din orchestră se refugiară într-un colț și începură să-și acordeze instrumentele.

– Ce cântăm de obicei aici? întrebă Alma în șoaptă.

Sofia ridică din umeri.

– Orice melodie, numai să fie veselă. Fără tristețuri din alea clasice. Sarcina noastră e să ridicăm moralul, așa că merge orice cântec popular.

– Merge și *Blaue Husaren* de Zara Leander?

– Zara Leander e perfect.

– Știi că bunicii ei erau evrei, spuse Alma, pe un ton rezervat. La fel și ai Margaretei Slezak, diva Operei din Berlin și favorita lui Hitler.

Fără să dea atenție expresiei șocate de pe chipul Sofiei, Alma ridică arcușul, cu ochii pierduți în depărtare.

– Margarete – Gretl, cum îi spuneam noi – mi-a fost prietenă din copilărie. În fiecare vară, își petrecea vacanța cu noi, la cabana noastră de lângă Pădurea Neagră. Eram de nedespărțit. *Vati* glumea că suntem mai ceva ca niște gemene siameze. Dar, în 1938, când am încercat să reiau legătura cu ea, imediat după ce l-au concediat pe tata de la Filarmonica din Viena, a refuzat să ne ajute. Se temea, probabil, pentru poziția destul de delicată a familiei ei. Din ce-am auzit ultima oară, călătorește prin toată Europa ocupată, ca să distreze trupele.

Parcă trezindu-se dintr-un vis, Alma lovi cu arcușul în perete, în lipsa unui stativ, și ordonă:

– Doamnelor, *Blaue Husaren*!

În câteva secunde, atmosfera din salon se schimbă. Cântecul săltăreț se revărsă peste deținutele de la infirmerie, smulgându-le din somnul lor agitat.

Almei i se părea o batjocură să cânte asemenea muzică veselă în baraca ce mirosea a moarte și unde, chiar lângă acest salon, femeile chinuite zăceau pe podea, ignorate până și de personalul medical. Dar gardienii SS susțineau că muzica ridică moralul, așa că trebuiau să cânte – pentru muribundele de la infirmerie și pentru echipele externe care ieșeau pe porți în fiecare dimineață, în ritmuri de marș, ca la o paradă grotescă.

O orchestră de sclave cântând pentru alți sclavi, într-o lume care-și pierduse orice urmă de rațiune, de vreme ce concepte ca muzica și suferința atroce puteau coexista într-un iad cum era Auschwitz-ul.

În timp ce cântau, câteva femei se ridicară din paturi și se târâră în picioarele goale până la peretele de lângă orchestră, strângând la piepturile scobite cârpele jalnice pe care le numeau pături. Din când în când, cu fețele obosite și pământii luminate de zâmbete melancolice, își întindeau mâinile aproape străvezii, brăzdate de vene albastre, și atingeau instrumentele.

Apăru o asistentă, cu un singur tub de aspirină, pe care-l împărți pacientelor dispuse să renunțe la rații în schimbul alinării pe care doar pastilele le-o puteau oferi. Din spusele atotștiutoarei Zippy, majoritatea medicamentelor proveneau de pe piața neagră. Morfina era cea mai scumpă, dar până și ea putea fi procurată de la spitalul SS, unde se găsea din abundență. Trebuia doar să dai mită deținutei potrivite de la infirmerie.

Un țignal nervos de claxon și obișnuitele strigăte nemțești băgară în sperieți personalul medical și deținutele mai sănătoase, care se puteau încă mișca. Pacientele care ascultau muzică rezemate într-un cot se făcură mici în paturi și-și traseră păturile până la gât, uitându-se îngrozite spre coridor. Acolo se petrecea un fel de *Aktion* – un eufemism tipic german pentru operațiunea de exterminare – căci, în scurt timp, țipete îngrozite luară locul gemetelor și rugăminților șoptite, în toate limbile europene pe care ți le puteai închipui. Orgia de bestialitate, încă invizibilă, aproape că acoperea orchestra Almei doar prin volum. Înlemnite de frică, fetele iuțiră ritmul fără să li se ceară, mânate de un instinct de supraviețuire pur animalic.

Pe hol răsună un strigăt furios în germană. Era vocea unei persoane obișnuite să dea ordine și ca acestea să fie executate.

– Ați primit ordin de la biroul medical al SS să treceți șaptezeci de deținute pe lista de azi. Am numărat doar patruzeci și trei. Unde sunt restul?

Doctorița deținută – postată curajos în pragul ușii, ca să nu-l lase pe ofițerul SS să ajungă la pacientele ei – îi răspunse că celelalte erau muncitoare robuste aflate în convalescență și-i arătă niște tabele bărbatului în uniformă, în încercarea disperată de a salva câteva paciente de el și *lista* lui.

Nemții se dădeau în vânt după tabele, își aminti Alma vorbele lui Zippy. Le plăcea să noteze în ele numere, numerele la care reduseseră populația lagărului. Biroul principal din Berlin trimisese ordin ca în august să fie lichidați douăzeci de mii. Comandantul Höss de la Auschwitz voia să fie sigur că nici mai mult, nici mai puțin de douăzeci de mii de prizonieri urmau să fie executați până la finalul lunii. Sănătoși sau bolnavi, evrei sau comuniști, bărbați sau femei – nu conta. Conta doar ca listele să fie corecte, și cifrele, exacte.

Doctorița deținută continua să vorbească, uitându-se rugătoare la militar, dar acesta o îmbrânci cu asemenea forță, încât femeia se izbi de perete și căzu la pământ, fără să dea drumul mapei pe care o strângea la piept.

Gardianul SS trecu peste picioarele ei și se uită prin salon, cu ochii mijiți și un baston în mână. În mai puțin de o secundă, trase pătura de pe pacienta care avusese ghinionul de a se afla cel mai aproape de el.

– Ce ai?

– Mă refac după malarie, Herr Unterscharführer[12], răspunse femeia, cu ochii holbați de spaimă și tremurând din toate încheieturile.

– Mai ești bolnavă?

Neștiind ce să răspundă, femeia aruncă un ochi spre doctoriță. Aceasta din urmă își feri privirea și se ridică în picioare, frecându-și tâmpla, cu o figură deznădăjduită.

– Te-am întrebat ceva, *Scheiße-Jude*! Ce ai, ți-ai înghițit limba?

– *Jawohl*, Herr Unterscharführer, răspunse ea aproape șoptit.

– *Jawohl*, ce?

– *Jawohl*, sunt încă bolnavă, Herr Unterscharführer.

Cu un rânjet diabolic, gardianul ridică bastonul și o lovi pe femeie peste picioarele goale.

– Acum mai eşti bolnavă? Să-ţi mai aduc nişte medicamente sau să te urc în camionul de-afară? Reichul n-are trebuinţă de nişte jidani bolnavi care nu sunt în stare să muncească şi să contribuie la efortul de război.

Pe picioarele femeii apăreau deja două umflături mari. Ca într-un coşmar, Alma nu-şi putea desprinde privirile de la ele, în vreme ce mâinile ei continuau să cânte singure muzica veselă. Se simţea deodată ca o marionetă neputincioasă, prinsă într-un spectacol de păpuşi grotesc, orchestrat de un nebun invizibil. Celelalte păpuşi, la fel de speriate, o acompaniau mecanic, ca şi când mâinile le-ar fi fost trase de nişte sfori ascunse.

Femeia se dădu jos din pat şi se clătină imediat pe picioare, cât pe ce să se prăbuşească din cauza efortului.

– Pot să muncesc, Herr Unterscharführer.

Gardianul SS pufni în râs şi deschise braţele larg. În spatele lui, îşi făcuseră apariţia doi deţinuţi cu pantaloni vărgaţi, dar jachete civile. Stăteau în prag şi se bâţâiau de pe un picior pe altul, aşteptând ordinele stăpânului lor. Gardianul se întoarse spre ei şi arătă cu bastonul către femeie.

– O însănătoşire miraculoasă! Aţi mai pomenit aşa ceva? Ia să vedem câte dintre scroafele astea jidance se relaxează aici pe cheltuiala Reichului. Îmi mai trebuie douăzeci şi şapte de deţinuţi ca să termin lista.

Cei doi deţinuţi voinici porniră repede prin salon, gonind şi alte femei din paturi. Cele care se putea ţine pe picioare se ridicară singure, ţinându-se de pereţi sau unele de altele, cu mâini tremurânde. Cele care nu reuşeau nici măcar atât erau trase cu forţa din paturi şi târâte pe coridor de glezne sau de încheieturile mâinilor.

În colţul ei, de lângă uşă, doctoriţa le bifa numerele pe listă, fără să scoată un sunet. Îi şiroiau lacrimile pe faţă.

Afară, vaietele deveniseră insuportabile. Abţinându-se cu greu să nu-şi astupe urechile, Alma continua să cânte sub privirile curioase ale gardianului SS. Bărbatul o luă printre paturile goale şi se apropie de orchestră. Se opri la câţiva paşi de Alma şi începu să fluiere cântecul pe care-l interpreta, în perfectă armonie cu vioara ei. Alma închise ochii, nesuportând să vadă chipul acela frumos şi crud în faţa ei.

Pe neaşteptate, ceva coborî pe mâna ei şi o făcu să tresară. Arcuşul alunecă peste coarde în semn de protest. Îi bătea inima atât de tare, încât era sigură că o să-i sară din piept. Capătul rotunjit al bastonului îi mai atinse o dată mâna în care ţinea arcuşul – o atingere jucăuşă, nu o lovitură.

– E cântecul meu preferat, o anunţă militarul, pe un ton prietenos.

Trecerea de la bestia furibundă la admiratorul muzicii Zarei Leander era cu atât mai înspăimântătoare.

– Eşti muziciană profesionistă?

– *Jawohl*, Herr Unterscharführer.

– Cum te cheamă?

– Alma Rosé, Herr Unterscharführer.

Bărbatul făcu ochii mici, căutând numele în memorie.

– Eşti noua violonistă cu care se laudă Lagerführerin Mandl?

– Bănuiesc că da, Herr Unterscharführer.

– Acum înţeleg de unde atâta tam-tam. Cânţi foarte bine.

Nu se simţea nici urmă de sarcasm în glasul lui. Gardianul părea sincer impresionat.

– Mulţumesc, Herr Unterscharführer.

În tăcerea care urmă, urletele animalice de afară deveniră de-a dreptul asurzitoare. Deodată, Alma simţi că i se taie răsuflarea. Era prea mult, prea intens, prea înfricoşător – gardianul SS cu bastonul lui, doctoriţa neputincioasă, trupurile scheletice tremurând unele lângă altele la perete, omenirea damnată, urlând ca o turmă de animale duse la tăiere, şi gândul că nu exista cale de scăpare.

– Hei, păduchioşilor, le strigă neamţul celor doi deţinuţi care-l însoţeau, aţi auzit ce frumos cântă?

– Muzică de cea mai bună calitate, Herr Unterscharführer! ziseră amândoi, legănând din cap, cu figuri slugarnice. Nemaipomenit talent!

– Nu sunteţi, mă, voi în stare să recunoaşteţi talentul nici dacă vă pocneşte în mutrele alea urâte, mormăi gardianul SS, doar ca să audă un respectuos *Jawohl*, Herr Unterscharführer, la insulta pe care le-o adresase.

Profund scârbit, îi trase o palmă în treacăt unuia dintre ei.

Dintr-un impuls inexplicabil, Alma se luă după el. Podeaua coridorului ciudat de pustiu, pe care, cu doar câteva minute în urmă, agonizau o mulţime de femei, era acum spălată de o asistentă deţinută. Alma îi aruncă o privire mustrătoare. Sofia încercă să o strige, dar picioarele Almei continuau să o poarte mai departe, mânate de o voinţă proprie.

Afară, era parcat un camion. Doi deţinuţi vânjoşi, cu maiouri albe şi şepci vărgate, aruncau femeile înăuntru, de mâini şi picioare, ignorându-le ţipetele speriate.

– Sunt cadavre aici! Cadavre! Ne puneţi laolaltă cu morţii! Noi n-am murit încă!

– O să muriţi în vreo jumătate de oră, le explică senin gardianul SS, după ce se uită la ceas.

Treptat, protestele se transformară în suspine disperate şi sfâşietoare.

Instinctiv, Alma ridică vioara pe umăr şi puse bărbia pe ea. Nu le putea schimba soarta şi nu le putea ajuta în vreun fel pe femeile condamnate, aşa că făcu singurul lucru care-i trecu prin minte – le cântă *Hatikva*[13]. Era o crimă care se pedepsea cu moartea să cânţi imnul evreiesc la Auschwitz, dar Almei nu-i păsa dacă avea să ajungă în camion pentru îndrăzneala ei, adăugând încă un nume pe lista gardianului SS.

Militarul o privea într-o tăcere stupefiată, ce putea fi oricând urmată de o răbufnire violentă. Era însă singurul lucru corect pe care-l putea face; o simţea în adâncul sufletului său, iar pentru un lucru corect merita să-ţi rişti viaţa.

Încetul cu încetul, femeile din camionul cu însemnele Crucii Roşii se liniştiră. Vioara Almei trezise ceva în ele; ceva ce naziştii încercaseră să le şteargă din amintire pentru totdeauna – mândria naţională a unui popor greu încercat, care supravieţuise mii de ani, în ciuda sorţii potrivnice.

Cu demnitate şi semeţie, femeile îşi puseră capetele rase unele pe umerii celorlalte şi începură, cu ochii închişi, să intoneze imnul Ţării Promise. Majoritatea plângeau înfundat, fără să li se clintească vreun muşchi pe faţă; câteva o priveau recunoscătoare că le-a adus linişte în ultimele clipe de viaţă.

Coborând vioara de pe umăr, Alma observă că e udă de lacrimi. Nici măcar nu-şi dăduse seama că plângea.

Se întoarse spre gardian şi îi văzu bastonul care atârna nemişcat lângă şold, ca şi când n-ar fi ştiut ce să facă cu el.

– Herr Unterscharführer, i se adresă ea pe un ton blând şi respectuos de data aceasta. Permite-mi să merg cu ele. Vor fi mai liniştite dacă le cânt…

– Nu, spuse bărbatul, venindu-şi în fire, şi scuturã ferm din mână. E interzis. Doar cei din Sonderkommando au voie în…

Se opri brusc şi făcu gura pungă, de parcă ar fi divulgat informaţii secrete. Apoi îşi puse chipiul pe cap şi plecă. Uşile camionului se închiseră cu un zăngănit funest, dar dinăuntru nu mai răzbătea nici un sunet. În scurt timp,

mașina porni către crematoriu, lăsând-o pe Alma singură, în fața barăcii cufundate într-o tăcere mormântală.

Grad paramilitar în timpul nazismului, în cadrul trupelor SS, echivalent cu cel de sergent

Hatikva (în română „Speranța“) este imnul național al statului Israel, a cărui primă versiune a fost scrisă, în 1877, de către poetul evreu Naftali Hertz Imber (1856−1909), în timpul șederii acestuia la Iași, în vizită la un cărturar localnic.

7

– Nu e musai să mergi la rampă, îi zise Sofia.

Alma învățase de acum jargonul de lagăr folosit de prizonieri și naziști când se refereau la platforma de descărcare a trenurilor.

– Sunt doar niște marșuri idioate pe care vor să le cântăm nou-veniților cât timp îi triază doctorii. Pot să-ți țin eu locul fără probleme.

Sofia stătea în pragul camerei Almei și o privea cum se chinuiește să-și aranjeze părul. Îi crescuseră cârlionți scurți și moi, care nu voiau s-o asculte și pace. În lumina cețoasă a zorilor, ochii violonistei străluceau mai puternic decât de obicei – negri, luminoși și vioi. Erau trăsătura ei cea mai impresionantă și atrăgeau imediat atenția. Alma era dureros de palidă și îi ieșeau pomeții prin piele, dar ochii aceia frumoși și limpezi scânteiau cu asemenea forță ascunsă, încât era imposibil să nu cazi sub vraja lor tăcută. Sofia se minuna cum, până și în aceste condiții oribile, Alma reușea să păstreze o ținută de-a dreptul regească. Parcă refuza să se lase atinsă de josnicia vieții în lagăr și își ținea fruntea sus și umerii drepți, sfidând, parcă, degradarea pe care cu toții trebuiseră s-o accepte.

Era un mare noroc pentru orchestră că Mandl o numise Kapo pe Alma, își zise Sofia, fără nici un pic de invidie că pierduse postul. Alma era mult mai puternică decât ea; le va învăța pe fete cum să supraviețuiască.

– Am mai auzit textul ăsta, că nu e musai să merg undeva, spuse Alma, aruncându-i o privire curioasă. Ultima oară mi l-a recitat Zippy. Încep să cred că voi două uneltiți împotriva mea ca să-mi răpiți postul de Kapo câștigat cu greu.

Sofia nu se putu abține să nu chicotească, savurând gluma, oricât de sinistră ar fi fost.

– Până și Zippy evită să meargă la rampă, dacă nu e obligată. Tu de ce-ai vrea?

Renunțând să-și mai pieptene părul, Alma își puse baticul pe cap, apoi luă de pe masă tocul viorii și bagheta de dirijor.

– Nu *vreau*, dar tot o să merg. Dacă toată orchestra e acolo, se cade să fie și dirijorul.

– Rampa e infernul.

– Tot locul ăsta e infernul, dacă nu ți-ai dat seama până acum.

– Unele zone sunt mai infernale decât altele.

– Se prea poate. Cu atât mai mult trebuie să mergem acolo și să cântăm.

– Doctorul Mengele va supraveghea triajul. Prezența lui ar fi pentru mine cel mai bun motiv să mă țin la distanță.

I se dusese vestea lui Herr Doktor. Umbla vorba prin lagăr că, pe lângă Mengele, doctorul Clauberg, de la Blocul Experimental, era un amator. Spre deosebire de colegul lui, imaginația lui Mengele nu se limita la sterilizări fără sânge. De fapt, sterilizările erau sub demnitatea lui. Doctorul Mengele avea ambiții mult mai înalte – lucra la un studiu despre teoria rasei ariene și i se părea o idee grozavă să folosească deținuții de la Auschwitz pe post de cobai. Sosise de puțin timp în lagăr, după ce fusese rănit pe Frontul de Est, dar i se dăduse deja în primire un întreg complex în cadrul Blocului Experimental de la Birkenau – barăci separate pentru gemeni și gemene, una pentru țigani și pitici, o clădire pentru prizonierii cu malformații, pe care, potrivit spuselor lui Zippy și a documentelor pe care trebuia să le dactilografieze uneori, Herr Doktor îi diseca cu regularitatea și frenezia unui savant nebun. Uneori, nici nu se obosea să-i anestezieze. Uneori, turna vopsele industriale în ochii copiilor, sperând să le schimbe culoarea. Din câte-i spusese Zippy, deocamdată nu-i reușise experimentul; Zippy știa asta pentru că ea și Mala, colega ei evreică de la administrație, puneau borcanele cu soluții în care se păstrau ochii în cutii cu eticheta „A se manevra cu grijă: Material de război – Urgent“. Acestea erau trimise la Institutul de Antropologie, Ereditate Umană și Eugenie din Berlin-Dahlem.

Pe Alma o străfulgeră o idee. Era încă zguduită după cele văzute la infirmerie și, odată întoarsă la blocul lor, își jurase că va face tot ce-i stă în putință ca fetele ei să nu fie aruncate în camioanele alea, într-un mod atât de abject. Acum stătea în fața Sofiei și medita cu înfrigurare. Era ceva ce nu-i dădea pace, ceva ce spusese ofițerul nazist, o frază care o măcina fără încetare – *Ați primit ordin de la biroul medical al SS să treceți șaptezeci de deținute pe lista de azi*.

Alma înălță capul. Se uită la Sofia cu un zâmbet mijit pe buze.

– Doctorul Mengele se ocupă doar de triajul la rampă? o întrebă curioasă, văzând că Sofia nu se clintește din ușă, de parcă încerca s-o blocheze cu corpul ei.

– Nu. Face triaje în tot lagărul când se plictisește. Adică aproape în fiecare zi.

– Mandl poate să-i anuleze deciziile?

– Nu, pentru că el e doctorul. Dacă hotărăște să trimită un deținut la gazare, s-a terminat cu el. Autoritatea lui e aproape nelimitată când vine vorba de selecții. Mandl poate încerca să intervină, dar el ia decizia finală.

Alma se ridică, absorbită de gânduri, și încuviință din cap. Sub sprâncenele încruntate de concentrare, sticleau doi ochi negri, ageri și hotărâți.

– Înseamnă că tot el poate și grația, am dreptate?

Se uită la Sofia, încă socotind ceva în minte.

– Așa e, confirmă Sofia, privind-o bănuitoare pe Alma.

Nu-i plăcea deloc expresia de pe chipul violonistei.

– Dar doar dacă are el vreun interes personal. Nu-ți face iluzii în privința lui, omul e un monstru în toată regula. Însă numai pe dinăuntru, adăugă Sofia, cu un rânjet sumbru. Pe dinafară, e frumos ca un actor de cinema și de o politețe desăvârșită. Asta până când înfige o injecție cu fenol în inima unui deținut, ca să-i disece corpul cât e cald.

– Un domn absolut încântător, glumi Alma, cu o față serioasă. Gata, dă-te la o parte. Nu cred că o să-i placă dacă întârziem.

Fără să stea pe gânduri, Alma trecu țanțoș pe lângă Sofia – cu umerii drepți, vioara în mână și capul sus.

Cu un zâmbet blând, Sofia se uită la fetele care își urmară numaidecât noua șefă, fără să trebuiască să li se spună. Ieși agale pe urmele Almei și se alinie în rând cu celelalte, în fața barăcii. Alma își inspectă atentă micuța trupă, cu ochiul obiectiv al unui profesionist.

– Du-te înapoi și curăță-ți pantofii. Sunt plini de praf. Aranjează-ți cureaua… E mult prea jos…

Sofia încuviință mulțumită din cap. Alma învăța repede ce avea de făcut.

Un tub de ruj – procurat cine știe de unde de Alma – începu să circule printre fetele din Blocul Muzical. Alma le coloră obrajii cu acest înlocuitor ingenios de fard, iar expresia de pe chipurile fetelor se transformă ca prin minune.

– Uită-te la tine, Maria! Arăți ca o vedetă de cinema!

– E ca pe vremuri, când mergeam la serate dansante!

– Ce frumoasă ești, Karla. Ca în pozele de demult.

– Vai, Hilde, dacă te-ar vedea Werner acum…

Când veni și rândul Sofiei, aceasta se uită ironic la succesoarea ei.

– De unde ai făcut rost de astea?

Alma ridică din umeri cu nonșalanță. O interesa mai mult aspectul orchestrei decât logistica. La Auschwitz, fardurile și rujurile erau la fel de prețioase ca aurul. Obrajii trandafirii și buzele colorate nu erau o cochetărie, ci o chestiune de viață și de moarte. Zippy îi povestise Almei că deținutele care nu-și permiteau asemenea farafastâcuri își trăgeau palme peste obraji și își mușcau buzele până la sânge, ca să pară mai sănătoase când urma o selecție. Alma păstrase rujul prețios în acest scop, dar acum, având în vedere că vor fi sub ochii lui Mengele, era obligatoriu ca fetele ei să arate cât mai bine.

– Din Kanada, de unde altundeva? Supraveghetorul mi-a dat voie să-l iau, dacă-i cânt ceva.

– Ce cântec?

– O melodie romantică pe care a dansat cu iubita lui înainte să-l transfere aici. Mi-a zis că-i e foarte dor de ea.

– Deci și gardienii SS au sentimente? zise Sofia, ridicând neîncrezătoare dintr-o sprânceană.

– Pesemne. Dar nu față de noi.

Soarele ardea fără milă deasupra capetelor lor acoperite cu baticuri. În șiruri ordonate de câte cinci, mărșăluiau pe Lagerstraße, o mică armată în albastru, ieșită la paradă. Pe lângă barăcile goale care stăteau cu ușile deschise, ca niște monștrii antici cu gurile căscate, gata să înghită prada umană în fiecare seară. Pe lângă turnurile de observație, în care gardienii în vârstă moțăiau pe mitraliere. Cei tineri și fragezi erau de mult sacrificați bestiei de pe Frontul de Est. Acum era rândul taților care-și pierduseră fiii să îmbrace uniforma militară și să păzească oameni cu care nu aveau nici un motiv de vrajbă, dar pe care Führerul îi ura și îi declarase dușmanii statului. În tinerețile lor, pe alt front de Est, aveau alt dușman – înarmat și periculos – nu pe aceste femei și, în nici un caz, pe bărbații aceștia scheletici. Spre deosebire de fiii lor devotați ideologiei, părinții nu reușeau să înțeleagă toate acestea, așa că moțăiau ori fumau pipă, pierduți în gânduri, și le priveau pe muziciene mărșăluind ca soldații la paradă.

În scurt timp, le apăru în față infama rampă. Dintr-o gheretă, un gardian le făcu semn nepăsător să treacă prin culoarul îngust de sârmă ghimpată.

Păcălite de zumzetul domol al acestuia, păsările se opreau uneori pe el. Alsacienii soldatului se jucau cu trupurile lor țepene, imediat ce cădeau pe pământ.

Trenul nu sosise încă. Era liniște și pustiu pe rampă; doar doi gardieni SS de rang inferior umblau de colo până colo, cu figuri plictisite, în vreme ce subalternii deținuți așteptau, în poziție de drepți, la o distanță respectabilă.

Cu mișcări cât mai discrete, ca să nu-i deranjeze pe gardieni, Alma începu să-și organizeze orchestra.

Înăbușindu-și un căscat, ofițerul însărcinat să preia transportul își verifică ceasul de la mână.

– Iarăși întârzie afurisenia.

Tovarășul lui, un lungan cu ochelari, își pipăia buzunarele, căutând țigările.

– O fi lăsat să treacă mai întâi trenul Wehrmachtului.

Primul se uită în zare, cu ochii mijiți.

– Ai observat că, în ultima vreme, toate transporturile Wehrmachtului trec doar într-o singură direcție? Întotdeauna spre est. Înapoi, doar trenurile Crucii Roșii, cu soldați răniți, pe care-i duc la spitalele militare. Asta în caz că bombardierele sovietice nu le-au trântit câteva obuze în cap ca să-i liniștească de tot.

– Aiurea, replică celălalt, fluturând disprețuitor din mână. Trenurile Wehrmachtului se întorc mereu pe ruta asta. Altminteri, cum ar mai ajunge acasă soldații în permisie?

– Nu zău? spuse primul, cu o privire răutăcioasă. Când ai văzut ultima oară un tren plin cu soldați veniți în permisie? De când am pierdut Stalingradul și toată Armata a 6-a odată cu el, nu facem altceva decât să batem în retragere.

– Scurtăm frontul, răspunse al doilea, nu foarte convins.

– Minunată strategie, n-am ce zice! pufni primul, ironic. Ne retragem până la Berlin, ca să-i atacăm la noi acasă, cu armele noastre minune! Ce contează că ne depășesc numeric cu zece la unu! Noi suntem bravi luptători arieni și-o să-i învingem pentru că avem sânge superior, spuse, apoi scuipă pe jos, dezgustat. N-ai decât să asculți în continuare mesajele Ministerului Propagandei; ei o să-ți tot spună că noi câștigăm războiul, când, de fapt, Ivan doarme în pat cu nevastă-ta, iar tu ești închis aici, în lagărul ăsta, ca prizonier de război.

Al doilea se îndreptă de spate, dar nu zise nimic, ci doar scoase dintr-o tabacheră frumoasă, de argint, o țigară și scuipă și el o dată, înainte s-o aprindă.

– Ar trebui să te raporteze cineva la Gestapoul lagărului. Să vedem unde-o să ajungi din cauză că nu știi să-ți ții gura.

Spre iritarea lui, tovarășul său izbucni din nou în râs.

– Unde-o să ajung? Pe Frontul de Est? N-ai decât să mă raportezi; o să-ți trimit scrisori și-o să-ți povestesc cum ne omoară rusnacii ca pe iepuri.

– Defetistule.

– Idealist prostovan.

După acest schimb de complimente, își îndreptară amândoi atenția spre șinele de tren. Vibrau ușor. În scurt timp, se auzi un fluierat ascuțit, dar încă îndepărtat.

Odată instalată orchestra în locul stabilit, Alma ridică bagheta, așteptând un semn de la militarii SS. Se uitau amândoi fix în direcţia din care venea trenul.

Trecuse deja de porţile Auschwitz-ului și încetinea pe măsură ce se apropia de rampă. Cu mâna ridicată ușor, Alma îl urmărea cum înaintează, cu un vag sentiment de neliniște și înfrigurare, cufundată în prăpastia neagră a amintirilor destul de recente. Zăpușeala din trenul de vite, aproape identic. Nenumăraţii ochii ce străluceau îngroziţi în semiobscuritatea permanentă din acel sicriu pe roți, care plecase din lagărul intermediar de la Drancy și-i adusese în adevăratul iad pe pământ – Auschwitz. Zile și nopți contopite pe parcursul călătoriei întortocheate. Fără apă. Fără hrană. O singură găleată în colţ, care le servea drept toaletă, dar care era deja plină cu dejecţii. Moarte în ochii oamenilor; cădeau din picioare și acolo își dădeau sufletul. Moarte în aer; mirosul trupurilor putrezinde, amestecat cu duhoarea de excremente. Moartea care pândea în spatele Almei; cu mintea înceţoșată de foame și de sete, ar fi putut jura că-i simţea răsuflarea dezgustătoare pe piele. Doar voinţa supraomenească o ajutase să rămână în viaţă. Cu o încăpăţânare lăudabilă, se uita printre crăpăturile scândurilor și memora indicatoarele feroviare pe lângă care treceau, mai întâi în franceză, apoi în germană, apoi și în poloneză și în germană, până când apăruse și ultimul și atunci opriseră la rampă: Oświęcim – Auschwitz.

Aceeași rampă pe care stătea acum.

O trecu un fior. Moartea. Nu izbutise s-o răpească în tren, dar prezența ei era mult prea palpabilă. Pândea. Aștepta…

Un fluierat melodic, perfect armonios acompania acum pufăitul greoi al trenului pentru vite. Cu coada ochiului, fără să întoarcă însă capul, Alma zări un alt ofițer care tocmai urca pe un podium micuț în dreapta ei. Nu-i deslușea trăsăturile feței – erau mascate de cozorocul chipiului –, dar vedea uniforma elegantă și bine croită, două Cruci de Fier, cele mai râvnite decorații acordate de Reich, prinse cu mândrie în partea stângă a pieptului, cizmele înalte, atât de lustruite încât luceau în soare precum obsidianul negru, și mănușile făcute la comandă, pe care și le scotea agale. Dintr-un motiv sau altul, Alma ratase momentul în care cei doi subordonați ai ofițerului nou-venit luaseră poziție de drepți; îi observă abia mai târziu, înlemniți cu mâinile pe lângă corp, în vreme ce ofițerul îi ignora cu o nonșalanță desăvârșită.

Nu-l cunoscuse, dar auzise destule despre el cât să-l recunoască fără să-l fi întâlnit față în față. Doctorul Mengele, Îngerul Morții în persoană, venise special în această dimineață dureros de frumoasă, ca să-și adune porția de suflete.

Trenul se opri. Oamenii din Kommandoul de rampă, în uniforme vărgate, îl așteptau deja cu bastoanele în mâini.

Alma coborî discret bagheta. Îngerul continua să fluiere sonata lui Brahms, pe care ea o cunoștea atât de bine. Sub privirile neliniștite ale Sofiei – *ce-ai de gând să faci?* –, Alma își luă vioara și începu să-l acompanieze în Sol major.

Fluieratul se opri brusc. Cu privirea de șoim a Îngerului ațintită asupra ei, Alma continuă să cânte din memorie.

N-avea de ce să-și facă griji – putea cânta acea sonată și în somn. O învățase bine ca să-l impresioneze pe soțul ei, Váša, cu ocazia ultimului lor turneu împreună. O învățase pe de rost, ca s-o audă cât de bine cântă și să se îndrăgostească din nou de ea. Căsnicia lor începea deja să se destrame. Germania adoptase de curând Legile de la Nürnberg și, deodată, devenise o mare rușine să fii căsătorit cu un evreu. Din cauza asta, Váša venise cu ideea să anuleze concertele pe care ar fi trebuit să le țină împreună.

Alma înghițise insulta și, ca să se răzbune, fondase cea mai bună orchestră feminină, *Die Wiener Walzermädeln*, care devenise celebră peste noapte și concertase în întreaga Europă, spectacolele lor fiind întâmpinate cu ropote

de aplauze în toate orașele mari. Soțul ei găsise și aici pretext de ceartă – „M-am săturat să tot lipsești de acasă, Alma!“ – și ceruse divorțul, prefăcându-se că decizia lui nu avea nici o legătură cu faptul că dorea să se impună pe scena germană, care nu privea cu ochi buni artiștii căsătoriți cu persoane de statut rasial nepotrivit. Alma semnase bucuroasă actele de divorț.

Pe vremea aceea, cântase bine ca să-și impresioneze soțul; acum cânta și mai bine, pentru ca Îngerul să nu se atingă de fetele ei.

După ce termină, Kommandoul de rampă dădu să deschidă ușile primului vagon. Îngerul îl opri, cu un gest leneș din mână.

– Dumneata ești Alma Rosé, nu-i așa?

Alma lăsă jos vioara și se întoarse spre el. Bărbatul i se adresase pe nume și cu o politețe desăvârșită. Nu se așteptase la una ca asta. Sau, dimpotrivă, poate că exact la asta se așteptase. De sub cozorocul chipiului, o studiau, curioși, doi ochi negri. Sofia nu exagerase deloc; era, într-adevăr, foarte chipeș. Maxilare puternice, un ten fără cusur, sprâncene negre ca pana corbului și un aer de grandoare arogantă și crudă, care trezea admirație și o spaimă de moarte în același timp.

– Da, Herr Doktor.

Îngerul lăsă capul într-o parte, cu un zâmbet vag pe buze.

– Știi cine sunt?

– Desigur, Herr Doktor.

Doctorul încuviință din cap, mulțumit.

– Șefa de lagăr are numai cuvinte de laudă despre dumneata. Dar ea oricum știe doar să se laude. Până și soția comandantului a cerut ca orchestra dumitale să cânte la una dintre seratele sale, dar n-a fost chip s-o înduplece pe Mandl. Lagerführerin susține că orchestra nu e încă pregătită să cânte în fața unui public select.

– Are dreptate, Herr Doktor, spuse Alma, plecând întristată privirea. Am preluat de curând sarcina de dirijor și va mai dura un timp până să ne putem prezenta onorabil. Deocamdată, cântăm marșuri și melodii cunoscute, cu care fetele mele sunt obișnuite, dar, dacă doriți să ascultați ceva mai sofisticat, mă tem că va trebui să mai așteptați câteva luni.

Mengele îi aruncă o privire profund neîncrezătoare.

– Crezi că le poți învăța Brahms în doar câteva luni?

– Brahms, Beethoven, Dvořák, Ceaikovski, Sarasate – orice doriți, Herr Doktor.

– Ești foarte încrezătoare, Frau Rosé.

Nu se ghicea nimic pe chipul și în tonul lui.

– Am mai pregătit o orchestră feminină și ne-am bucurat de mare succes în Europa. Da, am încredere că le pot pregăti și pe aceste tinere.

Urmă un moment de tăcere, după care Alma reluă cu mare prudență:

– Bineînțeles că mi-ar ușura mult munca dacă alcătuirea ar rămâne neschimbată. Mi-aș dori mai multe membre în orchestră – patruzeci de persoane în loc de douăzeci –, iar dacă sunt muziciene profesioniste ca mine…

Nu-i dădu atenție Sofiei, care o înghiontea de-a binelea cu bagheta în picior.

– Înțeleg că în primul rând aveți nevoie de forță de muncă, dar muzicienele sunt făpturi delicate, adăugă Alma, aruncându-i lui Mengele o privire iscoditoare, și, văzând că acesta nu obiectează, continuă cu și mai multă convingere. N-ar rezista prea mult într-o echipă externă, așa că mai bine dați-mi-le mie, Herr Doktor. Promit să formez o orchestră atât de bună, încât cea principală de la Auschwitz nici n-o să se compare cu noi. Pe răspunderea mea, firește. În cazul în care nu sunteți mulțumit de muzica lor…

Trimiteți-mă direct la gazare. Îmi rezerv acest drept, ca pedeapsă. Alma nu-și duse gândul la capăt, ci doar îi zâmbi Îngerului, în ciuda spaimei covârșitoare care o stăpânea. Avea senzația că o să-i plesnească inima în piept.

Preț de câteva clipe apăsătoare, doctorul Mengele o privi lung, cu capul înclinat într-o parte. Era un mare risc să-i facă o asemenea propunere îndrăzneață; cu toate astea, bărbatul părea mai degrabă amuzat de rugămintea ei. Era un fel de experiment științific și nimic nu-l pasiona mai mult decât experimentele.

– Prea bine, Frau Rosé. Orchestra dumitale va fi exceptată de la selecții până la…, zise, apoi făcu o pauză și miji ochii. Până la Crăciun. O zi perfectă pentru un concert de înaltă clasă. Tot atunci ne vom lămuri cu privire la virtuozitatea orchestrei dumitale. De acord?

Almei i se puse un nod în gât, dar își ascunse emoțiile. Patru luni sub protecția doctorului Mengele erau cât o viață de om în locul acesta.

– Perfect de acord, Herr Doktor.

– Atunci, ne-am înțeles, zise el, cu o expresie satisfăcută pe față.

Cu aceeași langoare nonșalantă, Mengele le făcu semn deținuților.

Aceștia traseră imediat zăvoarele vagoanelor și deschiseră ușile, gata să descarce încărcătura speriată pe rampă. Deținuții îi trăgeau de mâneci și-i scoteau cu forța din vagoane; bicele gardienilor SS îi mânau ca pe animale – *Raus, raus; los, los, los!* – și-i împărțeau în două coloane, bărbații în dreapta, femeile în stânga. Pretutindeni, strigăte în germană, câini care se smuceau în lese, gata să se repeadă în mulțimea îngrozită.

Buimaci și orbiți de lumină, nou-veniții se uitau tulburați împrejur și urmau ordinele. Prea speriați să plângă, copiii se agățau de părinții lor, tremurând din toate încheieturile. Bărbații din sectorul Kanada le smulgeau deja valizele din mâini și le azvârleau într-un morman înalt, fără să dea atenție privirilor rugătoare și întrebărilor șoptite care le erau adresate. Câteva femei începură să țipe când se văzură despărțite de soții lor, dar câteva lovituri de cravașă peste gură înăbușiră rapid mica rebeliune.

Îmbrâncită cu brutalitate și amenințată, mulțimea amuți. În scurt timp, toți ochii se îndreptară către singura siluetă care domnea peste toți, precum un zeu antic și atotputernic. Deși erau împinși de la spate, nu se grăbeau să se apropie de el, simțind pericolul intens și inexplicabil pe care îl emana.

Orchestra Almei intona un marș german vesel.

Cu un zâmbet binevoitor, doctorul Mengele inspecta mulțimea din fața lui. Nu dură mult și începu ritual obișnuit:

– *Links, rechts*… Stânga, dreapta. Ești însărcinată, dragă doamnă? Nu? Păcat… Stânga. Cei care au gemeni să se prezinte la mine personal. De asemenea, cei cu malformații…

Cu o fluturare a mănușilor lui elegante, dăruia viață sau condamna la moarte. Numai că, de data asta, le ceru și muzicienelor să facă un pas înainte. Spre marea ușurare a Almei, ambele femei care se declarară muziciene fură trimise în partea dreaptă.

8

Septembrie 1943

Ca posedată, Alma scotocea cu disperare printr-un munte de hârtii adunat în mijlocul unuia dintre depozitele din sectorul Kanada. Lângă ea, rabinul Dayen aștepta răbdător, cu un cărucior în mâini. O cunoștea deja pe noua dirijoare a orchestrei feminine; în zilele când primeau nou-veniți, Alma stătea în genunchi toată după-amiaza și căuta partituri, printre mormanele de fotografii, pașapoarte, certificate de naștere, diplome, scrisori personale și desene de copii.

În primele zile, o văzuse cum își ștergea obrajii înlăcrimați, cu o furie neputincioasă. Încetul cu încetul, Alma învățase să-și stăpânească emoțiile pe care i le trezea această corvoadă macabră – și la fel și el. Un rabin silit să ardă amintirile poporului său, în vreme ce SS-ul îi ardea oamenii în cuptoare industriale. Lagărul era un profesor nemilos. Îți dădea doar două opțiuni – să te adaptezi sau să mori.

Fără să-și dea seama, rabinul Dayen se apucă să recite kadișul pentru cei morți.

– Se poate să amâni rugăciunea până termin aici? se răsti Alma peste umăr.

Furioasă, dădu la o parte încă un teanc de fotografii, împingându-le mai aproape de căruciorul rabinului. Sarcina de a scormoni printre obiectele morților era și așa oribilă, ultimul lucru care-i lipsea era să asculte rugăciunile deprimante ale rabinului.

Rabinul nu se supără. Se uită la ea, cu un zâmbet înțelegător. Adună fotografiile cu blândețe și le puse în cărucior. I se rupea sufletul să vadă toate acele chipuri în fiecare zi și își imagina cât de greu era pentru ea.

– Ar fi bine să cauți și în lagărul instalat de curând, spuse el, în cele din urmă. Am auzit că sunt muzicieni celebri acolo. Sunt convins că ar împărți partiturile cu tine.

– Care lagăr? întrebă Alma, ridicând ochii la el.

– SS-ul l-a numit Lagărul de Familie. Evrei din ghetoul model de la Theresienstadt.

– De ce i se spune așa? întrebă Alma, revenind la treburile ei.

– Pentru că trăiesc acolo cu toată familia, răspunse Dayen, cu un zâmbet deopotrivă optimist și sceptic. Soți, soții, bătrâni, copii – toată lumea în aceeași baracă.

Alma se opri și-i aruncă o privire neîncrezătoare.

– Și eu m-am mirat când am auzit asta, spuse rabinul. Nici măcar n-au trebuit să treacă de triajul la rampă. Gardienii i-au trimis la dușuri să se dezinfecteze și-atât. Le-au dat voie să-și păstreze hainele civile, nu i-au ras pe cap și nu i-au despărțit de copii. Gravidele primesc rații suplimentare de lapte și pâine albă.

– S-a întors lumea cu fundul în sus, de-au început naziștii să arate o fărâmă de omenie?

Alma nu era convinsă. Într-un loc ca Birkenau, așa ceva părea ireal.

– Puțin probabil.

Auzind deodată un pufnet disprețuitor, Alma se întoarse și dădu cu ochii de Kitty, care stătea cu un teanc de pașapoarte în mână. După ce le aruncă fără menajamente în mormanul din fața Almei, fata din sectorul Kanada arătă discret cu capul spre lagăr.

– Sunt tratați cu respect pentru că naziștii îi folosesc în scopuri propagandistice. Am fost pe acolo să fac cercetări. Nu te uita așa la mine, rabinule. Când se întâmplă asemenea lucruri, e normal să investighezi. Ca să supraviețuiești aici, trebuie să fii informat și să ai relații.

Apoi Kitty își îndreptă atenția către Alma, care stătea în genunchi lângă morman.

– I-am întrebat și eu de ce sunt așa speciali, de nu-i pune SS-ul nici la muncă forțată și-i lasă să facă ce vor, de parcă sunt veniți în vacanță. Oamenii noștri din Kanada au tras concluzia că s-ar afla sub protecția Crucii Roșii, sau ceva de genul ăsta. Dar să vezi surpriză! Șeful nou-veniților – nu știu ce mare mahăr din ghetoul lor – îmi zice în taină că veneau unii la Theresienstadt și filmau. Cică era ca la Hollywood; SS-ul a adus o întreagă echipă de filmare acolo, punea funde în părul copilelor, așezau mese afară, cu mâncăruri și băuturi, ca la cafenea, aduceau cărți în barăcile ridicate în grabă și agățau la intrări panouri cu *Bibliotecă, Club de șah, Club de muzică, Teatru*, și câte și mai câte, și-i puneau pe evrei să se

plimbe braţ la braţ şi să zâmbească la camerele de filmat. Bineînţeles că, după ce terminau filmările, luau înapoi toată mâncarea şi băutura, precum şi cărţile, tablele de şah şi jucăriile din braţele copiilor. Cred că administraţia lagărului îi ţine aici din acelaşi motiv – să-i scoată la paradă când vin ştabii elveţienii să verifice dacă SS-ul ne tratează omeneşte.

– Nu crezi că Crucea Roşie şi politicienii elveţieni vor observa monstruozităţile alea? întreabă Alma, arătând cu degetul spre crematorii.

Kitty râse batjocoritor.

– Nu-i cunoşti pe cei din SS? O să le spună că sunt fabrici de procesare a cărnii de porc, sau alte aiureli, iar elveţienii o să înghită gogoaşa şi-o să-şi lingă şi degetele după aia, zise ea şi strânse buzele, aruncându-i Almei o privire de om care ştie ce vorbeşte. Ascultă la mine ce-ţi spun, când n-o să le mai fie de folos naziştilor, o să-i trimită la tăiere ca pe miei.

Rabinul Dayen se foi stânjenit lângă cărucior.

– Sper din suflet să te înşeli, murmură el.

– Şi eu sper din suflet să înceapă porcii să zboare, ca să încalec pe unul şi să mă duc în adevărata Canadă, replică sec Kitty. Până atunci, rabinule, nu-mi rămâne decât să mă bazez pe forţele mele şi să încerc să rezist aici cât mai mult posibil.

Kitty dădu să plece, dar rabinul o opri cu o întrebare, rostită cu nemaipomenită blândeţe.

– Nu crezi în Dumnezeu, nu-i aşa?

– *Dumneata* crezi? zise Kitty şi se răsuci pe călcâie, săgetându-l cu o privire duşmănoasă, de parcă întrebarea în sine ar fi ofensat-o. *Aici*?

Rabinul nu răspunse. Ştia prin ce trecuse Kitty şi pierderile pe care le suferise. Dintotdeauna i se păruse nepoliticos să predice cuvântul Domnului unor oameni care nu doreau să-l asculte. Aici – Kitty avea dreptate din această privinţă – nu era doar de prost gust, era o insultă. Odată, un deţinut îl scuipase în faţă când Dayden refuzase raţia de mâncare, pe motiv că ţinea post de Iom Kipur. Rabinul îi oferise bărbatului bucata lui de pâine, ca să-şi ceară scuze că-l jignise.

– Dumnezeu a murit, declară Kitty, sumbru, privindu-l fix în ochi, evident ca să-l sfideze. L-a ucis SS-ul.

– Se poate, încuviinţă rabinul, cedând surprinzător de uşor.

Kitty părea gata să mai spună ceva, dar vorbele care-i stăteau pe limbă, aspre şi dispreţuitoare, erau aşteptate cu o privire atât de smerită şi

iertătoare în ochii rabinului, încât și le înghiți și ieși din depozit, mormăind în barbă:

– Moșneag sentimental.

Rabinul Dayden murmura deja altă rugăciune și se legăna pe călcâie, urmărind-o din priviri pe Kitty, cu dezamăgirea unui adult care înșelase speranțele unei întregi generații.

Alma continua să-l studieze cu un imens interes. Îl remarcase imediat din rândurile Kommandoului imaculat din Kanada. Slab ca un țâr, căci jumătate din rațiile lui ajungeau peste gardul de sârmă ghimpată, la prizonierii mai puțin norocoși, el era singura persoană de la Birkenau căreia SS-ul îi permitea să poarte barbă. Mulți deținuți se minunau că primise această favoare, căci, spre deosebire de veteranii din Kanada, pricepuți la trocuri și faimoși pentru talentele lor „organizatorice“, Dayden nu mituise niciodată un gardian, nu schimbase nici o vorbă cu vreun Kapo și nu dovedea vreo pricepere de care să se poată folosi cei din SS. Poate că tocmai de-asta erau atât de fascinați de el. Dintre toți prizonierii, el nu cerea niciodată nimic, ci doar dăruia cu mărinimie celor mai puțin norocoși, lucru pe care SS-ul îl privea ca pe o curiozitate. Poate că, după ce văzuseră fii care smulgeau un colț de pâine din mâinile taților lor muribunzi, gardienii SS sperau să descopere prin ce magie evreiască rabinul Dayden reușea să rămână neatins de degradarea și moartea care-l înconjurau.

– Dumneata nu semeni deloc cu preoții pe care i-am întâlnit de-a lungul vieții, observă Alma. Alții te-ar acuza de erezie, dacă te-ar auzi că spui asemenea lucruri despre Dumnezeu.

– Ești botezată în religia catolică?

– La naștere, în cea protestantă. Mai târziu am trecut la catolicism, pentru că mi-a zis cineva că m-ar proteja de persecuții. M-a protejat mai mult de-o grămadă, zise ea, cu un zâmbet cinic, mototolindu-și rochia albastră. Eram ca orice evrei asimilați, Herr Dayden. Sărbătoream Crăciunul și mâncam carne de porc vinerea. Nu ne-am considerat niciodată diferiți de ceilalți locuitori ai Vienei, până în 1938, când au venit naziștii și ne-au explicat că suntem niște paraziți și o povară pe spinarea societății germane.

– Toate se întâmplă cu un scop.

Urmă un moment de tăcere.

– N-ai de gând să-mi spui că am ajuns aici prin voia Domnului? întrebă Alma, mai în glumă, mai în serios.

Rabinul clătină din cap.

– Spun doar că ar fi bine să iau hârtiile pe care le-ai sortat deja și să le dau foc, ca să nu primesc câteva bice pe spinare de la gardieni.

– Te bat vreodată? întrebă Alma, curioasă.

– De când lucrez aici, nu.

– De cât timp, mai exact?

– Cam un an și jumătate, răspunse el.

Barba îi ascundea zâmbetul. Nu era bătrân, dar avea destule șuvițe cărunte în părul des și negru.

– Mă consideră un fel de sfânt.

Alma îl măsură câteva clipe, fără să se clintească.

– Poate că ești.

– Poate că toți suntem, replică el și luă căruciorul greu.

*

– De la capăt.

Nu se putea respira în Blocul Muzical, deși toate ferestrele erau larg deschise. Căldura toropitoare continua să sufoce populația lagărului, închisă în barăcile neaerisite. Apa era din nou un lux; din spusele lui Zippy, deținuții, înnebuniți de sete, își ofereau, fără să se mai ascundă, rațiile lor amărâte de pâine în schimbul unei căni cu apă.

Alma își șterse sudoarea de pe frunte și bătu de câteva ori cu bagheta în pupitrul de dirijor. Înadins alesese *Contesa Mariţa* de Emmerich Kálmán ca primă compoziție de dificultate mai ridicată. Oricine putea descifra o partitură reușea să interpreteze destul de ușor acea operetă simplă. Cu toate astea, Lota, o flautistă germană, tocmai ratase intrarea – din nou; Maria, o mandolinistă poloneză, reușise să greșească atâtea note în primele două minute, încât Alma nu-și putu stăpâni o grimasă. Cu fruntea încrețită de concentrare, Sofia se chinuia să respecte partitura, dar, până la urmă, tot intră la momentul greșit și strică întregul pasaj.

În cameră domnea o tăcere tensionată, tulburată doar de bâzâitul muștelor și smiorcăielile răzlețe ale vreunei fete. Știau toate ce e în joc. Și se vedea treaba că recentul dialog cu Mengele nu o frământa doar pe Alma, ci și pe ele.

– Ești foarte încrezătoare, Frau Rosé.

– Am mai pregătit o orchestră feminină și ne-am bucurat de mare succes în Europa. Da, am încredere că le pot pregăti și pe aceste tinere.

Exasperată, Alma puse bagheta pe pupitrul de dirijor și se apropie de Sofia.

– Dă-mi puțin chitara. Uită-te bine la degetele mele.

În următoarele două ore, așeză, efectiv, degetele inexperimentate ale tinerelor în pozițiile corecte; le arătă cum să mențină ritmul potrivit; le puse să repete bucățile care le creau probleme până când fetele izbucniră în plâns și o rugară să le dea o pauză.

– Frau Alma, n-o să-mi reușească în veci, protestă mai întâi Maria, în germana ei cu accent. Eu am cântat doar la școală. Nu sunt muziciană profesionistă ca tine. Nici una dintre noi nu este. Kálmán e prea dificil pentru noi. Știm să cântăm melodii și marșuri, nu muzică clasică.

– Nu e muzică clasică, e o simplă operetă, mormăi Alma în barbă, fără să se adreseze cuiva anume.

Începea să resimtă deodată panica ce punea stăpânire pe ea.

Nu erau în stare să interpreteze nici măcar o operetă simplă, veselă. Iar ea îi promisese lui Mengele un concert de Crăciun cu muzică din Bach și Wagner. Ar fi fost o minune dacă fetele învățau până atunci barem primele trei pagini din blestematul de Kálmán. În familia ei aristocrată nu erau permise înjurăturile, dar, în clipa aceea, abia se abținea să nu trântească un *Scheiße!* Viețile lor depindeau de acel concert. Ticăitul ceasului invizibil răsuna tot mai tare în mintea Almei, transformându-se într-un adevărat bubuit, în vreme ce progresele orchestrei rămâneau inexistente.

Cu mare efort, Alma își recăpătă calmul. Se duse din nou la Maria și o puse să ia mandolina în brațe. Își așeză degetele peste cele ale fetei și încet, notă cu notă, începu să interpreteze bucata ei. Descoperi imediat că umerii polonezei se cutremurau de plâns. Nici măcar nu era atentă la ce îi arăta Alma.

– Termină, Alma, interveni Zippy, lăsând mandolina deoparte. Degeaba o chinuiești. N-ai cum să înveți o persoană care are doar cunoștințe elementare să interpreteze o lucrare muzicală complicată de genul *Contesei Marița*.

– Ba o să reușesc, spuse Alma, refuzând să se dea bătută.

– Ba nu. Și nici n-ai să poți să cânți tu pentru toată orchestra, cum faci acum.

Înfrântă, Alma o lăsă în pace pe Maria și ieși din baracă. În buzunarul rochiei avea încă un pachet de țigări pe jumătate gol, pe care i-l oferise cu

generozitate SS Rottenführerul din sectorul Kanada. Ei doi aveau o înțelegere – ea îi cânta melodii romantice, care-i aminteau de logodnica lui, iar el o lăsa să cotrobăie printre comorile aflate sub paza lui. Instrumente muzicale și partituri, în schimbul amintirilor. Ambele părți conveniseră tacit că e un târg corect.

Alma aprinse o țigară și trase din ea cu nesaț, uitându-se furioasă în zare. Fumatul în timpul programului era o infracțiune care se pedepsea cu moartea, dar în ziua aceea n-o interesa dacă trăia sau murea. Era unul dintre acele momente de deznădejde cumplită și curaj nesăbuit pentru care plătise cu libertatea, dar se vedea treaba că viața n-o învățase să nu-și forțeze norocul. N-aveau decât s-o împuște, puțin îi păsa.

– Alma.

Zippy. Mai trase un fum, fără să se întoarcă.

– Uită-te la mine, Alma.

– Ce vrei? se răsti ea, pe un ton mai aspru decât și-ar fi dorit.

Zippy se prefăcu că nu observă.

– Hai să ne întoarcem la compozițiile pe care putem să le cântăm. Fetele știu binișor marșul din *Rosamunde*…

– Nu.

– De ce? Pentru că nu vrei să te declari învinsă în fața lui Mengele?

Zippy se postă hotărâtă în fața Almei, acoperindu-i priveliștea. Avea un zâmbet prietenos pe buze.

Nevoită să se uite în ochii ei, Alma o săgetă cu o privire tăioasă. Era o prostie să-și verse nervii pe alții; și-o făcuse cu mâna ei. Dar redutabilul temperament al celor din neamul Rosé își arăta deja capul hâd, ca întotdeauna în astfel de situații.

Ca să-și ceară scuze, Alma îi oferi pachetul lui Zippy. Prietena ei îl luă, fără să se arate câtuși de puțin ofensată. Fumară în tăcere un timp, doar că, spre deosebire de Alma, Zippy chiar era atentă să nu apară vreo patrulă SS.

– Chiar dacă nu reușești să-i oferi o muzică pe măsura standardelor lui naziste deosebit de înalte, n-o să ne trimită pe toate la gazare, reluă Zippy, într-un final. Sunt mai veche decât tine aici și îl cunosc. E în stare să opereze oameni fără anestezie, dar n-o să omoare toată orchestra doar pentru că dirijorul nu i-a furnizat Bach la data stabilită. Seamănă cu Mandl, îl apucă sentimentalismele când te-aștepți mai puțin.

Alma dădu ochii peste cap.

– Știu ce crezi, spuse Zippy, dregându-și glasul sau, poate, înăbușindu-și un chicot. Femeia aia e diavolul în persoană, dar, uneori, ies la suprafață instinctele materne.

– *Instincte materne?* La Mandl? pufni Alma, uitându-se profund șocată la Zippy.

– Da, la Mandl, spuse Zippy, având grijă să nu-i sufle Almei fumul în față. Odată, în timpul uneia dintre inspecțiile alea inopinate care-i plac atât de mult, m-a găsit în pat, în camera mea de la *schreibstube*. Îți imaginezi că am înțepenit de groază și eram sigură că o să mă târască în stradă și-o să mă împuște în fața celorlalte, ca să le arate ce pățesc sabotorii care dorm în miezul zilei. Nu numai că n-a făcut asta, dar m-a întrebat – foarte calm, dacă-ți vine să crezi – ce mă supără. I-am zis sincer că am dureri menstruale foarte puternice. Nu că ăsta ar fi fost motiv să fiu scutită de muncă. Femeile care muncesc în Aussenkommandouri încarcă pietriș câte douăsprezece ore în șir, indiferent dacă sunt la ciclu sau nu, și și-ar da rația de pâine pe câteva foi de ziar, ca să se mențină cât de cât curate până la finalul turei. Căci ferească sfântul ca vreun gardian sau Kapo să vadă că-ți curge sânge pe picior sau să-i simtă mirosul cu năsucurile lor delicate de arieni – te bat măr pentru că ești o scroafă împuțită, incapabilă să aibă grijă de igiena ei. Parcă nimănui nu i-ar trece prin gând că deținutelor le e imposibil să facă asta când n-au nici apă curentă în barăci. De săpun și lenjerie intimă nici nu mai vorbesc… În orice caz, eram atât de speriată, încât am scăpat porumbelul înainte să găsesc o scuză mai bună. Și să vezi poveste! În loc să mă bată, Mandl mi-a zâmbit cu blândețe, mi-a pus o mână pe frunte, exact cum făcea mama, și mi-a spus să stau în pat până mă simt mai bine. Plecase de mult și eu încă mă holbam la ușă, gândindu-mă că acum, într-adevăr, le-am văzut pe toate.

Alma trăgea din țigară, cufundată în gânduri.

– Cele două fete nou-venite din Franța sunt foarte talentate! spuse ea, în cele din urmă.

Zippy se uită la ea, uluită.

– N-ai auzit nimic din ce ți-am povestit?

– Am auzit totul, dar nu sunt de acord. Nu sunt de acord să abordăm un repertoriu mediocru, doar pentru că e soluția cea mai simplă. Vreau excelență și nu mă mulțumesc cu mai puțin, zise și-i aruncă lui Zippy o privire hotărâtă. O să fac din fetele astea o orchestră profesionistă, și asta cu

orice preț. Mengele mi-a dat voie să mai iau câteva muziciene profesioniste. Avem deja două de la ultimul transport. Nu-mi rămâne decât să merg prin barăci și să mai găsesc câteva. Poate mai sosesc unele și cu următorul transport…, zise ea, cu ochii în zare și un zâmbet șters pe buze.

Zippy o privea îngrozită.

– E foarte bine și frumos că-ți dorești „excelență“, dar gândește-te și la situația veteranelor din Blocul Muzical. Ce-o să se întâmple cu ele, dacă le înlocuiești cu profesioniste? Ajung la gazare? Sau vor fi detașate în vreun Kommando, ca să moară în mai puțin de o săptămână?

Alma se uita la Zippy de parcă aceasta ar fi spus o prostie cât ea de mare.

– Bineînțeles că nu. Pentru ca Blocul Muzical să poată funcționa eficient, avem nevoie de copiste care să traseze portative și să transcrie diverse fragmente scrise de mine. Avem nevoie de o secretară care să gestioneze programul repetițiilor și al spectacolelor. De câteva decoratoare care să se ocupe de costume și recuzită. O să-mi trebuiască și câteva curiere.

Pe chipul lui Zippy apăru un rânjet șovăitor.

– Ai dreptate, recunoscu Alma, stingând țigara pe peretele barăcii. Nu pot să cânt eu pentru toată orchestra. Și nici să le învăț să cânte muzică adevărată într-un timp atât de scurt. Dar pot să adun cât mai multe muziciene profesioniste – patruzeci, dacă avem noroc – sub pretext că nu avem destule instrumente pentru registrul grav. Născocesc eu ceva. Fetele care au făcut parte din orchestră de la bun început vor primi îndatoriri noi, dar vor rămâne în Blocul Muzical. O să susțin că sunt indispensabile. În felul ăsta, vom salva cât mai multe fete. Cât sunt eu șefă, nici una n-o să fie trimisă înapoi în lagărul principal, și nici la gazare. Chit că pic din picioare, o să-i ofer lui Mengele concert de Crăciun cu muzică de Bach.

9

Fata era deplorabil de slabă și tremura ca o vrăbiuță orfană.

– E violonistă bună! Foarte bună! repetă Hélène, în germana ei cu accent pronunțat. Am venit cu același transport, din Franța, dar ea era bolnavă și Frau Czajkowska n-a vrut s-o accepte. Știe să cânte orice compoziție clasică dorești. Testeaz-o, Frau Alma. Frau Czajkowska a respins-o pentru că era bolnavă. Avea febră mare și nu putea să cânte. Acum poate. Testeaz-o numai!

Vestea despre audițiile pentru Blocul Muzical se răspândi fulgerător. Femei flămânde și disperate se adunau în fața barăcii Almei, seară de seară, după apel. Fiecare dintre ele susținea că a avut o carieră muzicală, una mai grozavă ca alta. Din nefericire, imediat ce puneau mâna pe instrumentele la care se pretindeau a fi experte, sunetele pe care le scoteau „maestrele“ erau departe de ceea ce se putea numi muzică.

– Îmi pare rău, spunea Alma, care nici nu mai știa câte fete fusese nevoită să refuze în ultimele trei zile. Caut doar muziciene profesioniste.

Cel mai greu de îndurat erau lacrimile și rugăminţile care veneau după aceea.

– Dă-mi o șansă, Frau Alma. Promit să învăț să cânt! Trebuie doar să-mi arăţi cum. O să fiu cea mai silitoare elevă.

– Te implor, Frau Alma, nu mă trimite înapoi. Nu supraviețuiesc încă o lună în Kommandoul extern.

– Fie-ți milă de mine. Fac tot ce vrei. E epidemie de tifos în baraca vecină. Dacă ajunge și la noi, ne trimit la gazare! Ia-mă temporar, Frau Alma. Mai târziu, poți să mă trimiți înapoi, dar primește-mă măcar câteva săptămâni. Nu vreau să ajung la gazare! E și mama în lagăr. Cine-o să mai aibă grijă de ea?

Unele se mulțumeau să-și frângă mâinile la piept; altele cădeau în genunchi înaintea Almei și se agățau de fusta sau chiar de gleznele ei și nu-i dădeau drumul până când Sofia – care era obișnuită cu astfel de tactici – nu le lovea cu bastonul de Kapo, pe care Alma refuza categoric să-l folosească.

– Toată lumea suferă! le spunea sec poloneza, conducându-le afară. Nu sunteți singurele. Ordinul spune că trebuie să găsim muziciene profesioniste. Sunteți profesioniste? Nu. Afară, atunci. Sau poate doriți să vă plângeți direct la doctorul Mengele?

Cum auzeau numele temutului doctor, femeile încremeneau de spaimă. Almei i se rupea inima să le vadă cum ies din baracă, deznădăjduite, ca niște năluci străvezii în rochiile lor zdrențuite, dar cruzimea Sofiei își avea rostul ei. Dacă Alma dorea să le păstreze pe fetele care nu știau să cânte ca personal auxiliar al Blocului Muzical, trebuia să le găsească înlocuitoare talentate, astfel încât nici Mengele, nici Maria Mandl să nu aibă nimic de obiectat.

Pierdută în gânduri, nu auzi ce îi spusese franțuzoaica.

– Scuză-mă. Ce-ai zis?

– Am zis că pot să cânt *Contesa Marița*.

Intuind deja care avea să fie rezultatul, Alma îi întinse vioara.

– Poftim, copilă.

– O cheamă Violette, anunță brusc Hélène.

Alma îi aruncă o privire severă, dar femeia se făcu și mai țanțoșă.

– O cheamă Violette, repetă Hélène. E din Paris. Are optsprezece ani, ca și mine, și compozitorul ei preferat e Vivaldi.

Deodată, vrăbiuța speriată din fața ei avea un nume și un compozitor preferat. Alma nu-și putu stăpâni un pufnet în fața acestui tertip, dar fără a-l dezaproba în totalitate. Era mult mai ușor să respingă femeile anonime. Dar s-o trimită la moarte sigură pe Violette-din-Paris era cu totul altă poveste. Hélène știa că fapta asta ar bântui-o pe Alma pentru tot restul vieții.

Violette-din-Paris știa să cânte, dar, exact cum bănuia Alma, nu la nivel profesionist.

– E suficient, o opri Alma, cu un gest din mână.

Violette aștepta verdictul cu sufletul la gură.

– Te primesc de probă, pentru o săptămână. O să aranjez să fii transferată temporar din echipa externă la Blocul Muzical, dar să nu-ți închipui că aici e vreo stațiune de odihnă. O să exersezi de dimineața până noaptea, până când n-o să-ți mai simți degetele. Și, cum prietena ta te susține cu atâta înflăcărare, ea o să-ți fie îndrumătoare personală. Ați înțeles?

– *Jawohl.*

Violette-din-Paris făcu până și o reverență.

Alma clătină din cap când fata vru să-i înapoieze vioara.

– Păstreaz-o. Tu trebuie să exersezi, nu eu.

Bodogănelile ei le vizau pe ambele fete, dar tonul era mai degrabă blajin și aproape matern.

Vrăbiuța se opri în sfârșit din tremurat. Alma o vedea pentru prima oară zâmbind.

*

Peste noapte, temperatura scăzu brusc. Nori de ceață învăluiau acum lagărul, înghițind barăcile și turnurile de observație. Prin ei, răsunau lătraturile îndepărtate ale câinilor. Și câinii erau SS, cruzi și de rasă pură. Uneori, când stăpânii lor se plictiseau, le dădeau drumul din lesă și se amuzau privind cum alsacienii lor fugăresc și sfârtecă deținuții care nu reușeau să fugă destul de repede. Chiar dacă genul acesta de distracție era rezervat pentru lagărul de bărbați, Alma tot se opri și ciuli urechile. Lătraturile subțiri și nervoase, amplificate de întinderea de pământ învăluită în ceață, veneau din același loc.

Alma răsuflă ușurată și își continuă drumul. Din când în când, umbre fantomatice se mișcau prin ceață – o armată vărgată, de năluci prizoniere în purgatoriu. Probabil și câinii tot la umbre lătrau.

Când ajunse la Blocul de Carantină, baticul de pe cap îi era ud leoarcă. De gene îi atârnau stropi de ceață. Nu-și dezlipea ochii de la gardian. Alma avea asupra ei *ausweis*-ul semnat de Maria Mandl – un fel de pașaport în această țară a deportaților – și, prin urmare, se putea deplasa nestingherită prin lagăr. Cu toate astea, în locurile unde o nu cunoștea lumea, încerca pe cât posibil să se ferească de gardieni. Aceștia aveau prostul obicei de a te împușca înainte să te legitimeze, iar Alma spera să evite să devină și ea o astfel de statistică.

O auzi pe gardiancă înjurând în barbă – ceața îi purta cuvintele până departe. Era o vreme umedă și mocirloasă – ceea ce le displăcea amândurora –, dar, în loc să înjure pe motivul ăsta, gardianca SS îi blestema pe *porcii de evrei. Din cauza lor, trebuia să înoate prin noroaie, lua-i-ar naiba de porci împuțiți…*

Pe Alma nu o mira câtuși de puțin; la ce altceva te puteai aștepta din partea unei persoane a cărei educație fusese asigurată de Führer și de cei opt ani de școală, unde cursurile rasiale înlocuiseră istoria popoarelor, unde se foloseau termeni precum „fizica evreiască“ și unde nasurile elevilor evrei

erau măsurate „ştiinţific“ în faţa întregii clase, ca să le demonstreze inferioritatea rasială în comparaţie cu aşa-zişii arieni.

Uitându-se la „ariana“ care aluneca prin noroi şi înjura acum şi mai abitir în barbă, Alma descoperi brusc că o disprețuia și o compătimea totodată. Mai mult o compătimea. Războiul nu avea să dureze o veşnicie. Toate războaiele se sfârşeau la un moment dat. Cândva se va termina totul, iar ei, evreii, vor reveni la arta, la profesiile şi la afacerile lor. Vor lua din nou stilourile în mână şi vor scrie articole profunde pentru ziarele internaţionale; vor regiza piese de teatru şi filme care se vor bucura de recunoaştere mondială; vor compune muzică ce va fi cântată mulţi ani de atunci încolo… Pe când gardianca, o siluetă anonimă într-o pelerină impermeabilă neagră, se va târî prin noroi până la capătul vieţii ei triste, căci ura nu ţinea loc de talent sau minte, iar, din acest motiv, Alma o compătimea cu o satisfacţie de sine maliţioasă şi veselă.

La micuţa fereastră a Blocului de Carantină, apăru un braţ subţire, care ţinea o cană de aluminiu fără toartă. Alma o văzu pe gardiancă oprindu-se.

Toată luna august pe care o petrecuse acolo, Alma auzise o mulţime de voci din acel bloc cerşind apă. La Birkenau, era poreclit poarta iadului, şi pe bună dreptate – deşi erau trimise aici sub pretext că trebuie să stea în carantină, majoritatea locuitoarelor blocului erau lăsate fără mâncare şi apă câte două săptămâni. Cam două treimi din cele care supravieţuiau carantinei erau trimise la gazare.

În ziua aceea, deţinutele carantinate aveau, în sfârşit, noroc. Ceaţa cobora peste lagăr şi se scurgea în picături delicioase de pe acoperiş, direct în cana prizonierei. Alma îşi imagina cum toată baraca salivează de poftă la gândul apei mult aşteptate. O primeau direct din cer, ca pe o dulce binecuvântare…

Bastonul gardiencei lovi mâna şi-i zbură cana. Apoi o azvârli cât colo cu vârful cizmei negre şi izbi în fereastra care o despărţea de victimele ei invizibile.

– N-au trecut nici două săptămâni de când sunteţi aici şi deja v-aţi şmecherit. Târfe jidance! Treceţi înapoi în paturi şi nu vă mişcaţi fundurile grase de acolo! Maimuţe mizerabile şi prefăcute!

Apoi dispăru după colţ, încă bombănind.

Alma ridică iute cana din noroi şi o şterse cu capătul baticului. Fereastra era prea sus ca să vadă în interiorul barăcii, dar ridică la pervaz cana pe care o umpluse cu apă.

– Ia-o repede! Nu te teme. A plecat.

O mână apăru și i-o smulse imediat. Dinăuntru, răzbăteau glasuri emoționate și agitație.

– Aveți vreo acordeonistă printre voi? întrebă Alma, întinzând mâna după cană, ca s-o umple din nou.

Știa că vor bea apa dintr-o suflare.

De data asta, odată cu cana, apărură și doi ochi căprui la fereastră. O priveau pe Alma cu o oarecare neîncredere. Alma nu-și dădea seama ce culoare avea părul fetei – era rasă pe cap.

– Nu sunt gardiancă. Mă cheamă Alma Rosé, spuse ea, reumplând cana.

Fata care i-o dăduse nu părea s-o fi auzit; se uita ca hipnotizată la apa neprețuită. Alma mai făcu o încercare, ridicând puțin tonul:

– Sunt din Blocul Muzical. Caut o acordeonistă, zise, întinzându-i fetei cana plină.

Fata dispăru iar. Cu mâinile în buzunarele ude, Alma începu să bată din picior, uitându-se îngrijorată peste umăr. Gardianca se putea întoarce în orice clipă.

– Ai zis că te cheamă Alma Rosé? Celebra Alma Rosé, de la Filarmonica din Viena?

Alți ochi – albaștri de data asta – apărură la fereastră.

– Da, eu sunt.

– Tata a fost membru al Filarmonicii din Amsterdam. Sunt pianistă, dar știu să cânt și la acordeon.

– Cum te cheamă?

– Flora Schrijver.

– Cu ce transport ai venit?

– De la Westerbork, din Olanda.

Alma încuviință din cap și memoră numele.

– Mai rezistă o zi sau două, Flora. Vin și te iau de aici în cel mai scurt timp.

Murmurând ca pe o rugăciune numele fetei și transportul cu care sosise, Alma se grăbi să ajungă la biroul lui Mandl, înotând prin noroi și abia deslușind ceva prin negura deasă. În clipa în care trecu de colțul clădirii de birouri, alunecă și scoase un țipăt când, în loc de aer, mâna i se agăță de un material scrobit. Se ținea încă de el când ridică privirea către ofițerul SS din fața ei. Buzele continuau să i se miște și să repete „Flora Schrijver,

Westerbork, Holland“, în vreme ce ochii se uitau fără să clipească la chipul încruntat al bărbatului. Lângă el, se afla Maria Mandl.

– Iertați-mă, Herr…, zise Alma, abia atunci observând că nu-i putea distinge gradele din cauza pelerinei de ploaie. N-am vrut să…

Căuta cu disperare o explicație potrivită. Era de mirare că bărbatul nu-i trăsese deja un dos de palmă pentru îndrăzneala de a se fi sprijinit de brațul lui. Dându-și seama că nici până acum nu-i dăduse drumul, Alma își retrase repede mâna. Expresia de pe chipul gardianului rămase neschimbată; doar colțurile ochilor i se încrețiră ușor, ca și când ar fi încercat să-și ascundă zâmbetul.

– Ce spuneai? o îmboldi el să continue, pe un ton excesiv de politicos.

Alma își dădu seama că îl amuza să se joace cu ea. Își linse buzele ude, care refuzau s-o asculte, și își trecu palma peste fruntea udă și ea, fără să știe dacă era din cauza ceții sau a sudorilor care o trecuseră deodată. Simți păr sub degete. Se desprinsese, probabil, când alerga și i se lipise de piele. Încercă să-l vâre sub batic, dar nu reuși – îi tremura mâna și se simțea aproape rușinată.

– Noroiul, Herr Kommandant…

Nu-i rămânea decât să plece capul și să aștepte mustrarea sau palma.

– Herr Kommandant? zise bărbatul cu un zâmbet, spre surprinderea ei.

Gluga pelerinei îi acoperea chipiul, dar Alma observă că avea în jur de treizeci-patruzeci de ani și ochi negri, pătrunzători.

– Mulțumesc pentru promovare. S-a lăsat așteptată cam mult.

Lângă el, chicotea și Maria Mandl. Amândoi păreau foarte amuzați de Alma în momentul acela.

– Dumnealui este Obersturmführer[14] Hössler. Herr Obersturmführer, aceasta e Alma Rosé. Noua dirijoare a orchestrei, despre care ți-am povestit.

– Da, vedeta Filarmonicii din Viena, spuse el și își reîndreptă atenția către Alma, măsurând-o cu și mai multă curiozitate.

– Sunteți foarte amabil, Herr Obersturmführer, bâigui Alma, chinuindu-se să-și aranjeze baticul.

Mandl era obsedată de înfățișare; tocmai de-asta le dăduse uniforme noi, ca să arate frumos în fața publicului și să-și deosebească mascotele de restul populației zdrențăroase a lagărului. Iar acum, tocmai ea, preaslăvita conducătoare a orchestrei, se prezenta ca o sălbatică înaintea – Alma nu

găsea cuvântul potrivit – superiorului lui Mandl? Cu siguranță, era mai înalt în grad decât ea.

Pe neașteptate, Herr Obersturmführer întinse mâna spre fața ei. Alma tresări instinctiv, căci se aștepta s-o lovească, și încremeni când bărbatul îl vârî calm șuvița rebelă sub batic, după care i-l îndreptă pe cap, ca și când ar fi fost cel mai firesc lucru din lume.

– Gata. E mult mai bine acum. Zici că-i tablou, nu alta, spuse el și-i zâmbi din nou prietenește. Mă bucur să te cunosc, Frau Rosé. În numele administrației, îți urez bun venit la Auschwitz-Birkenau și abia aștept să vă ascult pe dumneata și pe muzicienele dumitale.

Îi întinse mâna. Alma se uită la ea, apoi i-o strânse cu șovăială. Întreaga situație părea ireală și nu știa ce să înțeleagă din ea. Cu toate că naziștii se purtaseră politicos cu ea deocamdată, Alma văzuse de ce erau în stare. Bărbatul îi cuprinse palma delicată în mâna lui, dar Alma se gândea doar de câte ori ținuse arma în aceeași mână și câți oameni omorâse cu ea.

– Lui Herr Obersturmführer îi place nespus muzica, zise Mandl, aruncând încă o privire lungă înspre bărbat.

– O, da, se grăbi el să confirme, eliberându-i, în sfârșit, mâna Almei. Nespus.

Alma se întreba în sinea ei dacă cei doi nu erau cumva amanți.

– Ce spuneai mai devreme?

Întrebarea lui Hössler o luă pe nepregătite.

– Spuneai ceva când te-ai ciocnit de mine, clarifică el, văzând-o nedumerită.

– Așa e, Herr Obersturmführer. Am avut marele noroc să găsesc o acordeonistă în Blocul de Carantină și-i repetam numele, ca să nu-l uit.

– Este foarte dedicată, zise Mandl, radiind toată, ca o mamă mândră, care-și etalează copilul preferat în fața directorului școlii.

Alma decise să profite de buna ei dispoziție.

– Veneam să vă cer permisiunea s-o transfer în blocul meu, Lagerführerin.

– Desigur. Spune-i lui Spitzer. Întocmește ea hârtiile și le semnez imediat ce sunt gata.

– Mulțumesc, Lagerführerin.

Alma rămase pe loc, așteptând permisiunea să plece. În tot acest timp, simțea ochii lui Hössler ațintiți asupra ei.

– Ești udă leoarcă și tremuri ceva de speriat, zise el, cu o privire îngrijorată.

Alma nici nu băgase de seama acest lucru.

– Dacă umbli așa subțire îmbrăcată pe vremea asta, o să faci pneumonie sau ceva mai grav. Doar nu vrem așa ceva, zise și se întoarse pe jumătate spre Mandl.

– Bineînțeles că nu, Herr Obersturmführer, încuviință ea de îndată.

– Mergi în sectorul Kanada și ia-ți un pardesiu, continuă bărbatul, reîndreptându-și atenția spre Alma. Ia și un palton gros și niște cizme. S-a terminat vara, iar aici, în Polonia, se răcește repede vremea. Avem nevoie de dumneata în deplinătatea forțelor, Frau Rosé, adăugă, cu un zâmbet fugitiv.

Ofițer la comanda unităților de asalt, grad paramilitar în timpul nazismului, în cadrul trupelor SS, echivalent cu cel de locotenent-major

10

Blocul Muzical dormea de mult. Singura încă trează, Alma lucra la o partitură pentru a doua zi, când se auzi o bătaie grăbită în ușă. Era una dintre fetele repartizate la Blocul Primiri.

– Mai ai nevoie de o violoncelistă? întrebă aceasta, gâfâind. Am găsit una între ultimele sosite. O cheamă Anita Lasker. Dar trebuie să vii repede. Herr Doktor organizează încă o selecție la Saună. Fata e încă înăuntru, cu ultimul grup. Așteaptă să intre la dezinfecție. Dar, imediat cum iese, sunt mari șanse s-o încarce în camion, înainte ca biata de ea să-și dea seama ce i se întâmplă.

Herr Doktor era Mengele, firește.

În semiobscuritate, Alma bâjbâi după pardesiul din păr de cămilă și-l trase direct peste cămașa de noapte.

– E profesionistă? întrebă în timp ce-și lega baticul la ceafă.

– N-am de unde să știu. E prizonieră politic și a fost deportată din Franța. A supraviețuit chiar și interogatoriului Gestapoului francez, adăuga fata, vizibil impresionată.

O fi supraviețuit ea Gestapoului, dar Mengele era cu totul altceva, își zicea Alma în sinea ea, trăgându-și cizmele de cauciuc în picioare.

Alma însăși „supraviețuise“ Gestapoului francez, după ce un ticălos de la granița franco-elvețiană promisese s-o transporte clandestin din Franța aflată sub ocupație în Elveția neutră, dar o dăduse pe mâna unor agenți germani în schimbul unei sume de bani. Prinsă asupra faptului, cu un pașaport fals primit de la prietenii ei olandezi, Alma se pregătea deja sufletește să fie supusă unui interogatoriu brutal, dar, spre surprinderea ei, o aștepta un neamț cu figură plictisită. Bărbatul îi făcuse semn să ia loc pe scaunul din fața lui. „Numele adevărat?“ „Alma Rosé.“ „Naționalitatea?“ „Austriacă.“ Neamțul ridicase din sprâncene. „Apatridă“, se corectase ea. Toți evreii fuseseră reduși la această definiție dezumanizantă – oameni fără țară, o turmă fără nume. Era mai ușor să-i omori așa. Germanul o întrebase cu jumătate de gură de unde avea pașaportul. Hotărâtă să nu divulge numele prietenilor ei, Alma născocise o poveste despre cum îl cumpărase de la un

francez care era deja în Franța. Oficialul Gestapoului se prefăcuse că o credea și îi arătase unde să semneze declarația pe care o dactilografiase secretara lui. Apoi o trimisese pe Alma în lagărul intermediar Drancy, bucuros să scape de ea. „Caută membri ai Rezistenței“, îi explicase ulterior un tovarăș de suferință de la Drancy. „Cu noi, apatrizii, nu prea își bat capul.“

Într-adevăr, nu-și băteau deloc capul cu ei; îi trimiteau în lagăre de exterminare precum Auschwitz, să fie munciți și înfometați până la moarte, după cum avea să descopere Alma mai târziu.

– Ziceai că e încă în Saună? întrebă Alma, din ușa barăcii.

– Așa cred. Am alergat cât m-au ținut puterile, zise fata, uitându-se la Alma cu o figură subit îngrijorată. Ai voie să intri în timpul dezinfecției?

– Depinde de gardian, răspunse Alma sincer și ieși.

După ce trecură fără probleme de câteva puncte de control – puține deținute aveau privilegiul de a se deplasa liber prin lagăr, iar gardienii le cunoșteau deja pe majoritatea și le lăsau să treacă fără să le mai verifice *ausweis*-urile –, cele două femei ajunseră la Blocul Primiri. Acum, că își organizase toate încărcătura umană, clădirea rămăsese tăcută și aproape pustie. Două Triunghiuri Roșii măturau părul ras și-l aruncau în saci industriali. Trei erau deja plini, așezați lângă perete, gata să fie transportați la dezinfecție și prelucrare. Câțiva bărbați din sectorul Kanada scotoceau alene printre mormanele de haine aruncate – pesemne, gardienii SS se duseseră la culcare în cazărmile lor și-i lăsaseră pe deținuți să-și vadă de treabă. Alt deținut din Kanada, profund plictisit, stătea la masă și tria o grămadă de verighete, ceasuri și bijuterii. În fața lui, se aflau câteva cutii – *Ceasuri*, *Inele*, *Cercei*, *Diamante*, *Pietre prețioase*. Kapoul care ar fi trebuit să-l supravegheze moțăia cu nerușinare într-un colț, cu spatele rezemat de perete și brațele încrucișate confortabil la piept.

Fata o conduse pe Alma la ușile duble, groase, cu inscripția Saună și Dezinfecție. Sprijinit de ele, fuma un Kapo.

– Mă numesc Alma Rosé, se prezentă ea și-i arătă *ausweis*-ul. Sunt din Blocul Muzical și am venit după violoncelistă.

– Bravo ție, îi răspunse bărbatul, cu un pufnet batjocoritor, abia uitându-se pe biletul de voie. Și eu am venit după balerină, dar încă se dichisește pentru mine.

– Mai sunt femei înăuntru? întrebă Alma, ignorând aluzia.

– Ce treabă ai cu ele? zise bărbatul, măsurând-o cu o privire glacială.

– Vreau să le întreb ce pălării se poartă la Paris, anul ăsta, replică ea veninos. Tu ce crezi? Adineauri ți-am zis că îmi trebuie o violoncelistă. Doctorul Mengele și Obersturmführer Hössler au cerut o orchestră completă, care să țină concert de Crăciun. Mă lași să intru sau trebuie să-l chem pe Herr Doktor de la Appellplatz, ca să-ți ordone cu gura dumnealui? Sau poate vrei să-l trezesc pe Obersturmführer Hössler? Preferi să discuți cu dumnealui?

Ridicase dinadins tonul. Era important să fie convingătoare.

Rânjetul libidinos de pe fața Kapoului dispăru ca prin farmec. Doar unul dintre cele două nume era suficient să bage-n sperieți orice om cu scaun la cap, dar dubla amenințare a celor două producea efect instantaneu. Kapoul se întoarse imediat și roti mânerul mecanismului de închidere, cu o viteză impresionantă.

– Glumeam și eu. Aștept aici de ceva timp… S-a terminat dezinfectantul, așa că ultimul grup n-a fost încă tratat. Uită-te dacă nu e și violoncelista printre ele, spuse el, deschizând cu greu ușa masivă.

În fața lor se afla sauna, cufundată în tăcere și în semiobscuritate. Alma nu-și putu stăpâni un fior care-i urca pe șira spinării și-i ridica părul pe ceafă. Amintirea propriei experiențe era încă proaspătă. În timp ce se uita în gura căscată și neagră a sălii atât de familiare, îi reveni în minte ziua în care sosise. Cum își înfipsese călcâiele în cimentul rece din prag – *E chiar sală de dușuri sau cameră de gazare? Vorbea lumea în tren că unele lagăre au și așa ceva, și crematorii, de asemenea; fermele mari folosesc cenușa umană ca îngrășământ; fabricile germane cumpără saci de păr omenesc, ca să-l folosească drept umplutură pentru tapițerii și saltele și alte monstruozități* –, dar fusese luată pe sus de valul de trupuri umane, îmboldite în spinările țepene cu lovituri de cravașă și baston. Ușa se trântise în urma lor cu un zăngănit sinistru. Beznă. Gâfâieli speriate de jur împrejur și miros greu de frică. Nu țipase nimeni. Nimeni nu îndrăznise să scoată o șoaptă. Mii de ochi se înălțaseră spre capetele de duș montate în tavan, într-o rugăciune unanimă. Țiuituri. Scârțâit de metal. Nu se mai auzea nici un suflu. Toată lumea își ținea respirația, cu ochii sticlind în beznă, temându-se și să clipească. Apoi, deodată, apă. Șuvoaie, reci ca gheața, li se revărsau peste trupuri și se amestecau cu lacrimile de ușurare.

Cu un efort uriaș, Alma păși înăuntru – de bună voie, de data asta.

– O caut pe Anita Lasker.

Până și vocea ei răsuna straniu în sarcofagul acela umed, ca și când nu i-ar mai fi aparținut. Alma își drese glasul și se îndreptă spre un zid de trupuri albe și tremurânde, aproape de nedeslușit în întuneric. Se dădură la o parte din calea ei, ca o mare umană. Îi urmăreau fiecare mișcare cu ochi vigilenți, tulburate și prea speriate ca să-i răspundă.

– E printre voi o Anita Lasker? Sosită de curând din Franța? Anita Lasker, violoncelistă…

– Eu sunt Anita Lasker.

Din fundul sălii, o fată înaintă spre lumină. Era proaspăt rasă pe cap și sângera în locurile unde o zgâriase aparatul de tuns rudimentar. Ținea la piept o periuță de dinți – doar ea știa de unde-o șterpelise – și o strângea în pumn ca pe un cuțit.

Alma întinse mâna și o prinse cu blândețe de încheietură.

– Numele meu este Alma Rosé, se prezentă, pe un ton cât mai cald cu putință. Sunt din Blocul Muzical. Vino cu mine. O să cânți la violoncel în orchestra mea.

O trase ușor de încheietură, dar fata nu se clinti. Stătea încremenită, ca o stană de piatră ce nu putea fi urnită nici cu toată bunăvoința din lume.

– S-a terminat, zise Alma și o cuprinse de umerii țepeni ca plumbul. S-a terminat. Vino. De acum încolo, o să cânți și atât. Ce-ai putea să-mi cânți mâine-dimineață, după apel? Știi *Marche Militaire* de Schubert?

Cu chiu, cu vai, Anita reuși să încuviințeze din cap.

– Bun. Ce altceva ai mai cântat în Franța? Și eu am fost deportată din Franța. Dar n-am putut cânta nimic acolo. Mi-am lăsat vioara în Olanda.

– Nici eu n-am cântat nimic în Franța, rosti fata într-un final, cu glas răgușit. Falsificam documente pentru Rezistență.

Sub brațul Almei, umerii i se scuturau de suspine mute. Se lăsă condusă afară, în camera puternic luminată, unde fata din Blocul Primiri o aștepta deja cu o rochie vărgată și o pereche de pantofi.

– Ți-am spus eu că Frau Alma o să te-ajute, zise fata și trase rochia peste capul Anitei, apoi îi vârî mâna care strângea periuța de dinți pe mânecă. E doar provizorie. Mâine-dimineață, Frau Alma o să-ți aducă o rochie cum poartă fetele din orchestră. O să arăți ca o adevărată prințesă!

În timp ce Kapoul privea uluit scena, Alma își scoase pardesiul și-l puse pe umărul noii violonceliste. Fata se uita la ea și lacrimile îi șiroiau pe

obraji. În cele din urmă, coborî periuța de dinți pe care o ținuse ca pe o armă în tot acest timp.

– Gata, s-a terminat, repetă Alma, zâmbind.

Fata încuviință din cap. Spaima i se lipea încă de piele ca un strat de murdărie de care nu va mai scăpa niciodată în întregime, dar ochii ei își pierduseră privirea rătăcită de animal încolțit și aveau din nou o expresie umană.

Primul concert al noii orchestre, ținut la popota ofițerilor, fu răsplătit cu aplauze furtunoase. Dar poate că primirea neașteptat de călduroasă se datora și noului protector al orchestrei – Obersturmführer Hössler – care se ridică primul în picioare și le aplaudă cu sincer entuziasm. Alma nu-și schimbase părerea despre ei; puțini ofițeri, și chiar mai puțini gardieni, aveau o vagă idee despre muzică. Dar, așa cum le dicta caracterul prusac, se uitau să vadă ce fac superiorii lor, atunci când un lucru le depășea puterea de înțelegere.

Onoarea mea este loialitatea, spunea mottoul lor. Nu, nu era loialitatea, ci obediența oarbă, pe care Alma o detesta din toată ființa ei. Totuși, zâmbi și făcu plecăciuni după plecăciuni, cu mâna la inimă – *Vă mulțumesc, Herren, mulțumesc din suflet; vedea-v-aș morți pe toți, turmă de lepădături în uniformă.*

Hössler se apropie de scena improvizată și ceru un solo de vioară. Politicoasă, Alma îi făcu pe plac. Îi rămăseseră în minte vorbele lui Kitty, din sectorul Kanada – *Ca să supraviețuiești aici, trebuie să fii informat și să ai relații* –, așa că Alma se interesase despre tovarășul nefiresc de civilizat al lui Mandl.

În urma sumarei investigații, aflase următoarele lucruri: Schutzhaftlagerführer (funcția oficială în cadrul administrației lagărului, din spusele lui Zippy) Hössler era superiorul imediat al lui Mandl și responsabil cu funcționarea lagărului de femei de la Birkenau. Deasupra lui era doar comandantul lagărului. Printre însărcinările lui principale se numărau selecțiile și administrarea crematoriilor – *gazările și incinerările*, după cum se exprimase Zippy. Acestea erau toate informațiile pe care i le putuse oferi fata. Ea nu lucra direct sub comanda lui Hössler, precum cei din Sonderkommando.

Profitând de faptul că avea acces nelimitat în Kanada, Alma îl prinsese la înghesuială pe unul dintre bărbații din Sonderkommando, care descărca dintr-un camion obiectele persoanelor gazate.

– Hössler? făcu deținutul, scărpinându-și barba țepoasă de pe gât. Mare lingușitor. Manierat și corect, foarte rafinat, exact ca un conte prusac… Zilele trecute a scos revolverul și-a împușcat un om pentru indisciplină, adăugă, ridicând nepăsător din umeri. Una peste alta, un conducător destul de drept. Câtă vreme nu-l superi. Dacă-i sare țandăra, e mai bine să te faci nevăzut. Muzică? Da, îi place foarte mult muzica! Știe o grămadă de compozitori importanți. Cum se poartă cu femeile? Binișor, după părerea mea. Depinde de femeie. Cu fetele din Kanada glumește mult. Cu femeile din lagăr, pe de altă parte…, spuse, cu o grimasă elocventă, … alea nici nu prea arată a femei. Presupun că nici nu le consideră astfel.

Părea destul de promițător. Indiscutabil, Hössler era un criminal fără milă, dar, pe lângă alții, părea măcar o persoană cu care puteai discuta rațional, ceea ce Almei îi convenea.

Un zâmbet radios, de artistă desăvârșită, apăru pe chipul violonistei când se aplecă spre el.

– Ce-ați dori să ascultați, Herr Obersturmführer?

– Orice dorești să cânți, Frau Alma, răspunse el, curtenitor.

Alma îi studie chipul, întrebându-se până unde poate forța nota.

– Pot să cânt *Oberek*, mazurca, de Wieniawski?

Compozitorii străini nu erau bine văzuți. Cei evrei erau excluși în totalitate din repertoriul orchestrei. Întrebarea ei se voia un test de flexibilitate ideologică. Cu priviri nerăbdătoare, Alma aștepta o reacție din partea lui Hössler.

După câteva clipe de cugetare, înclinația culturală se dovedi mai puternică decât antisemitismul.

– Sunt dispus să ascult și un cântecel de copii, dacă-l interpretezi dumneata, răspunse el, cu un zâmbet binevoitor.

Acestea fiind zise, Hössler se întoarse la locul său.

Îmbătată de mica victorie repurtată, Alma își luă vioara. Era riscant să pună la încercare răbdarea autorităților cu asemenea insolență, dar, printr-o minune, planul îi izbutise. Zâmbi și mai larg în momentul în care militarii din public începură să bată din cizme pe ritmurile melodiei vesele. La final, o aplaudară fără să mai aștepte vreun semn de la comandantul lor.

Doar Sofia nu era mulțumită de alegerea soloului.

– Ce-a fost în mintea ta? îi șopti, după ce orchestra făcu și ultima plecăciune. Cum să cânți o melodie compusă nu doar de un polonez, dar și

evreu pe deasupra?

– Stai liniștită. Hössler nu s-a supărat, iar ceilalți sunt mult prea ignoranți ca să știe cine a compus-o. Ăștia se cred culți când reușesc să-l deosebească pe Bach de Mozart. Ai impresia că știe vreunul dintre ei cine e Wieniawski?

– Asta nu înseamnă că n-a fost o idee tâmpită.

Alma nu o contrazise. Ce nu înțelegea Sofia era că nu fusese un gest nesăbuit, de sfidare de dragul sfidării. În realitate, Alma voia să verifice dacă putea conta pe protecția ofițerului manierat și blajin. Era bine s-o aibă pe Mandl de partea ei; era și mai bine să-l aibă pe doctorul Mengele. Dar Hössler era superiorul amândurora. Dacă reușea să găsească în el un protector, mai ales pentru fetele ei evreice, Alma simțea că va putea, în sfârșit, răsufla ușurată sau măcar atât de ușurată pe cât se putea într-un loc ca Auschwitz-ul.

Partea culturală a serii se încheiase. Ofițerii fumau cu spatele la scenă și purtau discuții însuflețite. Subalternii se uitau la ceasuri – auzeau chelnerii care aranjau mesele în sala de banchet învecinată și aruncau într-acolo priviri nerăbdătoare și altele iritate, către superiorii lor, care nu păreau deloc să se grăbească.

Ignorate de toți, fetele Almei își strângeau instrumentele în cea mai mare liniște. Alma spera să le scoată din cazarma ofițerilor înainte să le ajungă la nas aromele savuroase ale ospățului pe care deținuții chelneri îl pregăteau pentru stăpânii lor în uniforme. Era mai bine ca fetele să nu-și aducă aminte cum miros costițele glazurate.

În agitația generală, Violette-din-Paris agăță un stativ cu cotul. Alma, cu vioara și un teanc de partituri în brațe, îl opri cu glezna, înainte să cadă pe jos.

– Minunate reflexe.

Alma tresări. Un subofițer SS blond și cu ochelari stătea pe scenă. Avea o cicatrice lungă pe un obraz, de la un duel. Genul de tânăr naționalist pe care Alma îi știa bine de pe vremea când Viena era încă un oraș liber. După ce-și reveni din sperietură, așeză stativul la loc, cu un zâmbet forțat.

– Mulțumesc, Herr Scharführer[15].

Ochii lui reci și incolori coborâră pe pieptul ei, observând absența stelei și a oricăror altor însemne. Ca și fetele din Kanada, Alma era cruțată de umilința de a avea un număr sau un semn distinctiv cusut pe haine.

– Ești deținută politic?

Un instinct străvechi o împinse să spună că da.

Bărbatul încuviinţă din cap, mulţumit.

– De ce te-au arestat?

– Atitudine disprețuitoare la adresa guvernului, răspunse ea vag.

Teoretic, nu era o minciună. Disprețul pur și deliberat fusese cel care o împinsese pe Alma să plece în Olanda, cu toate că armata germană mișuna deja pe la granițele ei. Prieteni influenţi din Anglia le oferiseră, ei și tatălui ei, statut de imigranţi pașnici, cu drept deplin de a-și exercita meseria și de a-și câștiga existența. Disprețul o îndemnase să accepte invitația Filarmonicii din Amsterdam, după ce nemții o obligaseră să se retragă, pe ea și familia ei, de la cea din Viena. Disprețul o forțase să rămână într-o țară cotropită de uniformele verzi-cenușii. Disprețul o făcuse să cânte până la finalul victorios, chiar sub nasul Gestapoului, până în momentul în care începuseră deportările, iar prietenii și gazdele o imploraseră ca, pentru binele ei, să fugă în Elveția, prin Franța. Unul dintre ei chiar se însurase cu ea, în speranța că asta ar putea-o ajuta să obțină documentele necesare, deși lui nu îi plăceau femeile și o făcuse doar din bunătate. Alma își amintea mereu, cu nesfârșită recunoștință, de gestul lui.

– E foarte bună orchestra dumitale, zise subofițerul, trezind-o din reverie.

Îi măsura fetele cu aerul nepăsător al unui funcționar bancar. Făcea niște calcule în mintea lui.

– Dar sunt prea multe evreice printre muziciene.

– Toate sunt muziciene profesioniste, replică Alma, cu chipul împietrit.

Cu coada ochiului, îi zări pe Hössler și pe Mandl, care urcau pe treptele scenei.

– Foarte bine, dar orchestra a fost gândită ca un Kommando arian, stărui ofițerul, tot mai iritat de privirea ei fixă.

– Muzicienele ariene nu erau profesioniste, îi explică Alma, cu un zâmbet glacial. Știau să cânte doar marșuri militare și cântece populare. Frau Lagerführerin și Herr Obersturmführer și-au exprimat dorința de a alcătui o orchestră în adevăratul sens al cuvântului. Acum putem cânta Bach și Vivaldi. Dar, dacă aveţi nemulţumiri cu privire la calitatea interpretării…

Sub privirile îngrozite ale Sofiei, Alma se întoarse spre Hössler și-i zâmbi larg.

– Herr Obersturmführer, se poate să permiteţi câtorva membri ai orchestrei de bărbați să le pregătească pe fetele mele evreice proaspăt

sosite? Herr Scharführer și-a exprimat îngrijorarea cu privire la calitatea interpretării lor și n-aș vrea să-l dezamăgim la următorul concert.

Cu coada ochiului, o văzu pe Sofia cum ridică deznădăjduită ochii spre tavan.

– Nu văd ce-ar putea strica, răspunse Hössler.

Scoase o tabacheră elegantă, de argint, și, sub privirile uluite ale austriacului blond, i-o întinse Almei.

– Adevărul este, reluă Alma, ignorându-și compatriotul și adresându-se doar lui Hössler, că ne-ar prinde bine o contrabasistă, ca să ne putem lărgi și mai mult repertoriul. Am două fete venite de curând din Grecia – Lily și Yvette –, iar Yvette lua lecții de contrabas în orașul ei natal, Salonic, când a fost deportată familia ei. Poate știe Herr Obersturmführer pe cineva care ar putea-o pregăti în continuare?

– Aș putea degreva pe cineva de sarcini pentru câteva luni, zise Hössler și apropie bricheta de țigara Almei.

Austriacul se uita la el de parcă superiorul lui și-ar fi pierdut mințile.

– Sunt de ajuns câteva luni?

– Firește, Herr Obersturmführer! îl asigură repede Alma. Exact până la Crăciun, adăugă, cu un zâmbet fermecător.

– Asta ne mai lipsea, evrei care să cânte de Crăciun, pufni disprețuitor austriacul, căutând o expresie aprobatoare pe fața lui Mandl.

Însă șefa lagărului de femei se uita la Hössler, cu o figură impenetrabilă.

Dură câteva secunde până să reacționeze Hössler. Mai întâi, zâmbetul afabil îi dispăru cu desăvârșire. Chipul îi îngheță, ochii i se înnegriră de furie și se împurpură în obraji. Cu mișcări lente și hotărâte, se întoarse spre subofițer și își îndreptă umerii, descolăcindu-se în fața austriacului precum un șarpe veninos. Subofițerul, mai înalt decât superiorul său, se făcu deodată mic în fața acestei prezențe amenințătoare care îl domina, gata să-l strivească.

– Ai prefera să cânți tu, imbecilule? tună Hössler, cu chipul schimonosit de mânie.

Almei îi tresăriră umerii, șocată de violența acelui strigăt.

– Dacă-ți închipui că știi să cânți mai bine decât *evreii*, dovedește-o. Pune mâna pe un instrument! Delectează-ne! Ei, dar ce-ai tăcut așa, deodată? Te-a amuțit frica? Frau Alma se străduiește din răsputeri să alcătuiască o orchestră adevărată pe care s-o ascultăm cu plăcere, iar tu îndrăznești să-i

pui la îndoială capacitatea și deciziile? Nu ești obligat să participi la seratele culturale. Dacă muzica interpretată de evrei îți zgârie urechile delicate, pleacă de-aici înainte să te dau eu afară. Hoitar fandosit cu epoleți! Ia poziție de drepți când îți vorbește un superior! Nici asta nu vă mai învață la școală? Teoria rasială a înlocuit cumva instrucția militară? zbieră în nasul tânărului.

Acesta din urmă se făcuse alb ca varul. Cu umerii drepți și mâinile pe lângă corp, privea fix înainte, ca scos la raport de sergentul de instrucție.

– Te-am întrebat ceva!

Strigătul lui Hössler cufundă întreaga sală într-o tăcere încordată.

– Nu, Herr Obersturmführer.

– Nu te-am auzit.

– Nu, Herr Obersturmführer!

– Nu, ce?

Tânărul îl privea descumpănit și deja tremura.

– Nu, n-au înlocuit instrucția militară, bâigui el, în cele din urmă.

– Altceva?

– Nu, muzica evreiască nu-mi zgârie urechile delicate, Herr Obersturmführer.

– Dispari din fața mea, păduche cu grade! Cine ți-o fi semnat promovarea? mârâi dușmănos Hössler, uitându-se la ofițer, care nu știa cum să plece mai repede.

În acest timp, Maria Mandl îl mângâia pe mânecă și-i șoptea ceva, dar, în starea aceea de furie, Hössler nici nu-i sesiza prezența.

Alma surprinse privirea acuzatoare a Sofiei îndreptată spre ea. *Ei? Ce părere ai de protectorul tău binevoitor? Iute la mânie; numai bine dacă avem chef să ne jucăm cu focul.*

Fosta Kapo poloneză avea, desigur, dreptate. Militarii SS erau toți o apă și-un pământ. Biroul din Berlin nu trimitea aici suflete milostive; doar sălbatici în ochii cărora viața oamenilor nu valora nimic, iar, după ce văzuse cum își tratează Hössler semenii, Alma își imagina ce i-ar face ei.

Întoarse capul, rușinată. Un fior o săgetă prin toți nervii, deja încordați la maximum, în momentul în care o mână poposi pe brațul ei, sub care strângea încă gâtul viorii.

– Sper să-mi ierți ieșirea impardonabilă, zise Hössler, revenind la curtoazia lui obișnuită, ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat. N-am vrut să te

insult cu toată această…

Se opri și oftă, exasperat.

– Sunt tineri și proști. Majoritatea dintre ei. Nu-i așa? spuse și se întoarse spre Mandl, care încuviință numaidecât, continuând să-l strângă împăciuitor de încheietură. Cum stăm cu banchetul? Totul e pregătit?

– Mă duc imediat să verific.

Șefa lagărului de femei se făcu nevăzută. Alma se simțea vulnerabilă și în mare primejdie în lipsa Lagerführerinei. Țigara uitată îi tremura ușor între degetele reci ca gheața.

– Da, tineri și proști, repetă Hössler și-i aruncă Almei un zâmbet obosit.

Ridurile din jurul gurii și ochilor îi deveniseră mai pronunțate.

– Ești evreică, Frau Alma? o întrebă pe neașteptate.

Nu știa ce-i povestise Mandl, dar, după câteva clipe de codeală, recunoscu că este evreică. *Evreică sadea. Botezată mai întâi în religia protestantă, apoi în cea catolică, dar tot evreică rămânea.*

Hössler clătină din cap, cu același zâmbet melancolic pe buze.

– Nu-i adevărat. Nu ești evreică, ești vieneză, iar asta e o rasă aparte. Oameni educați, fini, cosmopoliți… Cât mi-aș dori să stau cu dumneata la un pahar de coniac și să discutăm despre muzică, artă și multe altele. De-ai ști cât îmi lipsesc discuțiile intelectuale aici, Frau Alma!

– Sunt convinsă că Lagerführerina e o minunată parteneră de dialog…

Glasul Almei se stinse în clipa în care Hössler începu să chicotească pe înfundate.

– Mda. E normal să spui asta despre șefa de lagăr. Bine gândit din partea dumitale. O să-i zic că ai spus asta, punctă el și îi mai aruncă o privire șireată. Ești căsătorită, Frau Alma?

– *Jawohl*, Herr Obersturmführer.

Hössler se strâmbă.

– Nu-mi spune *Jawohl*. Nu suport să aud cuvântul ăsta, cel puțin nu din gura ta. Spune da sau nu, ca oamenii normali.

– Da.

– Și unde ți-e soțul?

– În Olanda, Herr Obersturmführer.

– Nu-i evreu?

– Nu.

Dădu aprobator din cap.

– Căsătoria nu te-a protejat?

– Nu, Herr Obersturmführer. S-a dat un decret nou…

– Mda, înțeleg. Întotdeauna există un decret nou, spuse el, ferindu-și privirea, ca și când i-ar fi fost rușine.

Când se reîntoarse spre ea, pe chipul lui se citea regretul sincer.

– Îmi pare rău că ai ajuns aici, Frau Alma. Ești o violonistă și o femeie pe cinste. Locul dumitale nu e aici.

– Sunt fericită aici, Herr Obersturmführer. Avem o baracă frumoasă și suntem foarte bine tratate. Nu avem nici un motiv să ne plângem. În afară de asta, dacă nu ajungeam aici, cine știe ce s-ar fi întâmplat cu fetele mele.

Hössler o privi îndelung, cu o expresie impenetrabilă pe față.

– Ești într-adevăr o femeie pe cinste, spuse într-un final, cu blândețe. Atunci, dacă dumneata ești fericită, și eu sunt fericit. Spune-mi, Frau Alma: când se va încheia războiul, vii să bei un pahar de coniac cu mine?

Luată pe nepregătite, Alma nu știu cum să reacționeze. Dar se adună repede și-i zâmbi radios bărbatului în mâinile căruia stătea nu doar soarta ei, ci și a întregii orchestre.

– Cu cea mai mare plăcere, Herr Obersturmführer.

– Va fi o onoare pentru mine, Frau Alma. Îți mulțumesc pentru interpretarea superbă din această seară. Mai stai o vreme. Așteaptă în spatele scenei. După ce se termină banchetul și pleacă toți militarii, o să le dau ordin chelnerilor să vă servească cina. Va fi mâncare din belșug pentru dumneata și fetele dumitale.

Era ultimul lucru la care s-ar fi așteptat Alma.

– Mulțumesc, Herr Obersturmführer, îi zise Alma, dându-și seama că, pentru prima oară, era sinceră.

Grad paramilitar în trupele SS, echivalent cu cel de sergent-major

11

– Îmi pare rău să vă spun, dar pianistul nostru s-a dus.

Alma se uita mirată la omologul său. Ca și ea, Kapoul orchestrei de bărbați de la Birkenau, Szymon Laks, purta haine civile și ar fi arătat ca orice intelectual obișnuit, dacă n-ar fi avut șapca vărgată, care nu se potrivea deloc cu jacheta croită exact pe măsura lui. Observă de asemenea că nici lui nu-i răseseră părul negru, frumos pieptănat și netezit cu apă.

Îi prinsese la țanc, după cum o anunțase bărbatul cu câteva minute înainte; tocmai se pregăteau să iasă pe Appellplatz, ca să cânte la execuție.

– Tot membri ai Rezistenței, oftă el, profund abătut. Umblă vorba că șeful Gestapoului de aici i-a ars jumătate de față unuia dintre amărâți, ca să afle numele complicilor lui, dar băiatul n-a scos un cuvânt. Ce și-o fi imaginat că o să realizeze, bieții de ei?

Probabil nimic, se gândi Alma, uitându-se la bărbații care-și adunau instrumentele. Sau, în felul ăsta, măcar nu mureau degeaba, supuși, ca o turmă de oi, iar pentru asta merita să înduri tortura și ștreangul.

– S-a dus? întrebă Alma, arătând cu degetul spre crematoriu, sperând să-l convingă pe Laks să schimbe subiectul care, cu siguranță, avea să-i dea coșmaruri.

Laks râânji.

– Nu, s-a dus acasă.

Sub privirile mirate ale Almei, Laks își ridică ochelarii cu rame de oțel pe nas.

– Și-a ispășit condamnarea de șase luni și a fost repus în libertate. Era Reichsdeutsche, îi explică el, german cu sânge bun. Spre deosebire de noi, ei pot să scape de aici.

– Semăna cu un cavaler teuton, interveni contrabasistul, Heinz Lewin. Numai bun pentru filmele de propagandă.

La cererea Almei și cu acordul lui Hössler, Heinz fusese degrevat de sarcinile secundare de ceasornicar și părea extrem de fericit să petreacă următoarele două luni cu orchestra de fete. Chemat de mesager de la ceasornicărie, își strânsese deja lucrurile și o aștepta răbdător pe Alma, care

încerca să mai găsească vreo doi profesori pentru fetele ei. Nu avea nevoie urgentă de un pianist; Blocul Muzical al Almei nici nu avea pian, dar Flora nu prea se descurca cu acordeonul, dar, dacă reușea să-i găsească un profesor, Alma era convinsă că șansele fetei vor creşte considerabil.

– Între noi fie vorba, era un pianist lamentabil, continuă Laks, dar băiat bun.

– O să se întoarcă repede, zise Heinz, rânjind vesel.

– De ce spui asta? îl întrebă Alma.

– E mult prea milostiv ca să se potolească, explică Laks. De-asta a și ajuns în această *staţiune SS de lux.* Taică-su e dintre Fazanii Aurii, mare mahăr nazist. Dar să vezi surpriză! În loc să meargă la unul dintre institutele lor naționale de politică, idiotul a hotărât că vrea să facă muzică și, odată cu asta, documente false pentru ai noștri.

Alma observă că nu doar Laks, ci cel puțin jumătate dintre membrii orchestrei aveau stele galbene cusute pe haine. Își explică deodată de ce Hössler era atât de îngăduitor cu planul Almei de a coopta cât mai multe evreice în orchestră. La un moment dat, și el încercase să facă același lucru cu orchestra de bărbați. Era plăcut să știe că există un ofițer SS în lagăr pentru care calitatea muzicii era mai importantă decât rasa muzicienilor.

– A stat doar câteva luni aici, zise Laks. Datorită lui s-a format orchestra masculină la Birkenau.

– Rușinos ca fiul unui grangur nazist să se cocoşeze la munci nedemne de sângele nobil al Alteței Sale, chicoti Heinz, dar fără răutate.

– Nu suporta când glumeam pe seama lui, se amestecă și unul dintre violoniști. Am văzut mulți oameni rușinați de rasa lor, dar n-am văzut niciodată unul căruia să-i fie rușine că e Reichsdeutsche.

– Poate că nu suporta glumele pentru că știa că are motiv să-i fie rușine, cugetă Alma. Alte rase sunt nevinovate. Dacă rasa mea ar măcelări altele, fără deosebire între indivizi, și mie mi-ar crăpa obrazul de rușine.

Laks nu o contrazise.

– *Ausweis*-ul tău e valabil și în lagărul principal? o întrebă.

După ce Alma încuviință, Laks scoase o foaie de hârtie și scrise câteva cuvinte pe ea.

– Încearcă și la orchestra Auschwitz-ului dacă vrei să găsești o pianistă. Dă-i biletul dirijorului de acolo; majoritatea sunt polonezi. Comandantului

nu-i pasă ce facem la Birkenau, dar n-ar accepta nici mort evrei în orchestra de la Auschwitz. Din cauza asta, s-ar putea să-ți facă necazuri.

– De ce să-mi facă necazuri?

– Pentru că ești evreică și ai luat locul unei Kapo poloneze, zise Laks și ridică din umeri, ca și când explicația lui ar fi fost mai mult decât suficientă.

Alma pufni ușor. În această *stațiune SS de lux*, chiar așa era.

După ce-l conduse pe Heinz la Blocul Muzical și-l lăsă să-și vadă de lecții – deși erau greu de crezut că se vor ține lecții în acea zi, își zise Alma, zâmbind, ci mai degrabă o mulțime de discuții, ceea ce nu o deranja câtuși de puțin –, se întoarse în lagărul de bărbați, având grijă să evite Appellplatz-ul unde era ridicat eșafodul. După ce cântări avertismentul lui Laks cu privire la membrii polonezi ai orchestrei, Alma găsi de cuviință să nu meargă la ei doar cu mesajul Kapoului, ci și cu ceva mai substanțial. De pildă, cu un ordin direct de la comandantul lagărului.

– Obersturmführer Hössler? întrebă ea la punctul de control, după ce-i arătă biletul de voie santinelei plictisite, care citea pagina de divertisment dintr-un ziar.

Cu un oftat prelung, bărbatul întinse mâna după registru și se uită cât e ceasul.

– A sosit transportul acum două ore. Îl găsești probabil la Aktion, la Krema.

– Care dintre ele?

– Al patrulea, răspunse santinela, dând ochii peste cap.

Își reîntoarse atenția spre fotografia unei actrițe, și regizoarea preferată a lui Hitler, Leni Riefenstahl, în bikini la schi, înainte ca Alma să apuce să-i mulțumească.

Ușile Crematoriului IV stăteau larg deschise, înghițind familii întregi în câteva secunde. Era mândria SS-ului, unitatea cu cele mai moderne dotări pentru exterminarea națiilor „subumane“, în stilul bine organizat tipic german. Erau patru la Birkenau, care, cu siguranță, îl întreceau pe cel de la Auschwitz, atât prin dimensiune, cât și prin eficacitate. Grație acestor patru monstruozități, cele două foste camere de gazare de pe câmpul din apropierea lagărului, cu nume inocente precum Căsuța Albă și Căsuța Roșie, erau abandonate. Încropite în două colibe, acestea nu erau destul de eficiente ca unități de gazare. Dura prea mult ca gazul să-și facă efectul; oamenii plângeau și implorau în spatele ușilor, lovind cu pumnii în ele și

deranjându-i pe soldații de gardă cu agonia lor interminabilă. După aceea, trupurile trebuiau transportate la Auschwitz spre a fi incinerate, iar, odată la câteva zile, se năruiau pereții suprasolicitați ai coșului, spre nemulțumirea comandantului Höss. Cât dura reparația coșului, trebuiau săpate morminte pentru a îngropa morții, după care coșul se strica iar și trebuiau săpate alte morminte, pentru care SS-ul nu prea mai avea loc. După un timp, începuse să se umfle pământul și să emane aburi și lichide toxice care otrăviseră apa din zonă.

Acum, însă, ingenioasa rasă ariană rezolvase aceste probleme. Cele patru crematorii puteau funcționa fără oprire, incinerând zilnic mii de persoane. Adio gropi comune, adio transporturi dificile. Instalaseră chiar și lifturi în clădirile cu două etaje. Acum dura câteva minute ca cei din Sonderkommando să transporte cadavrele din camera de gazare de la subsol până la etaj, unde erau căutate la dinți după plombe de aur și în orificii după aur ascuns, erau rase pe cap, iar părul strâns cu grijă în saci. Cineva aștepta deja cu targa pregătită să preia trupurile verificate. Uneori, bărbații din Sonderkommando, acei sclavi ai SS-ului, siliți de stăpânii în uniforme să execute cele mai macabre munci, își recunoșteau rudele și prietenii printre cadavrele care nici nu se răciseră încă. Uneori, mergeau apoi la gardul de sârmă ghimpată. Alteori, se îmbătau și plângeau, pitiți în spatele unei mese de triaj din depozitele sectorului Kanada, și povesteau ce-au văzut oricui se nimerea să fie prin preajmă.

Într-o zi, se nimerise să fie Alma acolo. Nu dormise câteva nopți după ce-i auziseră urechile, bântuită de imaginea mormintelor descoperite, a cadavrelor cu capete rase și a muncitorilor de la camera de gazare, care plângeau și smulgeau plombele de aur din gura rudelor lor. Iar acum trebuia să vadă toate astea cu ochii ei.

Îl găsi pe Hössler exact unde-i spusese santinela. Elegant și fără nici o armă la el, bărbatul stătea în apropierea intrării și se adresa, cu glas plăcut și calm, celor câtorva mii de persoane adunate în fața lui.

– Ați ajuns la Auschwitz-Birkenau. Nu este o stațiune, ci un lagăr de muncă, și avem pretenția să vă faceți datoria așa cum și soldații noștri își fac datoria pe front. Asemenea lor, și voi veți contribui la victoria finală. Imediat ce vom obține victoria finală, veți fi recompensați pentru loialitate față de Reich și repuși în libertate. Acum, vă rog să mergeți la dezinfecție. Este esențial să fiți supuși acestei operațiuni, și voi, și copiii voștri, ca să ne

asigurăm că nu aduceţi diverse boli în lagăr. După ce intraţi, vă rog să vă dezbrăcaţi mai întâi copiii şi apoi pe voi şi să ţineţi minte numele cârligului pe care vă puneţi lucrurile, ca să le puteţi recupera uşor mai târziu. Membrii Sonderkommandoului vă vor da săpunuri şi prosoape. Puteţi păstra bijuteriile la voi, ca să nu le pierdeţi.

În ciuda tonului său liniştitor, mulţimea şovăia. Femeile priveau în sus, la coşul din care ieşeau coloane de fum negru, pestilenţial. Strângându-şi ocrotitor copiii de umeri, ezitau să înainteze.

Subalternul lui Hössler, singurul gardian SS de faţă, puse mâna pe cravaşă şi-i aruncă o privire întrebătoare superiorului său. Hössler îl opri cu o mişcare aproape imperceptibilă din cap. Se apropie de o femeie şi-i mângâie copilul pe creştet, cu un zâmbet prietenos.

– Care e meseria dumitale, doamnă dragă? i se adresă mamei, pe acelaşi ton blajin.

– Sunt croitoreasă, răspunse femeia, cu umerii ţepeni de teamă.

Hössler părea de-a dreptul încântat.

– Croitoreasă? Exact ce ne trebuie! Tocmai ne-am extins serviciul de croitorie, unde femei ca dumneata fac uniforme pentru Wehrmachtul nostru brav. Avem chiar şi o creşă acolo, ca să fii aproape de copil în timpul programului. Că tot veni vorba, ne trebuie femei cu experienţă care aibă grijă de copiii mici cât timp mamele lor sunt la lucru. A lucrat vreuna dintre voi la grădiniţă?

Se ridicară două mâini.

Hössler zâmbi din nou, apoi se întoarse spre ordonanţa lui.

– Se pare că avem noroc astăzi! Atâţia muncitori esenţiali într-un singur transport!

– Într-adevăr, Herr Obersturmführer.

Hössler îl mângâie din nou pe copil pe creştet.

– Ţi-e foame, micuţule? Imediat ce tu şi Mutti faceţi duş, toată lumea o să primească supă caldă şi ceai ori cafea. Înainte să uit, diabeticii să se prezinte la personalul medical imediat cum ies de la dezinfecţie. Avem nevoie de această informaţie, ca să vă stabilim dieta.

Alma privea îngrozită mulţimea care intra pe uşile crematoriului şi cobora de bunăvoie treptele, încurajată de blândeţea lui Herr Obersturmführer. O pală de vânt se abătu peste şirul de nou-veniţi şi le aruncă cenuşa albă în faţă.

Alma își șterse imediat pielea cu colţul baticului, dar mirosul dulceag, greţos, de carne terciuită și păr ars, persista.

Unul dintre bărbaţi făcu un pas înainte și se uită cu neîncredere la cenușa din palmă.

– La ce servește coșul de-acolo? întrebă îndrăzneț și suficient de tare cât să se oprească în loc toată lumea.

Hössler ridică din umeri netulburat.

– E de la cazanele pentru dușuri. Fiecare sală este echipată să aducă apă pentru o mie de persoane. Nu cred că ați vrea ca soțiile, copiii și bătrânii voștri să se îmbăieze în apă rece ca gheața.

– Cum se face că sunteți deodată atât de preocupaţi de bunăstarea noastră? Nu vă supărăți, dar e ușor derutant, având în vedere că vine din partea unei naţii care a jurat să ne extermine.

Gardianul dădu din nou să meargă spre el, și din nou Hössler îl opri, fluturând cu nonșalanţă din mână. Abia acum înţelese Alma că așa ajunsese să ocupe o funcţie atât de înaltă. Se pricepea la crime în masă. Învăţase din propria experienţă că vorba bună dă roade mai ușor decât amenințările și bătaia.

– Avem nevoie de oameni sănătoși, nu de o infirmerie plină de bolnavi, explică el simplu. V-am spus deja că aici este lagăr de muncă, nicidecum o unitate de exterminare, cum încearcă să vă sperie propaganda dușmanilor noștri. Avem nevoie de voi în deplinătatea forţelor ca să câștigăm acest război. Soldații noștri luptă acum pe front. Avem nevoie de bărbaţi și femei care să-i înlocuiască. De ce v-am omorî pe toţi? Ar fi total contraproductiv, adăugă și întinse brațele, într-un gest de neputinţă.

Zărind-o pe Alma, i se lărgi zâmbetul pe față și se duse spre ea cu brațele deschise.

– Iat-o și pe nepreţuita noastră dirijoare a orchestrei feminine, Frau Rosé. Sunt austrieci printre voi? Melomani? Eu, unul, sunt. Oricine are o fărâmă de cultură muzicală a auzit numele dumneaei. Nici acum nu-mi vine să cred că Frau Rosé a acceptat să ni se alăture ca să ridice nu doar moralul bravilor noștri gardieni, ci și pe cel al deținuților. Fetele dumneaei v-au întâmpinat la rampă cu un marș de bun venit. Merită s-o primim cu aplauze, nu-i așa? A venit să vă întrebe ce muzică v-ar plăcea să ascultaţi diseară. Întotdeauna le oferim nou-veniţilor un concert în prima lor seară.

O prinse pe Alma de umeri și o răsuci spre mulţime.

Palidă și tremurând pe dinăuntru, Alma zâmbi chipurilor care o înconjurau și își înghiți lacrimile, ca să nu-l dea de gol pe Hössler. Era rușinos să-i facă jocul ofițerului SS împotriva semenilor ei suferinzi, dar avea de ales? Putea să trădeze secretul lui Hössler și să le strige să fugă, doar pentru a le prelungi agonia și a-i vedea cum se năpustesc în gardul electric ori cad seceraţi de mitralierele ațintite asupra lor? Nu exista cale de scăpare din gura crematoriului. Sigura opțiune aici era să fii ucis de gloanțe sau de gaz, lucru pe care Alma îl înțelegea foarte bine și de aceea le zâmbea printre lacrimi, neputincioasă și tristă. Îl ura pe Hössler din tot sufletul în clipa aceea; îl ura pentru că și-o făcuse complice fără voia ei – ea era dovada perfectă a acestei prefăcătorii. Gătită cu pardesiul din păr de cămilă, smuls direct de pe umerii vreunei parizience moarte, cu un batic asortat care-i acoperea părul lucios și negru, cu cizme înalte și chiar dresuri, Alma era imaginea de care avea nevoie ca să convingă mulţimea temătoare. *Vedeți ce bine sunt îngrijiți deținuții noștri?*

Strategia avu efect instantaneu. Încurajați de lingușelile ofițerului SS și de deținuta pe care o strângea în brațe cu afecţiune paternă, nou-veniții uitară de coș și aproape se îmbulziră să intre în clădire.

Alma simțea că tremură din tot corpul. Hössler își înfipse degetele în brațul ei și o trase mai aproape.

– Tot vor muri, îi șopti la ureche. Era mult mai rău înainte, când îi forţam să intre cu bastoane și pumni. Le ofer câteva clipe de liniște. În momentul în care gazul o să-și facă efectul, nici n-o să știe ce se întâmplă.

Alma încuviință crispată din cap.

– Vreți Mozart diseară? strigă mulțimii. Are cineva ceva împotriva lui Herr Wolfgang Amadeus? Nu? Așa mă gândeam și eu. În acest caz, doamnelor și domnilor, ne vom delecta cu Mozart. Aveți grijă să fiți prezentabili – o să vă cânte o maestră violonistă, adăugă, apoi se uită la Alma. De ce m-ai căutat? o întrebă, cu glas șoptit.

– Vreau să vă cer permisiunea de a aduce un pianist de la Auschwitz care să lucreze cu fetele. Cel de la Birkenau…

– E acasă, cu tatăl lui, știu, spuse Hössler, chicotind. Îi păstrez postul liber. Până la Crăciun vine înapoi.

Exact ce spusese și Kapoul orchestrei de bărbați.

– E genul ăla de idiot care nu se învață minte. Desigur, du-te și adu unul aici. Spune-le că am ordonat eu, în caz că nu te ascultă.

– Mulțumesc, Herr Obersturmführer.

Hössler încă o ținea de umeri pe Alma, mândria lui.

– Când mai ai nevoie de mine, mergi la birou. Să nu mai vii niciodată aici, te rog.

12

Ajunsă în fața Blocului 24, Alma se opri și ascultă, cu capul aplecat într-o parte. Un gardian o îndrumase spre această clădire din cărămidă, cu un etaj, când îl întrebase de Blocul Muzical de la Auschwitz. Doar că, în afara melodiei la pian care răsuna stins și părea să-i dezmierde pielea cu atingerea ei ușoară și catifelată, nu se auzea nici un alt sunet.

La etajul întâi, era o fereastră deschisă. La pervaz stătea sprijinită o tânără machiată strident. Alma observă că nu poartă decât un furou de mătase.

Fata o zări pe Alma când își aprinse țigara și-i făcu semn din cap.

– Te-ai rătăcit, păsărico?

Vorbea germana cu un puternic accent șvăbesc. Alma duse o mână la frunte, ca să se apere de soare.

– Ăsta e Blocul 24? întrebă, cu toate că numărul era chiar la intrare.

Fata sumar îmbrăcată încuviință din cap.

– Ai venit la audiție?

– Știi tu care, zise fata, cu un rânjet viclean. Contribui la prosperitatea Reichului stând pe spate douăşpe luni și te lasă să pleci acasă. E ultima idee în materie de reeducare.

– Pe mine n-o să mă lase să plec acasă. Sunt evreică. Noi nu putem fi reeducaţi, doar exterminați.

Fata aprobă gânditoare din cap și-i aruncă Almei un zâmbet compătimitor, după care își mai aprinse o țigară.

Ușa clădirii se deschise, și în prag apăru o femeie voinică. Imediat după aceea, se întoarse spre fata de la fereastră și-i arătă pumnul.

– Ți-am zis să nu mai stai la geam! Închide-l numaidecât!

– Trebuie să aerisesc camera măcar cinci minute, răspunse fata, cu o strâmbătură.

– Aerisește-o fără să scoți capul ăla prost afară.

Fata bombăni ceva și se trase înapoi, doar atât cât să n-o vadă femeia de la parter.

Un bărbat cu jachetă civilă, dar pantaloni vărgați se strecură pe lângă intendenta severă, mototolindu-și șapca în mână și mulțumindu-i călduros.

Femeia nici nu-i dădu atenție; era prea ocupată s-o măsoare din priviri pe Alma.

– Ești nouă? o întrebă, făcându-i semn să vină mai aproape. Cine te-a trimis? Ești ariană pur-sânge? Antisocială?

– Nu; nimeni; nu și nu. Am nevoie de un pianist.

De la etaj se auzi cineva pufnind. Fata scosese din nou capul pe fereastră și urmărea scena cu mare curiozitate.

– Un pianist? N-am mai pomenit așa ceva. Au deschis în sfârșit un bordel unde poți cere astfel de ciudățenii? Era și timpul.

– Bagă capul înăuntru, până nu-mi înfig degetele în părul tău, țipă femeia, arătându-i din nou pumnul șvăboaicei.

Accesele ei de furie erau scurte, mecanice și impersonale; mamele agasate erau predispuse la așa ceva când copiii erau obraznici, se gândi Alma și, dintr-un motiv necunoscut, acest lucru o făcu să zâmbească.

– Are o limbă ascuțită fătuca asta, ceva de speriat, mormăi intendenta în barbă.

Alma îi zâmbi înțelegătoare. Femeia își puse mâinile-n sân.

– Cine ești și la ce-ți trebuie pianist?

– Mă numesc Alma Rosé și sunt Kapoul Blocului Muzical de la Birkenau, spuse Alma și-i arătă banderola.

Femeia încuviință din cap, dar se citea dezamăgirea în ochii ei. Alma era o femeie atrăgătoare, cu ochi mari și expresivi, păr buclat, negru și strălucitor, și picioare lungi – ar fi fost un mare câștig pentru intendentă.

De data aceasta, Alma era recunoscătoare că are sânge evreiesc; dacă acea clădire era ceea ce bănuia ea, nu voia să aibă de-a face cu ea și nici n-o interesa să fie eliberată după douăsprezece luni de „muncă“ pe spate.

– Obersturmführer Hössler a dat ordin ca un pianist să fie degrevat de sarcini temporar, ca s-o poată pregăti pe una dintre fetele mele, îi explică Alma.

– N-ai noroc, drăguță. Nu-i aici orchestra. S-au dus la vila comandantului Höss, să le cânte invitaților. Revino mâine. Dar nu la ora asta; ziua muncesc în bucătărie, la curățat cartofi.

Cu urechile ciulite la ușă, Alma studia chipul femeii.

– Cine cântă acum la pian? Se aude limpede. E o înregistrare?

– Nu-i o înregistrare, zise femeia, după o clipă de gândire. Cântă Miklós al nostru, dar el nu face parte din orchestră.

– Mare păcat, comentă fata de la fereastră. Ar merita să facă. E așa talentat, dar n-are sângele potrivit.

De data asta, femeia n-o băgă în seamă.

– E evreu, îi explică Almei, pe un ton secretos. Evreii nu sunt acceptați în orchestra de la Auschwitz. Dar, de milă, îl lasă să cânte când e sala goală. A încercat deja să se spânzure o dată, pentru că nu e lăsat să cânte. A fost pianist celebru în Ungaria…

– Și compozitor, o întrerupse iar fata de la etajul al doilea. A compus o operă când era la Filarmonica din Budapesta.

– Pe dracu'! strigă femeia. N-a compus nicio operă, doar le interpreta.

– Nu-i adevărat. Îți spun că așa e, din sursă sigură.

Fata mai avea puțin și ieșea pe fereastră, atât era de hotărâtă să-și susțină afirmația.

– Mi-a spus Sándor când a venit în vizită, acum două săptămâni. A adus chiar și o revistă în care era un articol despre asta. Era și fotografia lui Miklós acolo – pe scenă, în frac, ca orice muzician care se respectă. Chipeș bărbat…

– Nu mai tânji după el. E om educat și nu-l interesează de tine. Și chiar de l-ar interesa, sunteți din rase incompatibile.

– Mai bine cu unul *incompatibil* ca el, decât cu maimuțele alea din Sonderkommando.

– Ce ți-a cășunat pe bărbații din Sonderkommando? întrebă femeia. Ei ne aduc toate produsele. De unde faci rost de clame de păr, dresuri și lenjerie de toate felurile?

Fata schiță din nou o grimasă scârbită.

– Le iau de pe cadavrele care nici nu s-au răcit încă.

– Nu-i adevărat! o contrazise intendenta.

– Ba da.

– Ba nu, interveni Alma, uitându-se cu ochi goi la femeia din fața ei. Mai întâi îi pun pe oameni să se dezbrace. Intră goi în camera de gazare. Ei cred că e sală de dușuri. Le dau până și săpunuri și prosoape…

Ambele femei amuțiră deodată. Păru că trecuse deja un minut de tăcere, când intendenta se dădu la o parte din ușă și-i făcu semn Almei să intre, ferindu-se s-o privească în ochi. Părea speriată ca de o superstiție, ca și când Alma spusese ceva ce nu trebuia rostit în lagăr; ca și când moartea ar fi fost contagioasă chiar și prin vorbe.

– Sala de muzică e la parter, chiar în capătul coridorului.

– Mulţumesc.

Alma intră şi o surprinse pe intendentă când îşi făcea cruce în timp ce străbătea cu paşi repezi holul murdar, îngânând ceva – probabil o rugăciune –, grăbită să se îndepărteze cât mai mult de violonistă.

Era linişte în clădire, cu excepţia melodiei stinse care se revărsa în valuri liniştitoare prin uşa întredeschisă din capătul coridorului lung. Înaintând cu paşi cât mai uşori – din respect faţă de un confrate pe care nu dorea să-l deranjeze până când nu termină –, Alma se apropie de uşă şi se opri în prag. Pianistul stătea pe jumătate întors spre ea şi se legăna în ritmul muzicii. Era o melodie tulburătoare pe care Alma nu reuşea s-o identifice, complexă şi totodată suavă. Recunoscu de îndată interpretarea unui adevărat virtuoz. Şi ea cânta binişor la pian, dar i-ar fi luat câteva săptămâni să înveţe asemenea pasaje dificile, care păreau să curgă de sub degetele pianistului. Ascultându-l, însă, totul părea atât de uşor, ca şi când pianul cânta singur sub mângâierea tandră a mâinilor lui frumoase, precum trupul unei femei în armonie desăvârşită cu atingerea iubitului ei.

Din locul în care stătea, Alma observă că bărbatul ţine ochii închişi. Genele lungi şi negre îi desenau umbre pe profilul cu trăsături bine conturate. Deasupra nasului uşor coroiat se vedeau două riduri verticale – singurele care-i brăzdau chipul altminteri relaxat. Almei îi trecu deodată prin minte că şvăboaica avea dreptate; bărbatul era, într-adevăr, compozitor. Iar, dacă aceasta era una dintre creaţiile lui, Alma era gata să îngenuncheze înaintea lui şi să-i sărute mâinile, căci aparţineau unui adevărat geniu.

Într-un final, închise şi ea ochii şi se lăsă purtată de acordurile muzicii. Bărbatul continua să cânte şi, în scurt timp, Alma se revăzu la Filarmonica din Viena, într-o rochie elegantă de mătase, care-i cădea în valuri pe silueta înaltă. Sala era plină, dar pe scenă erau doar ei doi. Aşezând pe umăr vioara invizibilă, Alma îl acompanie atât cât putea de bine. Nu era lucru uşor – pasajele domoale făceau loc unora rapide şi dinamice, apoi reveneau, şi întreaga compoziţie aproape că se stingea, topindu-se într-o tăcere meditativă, doar ca să recapete elan şi s-o zguduie pe Alma până-n străfundurile sufletului, cu emoţia profundă a fiecărui pasaj.

Nu numai că auzea muzica, o şi *simţea* înlăuntrul ei. Îi vorbea într-un fel pe care nici ea nu şi-l putea explica. Fără să deschidă ochii, fără să schimbe vreo vorbă cu pianistul, îi află întreaga poveste prin muzica lui – munca şi

succesele lui, femeile pe care le iubise și le pierduse, viața pe care o celebra și care îi fusese răpită într-o manieră atât de josnică. Pianistul reușea cumva să comunice toate acestea – ca de la un bărbat distrus la o femeie distrusă –, iar Alma îl înțelegea fără să-i înțeleagă limba.

Melodia se opri brusc. Alma deschise ochii. Se uita la pianist, îngrozită la gândul de a fi prinsă într-o postură atât de nedemnă, dar bărbatul stătea nemișcat ca o stană de piatră, cu pleoapele palide închise. Pentru o clipă, o emoție teribilă îi străbătu chipul, și pianistul ridică brațele, vrând parcă să lovească un dușman invizibil, dar își coborî degetele pe claviatură cu asemenea forță, încât pământul se cutremură sub picioarele Almei.

Cu lacrimile șiroindu-i pe obraji, începu să cânte *Marșul funebru* al lui Chopin, brutal și fără pic de milă pentru instrumentul care plângea sub iureșul mâinilor lui frumoase și albe.

Alma însăși tremura din toate încheieturile. Prea multe emoții pentru o singură zi. Mai întâi, mulțimea speriată și neștiutoare de la *Aktion*, brațul lui Hössler pe umerii ei, atingerea cenușii calde pe obraji. Apoi această muzică splendidă, care-i amintea că există viață dincolo de toate acestea, că există scene și piane și rochii elegante, undeva foarte departe, ce-i drept, dar cu nimic mai puțin reale. Pianistul îi dăruise speranță, pentru ca apoi să i-o spulbere nemilos, iar ea nu mai putea suporta.

Se răsuci pe călcâie și ieși în fugă din sala de muzică și din clădirea aceea blestemată, dând naibii lecțiile Florei. O să găsească pe altcineva care s-o pregătească, pe cineva care știa să cânte frumos și corect, dar nu cât să te răscolească până-n străfundurile sufletului și să te împingă să-ți faci șireang din dresuri, doar ca să nu mai simți frumusețea și deznădejdea, făgăduința paradisului întrepătrunsă cu dezolarea infernului.

Asemenea muzică trebuia interzisă – aici, la Auschwitz, cel puțin.

Alma își șterse furioasă obrajii și nu încetini pasul până nu se apropie de turnul de observație – alergarea era un sport periculos în această *stațiune SS de lux*.

Aproape la fel de periculos ca a-ți îngădui să ai din nou sentimente.

13

Deținuta nu-și mai încăpea în piele de bucurie.

– Nu m-a mințit. Chiar dumneata ești. Alma Rosé, maestra violonistă!

Cu un rânjet larg, femeia se fâțâia de pe un picior pe altul, în ușa barăcii, și se uita cu admirație la podeaua abia spălată. Purta uniforma obișnuită a lagărului, un fel de rochie cu trei numere mai mare. De sfoara legată în jurul taliei înfiorător de subțiri atârnau un castron și o lingură. Alma bănuia că trebuise să-și cedeze rația de pâine ca să-i dea cineva gaură în lingură. Dar așa era viața de lagăr pentru deținuții obișnuiți de la Birkenau – trebuia să plătești până și pentru cele mai mici servicii, căci mărinimia și bunăvoința erau noțiuni străine în barăcile mizere, unde viața devenise o luptă pentru supraviețuire. Prima rație era de obicei cedată în schimbul unui castron. Nou-veniții descopereau repede că oamenilor din Kommandoul de împărțire a rațiilor nu le păsa dacă un deținut avea ori nu castron. Cei mai cumsecade se ofereau să-ți toarne porția în căușul palmelor; de cele mai multe ori însă, deținutul primea un polonic în frunte și avertismentul foarte serios să dispară. *N-ai castron, nu primești de mâncare. Hai, dispari de-aici, mortăciune. Ții coada pe loc!*

A doua rație era în general schimbată pe o bucată de sfoară, pe care ți-o legai la mijloc și-ți agățai puținele lucruri de ea. Nou sosiții învățau rapid pe propria piele că acesta era singurul mod în care le puteai păzi, căci furturile erau la fel de răspândite în lagăr ca și bolile. Următoarea rație, care ajungea la un deținut tâmplar, ca să dea o gaură în coada lingurii și să poți dormi fără teamă că ți-o fură vreun coleg de baracă, era un preț mic pe care-l plăteai pentru liniștea ta sufletească.

Uitându-se la puținele obiecte ale femeii, Alma înțelese încă o dată cât de norocoasă este echipa ei. O năpădi deodată rușinea pentru că avea haine curate și o farfurie adevărată în camera ei personală, pentru care nu trebuia să-și facă griji că ar dispărea.

– Dacă ai venit la audiții…, începu Alma, observând revista de muzică pe care deținuta o strângea la piept.

– Nu, nu! răspunse imediat femeia, cu un chicotit stânjenit. N-aș ști nici cum să ating un pian, darămite alt instrument. Nu pentru asta am venit. Echipele din Kanada au foarte mult de lucru în ultima vreme, iar superiorii lor au cerut să fie suplimentată forța de muncă…, zise, apoi dădu agitată din cap. Nu contează. Eram la muncă azi, iar una dintre fetele permanente din Kanada mi-a dat asta.

Cu un gest ceremonios și un zâmbet triumfător, îi întinse Almei revista.

– Mi-a zis că o să-mi dai niște pâine dacă-ți aduc asta, încheie aproape șoptit, cu ochii plecați de rușine.

Nedumerită, Alma răsuci revista de pe-o parte pe alta. Era veche, din 1931, și tipărită în Cehia.

– O cheamă cumva Kitty pe fata din Kanada care ți-a zis să mi-o aduci?

Femeia încuviință din cap cu înflăcărare.

– Mi-a zis că o să-ți facă mare plăcere. Ți-ar fi dat-o ea, dar nu știa când mai treci pe la ei și abia aștepta să ajungă la dumneata. Zicea că astfel de lucruri aduc bună dispoziție.

O revistă veche, într-o limbă pe care nu o înțelegea?

Ca să n-o dezamăgească pe deținută, Alma îi mulțumi politicos și îi aduse niște pâine din cameră și bucata de brânză pe care o mai avea…

– Nici măcar nu te-ai uitat pe ea!

În locul mâncării, femeia luă revista din mâna Almei și începu să o răsfoiască. Într-un final, scoase o exclamație victorioasă.

– Dumneata ești asta, nu-i așa? întrebă și-i vârî revista ponosită sub nas.

Violonista se albi la față. Întinse încet mâna tremurândă spre revistă. Din afișul de la mijloc o privea Alma de altădată, cu un zâmbet senin și mâna pe gâtul viorii ei Guadagnini – o regină pozând pentru un portret, fără nici o grijă, în ciuda norilor amenințători care începeau să se adune deasupra lumii ei adăpostite. Undeva, în Germania, Hitler – care nu era încă Führer, ci doar un agitator dement de extremă dreaptă, pe care marea masă a oamenilor nici nu-l luau în serios – striga că vrea revoluție și o ghilotină pentru poporul ei, iar ea stătea ca o inconștientă orbită de dragoste, în rochia ei argintie, cu o tunsoare după ultima modă, care-i încadra profilul puternic între bucle negre și elegante.

Alma Prihoda-Rosé. Pe vremea aia, era încă măritată cu Váša. Cât de repede li se destrămase căsnicia sub noul regim care-și întindea aripile întunecate în Germania vecină.

În colțul din dreapta jos, un ilustrator desenase o schiță senzuală a ei – cu spatele întors la public, dezgolit de rochia decoltată; linia unui sân sub vioară; bucle negre care-i acopereau fața, ca bătute de vânt; un picior micuț, într-un pantof, elegant, ieșind de sub tivul rochiei care-i îmbrățișa silueta înaltă și zveltă ca o a doua piele și cădea în cascadă până la pământ.

O picătură de cristal căzu peste cuvintele cehe care vorbeau de o glorie de mult apusă, chiar lângă schiță. Alma duse mâna la față și descoperi cu surprindere că e udă.

– Nu-ți place?

Copleșită de amintiri, Alma uitase de deținuta care o privea cu o figură descurajată.

– Credeam că o să-ți placă…

– Îmi place, zise Alma, silindu-se să râdă, și strânse emoționată mâna femeii. Îmi place chiar foarte mult. O să decupez fotografia și-o s-o lipesc pe perete, deasupra mesei.

Ca să-mi amintească cine am fost odată.

Alma se duse fuga în camera ei și, după câteva secunde de scotoceli, reveni cu o pereche de șosete groase pentru deținută.

Clătinând din cap, femeia îi împinse șosetele înapoi.

– Nu pot să le accept.

– Aiurea! Normal că poți. Nu fi prostuță.

– O să ai nevoie de ele. Vine iarna și…

– Tocmai. Iar tu ești desculță, răspunse Alma, uitându-se la picioarele femeii încălțate cu o pereche de saboți de lemn, prinși doar cu o curelușă, ca să nu-i piardă.

Până la urmă, convinsă de asigurările Almei că ea are cizme călduroase și șosete de lână, femeia cedă. Strângând pâinea și brânza la piept, ascunse în șosetele călduroase, se retrase cu spatele la ușă, făcând plecăciuni de recunoștință. *Dacă o mai trimit vreodată în Kanada, o să caute și alte fotografii cu Frau Alma; Frau Alma se putea bizui pe ea. O să aibă grijă ca Frau Alma să primească toate fotografiile în care apărea.*

– O clipă! îi strigă Alma, trecându-i prin cap o idee.

Ezită puțin înainte s-o spună. Era mult prea ciudată, chiar și pentru ea; ce-o să creadă deținuta…

Puțin îi păsa ce-o să creadă. Era un sentiment de neprețuit să țină în mână acea părticică din viața pe care-o pierduse. Voia să-i ofere una și pianistului

de la Auschwitz. Știa că existau reviste care-i publicaseră fotografia. Fata de la bordelul de la Auschwitz văzuse cu ochii ei una. Cu siguranță existau și altele, îngropate printre comorile din sectorul Kanada.

– Data viitoare, când mai cauți fotografii cu mine, începu Alma prudent, se poate să le cauți și pe ale altcuiva? Nu-i știu numele de familie, dar prenumele e Miklós. E maghiar și a fost pianist la Filarmonica din Budapesta.

– Miklós, maghiar, pianist, Filarmonica din Budapesta, repetă deținuta și îi adresă Almei, în glumă, salutul militar, ducând două degete la frunte. Am înțeles, Frau Alma!

– Mulțumesc, zise Alma, cu un zâmbet cald. Te aștept cu pâine și brânză.

Femeia se răsuci pe călcâie și porni cu pași greoi spre barăcile lagărului de femei.

Alma clătină nemulțumită din cap, uitându-se la saboții incomozi pe care deținutele erau obligate să-i poarte. Înfrigurată, închise ușa și se rezemă cu spatele de ea, uitându-se din nou la fotografii.

Pe neașteptate, se auzi o împușcătură. Mult prea aproape. Cu o presimțire nefastă, Alma se întoarse încet spre ușă. În momentul în care îndrăzni s-o deschidă, scoase un geamăt de durere.

Hössler stătea lângă trupul întins pe pământ, cu pistolul în mâna dreaptă. În stânga, ținea șosetele în care erau ascunse brânza și pâinea. Le flutura cu un aer victorios.

– Am prins hoața asupra faptului! anunță el, cu un zâmbet mândru. Noroc că treceam pe aici să ascult puțin Mozart. Dacă întârziam un minut, reușea să fugă cu prada și nici c-o mai găseam. Poftim, adăugă și-i întinse Almei obiectele.

Alma făcu un pas înapoi, privindu-l într-o tăcere îngrozită.

– Ah! Îmi cer scuze, spuse Hössler și vârî repede pistolul în toc, interpretându-i greșit chipul alb ca varul și privirea tulburată. N-am vrut să te sperii. Poftim șosetele și rațiile.

Văzând că Alma nu schițează nici un gest, îi aruncă o privire nedumerită.

– Le-a furat, nu-i așa? Din camera dumitale, în timp ce făceați repetiții?

Se simțea un strop de îndoială în tonul lui.

Alma clătină încet din cap, cu buzele tremurânde.

– Nu le-a furat. Eu i le-am dat, reuși să spună.

– De ce-ai face asta? întrebă el, vizibil șocat.

Pentru că era o ființă umană, flămândă și înfrigurată, dar tu n-ai cum să înțelegi astfel de lucruri, nu-i așa?

– Pentru că mi-a adus asta, răspunse Alma și-i arătă revista.

Mi-a redat viața, iar tu ai răpit-o pe-a ei. Degeaba.

Se lăsase seara, dar Alma nu putea dormi. Cu capul în mâini, stătea în fața partiturilor împrăștiate pe masă, cufundată în gânduri. Întunericul se lăsase peste încăpere și, odată cu el, un sentiment de profundă mâhnire și deznădejde; întuneric pe care nici măcar lumina oarbă a veiozei nu-l putea alunga.

Din toate ungherele, pe pereți și podea, umbrele șerpuiau tiptil spre ea și-i mângâiau gleznele cu atingerea lor fantomatică, amenințând s-o tragă în abisul întunecat. Mai bine nu se gândea la cele întâmplate, la trupul femeii care zăcea afară, în vreme ce ea îi cânta Mozart lui Hössler, cu degete nefiresc de sigure. Acum însă, că ziua se încheiase, groaza începea să pună stăpânire pe ea. Îi va veni și ei rândul, mai devreme sau mai târziu. Era inevitabil; nu avea nici o îndoială în această privință. Privea în neantul negru și mistuitor, exact ca noaptea de afară.

Căzută într-o stare de letargie, Alma nici nu băgă de seamă agitația stârnită la ușa ei, până când un țipăt n-o smulse din cugetările ei sumbre. Uitând de partiturile de pe masă, Alma sări în picioare și deschise ușa.

O izbi un puternic miros de alcool.

– Cine-i acolo? întrebă cu glas autoritar, deși îi înțepenise mâna pe clanță.

Nu deslușea nimic prin bezna din baracă; auzea doar pași împleticiți și respirația sacadată a fetelor ei.

– Pleacă imediat sau te raportez la administrație!

Doar deținuții privilegiați și gardienii SS aveau acces la alcool, dar Alma nu văzuse niciodată vreun deținut beat care să umble brambura prin lagăr, după ora stingerii. Auzise însă destule povești despre gardieni chercheliți, porniți în căutare de distracție.

În față îi apăru o siluetă nedefinită, care se legăna ușor, ca o prezență întunecată și demonică. Lumina slabă a veiozei din camera ei se reflecta pe catarama inconfundabilă.

Onoarea noastră este loialitatea. Un gardian SS.

Brusc, simți că i se usucă gura. Făcu un pas înapoi. Bărbatul înaintă. Îi vedea rânjetul lasciv pe chipul rotofei și pistruiat. Gardianul SS sughiță o

dată, de două ori. Ochii lui mijiți, ca ai oricărui beţiv, se plimbau pe trupul Almei, acoperit doar de un furou subțire.

Deși îngrozită, Alma se sili să-și îndrepte umerii. Își simțea mâinile și picioarele ca de gheață. Inima îi bătea nebunește, dar expresia feței îi rămase impasibilă și severă.

– Ți-am spus să pleci! repetă ea, aproape țipând de data aceasta. Altminteri, o să ajungi pe Frontul de Est, într-un batalion disciplinar, pentru Rassenschande[16], înainte să-ți dai seama ce te-a lovit. În caz că ai uitat, contaminarea rasială e o infracțiune pentru voi, arienii.

Bărbatul păru să ezite preț de o clipă. Apoi, pesemne că educația ideologică ieși învingătoare. O căutătură dușmănoasă înlocui rânjetul lasciv.

– Îndrăznești să amenințI un gardian SS? bolborosi el și dădu s-o prindă de braț.

Cu agilitatea unei pisici, Alma sări într-o parte și-și luă pardesiul din cui.

– Târfă evreică obraznică! urlă bărbatul. Îți bag eu mințile-n cap!

Erau amândoi în camera ei. Cu pardesiul pavăză în fața corpului, Alma îl urmărea fără să clipească. Toți mușchii îi erau încordați, precum un arc gata să țâșnească.

– Târfă evreică, repetă el și căzu pe spate, lovindu-se de cadrul metalic al patului. E o mare onoare și tu nu apreciezi…

Ochii injectați îi căzură pe vioara Almei.

– Ești muziciană deci… Atunci se explică… Toate sunteți niște scârbe înțepate și sclifosite…, zise el și sughiță din nou. Probabil ieșeați cu toți bancherii evrei care vă veneau la concerte… De-asta aveți atâtea bijuterii. Jecmăneau arienii cinstiți ca să-și împopoțoneze târfele evreice cu mătăsuri și diamante.

– Ambii mei soți au fost arieni, șuieră Alma și făcu încă un salt înapoi, când bărbatul încercă s-o apuce de încheietură. N-am acceptat niciodată cadouri de la nimeni. Mi-am câștigat singură banii, spre deosebire de tine. Tu și tovarășii tăi, care scormoniți în fiecare zi, în Kanada, după banii noștri câștigați din greu, sunteți o adunătură de inculți netrebnici.

– Curvă nerușinată! urlă bărbatul și se repezi iarăși la ea.

Alma sări în pat și era cât pe ce să ajungă la ușă, când o mână o prinse strâns de gleznă și o smuci înapoi. Se lovi cu antebrațul de cadrul metalic și țipă de durere; ar fi putut jura că auzise osul trosnind. Mâna în care ținea arcușul, bunul ei cel mai de preț, ruptă de un porc de gardian beat!

Cuprinsă de o furie sălbatică, se răsuci și-l lovi din toate puterile cu piciorul, înfigându-și călcâiul în fața lui. Surprins, bărbatul scoase un țipăt și-i dădu drumul, ca să se apuce, în schimb, cu mâna de nasul rupt. Alma era deja în picioare, în partea cealaltă a patului. Se opri în dreptul ușii, aruncă o privire la bărbatul furios, care se ridica ținându-se de perete, apoi trânti ușa și-l lăsă înăuntru.

– Mă duc să chem gardienii! strigă peste umăr în timp ce alerga desculță spre ușa barăcii – ca să-și îmbărbăteze fetele îngrozite, dar și ca să-l sperie pe gardian.

Spera ca acesta să aibă destulă minte încât să-și ia tălpășița, și nu să se răzbune pe vreuna dintre membrele orchestrei.

Ținându-și la piept, cu mâna stângă, brațul drept rănit, Alma trecu pe lângă două barăci vecine, apoi se opri brusc. Preț de câteva secunde, nu mai simți decât bezna grea, bătăile violente ale inimii și gâfâielile șuierate și repezi. În secunda următoare, izbucni într-un hohot de râs isteric și ascuțit, pe care nu și-l putea opri, deși își astupase gura cu mâna nevătămată.

Plecase să cheme gardienii! Grozavă idee!

Își muta greutatea de pe un picior pe altul, ca să nu se afunde prea mult în noroiul înghețat. Umerii îi tremurau incontrolabil. De jur împrejur, doar tenebre sinistre și siluetele lungi, dreptunghiulare ale barăcilor, asemenea unor sicrie uriașe, grotești, în care victimele erau îngropate de vii. O podidiră lacrimile. Pământul din fața ei se lumină sub raza unui reflector. Alma își dădea seama că, în acea liniște mormântală, râsul ei se auzea până la câteva zeci de metri distanță, dar, oricât ar fi încercat, nu se putea stăpâni, și pace.

Și-o fi închipuit pentru o clipă că se întorsese la Viena, unde poliția îi apăra drepturile? Tocmai o atacase un gardian, iar ea voia să invite și mai mulți în baraca lor?

Reflectorul o orbi pentru o secundă, apoi trecu mai departe, dar se întoarse și o pironi în raza lui galbenă. Scăldată în lumină, în toiul celei mai negre nopți, Alma îi râse în nas și desfăcu brațele într-un gest insolent.

– Trageți! strigă ea, și nu-și recunoscu glasul care răsună aprig în întregul complex.

Dar nu urmă nici o împușcătură. Doar zgomotul unor bocanci alergând prin mocirlă.

Alma coborî brațele. Dreptul o durea tot mai tare și se umfla de sânge; simțea asta, așa cum simțea înțepăturile reci care începeau să-i furnice vârfurile degetelor.

Sfărâmat, fără îndoială.

Totul era sfărâmat. De data asta, nu se mai putea repara nimic.

Hohotele de râs încetară la fel de brusc cum începuseră. Alma aștepta santinelele, cu dârzenia calmă a condamnatului care-și așteaptă călăul.

Două siluete înaintau spre ea, prin lumina orbitoare. Alma se uita la fețele lor, dar nu deslușea decât aburii care le ieșeau pe gură, în răsuflări scurte și rapide.

Cei doi se opriră la marginea cercului de lumină, ca și când nu ar fi avut voie să pătrundă în el. Unul dintre ei o împunse cu țeava puștii în brațul stâng.

Încruntată, Alma se întoarse să vadă cine o studiază cu asemenea curiozitate.

Blestemata banderolă de Kapo.

Închise ochii, furioasă pe propria prostie. Dacă nu ar fi fost banderola, ar fi executat-o pe loc și s-ar fi terminat totul. Deținuții de rând erau o țintă acceptabilă. Dar erai desemnat Kapo fie pentru cruzimea de care dădeai dovadă, fie pentru că aveai alte calități de care SS-ul se putea folosi. Era o regulă nescrisă în lagăr – când venea vorba de pedepse, deținuții Kapo se bucurau de mai multă îngăduință. Nu te felicita nimeni dacă împușcai evreul favorit al vreunui ofițer de rang superior.

– Blocul Muzical? întrebă una dintre siluete, recunoscând pe banderolă numărul blocului.

Preț de câteva clipe, Alma se gândi să le relateze întreaga poveste, dar se abținu.

– Trebuie să vorbesc cu domnul doctor Mengele, zise, cu un glas răgușit și gol, pe care nici acum nu și-l recunoștea. E ceva urgent.

– Pe asta n-am mai auzit-o, îi zise a doua siluetă celei dintâi, pe un ton ironic.

Alma îl văzu pe soldat cum rotește un deget la tâmplă, insinuând în mod vădit că muierea e scrântită la cap.

Fără să spună nimic, primul gardian îi făcu semn cu țeava puștii să-l urmeze.

– Stinge naibii lumina! strigă, înspre reflector. Te văd sovieticii, de la bazele lor aeriene!

Noaptea îi învălui din nou, chiar mai întunecată acum. Cerul dispăruse și, odată cu el, sicriele uriașe. Până să se obișnuiască cu bezna, Alma nu distingea decât cerculețele galbene ale lanternelor gardienilor, care se zbenguiau în noroi, ca doi licurici nebuni.

Nu-și amintea cât timp au mers și în ce direcție. Își veni în fire abia când ajunse înaintea doctorului, vizibil nemulțumit. Cu mâinile încrucișate la piept, Mengele stătea în fața ei, în halatul lui de un alb imaculat, și se uita dezaprobator la picioarele ei. Încă amețită, Alma coborî ochii și observă pentru prima oară că e desculță și plină de noroi.

– Am găsit-o în halul ăsta lângă una dintre barăci, raportă gardianul mai vârstnic.

Asemenea colegului său mai tânăr, și el părea nerăbdător să plece cât mai departe de sectorul lui Mengele. În clipa aceea, Alma zări un cadavru, cu pieptul despicat, întins pe o masă în spatele doctorului. Lângă el se afla un bărbat de vreo cincizeci de ani, cu ochii în pământ și un fel de instrument în mâna înmănușată și mânjită de sânge.

– Stătea acolo și cerea s-o împușcăm.

Doctorul Mengele ridică privirea la fața Almei și o studie cu atenție.

– E adevărat?

Alma nu răspunse. Brațul drept îi zvâcnea îngrozitor, cu toate astea, nu simțea absolut nimic. Deodată, nu mai conta dacă-i răspunde sau nu; dacă Mengele o să pună gardienii s-o bată doar ca să se distreze. N-avea decât s-o disece de vie. Ea își încheiase socotelile cu locul acesta.

Expresia doctorului se schimbă cumva. Nu mai afișa obișnuitul său zâmbet sarcastic.

– Sunteți liberi, le spuse gardienilor, făcându-le semn să plece. Trimiteți pe cineva să spele pe jos.

Din pragul ușii se auzi un „*Jawohl*“ prompt și pocnet de călcâie. Bărbații își luară tălpășița de parcă i-ar fi fugărit întreaga armată sovietică.

– Îmi explici ce s-a întâmplat?

Tonul calm al lui Mengele avea efectul opus asupra Almei. Nu apucă să scoată nici un cuvânt, căci se cutremură din tot corpul și izbucni în hohote de plâns. Era chiar mai rău decât râsetele de mai devreme. Acest nou atac o îngrozea, căci brusc parcă totul cedase în interiorul ei. Legătura care ținuse

totul laolaltă în tot acest timp plesnise într-un final și acum ieșeau la iveală spaima și lacrimile și durerea și tot ce strânsese în ea de prea multă vreme.

Simți cum doctorul Mengele o apucă de umeri și se așază lângă ea. Alma stătea acum pe podea, cu spatele rezemat de perete, dar nu-și amintea cum ajunsese acolo, într-o baltă de noroi și lacrimi – o păpușă defectă, pe care el o zgâlțâia cu brutalitate, în speranța de a-i reporni mecanismele.

– Ai făcut o cădere nervoasă. Respiră adânc.

Dar explicația lui rațională nu dădu rezultate.

Așa că îi trase o palmă peste față. Șocată, Alma își acoperi obrazul înroșit și se uită la Mengele cu o figură buimacă.

– Ce s-a întâmplat? o mai întrebă el o dată, frecându-și iritat palma.

– Mi-a rupt mâna un gardian.

– Unul dintre cei care te-au adus aici?

Alma clătină din cap.

– A intrat în blocul nostru după ce s-a dat stingerea…, zise, iar scena începu să i se deruleze din nou prin fața ochilor. Eram în camera mea și am auzit-o pe una dintre fete țipând. Mă gândesc că o fi încercat să urce în pat cu ea sau s-o dea pe ea jos… Nu știu. Era beat criță. I-am zis să plece și a venit după mine. A intrat în camera mea, spuse Alma, cu un icnet. Voiam doar să plece, dar nu mă înțelegeam cu el. Am încercat să fug, dar m-a prins de picior. Am căzut pe pat și m-am lovit cu antebrațul de cadrul metalic.

O podidiră iar lacrimile, tăcute deocamdată, dar Alma simțea deja că urmează un nou atac.

– L-am lovit cu piciorul în față. Cred că i-am spart nasul, pentru că îi curgea foarte mult sânge… Pe urmă, am fugit. Voiam să chem ajutoare…, zise ea, dar o cuprinseră iar suspinele violente și incontrolabile. Nu pot să mai stau aici. Nu mai suport… Bețivul ăla nerușinat…

Nu reuși să-și ducă ideea la capăt. *Nu va mai cânta niciodată; cel puțin, nu la nivel profesionist. Viața ei se sfârșise.*

Se agăță cu mâna sănătoasă de mâneca imaculată a halatului doctorului.

– Faceți-mi o injecție cu fenol, Herr Doktor, îl rugă, cu o lucire febrilă în ochi. Dacă mai există o fărâmă de omenie în dumneavoastră, faceți-mi injecția. Curmați-mi suferința. Oricum nu voi mai putea cânta niciodată. Nu vă mai sunt de nici un folos. Faceți-mi această favoare, vă implor.

– Pe care ți l-a rupt? Stângul sau dreptul? o întrebă Mengele, impasibil.

Alma își ridică mâneca pardesiului și-i arătă brațul rănit. Mengele o prinse de el și se apucă să-l verifice brutal, fără să-i pese că pacienta lui urla de durere.

Alma îi dădea peste mâini și încerca să se elibereze din strânsoarea lui, cu disperarea unui animal care se zbate să scape din cursă.

– Am zis că e rupt. N-aveți pic de suflet? Faceți-mi odată injecția.

Fără să scoată o vorbă, Mengele îi dădu drumul, se ridică de jos și se duse la dulăpiorul în care stăteau înșirate o mulțime de flacoane și fiole.

Sub privirile triste ale doctorului deținut, Alma se uita la Mengele cum umple seringa cu un lichid transparent.

Imediat după aceea, reveni lângă ea.

– Ultima șansă să te răzgândești.

Era un moment ciudat. Alma nu credea ca Mengele va accepta atât de ușor și că se va arăta atât de grăbit să-i îndeplinească dorința. Dar la ce te puteai aștepta din partea unui individ poreclit Îngerul Morții? La milă? La compasiune? La promisiunea că va investiga cele întâmplate? Că îi va proteja viața, conform jurământul depus înainte de a primi halatul alb?

Alma văzu picătura de cristal formându-se în vârful acului. Strălucea, ispititoare și totodată terifiantă.

Doctorul Mengele o studia cu o curiozitate bolnavă. Alma presimțea că e supusă chiar în clipa aceea unui experiment, dar nu-și dădea seama în ce constă.

Cu mișcări lente, Alma trase de decolteul furoului și-i oferi inima. Mengele, însă, îi luă brațul stâng și i-l puse pe genunchiul lui. Dezorientată de noua metodă de administrare – la Auschwitz-Birkenau, toată lumea știa că fenolul era injectat direct în mușchiul cardiac –, Alma îl privi cum îi introduce acul în venă.

– Somn ușor.

Cuvintele acelea stranii și rânjetul lui viclean erau ultimele lucruri pe care și le amintea, înainte ca întunericul s-o înghită.

Interzicerea relațiilor sexuale între arieni și non-arieni, parte a politicii antisemite reglementate conform Legilor de la Nürnberg

14

Când se trezi, soarele scălda camera într-o lumină blândă. Stătea pe un pat care nu era al ei, învelită cu o pătură de lână, care mirosea vag a dezinfectant și a trupul altcuiva. Lângă pat, aproape de fereastră, se aflau un birou micuț și un scaun. Pe scaun își văzu pardesiul, periat și împăturit cu grijă. Dedesubt, una dintre perechile ei de cizme.

Încă amețită, își trase pătura de pe picioare și observă că erau perfect curate și că avea un bandaj la antebraț. Nedumerită de-a binelea și tremurând din toate încheieturile, se duse la ușă și o deschise.

Același doctor deținut, pe care-l văzuse mai devreme împreună cu Mengele, făcea ordine în jurul mesei de disecție din marmură. Un cadavru nou stătea întins pe ea, galben ca ceara și încă intact.

– Bună dimineața, o întâmpină doctorul, cu un zâmbet plăcut.

Preț de câteva secunde, Alma se uită la el, fără să scoată un sunet.

– N-a mers, zise ea în cele din urmă. Fenolul nu și-a făcut efectul.

Doctorul clătină din cap, cu un zâmbet larg.

– Nu era fenol. Doar un sedativ normal.

În clipa aceea, Alma se simțea deopotrivă trădată și ușurată.

– De ce a făcut asta? bâigui ea. E o cruzime…

Doctorul ridică din umeri. Chipul lui blând și zbârcit părea să spună: *Îi place să se joace cu oamenii*.

Încă nedezmeticită, Alma se uita la cadavrul de pe masa de disecție. Era întins pe burtă, într-o poziție contorsionată, nefirească.

– Malformație a coloanei vertebrale, îi explică doctorul, pe tonul impasibil al unui savant, arătând spre cadavru cu bisturiul. L-a adus Herr Doktor azi-dimineață. Proaspăt sosit…

Iată cine primise doza ei de fenol în inimă. *Sărmanul om.*

– De ce-a făcut asta? repetă Alma, nereușind să înțeleagă logica sucită a lui Herr Doktor.

– Herr Doktor e fascinat de orice tip de malformație, răspunse doctorul deținut, neînțelegându-i întrebarea. Mi-i aduce mereu să-i disec, ca după aceea să trimită rezultatele autopsiei la Institutul de Antropologie, Ereditate

Umană și Eugenie din Berlin. Scrie o lucrare ştiinţifică pentru ei. Despre inferioritatea raselor degenerate, cum e a noastră, adăugă și ridică ochii spre Alma. Eşti evreică, nu?

– Întrebam de ce mi-a făcut *mie* asta, repetă ea, fără să-i răspundă.

– La ce te referi? La faptul că ţi-a administrat un sedativ? Ai suferit o cădere nervoasă și asta era soluția logică. Și eu aș fi procedat la fel.

– N-ai priceput. De ce nu m-a ucis, cum l-am rugat?

– Ah. Nu ţi-ai fracturat brațul. Ai doar o umflătură urâtă. A pus un deținut să-ţi facă radiografie în timp ce dormeai, ca să fie sigur. În curând, o să cânţi din nou la vioară. Mi-a zis că eşti o violonistă extraordinară. Îi place să te asculte.

Resemnată, Alma se așeză pe singurul scaun liber de la biroul plin cu teancuri de jurnale și cărţi. Abia când doctorul deținut o acoperi cu un halat medical, se trezi din reverie.

– Îmi cer scuze.

Cât de mult o schimbase locul ăsta? Stătea în fața unui bărbat, îmbrăcată doar într-un furou subțire și nici n-ar fi băgat de seamă dacă nu-i atrăgea el atenția.

– N-am vrut să te ofensez sau să te pun într-o postură stânjenitoare.

Doctorul flutură din mână, indiferent.

– O să fii ameţită o perioadă. De ce nu te duci să te întinzi în pat? Aia e camera mea personală. Ai și o bibliotecă în camera alăturată, dacă vrei să-ţi mai ocupi timpul. Sunt mai mult jurnale și cărţi de medicină, dar sunt ediţii recente, iar, dacă te interesează genul ăsta de literatură…

Parcă amintindu-și deodată de bunele maniere, își scoase mănușa și îi întinse mâna.

– Sunt doctorul Ránki, patolog.

– Alma Rosé, violonistă.

Își zâmbiră. Părea nefiresc și curios de plăcut să se prezinte cu numele, într-un loc care-i redusese la niște numere fără chip.

– Poate-ar fi mai bine să mă întorc la blocul meu. Fetele mele…

– Nu, nu! strigă doctorul Ránki, îngrijorat. Nu poți pleca până nu-ți dă Herr Doktor permisiunea.

Observând figura Almei, își îmblânzi tonul și lăsă smerit capul într-o parte.

– Vrea să fie sigur că eşti… în siguranţă în colectivitate, ca să zic aşa. Situaţia e mai delicată după evenimentele de aseară. Nu poţi să umbli prin lagăr şi să faci asemenea scandal. De la un singur deţinut, se poate isca o revoltă în toată regula. Herr Doktor încearcă să evite asta.

– Desigur, răspunse Alma, mecanic.

– Mai vrei un sedativ?

– Nu. Pot să mai stau aici? Promit că nu te deranjez. Nu vreau să rămân singură.

– Trebuie să disec cadavrul, zise doctorul, şovăitor.

– Nu-i nimic.

– E o privelişte macabră pentru cei neobişnuiţi cu aşa ceva.

Alma oftă adânc şi-şi rezemă capul de peretele acoperit cu faianţă.

– Mie de oamenii vii mi-e frică, doctore. Amărâtul ăsta e mort.

Alma îl ajuta pe doctorul Ránki să ia notiţe când intră Mengele, cu o servietă în mână. Se opri brusc în momentul în care dădu cu ochii de Alma aşezată la biroul patologului şi se uită mirat la halatul medical pe care-l purta.

– Ai decis să-ţi schimbi meseria? o întrebă pe un ton degajat, ascunzându-şi surprinderea iniţială de a o găsi atât de aproape de masa de autopsie. Sau doctorul Ránki te-a silit să-i fii asistentă în lipsa mea?

Doctorul Ránki încremenise în poziţie de drepţi lângă masă, cu aceeaşi paloare cadaverică pe faţă precum trupul întins înaintea lui.

– Nu m-am gândit că fac vreun rău dacă o las să ia notiţe în timp ce execut…, bâigui patologul cu voce stinsă.

Apoi îşi dădu brusc seama că ţine un rinichi în mâna dreaptă. Speriat de privirea sfredelitoare a lui Mengele, îl puse pe cântar şi îşi scoase mănuşile.

– Daţi-mi voie să vă iau paltonul, Herr Doktor.

Alma se ridică şi ea de pe scaun, dar, spre deosebire de patolog, nu luă poziţie de drepţi în faţa ofiţerului SS.

– Sper că nu vă deranjează, Herr Doktor, spuse ea şi îşi şterse mâinile pe halat. Nu mai suportam să stau singură între patru pereţi, ca la spitalul de nebuni. Eu l-am rugat pe doctorul Ránki să mă lase să-l ajut, în limitele capacităţilor mele. A fost amabil şi mi-a dat voie, ca să-mi ocup timpul şi mâinile cu ceva. Dacă e cineva de vină şi trebuie pedepsit, eu sunt aceea.

Doctorul Mengele o studia curios, cu capul uşor înclinat într-o parte. Remarcând stânjeneala patologului, un zâmbet răutăcios îi apăru pe faţă.

Apoi își reîndreptă atenția către Alma și țâțâi, chipurile, dezaprobator.

– Frau Alma. Nobila martiră. Veșnica apărătoare a celor slabi, zise el și începu să chicotească. Ce mă fac eu cu dumneata?

– Dați-mi voie să mă întorc la orchestra mea.

Mengele pufni, și mai amuzat.

– Tot mai vrei să fii împușcată? Sau otrăvită? o întrebă, pe un ton degajat.

Alma ridică din umeri, indiferentă.

Doctorul Mengele se apropie de ea, puse servieta pe birou și, fără să-și scoată mănușile, îi prinse fața în mâini.

– Nu i-ai mai dat sedative, îi zise patologului maghiar, după ce examină ochii Almei.

– Mi-a spus că nu mai vrea.

– Și cu ordinele mele cum rămâne? întrebă Mengele, doar pe jumătate în glumă, judecând după figura speriată a doctorului Ránki. Nu mai au nici o autoritate?

– Bineînțeles că au, Herr Doktor. M-am gândit doar că… pare foarte calmă azi și în deplinătatea facultăților mintale.

– Așa, deci?

– Vedeți și dumneavoastră, Herr Doktor.

Într-un final, Mengele își scoase una dintre mănușile de piele și o apăsă cu degetul mare pe încheietura mâinii. Deși îngrozită să-i simtă atingerea pe piele, Alma nu schiță nici un gest cât timp doctorul așteptă ca limba ceasului să facă o rotație completă.

– Hm, nu-i rău, ținând cont de împrejurări, anunță el verdictul. Deschide gura.

Alma se supuse. Doctorul îi vârî degetul mare sub buze și-i verifică gingia.

– Frumoși dinți.

După ce își retrase mâna, în gura Almei rămase un vag iz de nicotină și dezinfectant. Cu greu se abținu să nu scuipe pe jos, ca să scape de el.

– Cum mai e brațul azi?

– E bine. Încă mă doare, dar pot să scriu fără probleme. Câtă vreme nu e rupt, n-o să mor de la puțină durere.

Doctorul Mengele încuviință mulțumit din cap.

– Îndoaie degetele și încheietura.

După ce Alma făcu ce i se ceruse, Mengele îi palpă mușchii, în jurul bandajului.

– L-am legat strâns, ca să scadă umflătura. Dacă nu forţezi, o să-l scoatem în câteva zile.

– Mulţumesc, Herr Doktor.

– Vrei să te întorci la fetele dumitale? întrebă el.

Deschise servieta și scoase din ea câteva documente și fișe medicale.

– Da, Herr Doktor.

– Mai ai de așteptat câteva zile.

– De ce? zise Alma pe negândite. Adineauri m-ați examinat și sunt bine.

– Așa se pare. Problema e că n-am încă încredere în dumneata.

– Herr Doktor, promit că…

– Am spus nu și nu rămâne.

Cu toate că era un refuz categoric, tonul ofițerului SS rămase la fel de amiabil.

– Dacă te externez și faci iar crize de nervi, eu o să-mi iau bobârnace de la administrație. Nu vrem asta, nu-i așa? încheie Mengele, calm și amenințător, uitându-se la ea printre gene.

Nu se mai vedea nici urmă de voioșie în ochii lui negri.

– Bineînțeles că nu, cedă Alma, în cele din urmă.

– Bun, zise doctorul și zâmbetul îi reveni pe buze.

– Pot măcar să-l mai ajut pe doctorul Ránki cu notițele? zise, trecându-și nervos limba peste buze, și, după o clipă de gândire, adăugă: Vă rog! Trebuie să-mi ocup timpul cu ceva. Nu pot să stau degeaba. Chiar că o să înnebunesc.

Doctorul Mengele se îndreptă de spate.

– Nu ți se face greață? Nici măcar când vezi cadavrul ăla deschis? o întrebă, aruncându-i un zâmbet poznaș, care îi dezvelea strungăreața. Nevastă-mea leșină numai când vede un ac, iar dumneata stai în fața cadavrului cu pieptul despicat și notezi toate detaliile macabre, fără nici o tresărire, spuse el, privind-o cu o admirație perversă. Poți să-l ajuți pe doctorul Ránki, dacă dorești. Adevărul e că vom avea mult de lucru diseară, dacă e adevărat ce scrie în fișele astea cu temperatura. Ne-ar prinde bine o secretară temporară.

Fie datorită fișelor, fie datorită evoluției pozitive a Almei, doctorul plecă extrem de bine dispus, fluierând în surdină.

Afară se auzi motorul pornit al mașinii de serviciu, apoi sunetul se stinse în depărtare. În tăcerea care urmă, doctorul Ránki stătea nemișcat și palid, neîndrăznind să atingă fișele pe care i le lăsase Mengele pe birou, cu fotografiile capsate ale gemenilor identici.

Într-un final, murmură, aproape fără să-și miște buzele livide.

– Nici nu-ți imaginezi la ce te-ai înhămat.

Lumina amurgului se strecura pe ferestrele cu plase de țânțari verzi și colora pereții văruiți ai cabinetului patologului într-un bleu pal. Veniră deținuții și luară ultimul cadavru. Doctorul Ránki se uită după ei cu o figură indescifrabilă, oftă adânc și se apucă să spele masa de autopsie. Almei îi trecu prin minte că masa aceea nu rămânea aproape niciodată goală pentru prea mult timp.

Cu o înverșunare sălbatică, doctorul Ránki lustruia robinetul și chiuveta de nichel, cele trei chiuvete de porțelan, care erau deja imaculate, geamul dulapului cu medicamente și microscoapele din sala alăturată – mișcări aspre și neîndurătoare, de parcă ar fi încercat să-și șteargă propria prezență din cabinetul acela în care era închis fără voia lui. Se spălă pe mâini la fel de brutal, și le frecă până la sânge cu săpun și o perie, în vreme ce ochii lui fixau, goi și deznădăjduiți, gresia de pe peretele din față.

– Dacă nu aș fi fost atât de laș, de mult aș fi isprăvit cu toate, zise deodată, cu glas calm și amar.

Alma se uită la el surprinsă.

– Ești patolog și nimic mai mult. Nu faci altceva decât să diseci trupurile pe care ți le trimite. Sunt deja morți când ajung aici. Cei din Sonderkommando sunt nevoiți să ia parte la crimele SS-ului.

Doctorul îi aruncă o privire stranie, vrând parcă să spună ceva, după care se răzgândi și se puse din nou pe frecat.

Almei i se păru că-l aude murmurând: *N-o să-mi mai spăl în veci sângele de pe mâini*, dar clipocitul apei de la robinet îi acoperea vocea, iar Almei i se păru nepoliticos să-l roage să repete gândurile care-l măcinau, probabil, încă de când venise aici.

Când un deținut le aduse cina – două porții de cartofi cu sângerești –, doctorul Ránki propuse șovăitor să lase mâncarea pentru… *după* ce își încheia treaba, ferindu-se s-o privească în ochi pe Alma.

– Am stomac rezistent, îl asigură ea, cu un rânjet sumbru, arătând spre masa de marmură pe care, cu nici o oră în urmă, stătea întins un cadavru.

Nu și pentru ce urmează să vezi, părea să spună privirea lui. Apoi, fără să scoată o vorbă, luă furculița și începu să mănânce, cu dumicați mici, delicați. Alma mușcă din cârnat și simți gust de cupru pe limbă. Își dădu seama că nu prea avea poftă, dar continuă să mestece mecanic, căci cartofii și cârnații erau o delicatesă în lagăr și, dacă i-ar fi refuzat, ar fi fost o insultă la adresa celor nevoiți să se mulțumească în acea seară doar cu o bucată de pâine. Se întreba ce-or mânca fetele ei la cină. Spera să primească și ele cârnați.

Liniștea tensionată, tulburată doar de clinchetul tacâmurilor, era tot mai apăsătoare. Umbrele se adunau pe la colțuri și se furișau spre masa pe care stătea veioza verde, singura oază de lumină într-o lume înghițită de întuneric.

Pe neașteptate, doctorul Ránki se ridică de pe scaun, se duse în partea cealaltă a încăperii – el însuși o umbră – și bâjbâi după întrerupătoarele de pe perete. Aprinse becurile pe rând și, deodată, în toată camera se revărsă o lumină sterilă și albă. Acum își puteau termina mâncarea. Alma îi zâmbi recunoscătoare. Cu un gest stângaci și patern, doctorul o bătu pe mână.

*

La opt și zece minute, afară răsunară plânsetele unui copil.

– A venit Herr Doktor, șopti doctorul Ránki, cu ochii îndureraţi aţintiți asupra ușii încă închise.

Ușa se dădu de perete. Mai întâi intră un deținut, cu trupul neînsufleţit al unui copil în brațe. Doctorul Mengele era chiar în spatele lui și nu scăpa cadavrul din ochi. Nici nu-l băga în seamă pe băieţelul de vreo șapte ani, care se agăța de mâneca lui și cerea să-i dea fratele înapoi.

– Pune-l acolo, pe masa de autopsie, îi ordonă deținutului. Și scoate-i hainele de pe el.

– Nu te atinge de el, nazist ticălos!

Băieţelul se postă în fața lui Mengele și își propti mânuțele în cureaua acestuia, chinuindu-se zadarnic să-l țină la distanță de trupul fratelui său. Striga în germană, cu un vag accent regional pe care Alma nu îl recunoștea. Observă că, asemenea fratelui mort, nici el nu avea capul ras; părul bălai era încâlcit și murdar, iar obrajii brăzdați de lacrimi își pierduseră de mult rotunjimea.

– Wolfgang și Wilhelm Bierlein, în vârstă de șapte ani, germani sudeți; părinții – deținuți politici; copiii nu se pretează la reeducare, potrivit

constatărilor Biroului Rasial al Reichsführerului, făcu prezentările Mengele și chicoti în momentul în care copilul îl lovi cu pumnul micuț în piept.

Cu un efort supranatural, Alma se sili să rămână nemișcată și impasibilă, deși îi înghețase sângele în vene la vederea scenei cumplite care se derula înaintea ochilor ei.

– Un adevărat suflet de luptător! zise Mengele și, în loc să alunge copilul, îi ciufuli părul.

Nici nu tresărise la lovitura băiatului.

– Ai fi de mare folos Wehrmachtului pe Frontul de Est, mititelule. Hai, sus pe masă și dă-i cămașa lui Herr Doktor, adăugă, arătând din cap spre patolog.

Acesta din urmă doar ce-și pusese mănușile și aștepta gârbovit, cu o figură neputincioasă și abătută.

– Nu fac ce-mi spui tu. Wilhelm te-a lăsat să-i faci injecție și a murit! strigă băiatul și începu să plângă. O să te-mpușc!

Era o imagine nespus de tristă să-l vadă cum se luptă cu tocul de la cureaua ofițerului SS. Cu mâinile la spate, Mengele îl privea amuzat, ca pe un cățeluș jucăuș și inofensiv. Băiatul nu avea nici măcar forța de a-i desface capsa, ca să ia arma.

Almei i se puse un nod în gât.

Din câte își dădea seama, nici doctorul Ránki nu mai rezista. Luă copilul în brațe și-l așeză pe marginea mesei de autopsie, ținându-l bine, să nu fugă.

Băiatul se zbătea și urla ca scos din minți; până și deținutul care stătea lângă perete, cu hainele copilului mort în brațe, se cutremura de agonia pe care o simțeau cu toții, ca și când ar fi fost legați de copil printr-un fir invizibil.

Doar doctorul Mengele rămânea netulburat. După ce-și scoase paltonul și chipiul, își puse halatul și mănușile și se duse la dulapul din care, cu o seară înainte, scosese sedativul pentru Alma. Violonista își amintea perfect care era raftul de pe care îl luase. Flaconul de douăzeci de mililitri pe care îl scoase acum era așezat în altă cutie, pe un alt raft.

Cloroform, desluși ea literele negre scrise pe o parte. *Pericol: otravă*. Craniul și oasele încrucișate care încadrau avertismentul semănau curios de mult cu cele de pe chipiul lui Mengele, aruncat pe birou, deasupra paltonului.

Țipetele copilului deveniră de-a dreptul animalice. Se zvârcolea în brațele patologului și încerca să lovească cu piciorul mâna în care Mengele ținea seringa umplută cu lichidul transparent.

Pe Alma o luă amețeala. Buimacă și îngrozită, îl văzu pe ofițerul SS cum îi aruncă băiatului un zâmbet feroce.

– Fii cuminte! Cu cât te zbați mai mult, cu atât scad șansele să-ți aduc fratele înapoi. Vrei să se întoarcă la tine, nu-i așa?

Copilul încremeni, uitându-se la doctor cu un amestec de neîncredere și încă ceva. Speranță.

Licărul acela de speranță reaprins în ochii lui îi sfâșia inima Almei.

– A murit, zise copilul, cu glas șovăielnic. Nu poți să-l aduci înapoi.

– Cum să nu pot? Am aici un medicament pe care l-am creat de curând, dar nu dă rezultate decât în cazul gemenilor. Părinții voștri nu v-au spus că între gemeni există o legătură strânsă? spuse Mengele, ținând seringa cu acul în sus.

După ce băiatul încuviință din cap, încă nesigur, dar atent la ceea ce auzea, Mengele continuă:

– Am descoperit că, dacă moare un geamăn și-i fac fratelui său această injecție în inimă, celălalt se trezește, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Dar injecția trebuie făcută în cel mult o oră și numai în inimă, altminteri medicamentul își pierde efectul. Trebuie să ne grăbim. O să fii curajos de dragul fratelui tău, nu-i așa?

Almei i se tăie răsuflarea, văzând hotărârea cu care băiatul își scoase cămașa și i-o întinse doctorului Ránki. Nu se mai uita nici la seringă, nici la doctorul SS. Pe jumătate întors spre fratele lui, îi strângea mâna și-i șoptea ceva, cu glas liniștitor de adult, în vreme ce Mengele îi palpa pieptul. Tresări scurt când acul îi străpunse pielea și mușchiul, apoi se întoarse spre Mengele și-i aruncă o privire acuzatoare. Făcu ochii mari și scoase un geamăt stins. Se prăbuși moale în brațele doctorului Ránki.

După ce patologul maghiar îl întinse alături de fratele lui, Alma observă că băiatul îl ținea încă de mână.

– Tare creduli sunt copiii, remarcă Mengele, clătinând zâmbitor din cap.

Alma ridică ochii în tavan și clipi de câteva ori, ca să-și stăpânească lacrimile. În momentul în care Mengele se întoarse spre ea, îl aștepta cu o figură calmă și imperturbabilă. Se ducea un război în sufletul ei, dar chipul nu-i trăda nici o emoție. Mai făcuse o dată greșeala de a-și arăta slăbiciunile

în prezența lui. Alma își jură că, oricât de mult ar durea-o, Mengele nu i le va mai vedea vreodată.

15

Mengele reveni a doua zi, dis-de-dimineață. În locul servietei, avea la el o trusă medicală. Îi ordonă Almei să ia loc pe un scaun de lângă fereastră. Scoase din trusă un instrument ciudat, cu care se apucă să-i măsoare fața, atât de concentrat încât ai fi zis că uitase cu desăvârșire de orice alt studiu științific și de doctorul Ránki. Acesta din urmă îl privea tăcut și nemișcat, din locul lui obișnuit, lângă masa de autopsie, ușurat că nu e băgat în seamă.

Un timp, Alma stătu cuminte pe scaun, în vreme ce Mengele nota rezultatele măsurătorilor pe o foaie. Patologului maghiar îi datora această stare pasivă și faptul că nu mai avea impulsul de a se feri de atingerea mâinilor lui Mengele. În ciuda protestelor ei, doctorul Ránki îi injectase încă o doză de sedativ cu o noapte înainte, după care își injectase și el una – „ca să nu avem coșmaruri“, îi explicase el, cu un soi de râset tragic, menit, după părerea Almei, să ascundă suspinele care se adunau în gâtlejul lui, la fel cum se adunau și în al ei, după ororile la care asistaseră. La care nu doar că asistaseră, ci luaseră parte.

– E mai bine să uiți pentru moment. Să nu te gândești deloc, o sfătuise el. Altminteri, o să înnebunești. Mai târziu, când vom fi iar liberi, o să ne aducem aminte. Dar nu acum. Nu încă. O să ne prăbușim dacă începem să-i jelim pe toți cei pe care i-am pierdut.

În dimineața aceea, Alma îi era recunoscătoare pentru sfat și pentru sedativ, al cărui efect persista. Consultul lui Mengele era aproape suportabil în starea aceea de amorțeală. Dar, în momentul în care scoase din trusă o placă de metal cu o serie de mostre de păr de toate culorile prinse de ea și se apucă să le compare cu părul ei, Alma nu se mai putu stăpâni.

– Ce faceți, Herr Doktor?

Mengele nu-i răspunse, prea absorbit de paleta lui de culori. Într-un final, când găsi potrivirea perfectă – *V, braun-schwarz* –, făcu mândru un pas înapoi, de parcă ar fi descoperit dovada concretă a teoriei relativității.

– Știai că noi doi avem exact aceeași culoare a părului? o întrebă el.

Alma se uită la el, nedumerită.

– Şi ce înseamnă asta, Herr Doktor? Că suntem fraţi despărţiţi la naştere sau ceva asemănător? zise şi, oricât se strădui, nu reuşi să-şi ascundă sarcasmul din glas.

Mengele izbucni în râs.

– Nimic de genul ăsta, răspunse el, încă zguduit de hohote de râs. Ce vreau să spun e că ai trăsături ariene. Tipologie rasială alpină, mai exact, potrivit măsurătorilor faciale. Şi eu mă încadrez tot aici.

– Dar sunt evreică.

Dorinţa Almei de a-i demonstra cât de caraghioasă e afirmaţia lui se dovedea mai puternică decât instinctul de supravieţuire.

– Ştiu asta.

– Evreică get-beget.

– Da.

– Iar dumneavoastră sunteţi arian.

– Aşa e.

– Cu toate astea, conform parametrilor dumneavoastră ştiinţifici, amândoi facem parte din aceeaşi categorie rasială.

– Exact asta am spus şi eu.

Se juca cu mostrele de păr de pe planşă, răsucindu-le pe deget şi desfăcându-le.

Alma citi denumirea de pe placa metalică: *Fischer-Saller*[17].

Pe faţă îi miji un zâmbet. Era o prostie s-o pufnească râsul tocmai atunci; era o şi mai mare prostie să-i spună pe şleau ce gândeşte, dar Alma nu se putea abţine.

– Asta nu înseamnă că teoriile dumneavoastră şi ale domnilor Fischer şi Saller sunt… ilogice?

Mengele se îndreptă de mijloc, cu o figură ofensată.

– Ştiinţa e ştiinţă. Nu face greşeli. Cât despre doctorii Fischer şi Saller, sunt eugenişti şi antropologi de renume. Mai mult decât atât, ideile profesorului Fischer au constituit sursa de inspiraţie a Legilor de la Nürnberg.

Din nou, Alma ar fi trebuit să-şi ţină gura şi, din nou, n-o făcu.

– Dar ceea ce spuneţi contrazice afirmaţiile Führerului dumneavoastră, Adolf Hitler. Domnia sa a declarat că există aşa-zisa fizică evreiască, după ce Einstein a fugit în Statele Unite, ca să-l discrediteze. Potrivit Führerului, fizica evreiască nu este o ştiinţă în adevăratul sens al cuvântului. Dar, dacă

dumneavoastră spuneți că știința e știință, iar fizica e indiscutabil știință, atunci…

Cu coada ochiului, îl zări pe doctorul Ránki care-i făcea semn să tacă, gesticulând ca și cum și-ar tăia gâtul, în spatele lui Mengele.

Urmă un moment de tăcere tensionată.

– Poate că nu ești evreică get-beget, concluzionă Mengele și se apucă să-i examineze fața cu și mai mult entuziasm.

– Răposata mea mamă s-ar supăra foc dacă ar auzi una ca asta, Herr Doktor.

– N-am vrut să insinuez nimic, bombăni el, pipăindu-i puntea nasului. Asta nu-i deviație naturală. Ai avut nasul spart și încă de curând.

– Aveți un spirit de observație foarte dezvoltat, Herr Doktor.

– Sper că nu s-a întâmplat de când ești aici?

Se trase înapoi, cu o privire șocată, de parcă nu-i venea a crede că tovarășii lui din cadrul SS s-ar coborî până într-acolo încât să lovească o femeie. Poate că, în mintea lui, era cu adevărat un comportament nedemn de un membru al trupelor SS. Nu avea nici o remușcare să ucidă cu mâna lui femei, sau să le trimită la gazare, ori să omoare cu sânge-rece gemeni, dar nu lovise niciodată pe nimeni, cel puțin nu în prezența Almei.

Un adevărat cavaler, își zise Alma ironic, în sinea ei.

– Nu, nu aici. M-am rănit singură, din greșeală.

– Cum să-ți spargi nasul de una singură?

– M-am împiedicat și-am căzut pe scări în casa gazdelor mele din Olanda. Am căzut pe burtă și am dat cu fața de podea. Era sânge peste tot. Câteva săptămâni după aceea am fost o splendoare, zise, pufnind ușor la acea amintire. Aveam ochii atât de vineți și de umflați încât de abia îi mai puteam deschide.

– Cum e posibil să te lovești cu fața de pământ când cazi? întrebă sceptic Mengele. Primul reflex e să…

– Să pui mâinile în față, ca să atenuezi căderea, știu, îl întrerupse ea, zâmbind. Dar eu nu sunt un om obișnuit, Herr Doktor. Sunt violonistă. Mâinile și brațele mele sunt neprețuite. Special le-am ținut la spate, ca să nu mă aleg cu vreo fractură. Fața nu e la fel de importantă.

Doctorul Mengele o privea uluit.

– Câtă autodisciplină! E admirabil, murmură el, într-un final.

Apoi se lumină la față ca și când ar fi avut o revelație. Zâmbi și el.

– Deci de-asta erai în pragul isteriei când te-au adus gardienii aici. De-asta mă tot băteai la cap să-ți fac injecția cu fenol. Nu mi-am dat seama cât de importantă e pentru dumneata capacitatea de a cânta. Credeam că te prefaci pentru că ești slabă de înger. Dar dumneata, Frau Alma, ai nervi de oțel, spuse, arătând din cap spre masa de autopsie, pe care, din fericire, nu se afla acum nici un cadavru. Îmi cer scuze.

Era ultimul lucru la care s-ar fi așteptat Alma.

– Mulțumesc, Herr Doktor, spuse ea, cercetându-i cu luare-aminte chipul. În acest caz, pot să plec?

– Mai stai câteva zile. E bine să-ți odihnești brațul. În afară de asta, îmi face mare plăcere să te am aici. Mă fascinezi. Din punct de vedere științific, adăugă puțin prea grăbit, ca pentru a clarifica o neînțelegere.

După-amiază, sosi Zippy, ducând un toc de vioară și o boccea la subraț. După ce-o îmbrățișă pătimaș pe Alma, puse bocceaua pe biroul doctorului.

– Ți-am adus un schimb de haine și vioara. Ce-ți mai face brațul?

Alma o împingea deja spre ușă.

– Nu trebuia să vii. O să apară din clipă-n clipă și, dacă te vede aici…

Zippy o apucă de umeri și zâmbi.

– Liniștește-te, Almschi. Știe că sunt aici. Chiar el m-a trimis. Mi-a ordonat să-ți aduc neapărat vioara, spuse Zippy, apoi se apropie de ea și coborî glasul. Nu ți-a făcut nimic, nu-i așa?

Nimic se referea, cu siguranță, la experimente.

– Absolut nimic. Mi-a dat un sedativ în prima seară și mi-a bandajat brațul.

– Dar nu e rupt, nu?

– Nu. Am doar o contuzie urâtă.

Zippy încuviință din cap, ușurată, și, după ce aruncă o privire în spate, la patologul maghiar (spre lauda lui, doctorul Ránki o salutase și se retrăsese în colțul cel mai îndepărtat, prefăcându-se că verifică etichetele de pe fiolele din dulapul cu medicamente), scoase din rochie un bilet împăturit.

– Am ceva pentru tine. De la Auschwitz.

Nedumerită, Alma se uită câteva clipe la hârtia pe care o avea acum mână. În cele din urmă, se duse la fereastră și o despături. Nu era un bilet, ci o scrisoare veritabilă, scrisă cu litere elegante. Imediat ce se apucă s-o citească, i se puse din nou un nod în gât și cuvintele negre începură să-i joace prin fața ochilor.

Dragă Frau Rosé,

Sper să mă ierți pentru modul neobișnuit în care mă prezint; nu dispun de un ausweis *și, prin urmare, nu mă pot deplasa liber între lagăre.*

Mă numesc Miklós Steinberg. Ai avut astăzi ghinionul de a-mi asculta muzica. Îmi cer scuze că am fost nepoliticos și nu am observat ce se petrece în jurul meu; n-aș fi cântat marșul acela oribil, dacă știam că ești de față. Îmi dau seama că te-a tulburat…

Dacă te consolează în vreun fel, Frau Gerda, Kapoul Blocului – am înțeles că ai cunoscut-o deja –, m-a mustruluit zdravăn pentru purtarea mea impardonabilă și repertoriul neinspirat.

Te asigur încă o dată că a fost absolut neintenționat. Uneori, mă copleșesc toate și cânt partituri pe care nu s-ar cuveni să le cânt. Sper din tot sufletul să mă poți ierta.

Cu stimă,

Miklós Steinberg

– Când l-a adus curierul din lagărul principal, plecaseși deja. L-am ținut la mine până acum.

Era limpede că Zippy ardea de curiozitate să afle ce conține mesajul.

– Ce e? O scrisoare de dragoste de la un admirator secret?

Alma încercă să zâmbească, dar, dintr-un motiv sau altul, nu reuși.

– Nu. Nici măcar nu-l cunosc personal.

– Cine ți l-a trimis?

– Un pianist. Unul dintre cei mai buni pianiști pe care i-am auzit vreodată, adăugă Alma, cu glas suav, după câteva clipe de gândire.

Când Zippy plecă, Alma reciti de nenumărate ori scrisoarea, așezată pe patul din camera patologului. Pentru prima dată, nu o deranja că e singură.

Miklós Steinberg. Era de așteptat să-i scrie o asemenea scrisoare. Izbucni într-un râset amar, care se stinse aproape instantaneu. Fără să-și dea seama, bărbatul înrăutățise și mai mult lucrurile, amintindu-i de o altă viață, când cavalerismul nu era mort și îngropat pe câmpul din spatele Căsuței Roșii, când decența valora mai mult decât un codru de pâine și când muzicienii evrei nu trebuiau să se scuze că își plâng morții cu un marș funebru.

Alma împături scrisoare, apoi ridică brațele pe pernă și puse capul pe ele. Îl simțea deodată greu ca un bolovan.

Avea dreptate pianistul. Nu-l cunoștea, cu toate astea îi părea mai familiar decât oricine altcineva. Simțea că îi unește o legătură mai strânsă decât cea

pe care o avea cu Zippy, cu Sofia și oricare altă fată din orchestră. Proveneau din același mediu, chiar dacă nu din aceeași țară. Bărbatul cânta o muzică ce reverbera încă înlăuntrul ei, îi atingea fiecare coardă a sufletului și-i redeștepta amintiri pe care se străduise să le îngroape. Era o parte din trecutul și viitorul ei, singura imagine vie a ceva intangibil, dar incredibil de important.

Setea de viață. Gândul acesta o străfulgeră cu asemenea forță, încât trebui să se așeze din nou pe pat. Pianistul era prima persoană care-i reda setea de viață.

Până acum, puțin îi păsa de soarta ei. Se gândea să-și ia viața încă de când era la Drancy, cu mult înainte să ajungă în iadul de la Auschwitz. Educația primită era cea care-i provoca asemenea gânduri negre și dezolante – mai bine moartă decât să trăiască în această robie impusă de nemți. Oricât ar fi părut de ridicol, îi invidia pe evreii din Europa de Est, care împărțeau cu ea încăperea îngustă din lagărul intermediar de la Drancy; se aveau unii pe alții, aveau religia lor și păreau să se mulțumească cu asta. Ani la rând fuseseră prigoniți prin Europa, din Rusia devastată de revoluție, până în Germania, Polonia, Austria și Franța. *Pașapoarte?* Îi pufnise râsul când auziseră asta. Nu mai aveau așa ceva de prin 1917. Singurul mod în care se puteau identifica erau adeverințele provizorii eliberate de poliție. Se obișnuiseră cu această situație deplorabilă.

Alma îi invidia, iar ei o compătimeau. O compătimeau pentru hainele ei elegante, din ce în ce mai murdare, și pentru pantofii cu toc înalt (ce chin fuseseră în vagonul de marfă! Până la urmă, Alma renunțase de tot la ei, preferând să rămână în picioarele goale). O compătimeau până și pentru că venea dintr-o casă cu guvernantă și o mică armată de servitori, iar acum trebuia să-și gătească singură cartofi cruzi la soba comună. „Când nu ai nimic, nu prea au ce să-ți răpească“, remarcase un înțelept evreu ortodox, îmbrăcat în negru. Câtă vreme rudele le erau în viață, se mulțumeau cu puținul pe care-l aveau.

Își îndurau suferința cu demnitate și mândrie. „Strămoșii noștri au suferit două mii de ani. Acum e rândul nostru.“ Era important să-și câștige locul în rai pe pământ, sau ceva de genul acesta – Alma știa foarte puține despre tradițiile și religia lor și le înțelegea chiar mai puțin. Cu toată bunăvoința din lume, nu reușea să găsească alinare în idealurile lor. Vieneză cosmopolită, Alma era mult prea cinică și rafinată ca să accepte ideea de a

suferi și a supraviețui, doar pentru că lor – evreilor – le era scris să sufere și să supraviețuiască. Marea problemă era că, încă din copilărie, învățase cum *să trăiască* – în desfătare și cu bun gust. *Supraviețuirea* nu se număra printre lecțiile învățate în casa familiei Rosé. Singurul motiv pentru care nu înghițise otrava pe care o procurase de la unul dintre contrabandiștii de la Drancy era gândul la tatăl ei. Era om bătrân. Vestea morții unicei sale fiice l-ar fi ucis.

La Auschwitz, unde moartea plutea literalmente în aer, învârtejindu-se printre fulgii mari și gri de cenușă, Alma renunțase din nou, de dragul fetelor ei. Dacă nu ar fi fost ele, nu s-ar mai fi arătat atât de respectuoasă cu Mandl și voit cochetă cu Hössler. Pentru ele, vrăbiuțele ei, pentru Violette-din-Paris, pentru descurcăreața Zippy și pentru Sofia, cea atât de directă, dar cu inimă mare, Alma scotocea printre hârtiile morților, în căutarea vreunei partituri rătăcite pe sub fotografii de copii zâmbitori. Pentru ele, schimba politeți cu ofițerii SS pe care-i detesta și lăuda gusturile muzicale ale gardiencelor care habar nu aveau ce e muzica. Dacă nu ar fi fost fetele, de mult ar fi dat dracului tot teatrul ăsta ieftin.

Acum însă apăruseră pianistul și scrisoarea lui, pe care o ținea în mână. Cu câteva zile în urmă, Alma nici nu știa de existența lui, dar trezise ceva în sufletul ei, cu muzica și cuvintele sale, iar acum visa cum cântă alături de el – compozitorul, creatorul, omul care cânta sentimentele cărora ea nu le putea da glas.

Privea drept înainte, cu ochi luminoși și însuflețiți. Un zâmbet radios începea să i se înfiripe pe chip, ștergând anii de suferință, ridurile adânci și aspre din jurul gurii. Pentru prima oară de când fusese arestată în Franța, Alma se bucura că trăiește.

Scala Fischer-Saller, după numele eugenistului nazist Eugen Fischer și al antropologului Karl Saller, este folosită și astăzi pentru evaluarea nuanțelor părului.

16

La sfârșitul săptămânii, Mengele o lăsă pe Alma să revină la fetele ei. Înainte s-o conducă afară din camera patologului, îi înmână un document oficial, completat cu scrisul lui încâlcit.

– Să-i dai ăsta lui Drexler sau Grese, dacă ți-l cer la apel. În tot acest timp, ai fost oficial sub supravegherea mea. Spune-le că e foarte important să-ți odihnești cât mai mult brațul. Dacă nu poți cânta la seratele lor culturale, sau când se plictisesc și vor să asculte cine știe ce melodie, nu cânți, și cu asta, basta. Dacă cineva vrea mai multe explicații, trimite-l la mine.

Alma era convinsă că nimeni n-ar fi fost atât de nebun încât să pună la îndoială ordinele sadicului suprem. Dar era recunoscătoare pentru această măsură de precauție; ambele gardience erau recunoscute pentru cruzimea lor și, cu toate că Mandl le interzisese să se atingă de membrele orchestrei, nu-și ascundeau sentimentele față de Blocul Muzical.

– Dacă era după mine, vă trimiteam pe toate, târfe inutile, la muncă în Aussenkommando, nu aruncam pe fereastră banii Reichului, mârâise Drexler la Alma, cu doar câteva săptămâni în urmă, la primirea listei de apel extinse.

– Toate membrele noi se află aici cu aprobarea domnului doctor Mengele, îi răspunsese Alma pe un ton calm, cu ochii plecați în pământ, cum o învățase Sofia.

Uneori, Alma se întreba dacă Drexler ar îndrăzni s-o împuște, în caz că ar ridica privirea la ea – un gest impardonabil din punctul de vedere al gardienilor. Subalterna ei, Grese, deocamdată doar aspira la nivelul de cruzime al mentorei sale. Era încă foarte tânără și nedeprinsă cu metodele SS-ului și, în general, se mulțumea să le biciuiască pe deținute peste sâni până când le crăpa pielea sub loviturile ei, dar nu era recunoscută că ar împușca prizonierele doar pentru că îndrăzneau s-o privească în ochi. Nu încă.

Cu cele două „strașnice“ reprezentante ale rasei ariene, era întotdeauna preferabil să ai la tine o scutire semnată de unul dintre superiorii lor bărbați,

medita Alma în drum spre blocul ei, uitându-se la hârtia cu scris migălos și semnătura lui Mengele la sfârșit.

Mă fascinezi. Din punct de vedere științific, îi spusese el. Alma își dădea seama, dezgustată, că acesta era singurul motiv pentru care încă trăia. Curiozitatea lui *științifică* și pasiunea pentru muzica clasică. Era de-a dreptul grotesc la ce ajunsese să fie redusă valoarea vieții umane în acest nou Reich milenar. La „utilitate“ și la curiozitatea unei persoane.

Cu hârtia în mână, Alma înainta hotărâtă pe terenul de defilare mocirlos, visând, cu un sadism de care nu se credea în stare, la ziua în care vor veni salvatorii și, în locul „paraziților“ de evrei, în știreang vor atârna gardienii SS.

Copleșită de rușine, se opri pentru câteva clipe. Nu-i stătea în fire să gândească așa. Își trecu încet mâna peste fruntea asudată în ciuda frigului de afară. Era o atitudine nedemnă de ea. Nu va permite ca otrava acestui loc să-i intre în sânge și s-o transforme într-una ca ei – crudă, nemiloasă, exultând la suferința altora. Ar fi fost o sinucidere morală și profesională – artistul trebuie să „simtă“ ca să creeze ceva valoros. Muzica era născută din dragoste, niciodată din ură sau din răutate. De aceea, noua Germanie a lui Hitler nu zămislise nici o fărâmă de cultură. Îl scoseseră de la naftalină pe Wagner și-l trântiseră peste demodatul Nietzsche, condimentaseră cu puțin Darwin denaturat, puseseră ștampila Ministerului Propagandei și prezentaseră tot preparatul drept Marea Cultură Germanică și Noua Știință Rasială, în fața publicului neștiutor.

Alma se bucura că avea încă sentimente – teamă, deznădejde, vinovăție, rușine. Compasiune. Speranță. Iubire?

Își trecu ușor degetele peste buzunarul în care stătea ascunsă altă hârtie, mult mai importantă decât orice ar fi putut scrie Mengele. Ridică privirea de la pământul noroios și își continuă drumul. Câtă vreme încă simțea, nu era totul pierdut.

Gardianca Drexler se strâmbă vizibil la vederea hârtiei lui Mengele, dar nu zise nimic de data asta. Grese o întrebă doar dacă va cânta la serata culturală de duminică.

– Domnul doctor Mengele mi-a ordonat să-mi odihnesc brațul până se vindecă de tot, răspunse Alma, cu o satisfacție lăuntrică.

Putea cânta la vioară fără probleme, dar nu pentru mult timp. Doar îi cântase chiar lui Herr Doktor. Bărbatul stătea la biroul doctorului Ránki, cu

ochii închiși și scaunul întors spre Alma, cu capul ușor înclinat și fluturând agale mâna prin aer, zâmbind încântat de câte ori auzea bucățile lui preferate. Pe Mengele nu-l putea refuza. Dar gardienii, cu chermezele lor animate de muzica Almei, puteau să se ducă dracului. Mai bine își petrecea timpul exersând cu fetele ei.

Grese, pe al cărei chip de păpușă de porțelan se citea deja îmbufnarea, se pregătea să comenteze ceva, dar tocmai atunci apăru Lagerführerin Mandl, se uită îngrozită la brațul bandajat al Almei și declară pe un ton grav că trebuie să-și menajeze brațul până la vindecarea completă.

– În ceea ce-i privește gardienii beți și dornici de distracție, adăugă, cu o figură scârbită, să nu vă mai faceți griji. Noul comandant i-a trimis deja pe câțiva dintre ei în Est.

Acestea fiind zise, discuția părea încheiată.

– Noul comandant? o întrebă Alma pe Zippy, imediat după plecarea lui Mandl și a gardiencelor, curioasă să afle câte se întâmplaseră în lipsa ei.

Zippy se uită mirată la ea.

– Comandantul Liebehenschel. A venit aici chiar în dimineața în care ai dispărut și ne-a interogat timp de o oră. Din ce-am auzit de la *schreibstube*, după aceea a strâns toți gardienii SS și le-a zis că astfel de comportamente nu vor mai fi tolerate. Le-a mai zis și că de-acum încolo nici gardienii, nici deținuții Kapo nu mai au voie să bată prizonierii. Le-a explicat că e o metodă contraproductivă, care nu servește scopului lagărului. A anunțat un nou sistem de recompensare a prizonierilor. Cu cât muncești mai mult, cu atât primești mai multe privilegii. Tare ciudat tipul. N-am idee cum a reușit să ajungă în administrația lagărului! îi explică Zippy, după care coborî tonul. Umblă vorba că amanta sau logodnica lui ar fi fost acuzată de Gestapo că are legături cu evreii și din cauza asta l-au transferat la Auschwitz-Birkenau. Pare-se c-au vrut să-l pedepsească pentru că i-a luat apărarea, încheie ea în șoaptă, vizibil impresionată de gestul atât de neașteptat din partea unui ofițer SS. A venit și ea cu el, aici. Locuiesc foarte aproape de lagăr.

Alma o asculta uluită. Un comandant de lagăr înțelegător? Așa ceva era nemaiauzit.

– Ce s-a întâmplat cu comandantul Höss?

Zippy aruncă o privire peste umăr și reluă povestea în șoaptă:

– Cică ar fi furat atât de mult, încât nici SS-ul nu mai putea să închidă ochii. Săptămâna trecută, au venit în inspecție niște șefi de la Berlin. Unul dintre ei, doctorul Morgen cred că-l chema, a răscolit toată administrația lagărului și i-a supus și pe gardieni și pe noi, secretarele deținute, la asemenea interogatorii, încât era cât pe ce să-i spun și ce nu știam, numai să mă lase în pace. Îl interesa corupția în rândul membrilor SS. Se pare că individului ăstuia, Morgen, și inspectoratului pentru care lucrează nu le convenea că Höss își însușea o mulțime de lucruri din sectorul Kanada și folosea deținuții după bunul său plac. Îndeosebi orchestra de la Auschwitz. Oamenii mai mult cântau pentru invitații de la vila lui decât să-și vadă de treburi. Spre deosebire de noi, ei au tot felul de sarcini. Curăță cartofi, conduc camioane… Höss însă îi transformase în orchestra lui personală. Se pare că i-a enervat pe superiorii lui, așa că l-au trimis altundeva și l-au înlocuit cu comandantul Liebehenschel.

Alma îl întâlni pe noul comandant la scurt timp după această discuție. Într-o după-amiază, bărbatul intră la ele, însoțit de Mandl și de doi aghiotanți, își scoase chipiul, se așeză pe un scaun undeva în spatele sălii de muzică și făcu semn muzicienelor care se ridicaseră în picioare să ia loc.

– Comandantul Liebehenschel, șopti Zippy de pe rândul din față și-i aruncă dirijoarei o privire rugătoare. *Cântă-i ceva frumos!*

– N-am vrut să vă deranjez, spuse bărbatul, cu o voce blândă și un zâmbet plăcut. Vă rog să nu mă băgați în seamă și să continuați repetițiile.

De la pupitrul de dirijor, Alma îi distingea doar figura palidă și frumoasă, părul negru și ochii mari și căprui, de căprior trist. Din politețe și la rugămintea lui Zippy, Alma îl întrebă pe Herr Kommandant dacă dorește să asculte ceva anume.

Acesta clătină din cap și-i zâmbi încurcat, cerându-și parcă scuze că o inoportuna cu prezența lui.

– Vă rog să nu vă bateți capul cu mine și să vă vedeți de treabă ca și cum n-aș fi aici.

Zippy nu mințise. Pentru un ofițer SS, era un tip ciudat.

Alma rămase și mai uimită când, la finalul repetițiilor, comandantul Liebehenschel veni la ea și o întrebă politicos dacă orchestra are nevoie de ceva.

– Ne-ar trebui un pian, Herr Kommandant, își încercă norocul Alma, încurajată de atitudinea lui prietenoasă. Dacă se poate, firește.

– Bineînțeles că se poate! Sunt trei la vilă, spuse el.

Alma bănuia că se referă la fosta reședință a lui Höss.

– Vorbesc cu Kommandoul special să vă aducă numaidecât unul. Ce orchestră e aia fără pian?

Râse și se uită în jur, căutând susținere la însoțitorii lui.

Aghiotanții și Mandl încuviințară din cap cu înflăcărare.

– Altceva? întrebă comandantul, îndreptându-și din nou atenția spre Alma.

Ce-am de pierdut dacă încerc? își zise Alma. *Trebuie să profiți de oportunitățile care-ți ies în cale, mai ales într-un loc ca ăsta.*

– O sobă de fontă, Herr Kommandant, ca să încălzim baraca.

Văzând că bărbatul ezită – era un privilegiu nemaipomenit printre deținuți –, Alma arătă repede spre instrumente.

– În lunile reci, au nevoie de temperatură constantă, ca să nu se dezacordeze, mai ales cele cu coarde. Majoritatea sunt făcute dintr-un lemn foarte sensibil și coardele se pot rupe dacă nu sunt îngrijite cum se cuvine.

– Înțeleg. O să primiți o sobă. Presupun că ați dori una pe care să puteți și găti?

Făcu semn unuia dintre aghiotanți.

Tânărul scoase un carnețel negru și notă ceva în el, sub privirile uluite ale Almei. Nu-i venea să creadă ce noroc dăduse peste ea.

Noul comandant o privea binevoitor, cu ochii lui mari de căprior, iar mărinimia lui părea nemărginită.

Alma își aminti de Drexler, care nu de mult le numise „târfe inutile“, și abia aștepta să-i facă în ciudă cu încă un privilegiu, primit de la însuși comandantul lagărului.

– Herr Kommandant, mă gândeam că, dacă tot vine iarna, poate n-ar fi rău ca apelul să nu se mai țină afară, ci înăuntru, continuă Alma, cu un zâmbet timid. Blocul nostru e mic și cred că și doamnelor gardience le-ar conveni…

Mandl se uita curioasă la noua conducere.

Alma rămase trăsnită în clipa în care comandantul Liebehenschel încuviință din nou prietenește din cap.

– E de înțeles. Dacă nu te deranjează, aș prefera să nu mi te adresezi cu Herr Kommandant, zise bărbatul, cu o ușoară grimasă, de parcă titlul acela îi lăsa un gust amar în gură. Herr Obersturmbannführer[18] e suficient.

– Cum doriţi, Herr Obersturmbannführer, zise Alma, cu o plecăciune cât mai respectuoasă din cap.

– Altceva?

Alma era cât pe ce să pufnească într-un râset de bucurie isterică. *Cu siguranţă visa, căci n-avea cum să fie aievea!*

În spatele lui Mandl, Sofia clătina din cap, făcându-i semn disperată să nu întreacă măsura.

Dar Alma îi răspunse cu un rânjet, rânjetul sălbatic al omului care a fost în infern, a privit diavolul în ochi şi nu se mai temea acum de nimic.

– Aveţi un pianist evreu în lagărul principal, căruia nu i se permite să cânte în orchestră. Vă cer prea mult dacă v-aș ruga să-l transferaţi la orchestra masculină de la Birkenau? Iar, dacă ar putea să treacă din când în când pe la noi, să-mi pregătească fetele, ne-ar fi de mare ajutor.

Sofia se uita la ea, cu o figură absolut îngrozită.

Dar noul comandant întrebă doar care este numărul pianistului.

– Nu-i ştiu numărul, mărturisi Alma. Ştiu că îl cheamă Miklós Steinberg şi era celebru în Ungaria.

Duse instinctiv mâna la buzunarul în care ţinea scrisoarea de care nu se despărţea niciodată. Era un sentiment nespus de plăcut să-i rostească numele cu glas tare.

Imediat după plecarea delegaţiei, Sofia se întoarse spre Alma, care radia de fericire.

– Ţi-ai pierdut minţile de tot? Höss te-mpuşca dacă făceai asta!

– Höss s-a dus, replică Alma, ridicând nepăsătoare din umeri, şi luă bagheta de dirijor. Sper să-l judece la Curtea Marţială şi să-l împuște, aşa cum merită.

A doua zi, Blocul Muzical primi un pian nou şi lucios. O zi mai târziu, aveau o sobă mare din fontă, instalată într-un colţ, şi un sac de cărbuni.

– Herr Kommandant vă transmite salutări.

Bărbaţii din Kommandoul special îşi ridicară teatral şepcile vărgate şi plecară, făcând tot felul de glume.

Iar miercuri apăru la uşă Miklós Steinberg. Stătea stingherit în prag şi îşi frământa şapca între degetele lui lungi şi frumoase, precum un sfânt cu nimb din raze de soare, şi, deodată, întreaga baracă parcă se lumină.

Ofițer superior la comanda unităților de asalt, grad paramilitar în timpul nazismului, în cadrul trupelor SS, echivalent cu cel de locotenent-colonel

17

– Fa-ul de mai devreme trebuia să fie Fa diez, zise Alma și întrerupse repetiția cu o bătaie scurtă din baghetă.

– Îmi pare rău, Frau Alma. Mi-e greu să mă concentrez când…

Violette-din-Paris nu-și duse ideea la capăt, ci doar arătă cu arcușul spre pianul la care Miklós o pregătea pe Flora, noua lui elevă.

Pianistul ridică imediat ochii de la claviatură.

– Dacă vă deranjăm…

– Nu deranjați pe nimeni, Herr Steinberg, zise Alma, săgetând-o pe Violette cu privirea. La rampă cum vă concentrați în urletele oamenilor smulși de lângă familiile lor? Cum vă concentrați când se întorc de pe câmp echipele externe, cărându-și morții după ei? Cum vă concentrați când auziți plânsetele și gemetele muribundelor de la infirmerie? Dacă atunci puteți, n-ar trebui să vă deranjeze câtuși de puțin când la pian se cântă altă melodie. De la început!

În ultimele luni, orchestra Almei se mărise considerabil. Cu permisiunea doctorului Mengele și a Obersturmführerului Hössler, Alma salva noi membre de la selecții și din blocurile de carantină ori de câte ori avea ocazia. Acum însă erau patruzeci, fără să le pună la socoteală pe fetele transformate în personal auxiliar, precum copiste sau mesagere, iar, dintre cele patruzeci, doar douăzeci erau muziciene profesioniste. Ofițerii SS, care veneau în miezul zilei tot mai frecvent și cereau diverse cântece, păreau extrem de mulțumiți de noua orchestră îmbunătățită. Mandl povestea cu mândrie despre progresele Blocului Muzical oricui avea chef s-o asculte și chiar comandase serviciului de croitorie o nouă uniformă pentru concerte. Acum fetele Almei cântau în bluze de un alb imaculat, fuste bleumarin și cu baticuri de culoarea lavandei pe cap. Mai mult decât atât, Lagerführerina lor confiscase chiar și dresuri negre de mătase pentru protejatele ei, spre uimirea și nemulțumirea subalternelor sale. Până atunci, doar gardiencelor SS le era permis un asemenea lux.

Dar, cu cât SS-ul le oferea mai multe, cu atât presiunea era mai mare. Alma o simțea ca pe o povară grea pe umerii ei – o povară invizibilă, dar

ciudat de concretă, de a crea din adunătura pestriță de la Birkenau o orchestră comparabilă cu cea a Filarmonicii din Viena. Ofițerii SS nu erau generoși fără motiv. În schimbul fiecărui nou privilegiu, așteptau o partitură mai complexă. În schimbul fiecărei rații suplimentare sau obiect, așteptau să li se închine un adevărat concert. Dacă ar fi fost vorba doar de Alma, de care depindea totul, nu s-ar fi plâns. Ea se obișnuise de la o vârstă fragedă să cânte fără oprire și la cel mai înalt nivel; avea disciplina acestui stil de viață și i se părea ușor. Chiar și acum, stătea până târziu în camera ei, mult după ora stingerii – încă un privilegiu pentru Frau Alma, acela de a ține lumina aprinsă pe timp de noapte – și lucra la partiturile pentru a doua zi.

Erau patruzeci de fete și, pentru majoritatea dintre ele, viața abia începuse. Nu înțelegeau mare lucru din ea; plângeau noaptea, îi băteau sfioase la ușă și-o anunțau din senin că le e dor de mamele lor, apoi plângeau și mai tare când le lua în brațe, le mângâia pe cap și le spunea că totul va fi bine, că va veni ziua eliberării și că, imediat după aceea, vor pleca într-un Turneu al Victoriei în întreaga Europă.

Erau patruzeci de fete, care oboseau repede după zece sau douăsprezece ore de repetiții, iar a doua zi nu mai puteau îndoi degetele. Erau fete mereu flămânde, deși primeau rații mult mai bune decât deținutele obișnuite. Erau fete care o priveau cu reproș nerostit de câte ori le cerea perfecțiune și care refuzau să priceapă că dirijoarea le chinuia spre binele lor; că, în cazul în care ea pățea ceva, ele puteau să se apere singure și să supraviețuiască până când vor fi eliberate.

Toate aceste lucruri îi îngreunau Almei munca.

– Ești foarte severă cu ele, observă Miklós, trăgându-și jacheta scurtă peste puloverul pe pieptul căruia se vedeau două găuri cu margini de un cafeniu-roșiatic.

Nu părea deranjat de petele de sânge, nici de faptul că hainele proveneau de pe cadavrul cuiva; să ai un pulover era așa mare noroc, încât nimeni nu se plângea de calitatea lui.

Își încheiase prima lecție. Era vremea să se întoarcă la noua lui orchestră și la îndatoririle de seară – primirea echipelor externe cu un marș vesel. Alma bănuia că, neputând duce pianul la poartă, Miklós era printre cărăușii permanenți în orchestra lui Laks.

– N-am încotro. Trebuie să cânte perfect, ca să nu fie trimise la gazare, răspunse Alma, pe un ton mai tăios decât și-ar fi dorit.

Miklós râânji și își trase șapca vărgată pe capul ras.

– N-am zis că e un lucru rău.

– Da, mă rog…, mormăi ea și își drese glasul, cuprinsă brusc de un sentiment de stânjeneală. Vin cu tine să te conduc.

– Nu-i nevoie. E foarte frig…

– Nu-ți face griji.

Afară ningea. Reflectoarele își plimbau leneș razele peste complexul încă pustiu, străpungând întunericul și risipind umbrele strâmbe cu rotocoalele lor de lumină galbenă. Aerul era umed și cețos și din gură le ieșeau norișori de aburi. Miklós își scoase numaidecât jacheta și-o puse pe umeri Almei. Violonista se uită la el, ușor rușinată, și simți că îi ard obrajii.

– Te-am auzit în concert la Viena, zise el deodată.

– La Filarmonică?

– De două ori la Filarmonică. Ai cântat muzică de cameră împreună cu tatăl tău. Și de alte câteva ori la Prater.

– Cu orchestra mea feminină? exclamă Alma, un zâmbetul pe buze.

Își iubea prima orchestră. Ca și pe cea de la Birkenau, o încropise în grabă și o transformase peste noapte într-o adevărată senzație. Odată ieșită din umbra celebrului ei tată, Alma își desfăcuse aripile și devenise ea însăși o forță, un nume pe care oameni îl rosteau cu admirație și respect. Se alesese praful de căsnicia ei, dar pentru Alma fusese mai degrabă o ușurare. În timpul căsătoriei, cariera lui Váša era pe primul loc; a Almei era privită cu indiferență, sau, mai rău, cu dispreț. Dar, odată cu *Die Wiener Walzermädeln*, situația se schimbase – acum, chipul Almei apărea pe toate afișele și în toate revistele, mândră de succesul ei, și pe bună dreptate. Iar dacă unii bărbați nu suportau concurența, era treaba lor. Ea își dorise un *partener*, nu doar un soț. Un partener care să împartă cu ea atât reușitele, cât și greutățile. Nu-l găsise, dar încă spera că există.

– Exact. De câte ori treceam pe acolo, nu ratam nici un concert. Dar uneori erai plecată în turnee. Și atunci nu te vedeam.

Urmă un moment de liniște. Alma se temea ca Miklós să nu spună vreo dulcegărie*: Erau atâtea fete pe scenă, dar eu vedeam doar chipul tău. Erai atât de frumoasă…* Asta îi declara iubitul ei, Heinrich. Asta îl atrăsese pe fostul ei soț, Váša – un chip frumos și un nume de familie celebru. Uneori, fratele ei spunea în glumă că Váša s-a însurat cu tatăl lor, nu cu Alma. Din politețe, Alma râdea, dar, în sinea ei, bănuia că Alfred are dreptate.

Tresări în clipa în care Miklós își continuă ideea într-un mod cu totul neașteptat:

– Când te-am auzit prima oară, a vibrat ceva în mine. Zece violoniști pot cânta aceeași piesă, dar cel mai mult contează maniera în care o interpretează. Înțelegi ce spun?

Schiță o grimasă, ca și când i-ar fi fost rușine că nu-și poate formula ideile mai explicit. Apoi își masă gâtul, plecă privirea și chicoti încurcat.

– Probabil mă consideri un mare nătărău. Sper că nu te-am jignit cu mărturisirile mele. Te asigur că nu asta a fost intenţia…

– Nu, deloc. Continuă, te rog.

Spune-mi tot ce-ai auzit în muzica mea.

– Erai foarte reținută cu instrumentul, foarte sobră. Cu toate astea, se simțea atâta pasiune ascunsă sub acea sobrietate, încât nu reușeam să înțeleg cum e posibil să cânți așa. Stăteam la masa mea, mă uitam în jur și mă gândeam: „Oamenii ăștia aud doar muzica“, dar eu auzeam ce încercai să ascunzi de mulțime; m-au trecut fiori când am simțit forța aceea, talentul uriaș pe care-l mascai cu grijă sub tehnica desăvârșită.

Se frecă pe braț, ca și când ar fi simțit și acum fiorii, și se uită la ea cu ochi strălucitori.

– Nu știu dacă înțelegi…

– Înțeleg, spuse repede Alma, simțind cum îi încolțește un zâmbet pe buze.

Îl înțelegea mai bine decât își imagina el. Și pe ea o trecuseră aceeași fiori când îl ascultase cântând la pian.

– După ce ți-am auzit vioara, m-am întrebat cum ar fi să te cunosc ca om, ca tovarăș de breaslă. Speram să te întâlnesc într-o zi, doar ca să discutăm cu orele despre muzică, viață și artă. S-ar cuveni să mulțumesc SS-ului că mi-a îndeplinit visul.

Gluma alungă gravitatea momentului, spre marea ușurare a Almei. Era greu să-l audă spunând acele lucruri și să nu se lase copleșită de ele. *Un talent. Un om. Un tovarăș de breaslă.* Slavă Domnului, nimic despre chipul ei frumos sau despre rochia ei frumoasă. Ce cruntă dezamăgire ar fi trăit dacă pianistul s-ar fi dovedit a fi la fel de superficial ca ceilalți. Alma expiră prelung, deși nici nu-și dăduse seama că își ținea respirația.

– Puteai să mă abordezi după un concert, zise ea.

– Mi-a trecut prin minte, recunoscu Miklós. După care m-am gândit că poate instinctul meu corect – vezi tu, pari o femeie care nu duce lipsă de atenția bărbaților, ba mai mult, care s-ar simți ofensată de un gest atât de grosolan. Cel mai probabil, mi-ai fi zis să dispar cu complimentele mele și cu asta încheiam discuția.

Alma se forță să râdă, cu toate că i se strânse inima la auzul acelor cuvinte.

– Cu siguranță asta aș fi zis.

– Da?

– Da.

– Vezi? Nu m-a înșelat intuiția, spuse el, încercând zadarnic să-și ascundă rânjetul.

– Ești dezamăgit?

– Aș fi fost, dacă spuneai nu adineauri.

Alma se uita la el. Avea ochii de culoarea oțelului, și totuși, îi păreau cei mai calzi ochi pe care-i văzuse vreodată.

– Eu n-am fost niciodată în Ungaria, schimbă ea subiectul.

Primul devenea mult prea intim și nu voia asta. Nu aici, cel puțin.

– Și nu te-am auzit niciodată cântând. Regret enorm. Simt că am pierdut foarte mult.

– Avem noroc că suntem amândoi aici și ne putem cânta unul altuia în fiecare zi.

Undeva, în depărtare, lătra câinele. Pe cerul indigo ardeau flăcările portocalii ale crematoriilor. La lumina lor, Alma întinse mâna, cu palma în sus. Câțiva fulgi se topiră imediat. Alții, nu. Alma își șterse mâna pe jachetă, apoi își aduse aminte că nu e a ei și se uită abătută la Miklós.

Bărbatul zâmbi amar și clătină din cap. *Nu-ți cere scuze. Înțeleg totul.*

– Ar trebui să pleci. Se lasă frigul și nu-i bine să întârzii la marș. Și noi ne pregătim de plecare, spuse Alma și-i întinse jacheta. Sper că nu te-ai supărat pe mine.

– De ce să mă supăr?

Alma ridică din umeri.

– Să ceri unui mare pianist ca tine să-mi pregătească fetele e ca și cum ai pune un profesor universitar să predea alfabetul la grădiniță.

– Glumești. Datorită ție, m-au transferat. Datorită ție, fac parte dintr-o orchestră. În sfârșit, am ocazia să fac ce-mi place mai mult. Pot să cânt la

pian toată ziua și tu crezi că sunt supărat pe tine?

– Ești bine tratat acolo?

– Da, regește.

– Vorbesc serios.

– Și eu. La cererea mea, m-au plasat în Lagărul de Familie.

– Serios? Ce minunat!

– Este, într-adevăr. Am reîntâlnit numeroși cunoscuți – muzicieni, jurnaliști, directori… Seratele noastre culturale sunt cele mai grozave din tot lagărul. Gardienii SS ar crăpa de invidie.

– S-ar putea să cunosc și eu câteva persoane de acolo. Poate te interesezi tu pentru mine. Știi pe cineva cu numele Röders? Sunt prietenii mei olandezi. E posibil ca și James H. Simon să fie acolo.

– O să întreb chiar astă-seară. Scotocesc toată baraca la nevoie și le dau eu de urmă, dacă sunt acolo.

– Spune-le doar că Alma Rosé e aici. Câteva persoane pe care nu le-am menționat s-ar putea să știe…

– Ai legături cu fosta Cehoslovacie?

– Fostul meu soț era ceh, spuse ea, ferindu-și privirea.

Urmă un moment de tăcere, timp în care Miklós încercă să descifreze ceva pe chipul ei.

– Îmi pare rău… A murit?

În cele din urmă, Alma întoarse capul spre el și zâmbi. Nu se citea prea multă bucurie în zâmbetul ei.

– Nu. Am murit eu pentru el. Eu eram evreică, iar el avea o carieră promițătoare.

Miklós nu spuse nimic, dar expresia de pe chipul lui era grăitoare.

– La fel s-a întâmplat și cu Heinrich, după el, continuă Alma să enumere.

Dintr-un motiv de neînțeles, îi era mult mai ușor să vorbească despre toate astea cu un bărbat pe care abia îl cunoscuse.

– Apoi cu Leonard, logodnicul meu olandez… Relația noastră s-a oprit în acest punct. El avea o carieră, iar eu eram în continuare evreică. Apoi m-a luat de nevastă un bărbat homosexual, în speranța că astfel mă va salva de la deportare. Curioasă e viața asta, nu-i așa? Naziștii îi numesc perverși și-i închid în lagăre, dar acești așa-ziși perverși se dovedesc a fi oameni mult mai buni decât arienii „respectabili“.

– Poate n-ar strica să ieși și cu bărbați evrei.

Replica lui nonșalantă o luă prin surprindere. Îl privi uimită și izbucni într-un hohot de râs amar.

– Unde? Aici?

– E locul ideal. Toate elitele evreiești din Europa s-au adunat aici, sau n-ai observat? zise el și făcu semn în jur, în vreme ce coșurile crematoriului se înălțau în spatele lui. Sfatul meu e să te grăbești până nu ne gazează pe toți.

Deodată, Alma simți că i se tăie răsuflarea O năpădi frica, frica irațională și nestăpânită că, într-o bună zi, și el va intra în crematoriu, iar lumea va pierde un om și un talent extraordinar.

– E bine să faci haz de moarte.

Parcă ghicindu-i deznădejdea, Miklós renunță la aerul de veselie silită.

– Noi, mai mult ca oricine, ne-am câștigat acest drept.

Apoi îi luă mâna și i-o sărută, de parcă și-ar fi luat la revedere la finalul unei gale, făcu o plecăciune elegantă și porni în direcția coloanelor de foc.

Alma rămase încremenită, cu ochii la el, o siluetă singuratică printre umbrele argintii, și se simți cuprinsă brusc de un dor infinit. Îi venise o idee nebună, că totul era predestinat, că întâlnirea aceasta fusese scrisă de o mână invizibilă și omnipotentă, cu mult înainte de nașterea ei, cu mult înainte de nașterea lui; că fuseseră aduși aici amândoi cu un scop anume. Trecutul încetase să mai existe – trecutul în care nu se regăsea el –, iar gândul acesta o îngrozea și o tulbura până-n măduva oaselor, făcând-o să tremure, nu de frig, ci de emoția acestei revelații nebănuite.

18

Noiembrie 1943

La sfârșit de noiembrie, zilele deveneau tot mai scurte. Soarele nepăsător strălucea doar câteva ore peste capetele plecate ale deținutelor, asta în cazul fericit în care binevoia să apară. După masa de prânz, când fetele dormeau, Alma se uita pe fereastra micuță la siluetele fantomatice ale prizonierelor. Desculțe, se târau spre barăcile lor, cu saboții de lemn în mâini – încălțăminte absolut inutilă pe timp de iarnă, din cauza cărora mai mult alunecau și ieșeau din formație. Deși, oficial, noua administrație interzisese bătăile, gardienii se dezvățau greu de vechile năravuri.

Înainte, Alma stătea afară și fuma, cu privirea pierdută în zare, dar, pentru că o prinsese doctorul Mengele că își neglijează cu nerușinare siesta, acum era nevoită să stea în camera ei. Spre deosebire de fete, ea nu reușea să doarmă, dar, ca să-l împace pe doctor, se prefăcea că se odihnește.

Mengele, însă, nu se lăsa păcălit.

– Ai mai slăbit, constată el, în stilul lui impasibil, după ce Alma termină de cântat *Träumerei* de Schumann, la noul pian al Blocului Muzical.

– Vreau să mă fac model la Paris după ce se încheie războiul, răspunse Alma, cu prefăcută seriozitate.

Descoperise între timp că asta era exact ce dorea cel mai temut doctor SS – de la ea, cel puțin: umor negru, pe un ton sec, presărat cu un strop de insolență, pentru mai multă savoare. Aprecia acest gen de umor deoarece el însuși avea o înclinație spre așa ceva.

– Ai toate șansele.

Doctorul Mengele se ridică în picioare și-și luă chipiul de pe scaun. Ca de obicei, avea o ținută impecabilă, părul aranjat cu grijă, și era la fel de chipeș pe cât era de crud – un produs desăvârșit al Partidului.

– Creatorii parizieni vor avea nevoie de modele noi, după ce s-a ales scrumul de celelalte, zise el, apoi arătă spre instrument. E foarte bun pianul.

– Era de așteptat. A fost al comandantului Höss.

Mengele pufni în râs.

– Cum se schimbă lucrurile aici! Între noi fie vorba, e foarte bine că scăpăm de gunoaie. Era cea mai insuportabilă și mai îngâmfată hienă pe care-o puteai avea ca superior.

Lucrurile se schimbară, într-adevăr, dar nu prea.

Obersturmführer Hössler venea o dată la două zile, cu alsacianul lui care-i gâfâia la picioare, în vreme ce Alma îi cânta solouri la vioară. Îi aducea mereu câte ceva – dulciuri șterpelite de la cantina SS-ului și chiar oase pentru câine, învelite într-un șervet, ca să-l poată hrăni Alma. Începuse să le aducă după ce Alma i-a povestit că a avut și ea un alsacian numit Arno, pe care-l plimba prin Prater – celebrul parc vienez – în decapotabila ei albă, iar oamenii o recunoșteau imediat, după mașina albă și câinele negru de pe scaunul pasagerului. La puțin timp după aceea, lupul lui Hössler plecă de la picioarele stăpânului său și se așeză lângă Alma. Șeful de lagăr nu se supără.

Într-o după-amiază, își făcu apariția Mandl, puse un teanc de vederi pe masa la care lucrau copistele și anunță că, potrivit noii directive a comandantului Liebehenschel, toate arienele din orchestră puteau primi pachete de acasă.

– Și evreicele? întrebă Alma, uitându-se la Lagerführerina de la Birkenau.

Mandl îi aruncă o privire șocată, de parcă ar fi spus o mare prostie. Abia după aceea îi înțelese Alma reacția: rudele evreilor fuseseră gazate încă de la sosire, iar cele care mai trăiau se ascundeau cine știe pe unde.

– Deținutele evreice vor primi ajutoare de la Crucea Roșie, astfel ca atunci când vin elvețienii în inspecție să nu poată spune că nu vă tratăm bine, precizează Mandl înainte să plece.

Cum era de așteptat, bunăvoința SS-ului servea propriilor interese. Era doar o fațadă pe care s-o arate lumii prin rapoartele inspectoratului Crucii Roșii – dar, indiferent de motiv, Alma era recunoscătoare pentru rațiile suplimentare. Pachetele Crucii Roșii conțineau fursecuri, cârnați afumați, pâine și chiar sardine în ulei. Alma distribuia produsele frățește între fete, iar pe ale ei le împărțea cu Miklós. Mâncau sardinele aurii direct din conservă, apucând de coadă peștii subțiri și lucioși și înghițindu-i întregi, cu ochii închiși de plăcere. Gustul divin și de mult uitat, intens și aproape indecent după dieta frugală de la Auschwitz, le făcea papilele gustative să explodeze de încântare.

– Un adevărat regal, zise Miklós, după ce adunară tot uleiul din conservă cu pâine. Te duce cu gândul la Ritz, nu-i așa? Lipsește doar frapiera argintie cu șampanie.

– Cum poți să spui că lipsește frapiera? îl admonestă glumeț Alma și lovi cu piciorul găleata de aluminiu de lângă masă. Ești în Blocul Muzical aici, un veritabil local de lux. Ai până și apă potabilă în ea, de la care n-o să faci dizenterie. Ceea ce înseamnă că facem parte dintre elitele lagărului.

– Aveți mare dreptate. Îmi cer iertare, contesă, zise Miklós, intrându-și în rol, și duse umil mâna la inimă. Vă rog să nu mi-o luați în nume de rău. Ar trebui să dau dovadă de mai multă recunoștință. SS-ul mi-a oferit șansa de a călători peste hotare, mi-a pus la dispoziție locuință gratis, iar eu tânjesc după plăcerile de altădată. Dar n-am ce face. Din păcate, asta mi-e firea lacomă, de evreu capitalist, care zădărnicește eforturile de reeducare ale SS-ului, adăugă sarcastic.

– Parcă eram socialiști abjecți care doresc să înfăptuiască Revoluția bolșevică? îl contrazise Alma.

– Ba nu. Suntem o organizație sionistă atotputernică, ce conduce pe ascuns lumea de pe Wall Street și adună bogății jefuite de la poporul german cinstit. Ministrul Propagandei, Goebbels, a ținut de curând un discurs în acest sens. Prin războiul acesta, Germania încearcă să salveze lumea din ghearele noastre.

– Curioasă treabă. În discursul anterior declara că luptă împotriva Cominternului și a evreilor marxiști care au inventat noțiunea de comunism. Spunea că noi, evreii abjecți, vrem să luăm banii arienilor cinstiți și să-i împărțim maselor.

– Asta era înainte să intre Statele Unite în război.

– Ai dreptate. Greșeala mea.

Miklós se chinuia să rămână serios, dar nu se putu stăpâni și izbucni în râs. Avea un râset frumos și puternic, deși ușor cinic, și aproape scandalos de nonșalant într-un loc ca Birkenau, dar, în sinea ei, Alma se bucura să-l audă. În lumina aurie a veiozei, ochii cenușii ai pianistului sticleau precum cioburile de sticlă, limpezi și pătrunzători.

– De când ești aici? îl întrebă Alma.

– De prea mult timp, răspuns Miklós, gânditor. Uneori, am impresia că a trecut o viață, alteori, că abia ieri am venit.

– Unii deținuți țin socoteala zilelor.

– Triunghiurile Verzi, pentru că ei au șansa să scape de-aici.

– Nu crezi că o să mai scapi vreodată?

– Ba da, într-un fel sau altul.

Expresia poznașă de pe chipul lui, când făcu semn din cap spre crematoriu, îi întoarse Almei stomacul pe dos. Observându-i grimasa, Miklós schimbă rușinat tonul – și subiectul.

– Am primit o slujbă nouă. Voiam să-ți povestesc, dar m-ai sedus cu sardinele tale și după aia mi-am pierdut de tot capul. Nu-ți face griji; o să-ți pregătesc în continuare fetele. O să lucrez în trei schimburi, din ce-am înțeles.

Alma zâmbi, bucuroasă că trecuseră la alt subiect.

– Sper că e un serviciu bun.

– Unul dintre cele mai plăcute din lagăr, spuse el. O să lucrez la bucătăria SS-ului.

Alma se uita la el, vizibil mirată.

– Cum ai reușit? Credeam că doar Triunghiurile Verzi, doar nemții, au voie acolo.

– Așa e, zise Miklós, încuviințând din cap. M-a abordat însuși Kapoul lor când m-a văzut trecând pe la punctul de control, cu *ausweis*-ul meu. Un tip tare ciudat, între noi fie vorba. Și el e Verde neamț. O namilă de om, cu niște mâini atât de mari încât mi-ar putea strivi capul între ele. M-am speriat de moarte când s-a năpustit ca un uliu la mine. M-a interogat un sfert de oră, mai ceva ca Gestapoul – despre poziția mea, despre biletul de voie și motivul pentru care l-am primit, detalii despre activitățile pe care le desfășor, ce preferințe politice am, și câte și mai câte. După ce i-am povestit cum am fost arestat, a devenit foarte prietenos și mi-a zis că sunt bine-venit în serviciul lor și că rezolvă el cu SS-ul.

– Ce are așa deosebit arestarea ta, de i-ai trezit interesul?

– Sincer să fiu, nimic. E posibil să fie vorba de împrejurările în care a avut loc…, zise el și căzu pe gânduri câteva clipe, apoi reluă: M-au arestat în 1942, în Praga.

– Ce treaba aveai în Praga?

– Cântam la pian, răspunse foarte serios.

Alma își dădu seama că zâmbește din nou.

– În 1939, nu aveam naziști în Budapesta, dar aveam Partidul Crucilor cu Săgeți, care nu era mai grozav. Aceleași idei, alte cuvinte. După ce-au

adoptat A Doua Lege Evreiască, așa cum o numeau, am fost concediat de la Filarmonică, din cauza statutului meu rasial. La Viena nu puteam merge – naziștii se plimbau deja prin Prater de parcă erau la ei acasă. Un amic, diplomat în Praga, m-a invitat să lucrez la radioul local. Praga era deja capitala așa-zisului Protectorat german, dar protectorul Reichului de atunci, von Neurath, era prieten bun cu amicul care mă proteja. O vreme m-au lăsat în pace. La radio nu-mi recunoșteau meritul pentru muzica mea, dar nu mă deranja câtă vreme puteam să cânt, spuse el, cu o expresie pierdută, în ochii cenușii. M-au arestat imediat după ce al doilea protector al Reichului, Heydrich, a fost împușcat în mașina lui. Sau a fost aruncat în aer – nu mai țin minte ce s-a întâmplat. Ce țin minte e că SS-ul a blocat tot orașul și a doua zi m-am trezit cu Gestapoul la ușă.

– De ce tocmai tu?

– Pentru că sunt evreu și eram țapul ispășitor perfect.

Nu avea cum să-l contrazică. Se potrivea perfect cu logica Gestapoului. Fără să vrea, Alma se trezi că-i scapă un chicotit.

– M-au dus la subsolul unei clădiri și mi-au cerut numele complicilor mei, zise el, cu un licăr de tristețe în ochi. Pentru că erau convinși că eu am pus la cale toată povestea, n-am vrut să-i dezamăgesc și le-am înșirat toate numele care mi-au venit în minte – Berlioz, Sieczyński, Schumann, Benatzki. L-am adăugat și pe Mendelsohn, ca să fie treaba oablă. Au plecat cu lista, dar s-au întors repede. Vreunul dintre superiorii lor o fi știut ceva despre muzică și le-a explicat că mi-am bătut joc de ei, adăugă, cu o strâmbătură teatrală. Îți imaginezi probabil că Gestapoul nu suportă să-i facă evreii de râs în fața superiorilor lor. Ăla a fost momentul când nasul meu a făcut cunoștință cu pumnii lor. M-au mai ținut în arest cam o săptămână, timp în care m-au vizitat periodic, ca să-mi mai tragă câte un pumn în coaste. După care i-au prins pe adevărații făptași, iar pe mine m-au trimis aici, pentru că eram evreu și slobod de gură.

În lipsa flăcărilor portocalii ale crematoriului, chipul i se profila palid și demn în lumina slabă. Deodată, pe Alma o cuprinse dorința de a-i atinge obrazul, doar ca să se asigure că e, într-adevăr, lângă ea.

– Ești foarte curajos, murmură ea cu toată sinceritatea.

Miklós clătină din cap, ascunzându-și din nou zâmbetul.

– Nu sunt. Curajoși au fost patrioții aceia cehi. Eu eram doar un evreu neînsemnat, prea prăpădit ca să irosească un glonț pe el.

Urmă un scurt moment de tăcere, apoi reluă brusc:

– Din fericire, se știe că soarta acordă a doua șansă și până și un evreu neînsemnat se poate dovedi util. Așa mi-a zis Kapoul de la serviciul de bucătărie al SS-ului. Și vreau să cred că are dreptate.

Kapoul de la bucătărie nu-i inspira deloc încredere Almei. Era ceva necurat, ascuns, în modul în care îl abordase pe Miklós. Verzii, Roșiii și cei din Sonderkommando erau mereu puși pe rele, în comparație cu marea masă a populației lagărului, speriată și, prin urmare, docilă. Ei atârnau de cele mai multe ori în știreang. Spre deosebire de deținuții obișnuiți, cărora le stătea gândul doar la codrul de pâine salvator și la supraviețuire, aceste categorii privilegiate complotau împotriva SS-ului cu o hotărâre de neclintit. Erau sătui și aveau încă forță, deci își puteau găsi și alte îndeletniciri. Bineînțeles că erau prinși și executați, dar era un sacrificiu acceptabil din punctul lor de vedere. Se găseau tot timpul doritori care să ia locul eroilor morți, iar Alma bănuia că printre aceștia se număra și Kapoul de la bucătărie – misterioasa Rezistență din lagăr, torturată, schilodită, spânzurată și împușcată, și totuși inexplicabil de nemuritoare. Kapoul de la bucătărie nu-i inspira deloc încredere, dar îl respecta.

– Să bem în cinstea noului tău serviciu!

Alma vârî cana de aluminiu în găleata cu apă și i-o întinse.

Miklós n-o luă, ci doar îi făcu semn să aștepte puțin.

– Am eu ceva mai bun, zise el, cu o privire conspirativă.

Băgă mâna în buzunarul de la pieptul jachetei civile și scoase o ceașcă de porțelan, cu o emblemă pe care Alma o recunoscu de îndată.

– *Limoges!* exclamă ea, uluită. De unde o ai?

După ce puse ceașca deoparte, pianistul ridică din nou degetul arătător. Sub privirile șocate ale Almei, scoase și o farfurioară asortată.

– Ți le dau în schimbul căniii de aluminiu.

– Nu pot să accept… Cred că ai dat o mulțime de rații pe ele, se împotrivi Alma, dar nu era chip să se înțeleagă cu Miklós.

– Îmi faci un bine, sincer vorbesc. Sunt alergic la porțelan.

Alma se uită la el și nu putu să nu se întrebe cum de supraviețuise atâta vreme fără glumele lui.

– De unde o ai? mai întrebă o dată, învârtind ceașca pe toate părțile.

– Nu contează, răspunse el, apoi luă ceașca și o umplu cu apă. Poftiți, contesă. Acum aveți garnitura potrivită pentru cafeaua de dimineață. *Prost.*

– *Prost*, domnule conte. Să bem în cinstea celei de-a doua șanse.

– Și în speranța că vom ieși de-aici pe picioarele noastre.

O perioadă, crematoriile rămaseră suspect de inactive. De la administrație, Zippy veni cu vestea că noul comandant s-ar opune ordinelor de exterminare primite de la Berlin. După care, într-o dimineață, Alma se trezi în mirosul bine cunoscut și văzu flăcările portocalii reflectate în geam.

În seara aceea, comandantul Liebehenschel intră în baracă, se așeză ca de obicei în fundul sălii, cu o privire mohorâtă în ochii lui de căprior, și ceru să asculte un marș funerar.

Miklós îi cântă o partitură tulburătoare, care te făcea să urli de deznădejde. La final, Liebehenschel rămase câteva minute pe scaun, apoi se ridică ușor nesigur, îi mulțumi cu glas blând și ieși, ștergându-și discret ochii cu mâneca tunicii.

Lucrurile se schimbaseră în lagăr, dar nu prea. Până și timpul părea să se fi oprit în loc.

19

– Tifos.

Alma se uita la Mengele de parcă nu ar fi priceput ce spune.

– Da. Un caz tipic. Nu mai e nimic de făcut, repetă el și-i făcu semn Violettei să coboare din pat. O să stați la Saună o perioadă, cât vi se dezinfectează baraca.

Înainte ca Mengele să mai apuce să facă un pas înainte, Alma se puse între el și cea mai tânără dintre protejatele ei – Violette-din-Paris, mare admiratoare a lui Vivaldi.

– Unde o duceți?

– Unde crezi? spuse Mengele, cu un aer batjocoritor.

– Nu permit! strigă Alma, înainte să-și dea seama ce spune.

Stătea, cu pumnii strânși, în fața celui mai temut om din lagăr. Tremura din tot corpul, dar refuza să se dea la o parte. Îi reveni în mintea imaginea băiatului geamăn din cabinetul doctorului Ránki; probabil că și ea îi părea la fel de inofensivă și amuzantă lui Mengele, cu împotrivirea ei ridicolă. Dar dorința de a proteja era atât de puternică, încât îi înăbușise instinctul de supraviețuire.

– E o membră importantă a orchestrei mele și nu permit așa ceva!

Doctorul Mengele o privea ușor agasat, dar totuși impresionat.

– O duc la infirmerie, zise el, în cele din urmă. Nu la camera de gazare. Acum fuga la Saună. Vreau să verific dacă mai sunt și alte cazuri, înainte s-o duc la Revier[19].

Alma îl fixa cu o privire neîncrezătoare.

– E o violonistă minunată. Ați auzit-o cântând. O să-mi fie greu s-o înlocuiesc.

– În acest caz, dă-te la o parte, ca s-o pot duce cât mai repede la infirmerie și să-i dăm toate îngrijirile medicale care se impun.

O injecție cu fenol în inimă? Alma nu se clinti din loc.

– O să se ocupe de ea doctorița Švalbová. Ce mai așteptați? spuse el și lovi nerăbdător cu cravașa în cizmă. Toată lumea afară! Vreți să vă molipsiți și voi?

Cu inima îndoită, Alma le făcu semn fetelor s-o urmeze afară.

În formația obișnuită, aliniate câte cinci, porniră spre Saună, într-o tăcere apăsătoare. Neplăcerile lor erau departe de a se sfârși. Imediat ce intrară pe ușa anticamerei cu pereți plini de cârlige, doctorul Mengele le făcu semn femeilor să meargă la băncuțele de sub cârlige.

– Dezbrăcarea! Repede.

Un murmur neliniștit se înălță din rândul lor. Cu toate că veteranele lagărului știau că se află într-o saună adevărată, și nu în camera de gazare, pe fețele lor se citea frica. Ordinul acela – *dezbrăcarea!* –, mai ales când era venit de la cel numit pe bună dreptate Îngerul Morții, însemna un singur lucru – selecție.

Însufleţite parcă de un instinct animalic comun, toate capetele se întoarseră către Alma – implorând, cerșind protecție. Alma își păstră calmul, nu doar de dragul fetelor ei – frica era la fel de molipsitoare ca alte boli fatale –, ci pentru că își dădea seama că Mengele o urmărește îndeaproape și rânjește cu ochii mijiți. În ei se citea curiozitatea pură, un pariu cu el însuși privind reacția Almei. Îi plăceau nespus aceste jocuri psihologice, după cum Alma știa prea bine.

Știa, de asemenea, că reacțiile lui sunt dintre cele mai imprevizibile. Uneori, asculta rugămințile doctorilor deținuți și le permitea să trateze chiar și cele mai disperate cazuri; alteori, era de neclintit, în ciuda asigurărilor, venite din partea doctorilor, cum că pacienții își vor putea relua activitatea în câteva zile, și trimitea un salon întreg la gazare.

– E absolut necesar, Herr Doktor?

Mengele avea o figură plictisită.

– Păduchii transmit tifosul, începu el să explice el, pe un ton savant. Dacă vreuna dintre voi a luat boala, sunt șanse mari ca păduchii s-o fi purtat în toate hainele voastre. Trebuie dezinfectate. La fel și clădirea. Și instrumentele. Și voi. Dar, înainte de toate, vreau să verific dacă s-a mai molipsit și altcineva. Știu din experiență că deținuții sunt foarte șireți când vine vorba să ascundă astfel de lucruri. Din cauza șiretlicurilor voastre, ne trezim cu epidemii în tot lagărul.

Șiretlicuri? Nimeni n-ar apela la șiretlicuri dacă anumiți medici SS nu i-ar trimite la gazare pe toți cei infectați.

– Aveți dreptate, ca întotdeauna, Herr Doktor.

Fără să mai scoată o vorbă, Alma se apucă să-și descheie jacheta, enervată că îi cam tremurau degetele – nu de teamă, ci de indignare.

Fetele îi urmară exemplul, îmbărbătate de atitudinea ei calmă. Nu era deloc ușor pentru Alma să-și mențină aerul imperturbabil, când, de fapt, în sinea ei, clocotea.

Într-un ultim efort de a-și păstra o fărâmă de demnitate, deși nu avea speranțe să primească un răspuns afirmativ, Alma întrebă dacă pot rămâne cu lenjeria pe ele.

– Totul trebuie dezinfectat, răspunse Mengele, glacial.

– Înțeleg asta, Herr Doktor. O să ne dezbrăcăm complet *după aceea*.

– După ce?

Era imposibil să-și dea seama dacă vorbea serios sau dacă nu era cumva tot unul dintre jocurile lui psihologice.

După ce pleci. Alma nu zise nimic, dar privirea ei spunea totul.

– Le-aţi putea vedea erupțiile pe piept și stomac, chiar dacă au lenjeria pe ele, spuse ea, după câteva momente de tăcere.

– Sunt doctor. Nu mă interesează sânii și zonele voastre intime.

– Un motiv în plus să le ținem acoperite.

Mengele începu să chicotească.

– De când ți-ai făcut obiceiul să te contrazici cu mine, Frau Alma?

Văzând că nu primește răspuns, doctorul clătină resemnat din cap și se apucă să treacă printre fete, verificându-le pielea de pe piept și cerându-le doar să coboare betelia chiloților atunci când observa o eczemă suspectă.

Alte trei fete, printre care și Flora, pianista orchestrei, fură separate de celelalte. Stăteau lipite una de alta și se uitau la Alma, cu ochi speriați și ficși de iepuri sălbatici.

– Merg și ele la infirmerie? întrebă Alma, vizibil îngrijorată.

– Da, da, la infirmerie.

Alma nu dădea nici o ceapă degerată pe promisiunile lui.

– O să le pot vizita? întrebă ea, mergând cu tot grupul spre ușă.

– În nici un caz.

– Cum rămâne cu programul nostru? Marțea și joia cântăm la infirmerie.

– Nu cât e epidemie.

– Putem cânta afară! zise Alma, cât pe ce să-l apuce de mânecă. Instalăm instrumentele afară și le cântăm bolnavelor. Muzica joacă un rol important în vindecare.

– Din ce-am înțeles, temperatura scăzută vă poate strica instrumentele. Nu de-asta ați cerut să vi se aducă o sobă? spuse doctorul, ridicând amuzat dintr-o sprânceană.

Alma îi răspunse cu o privire ușor mustrătoare.

Dintr-un motiv doar de el știut, Mengele flutură indiferent din mănușă înainte să iasă.

– Treaba dumitale, dacă ții morțiș. Cântați marțea și joia, dar numai afară și doar pentru o jumătate de oră. Dacă o prind pe vreuna dintre voi înăuntru, nu mai avem ce discuta.

– N-o să ne prindeți, Herr Doktor, strigă Alma după el. Vă mulțumesc.

Îl privi cum se îndepărtează, îmbrăcat cu paltonul lui gri, călduros, înaintea celor trei fete care se târau după el, desculțe și aproape dezbrăcate în bătaia vântului tăios și a rafalelor de zăpadă, și simți că o podidesc lacrimile, răscolită de un amestec inexplicabil de recunoștință și ură profundă, care aproape că o lăsa fără suflare. Lagărul avea efecte ciudate asupra psihicului uman. După abuzurile constante la care le supuneau gardienii, gestul infim de a permite deținutelor să rămână parțial îmbrăcate, ceva mai bine hrănite, oarecum ferite de moarte și doar ușor bătute părea ceva de-a dreptul impresionant. Toate trăirile lor erau reduse la instinctele unui câine și lingeau bucuroase mâna care le arunca din când în când câte un os metaforic, temându-se în același timp de cizma care le putea lovi în stomac.

După ce-și recăpătă calmul, Alma se întoarse către orchestra din care lipseau câteva membre esențiale și zâmbi încurajator. Două deținute, ținând în mâini niște bidoane pline cu un dezinfectant cu miros înțepător, le așteptau deja la ușa Saunei.

– Doamnelor, știți ce aveți de făcut, le zise Alma, pe un ton voios, protejatelor ei speriate. Țineți ochii închiși și frecați-vă bine pe cap, până simțiți că vă arde pielea. Nu vreau ca vreuna dintre voi să mai ajungă la infirmerie, așa că mai bine îndurați acum decât mai târziu. Dezbrăcați-vă și intrați. Repede, ca să nu răciți.

Singură, Sofia zăbovi câteva clipe. Așteptă să intre toate fetele, apoi se duse la Alma și-i șopti la ureche:

– Ești sigură că le duce la infirmerie?

– Nu știu, recunoscu Alma, cu sinceritate. Dar o să mă interesez imediat cum ne primim hainele înapoi.

Cu ochii încă iritaţi din cauza dezinfectantului, Alma se furişă până la infirmerie, uitându-se vigilentă după bine cunoscutul palton gri. Odată intrată, răsuflă uşurată, căci ştia că Mengele n-ar călca de bunăvoie în clădirea transformată în secţie de boli infecţioase. Îngerul prefera să disece pacienţii morţi şi să-i lase pe cei vii în grija medicilor deţinuţi.

Alma ştia că se transferase la Auschwitz după ce fusese rănit pe Frontul de Est şi declarat inapt de luptă. Câştigase câteva decoraţii pentru curaj, printre care şi două mult râvnite Cruci de Fier. Probabil, la un moment dat, tratase pacienţi în cele mai riscante condiţii, punându-şi viaţa în pericol ca să-i salveze. În acest caz, cum se preschimbase dintr-un brav medic militar într-un sadic şi un criminal fără pic de milă pentru soarta victimelor sale – victime, căci pacienţi nu-i putea numi? Cum putea să vină la baraca ei, după ce trimitea alţi oameni la gazare, şi s-o asculte cântând la vioară, cu o privire atât de tandră şi melancolică? Multe lucruri nu înţelegea Alma la Auschwitz, dar Mengele era cel mai mare mister dintre toate.

Alma se văzu nevoită să-şi acopere gura şi nasul cu baticul, în timp ce străbătea coridorul. Infirmeria era plină de bolnavi de tifos. Ca de obicei când aveau loc epidemii, nu erau paturi suficiente şi jumătate dintre pacienţi zăceau pe podeaua murdară şi rece. Alma se strecură cu atenţie printre trupuri, întrebându-se câte dintre ele erau deja moarte. Nu că pacientele vii ar fi arătat mai bine. Delirând din pricina febrei şi chinuite de dureri puternice de stomac, femeile gemeau şi se rugau, fără o ţintă anume, în tot felul de limbi, în Babilonul acela infernal, unde Dumnezeu Însuşi le părăsise din motive neînţelese de nimeni.

Şobolanii mişunau peste corpurile lor scheletice, îmbrăcate în haine zdrenţuite şi murdare. Unele femei îi goneau nepăsătoare, altele nu schiţau nici un gest nici măcar atunci când rozătoarele obraznice îşi înfigeau dinţii în carnea lor.

Probabil că aşa identificau asistentele cadavrele.

– Şi asta, le strigă o asistentă celor două deţinute din subordinea ei, gonind cu piciorul şobolanul de pe pieptul femeii.

Alma se lipi de perete, atât cât îi permitea spaţiul dintre femeile adormite, şi le făcu loc să treacă cu moarta. La difuzoarele de afară cânta un marş vesel, iar braţul cadavrului se legăna în perfectă sincronie cu muzica, de parcă ea ar fi dirijat marşul. Alma se cutremură în faţa acelei imagini macabre.

Într-un colț, o femeie se văicărea; colega de pat îi smulsese o bucată uscată de pâine din mână.

– Am auzit ce-a zis doctorul despre tine. Nu te mai faci bine! spunea colega de pat, înfulecând din pâine. Se irosește pâinea pe tine. Eu trebuie să mă hrănesc. O să ies de-aici și-o să slujesc Reichul! SS-ul are nevoie de mine! Nu te mai smiorcăi. Am tot dreptul să-ți iau rația, fiindcă sunt mai puternică. Cel mai puternic supraviețuiește, așa zice și Nietzsche. Ești prea proastă tu să-i înțelegi ideile mărețe…

Alma o privea cu oroare și scârbă. *Ce-au făcut din noi?* se întrebă, uitându-se la steaua galbenă cusută în pieptul colegei de pat. O evreică, îmbrăcată în halatul vărgat în care muriseră cine știe câte alte evreice și care-i cita din Nietzsche fostei sale prietene, căreia tocmai ce-i furase colțul de pâine. Reduși la stadiul de animale și învățați să se comporte ca acestea…

– Tifosul nu prea trezește mărinimia în oameni.

Almei îi luă câteva secunde până să se întoarcă în direcția din care venise vocea. Înaintea ei stătea o doctoriță deținută, cu un dosar la piept. Avea un aspect chinuit, dar fața îi era demnă și calmă.

– O caut pe doctorița Švalbová.

– Eu sunt.

– Alma Rosé, din Blocul Muzical, spuse Alma și-i întinse imediat mâna.

Doctorița Švalbová se uită la ea, dar nu i-o strânse.

– Mai bine nu. Nu mi-o lua în nume de rău – e spre binele tău. Nu vrei să știi pe ce pun mâna toată ziua și n-aveam voie să ne spălăm cu săpun decât dimineața și seara. Asta-i treaba cu raționalizarea.

– Desigur. Îmi cer iertare.

Alma își retrase repede mâna, rușinată de mâinile ei curate și de paltonul gros care încă mirosea a dezinfectant. Făceau parte dintr-un bloc privilegiat pentru că le vizitau ofițerii SS, pe câtă vreme blocului medical nu-i dădeau la fel de mare importanță, pentru că nu aveau nimic de câștigat de pe urma lui, în afară de vreo boală molipsitoare.

– Doctorul Mengele a promis că le aduce aici pe fetele mele…

– Le-a adus. Mi-a cerut să eliberez un salon pe care-l păstrăm de obicei pentru Kapo, spuse doctorița, pe un ton de vădită nemulțumire. Cum nu avem nici un Kapo bolnav, îl foloseam pentru alte paciente, dar a trebuit să

le mut pe hol, pentru că nu aveam destule paturi în salon. Fetele tale s-au instalat confortabil. Sunt patru și fiecare are patul ei.

– Nu i-am cerut să facă asta, mormăi Alma în apărarea ei, deși, teoretic, nu avea de ce să se simtă vinovată.

Era vina administrației că infirmeria se afla într-o asemenea stare jalnică. Nu era normal să-și facă griji pentru bunăstarea fetelor ei? Cu toate astea, își mai îmblânzi tonul vocii când i se adresă din nou doctoriței:

– Am venit să întreb dacă aveți nevoie de ceva pentru ele. Medicamente, alimente, pături…

– Toate pacientele au nevoie de așa ceva, îi curmă din nou vorba doctorița Švalbová. În ce le privește pe fetele tale, au primit deja pături, o sobă în salon și rații duble. Acum te rog să mă scuzi, dar sunt ocupată.

O izbi ușor pe Alma peste umăr în momentul în care trecu mai departe. Alma nu se supără. Nu era prima oară când deținuții o tratau cu dispreț din cauză că grupul ei era privilegiat și „pațachinele din Blocul Muzical defilau gătite cu dresuri de mătase și părul buclat sub baticurile de culoarea lavandei și cântau ca să-i delecteze pe ofițerii SS“, când alții așteptau să primească o fărâmă de pâine uscată și un vârf de cuțit de margarină. Mulți deținuți nutreau astfel de resentimente. Nu era o noutate. Dar Alma se învățase să nu le dea atenție.

Ar fi trebuit să se întoarcă la Saună și să lenevească cu fetele ei care, odată scăpate de supliciul recent, profitau din plin de ziua liberă. Alma însă se duse la biroul patologului și zăbovi câteva minute la ușă, temându-se să nu dea de Mengele înăuntru. Într-un final, își luă inima în dinți și ciocăni.

Îi deschise doctorul Ránki și o trase repede înăuntru, trântind ușa după el.

– E și el aici? întrebă Alma, în loc de salut.

– Bineînțeles că nu. Crezi că te invitam să intri, dacă era aici?

– Am nevoie de medicamente, îl anunță scurt Alma, renunțând la politețuri.

– Mi-am dat seama. Pentru tifos?

– Ai vreun medicament pentru așa ceva?

– Nimic care să treacă neobservat. Aș avea, totuși, să-ți dau ceva la care nici el nu s-ar gândi.

Doctorul Ránki deschise dulăpiorul de sticlă și se apucă să scotocească înăuntru. În scurt timp, o mulțime de flacoane și sticle mai mari cu pastile de toate formele și culorile ajunseră în buzunarele Almei.

– Astea ar trebui să scadă febra. Nu le administrează în mod normal bolnavilor de tifos, dar ajută și la durerile de stomac… Nu cred să observe dacă o subtilizăm și pe asta… Flaconul ăsta mititel. În general, se administrează sub formă de injecție bolnavilor grav. O să spun că s-a spart. Pot să-ți dau și niște morfină, s-o schimbi pe rații sau pe alte medicamente, dacă n-o folosești pe un pacient. Cunoști vreun doctor de încredere?

– Doctorița Švalbová, răspunse Alma, fără să stea pe gânduri.

O întâlnise o singură dată, dar se convinsese că doctorița pune binele pacienților ei – al tuturor pacienților, fără deosebire – mai presus de orice.

Nu o surprinse când doctorul Ránki încuviință zâmbitor.

– Doctorița Mancy, cum o numesc pacientele ei. Manca Švalbová e un doctor minunat. Se gândește doar la pacientele ei. Lucru rar în locul ăsta. Majoritatea își pierd orice urmă de omenie…

Împovărată de atâtea produse clandestine, Alma se furișă pe lângă barăci până ajunse la Kanada. Kitty era la postul ei obișnuit și sorta mormanele de haine, cu o figură profund dezgustată. Noul transport sosise, probabil, din ghetou.

– Uită-te și tu la asta.

Cu două degete, Kitty întinse o cămașă bărbătească zdrențuită, cu două pete galbene la subsuori, de parcă ar fi ținut în mâini un șobolan mort.

– Dacă trimitem așa ceva în Germania, ne gazează ăștia pe toți, și pe bună dreptate! De unde-or fi trimițând zdrențele astea? Ce minunății de paltoane primeam acum câteva luni – cu gulere de hermină și de vulpe neagră, cu căptușeală de mătase. Pudră de orez pentru față, rujuri franțuzești în tuburi aurii – mai am câteva –, creme de mâini cu uleiuri egiptene. Și-acum? Nici măcar nu mai vin în valize. Ni le aduc în fețe de pernă.

Alma se foia nerăbdătoare de pe un picior pe altul.

– Îmi trebuie săpun. Te poți lipsi de câteva bucăți?

Kitty pufni ironic și flutură cămașa în aer.

– Eu îi spun că primim numai gunoaie din care doar păduchii lipsesc și ea vrea săpun…

Alma se apropie de fată.

– Am morfină.

Expresia de pe chipul lui Kitty se schimbă ca prin farmec. În lagăr, morfina era mai valoroasă decât aurul. Câțiva gardieni SS erau dependenți

de această substanță și îl recompensau regește pe deținutul care le făcea rost de ea.

– Așteaptă aici.

Kitty dispăru în fundul depozitului și se întoarse cu două bucăți zdravene de săpun cafeniu.

– Cinci pe o fiolă, sau nu batem palma, zise Alma, care nu se lăsa ușor păcălită.

– Ăsta-i jaf la drumul mare! exclamă Kitty.

– Tu hotărăști dacă accepți sau nu.

– Ce ești tu, violonistă sau speculantă?

– Ambele, când n-am de ales, răspunse impasibil Alma.

– Șantajezi o conațională!

Alma o privea cu neîncredere.

– Dacă găsești gardianul potrivit, o să-ți dea și-un rinichi pe flaconul ăsta, știi foarte bine. Nu se poate numi șantaj.

– N-am ce face cu rinichii, mormăi Kitty, dar, în cele din urmă, cedă și-i mai aduse Almei trei bucăți de săpun.

Când doctorița Švalbová văzu săpunurile – două dintre ele franțuzești, cu parfum de lavandă – înșirate pe biroul ei rămase, preț de câteva, clipe mută de uimire.

– Am adus și spirt pentru frecție, bandaje, tinctură de iod și medicamente. Dar medicamentele trebuie să ajungă mai întâi la fetele mele, zise Alma. Ce rămâne le poți împărți celorlalte, așa cum consideri de cuviință. Când o să pot, o să încerc să-ți mai aduc câte ceva.

Fără să scoată o vorbă, doctorița se ridică de pe scaun, luă un săpun la chiuveta ruginită prinsă în perete și începu să se spele pe mâini. După ce se frecă bine, puse cu grijă săpunul lângă rămășița celui vechiul și se apropie de Alma.

– Mulțumesc, Frau Rosé, spuse ea, pe cu totul alt ton decât mai devreme, și-i întinse mâna. Sunt doctorița Manca Švalbová. Poți să-mi spui doctorița Mancy.

Alma îi luă mâna și-o strânse vârtos, întorcându-i doctoriței Mancy același zâmbet cald.

Termen folosit pentru a desemna unitatea medicală destinată prizonierilor, în lagărele naziste (abr. de la Krankenrevier)

20

În fiecare zi, nu doar marţea şi joia, Alma şi orchestra se instalau pe peluza din faţa infirmeriei. În fiecare zi, în ciuda lapoviţei şi a viforului, cântau partiturile preferate ale bolnavelor. În fiecare zi, Miklós aducea pe furiş din produsele pe care membrii orchestrei masculine de la Birkenau reuşeau să le „organizeze“ pentru colegele lor muziciene. Produsele erau dintre cele mai diverse, de la cartofi şterpeliţi cu nerușinare din bucătăria SS-ului, până la pastile şi prafuri la fel de insolent subtilizate din blocul medical al SS-ului. În fiecare zi, doctorița Mancy îi trimitea Almei scurte mesaje scrise de fetele ei bolnave – *suntem bine şi ne însănătoşim încet, dar sigur; mulţumim pentru mâncare şi medicamente; a fost minunată bucata din Brahms de azi*. În fiecare zi, Alma pleca de la infirmerie cu inima strânsă, neştiind dacă a doua zi nu va găsi cumva toată clădirea pustie. În fiecare noapte, stătea chinuită de insomnie şi se uita la văpaia portocalie a coşurilor crematoriului, neîndrăznind să închidă ochii, ca şi când, dacă ar fi făcut asta, le-ar fi adus ghinion fetelor şi le-ar fi condamnat pe toate la infernul de foc.

Sofia şi Zippy se resemnaseră de mult în faţa activităţilor nocturne ale Almei, care le asigura că nu-i trebuie mai mult de patru ore de somn. Doar Miklós se uita nemulţumit la cearcănele ei negre şi, în scurt timp, îşi făcu obiceiul de a-i strecura în cameră tot soiul de alimente, fără ştirea ei – „ca să-i ridice moralul“. Cu două zile înainte, îi adusese un măr. Altă dată, o ciocolată elveţiană. Zilele cu pâine erau rare şi doar atunci când nu avea de ales – Miklós prefera produsele mai rafinate în locul obişnuitelor raţii jalnice împărţite în lagăr.

Când Alma descoperea produsele înainte să plece pianistul, acesta ridica din umeri la reproşurile ei, cu o nonşalanţă regală, şi refuza categoric să ia darurile înapoi sau să le împartă pe din două. Stătea în faţa ei, cu mâinile în buzunare, ca un Rockerfeller în mizerie, îmbrăcat cu jacheta Blocului Muzical care atârna pe el ca pe gard, şi declara că mai are destule şi că nu-i este foame deloc. Din spusele lui, cânta deseori la pian la popota SS-ului şi primea suficientă mâncare.

Alma se îndoia că așa stăteau lucrurile; era mult prea supt la față și pământiu, aidoma statuii gotice a unui nobil cavaler medieval.

– Poți să primești o pâine întreagă în schimbul ciocolatei, spuse ea.

– Pâinea de-aici e oribilă și nici nu mi-ar ține de foame, replică el.

– Îți ține mai bine de foame să te gândești la mine cum îmi beau cafeaua dintr-o ceașcă din porțelan de Limoges și mănânc o ciocolată pentru care ți-ai riscat viața? întrebă Alma, ridicând din sprânceană.

– Da. Gândul ăsta și pianul sunt cele două lucruri care îmi dau puterea să merg mai departe, declară el, pe tonul grav, rezervat de obicei glumelor, dar acum Alma vedea în ochii lui că este serios și asta îi făcu inima să tresară.

– N-am cum să-ți răsplătesc generozitatea.

– Îmi oferi compania și muzica ta. Mai mult nici nu-mi trebuie.

– Aș vrea, totuși, să păstrezi câte ceva și pentru tine.

– Dau totul pentru că generozitatea e cea care ne face umani. Atât timp cât pot dărui ceva, simt că nu mi-am irosit ziua. Nu simți și tu la fel când le oferi ceva fetelor tale?

Alma nu putea decât să îi dea dreptate. Dar bănuia că Miklós fura toate acele „cadouri“ când gardienii SS nu erau atenți și îl rugă să înceteze, pentru binele lui. Din păcate, nu era chip să se înțeleagă cu el și, parcă pentru a-i face în ciudă, chiar a doua zi, Miklós îi aduse o portocală.

– Stai liniștită, că n-am furat-o, râse Miklós, înainte ca Alma să apuce să-l mustruluiască.

Doar gardienii SS primeau fructe proaspete. Dacă erai prins cu asemenea produse asupra ta, erai executat pe loc, cu un glonț în ceafă, fără să ți se mai pună nici o întrebare.

– Mi-a dat-o prietena lui Herr Kommandant.

Alma remarcă adresarea politicoasă, *Herr Kommandant*. Fostul comandant, Höss, era poreclit ironic Moșul, atât de deținuți, cât și de gardieni. Din câte se vedea treaba, comandantul Liebehenschel se bucura de mai multă simpatie în lagăr.

– Mi-e și milă de bietul om, continuă Miklós. E îndrăgostit lulea de ea, dar superiorii nu-i dau voie s-o ia de nevastă.

– De ce?

– Umblă vorba că din cauza vederilor ei politice. E prea binevoitoare cu evreii, răspunse Miklós, repetând aceeași informație pe care i-o spusese de curând și Zippy. De-asta i-au dat jos din funcțiile înalte pe care le aveau în

Berlin și i-au trimis la Auschwitz – ca să-i reeduce. Habar n-au superiorii lor că par foarte fericiți aici. Chiar azi, comandantul a fost în inspecție la bucătărie și ne-a vorbit omenește despre problemele noastre. Era și ea cu el. Inițial am crezut că e secretara lui, după care am observat cum se uită la ea. Ospătarul-șef mi-a explicat toată povestea, zise Miklós, pufnind ușor, de parcă nici lui nu-i venea a crede. Îți dai seama? *Problemele noastre*, repetă, clătinând uluit din cap. Herr Kommandant a notat totul în carnețelul lui negru și a promis că se va strădui să ne ușureze viața. Ne-a explicat că toate ordinele de gazare vin de la Berlin, nu de la el. Îți dau cuvântul meu că părea de-a dreptul mâhnit de situația asta oribilă, mai ales când vorbea de femei și copii… Prietena lui e o femeie tare cumsecade. Eu sunt singurul evreu din personalul de servire – toți ceilalți sunt Verzi germani sau Triunghiuri Roșii. Și ce să vezi? Doamna mă trage deoparte și mă întreabă foarte discret, ca să nu audă colegii mei din Kommando, dacă se poartă frumos cu mine. I-am zis că mă tratează bine și că toți sunt băieți de treabă. A zâmbit, a luat portocala asta din coș, mi-a pus-o în palmă și m-a bătut prietenește pe mână, adăugă, privindu-și uimit mâna.

Se uită și Alma la ea, cu un zâmbet luminos pe chip. Îi părea rău că nu văzuse cu ochii ei această neașteptată dovadă de umanitate, într-un loc în care umanitatea era ucisă cu sutele de mii.

– De unde știa ospătarul-șef toate astea?

– N-ai idee câte povestesc gardienii și ofițerii SS la băutură, chicoti Miklós. Sunt mai gură-spartă decât orice mahalagioaică. Chelnerii aud totul și folosesc informațiile în avantajul lor.

– Ce avantaj?

– Treburi obișnuite de lagăr, răspunse el, devenind deodată evaziv, ca și când ar fi spus deja mai mult decât era cazul, și schimbă repede subiectul. Vrei s-o curăț eu de coajă?

– Da. Și te rog s-o împarți cu mine, zise Alma și-i întinse portocala, trecându-i cu vederea, din politețe, atitudinea secretoasă. Doar azi. Fă-mi pe plac.

Miklós se codea, dar privirea ei îl înduplecă.

– Prea bine, contesă. Dar numai azi și numai pentru că a ajuns la mine printr-o minune.

Alma îngheță în clipa în care pianistul scoase un briceag din gheată. Se știa că doar membrii Rezistenței aveau arme albe. Gardienii SS

spânzuraseră de curând două persoane asupra cărora găsiseră astfel de obiecte interzise. Doar două, pentru că, deși torturate de Gestapo, cele două nu divulgaseră nimic înfiorătorului departament condus de Grabner. Alma își amintea bine detaliile cutremurătoare.

– Nu-mi spune că prietena lui Herr Kommandant ți-a dat și cuțitul.

– Bineînțeles că nu, răspunse el, evitând s-o privească-n ochi.

– Miklós?

– Da?

– Te-ai înhăitat cu cine nu trebuie?

Miklós o fixă cu o privire stranie și-i aruncă un zâmbet deopotrivă misterios și mândru.

– Nu. De data asta, m-am înhăitat exact cu cine trebuie. De data asta, o să fiu și eu curajos.

Se uită lung în ochii ei, apoi o trase spre el și o sărută apăsat și pătimaș, aproape lăsând-o fără suflare. Pe Alma n-o deranja sentimentul sufocant, de dorință aprigă și copleșitoare, care-i invadă trupul. În loc să-l respingă – era o nesăbuință să se sărute astfel, chiar dacă se aflau în intimitatea camerei ei; Mandl avea obiceiul să intre fără să bată la ușă, iar deținutele ajungeau la Strafblock, blocul penitenciar, pentru fapte mult mai puțin grave – Alma îl cuprinse cu brațele de gât, se lipi de pieptul în care inima bătea nebunește și, pentru câteva clipe neprețuite, își îngădui să uite de tot. Nu mai exista nimic – nici Mandl, nici pericolul, nici lagărul, nici întreaga lume din afară; acum existau doar degetele lui lungi, prin părul ei, și răsuflarea lui caldă pe buzele ei desfăcute, iar pentru Alma era tot ce conta.

Soarele își revărsa lumina palidă și sumbră peste crematoriu, dar deținuții nu-l văzuseră niciodată mai strălucitor. Nu era ascuns de perdeaua permanentă de fum negru, iar aerul era limpede și curat. Oamenii îl adulmecau cu nesaț la apeluri, inspirau miresmele uitate ale pământului, vântului și zăpezii topite. Până și hainele lor murdare miroseau a sudoare și a murdărie, în locul duhorii grețoase de carne arsă, iar asta era o mare alinare.

Noua conducere ordonase să fie redusă durata apelurilor, și două ore în plus de somn îmbunătățiseră enorm starea de spirit. Strigau „*Jawohl*“ când își auzeau numărul și își aruncau ocheade vesele și uimite că, pentru prima dată după mulți ani, aveau mâinile libere. La ordinul expres al noului comandant, aveau voie să rămână cu șepcile pe cap, ca să-i protejeze de

intemperii, în loc să le țină în mâinile tremurânde, în semn de respect pentru gardienii SS care efectuau apelul, ca pe vremea nemilosului Höss.

În depărtare, era în construcție un rezervor de apă. Oficial, destinat detașamentului de pompieri de la Birkenau. Neoficial, ca să înoate în el vara deținuții care își depășeau norma de lucru. „A promis Herr Kommandant cu gura lui“, șușoteau deținuții între ei, urmărind, cu priviri pline de recunoștință, silueta în palton gri.

Chiar și comandantul Liebehenschel părea foarte bine dispus. Crematoriile stăteau nefolosite cu săptămânile. Alma se întreba cât de scump îl costau luptele permanente pe care trebuia să le ducă cu Berlinul. Și cât timp va mai reuși să opună rezistență.

Alma abia se întorsese cu orchestra de la infirmerie, bucuroasă că fetele ei bolnave se însănătoșeau pe zi ce trecea, când în baracă dădu buzna Mandl, trepidând de emoție. Vorbea repede și pocnea din degete spre dirijoare – „nu mai știu cum naiba îl chema, dar melodia era cam așa“ – și anunță că auzise la radio o splendidă partitură pentru pian, la patru mâini, pe care dorea s-o includă în programul muzical de Crăciun.

Miklós recunoscu partitura pe care o fredona șefa lagărului de femei – *Fantezie în Fa minor* de Schubert – și, până să apuce Alma să protesteze, o asigură pe Mandl că *le-ar face mare plăcere, Lagerführerin, dar, fiind vorba de o piesă atât de dificilă, necesită multe ore de repetiții…*

Mandl acceptă toate condițiile, ba chiar o scuti pe Alma de o parte dintre sarcinile de Kapo.

Imediat ce șefa lagărului ieși pe ușă, Alma se întoarse spre Miklós.

– În ce m-ai băgat? Sunt violonistă, nici pe departe maestră a pianului, iar dumnealui vrea să interpretăm un duet de Schubert!

Miklós flutură cu seninătate din mână.

– E floare la ureche. În două zile te învăț.

– Două zile? zise Alma, privindu-l șocată. Ești nebun de legat.

– Aici suntem cu toții nebuni, contesă, spuse el, citându-l pe Lewis Carroll, cu un zâmbet strengăresc. Gata cu vorbăria. Să trecem la treabă. Ai auzit ce-a zis șefa de lagăr. Vrea Schubert și Schubert o să-i dăm. Trebuie să le demonstrăm stăpânilor noștri arieni că nu suntem doar niște paraziți.

Sofia le duse pe fete la Saună, pentru dușul zilnic. Alma era mult prea agitată din cauza pacostei de Schubert pe care Miklós o adusese pe capul ei, ca să piardă timpul cu spălatul, când îl putea folosi să repete. Prietena ei îi

aruncă o privire mirată – Alma era recunoscută pentru obsesia ei față de curățenie și igienă –, dar acceptă decizia superioarei fără să scoată nici un cuvânt.

– Mă spăl mai târziu la chiuveta din latrină, îi explică Alma, pe un ton aproape vinovat. Trebuie să repet cât mai mult. Nu mai am dexteritatea să interpretez un compozitor de talia lui Schubert.

Temerile ei se dovediră neîntemeiate, căci Miklós era un profesor minunat. Cu infinită răbdare, o ajută să răzbată prin partitura rescrisă de el din memorie. Și Alma rescrisese din memorie câteva piese pentru orchestră și nu înțelegea de ce se minuna Zippy de câte ori o vedea că face asta. Dar, dintr-un motiv neștiut, văzându-l pe Miklós cum pune întreaga piesă pe portativ în mai puțin de douăzeci de minute, o cuprinse o mare admirație față de el.

– Nu, nu așa, o opri el cu blândețe acum, când repetau. Ești mult prea aspră cu frumusețea asta de pian și o superi. Normal că biata de ea țipă și se vaită.

– E o „ea“? întrebă Alma, amuzată.

– Bineînțeles, răspunse Miklós categoric, ca și când ar fi fost de la sine înțeles. Toate instrumentele sunt de gen masculin sau feminin. Pianul, ca și vioara ta, e cu siguranță femeie. Trebuie mângâiată, zise el și îi atinse clapele cu nespusă tandrețe. Observi diferența? Acum toarce delicat. Lasă-mă să-ți arăt. Cineva te-a învățat o tehnică minunată, dar atingerea ta e prea încordată și rigidă. Pianului nu-i plac degetele rigide. Relaxează puțin încheieturile mâinilor.

Se așeză în spatele Almei și își puse mâinile sub palmele ei.

– Lasă-ți mâinile moi peste ale mele și fii atentă cum mi se mișcă mușchii când interpretez bucata asta. Nu-i nevoie să te sforțezi aproape deloc. Simți?

Alma simțea că e sufocant în cameră și își simțea dureros de conștient răsuflarea.

– Închide ochii. Sensibilitatea musculară e mai mare când ținem ochii închiși.

Alma îi urmă sfatul. Acum era înconjurată doar de întunericul liniștit și senin, de melodia tulburătoare care-i înfiora pielea și de cele două brațe care o cuprindeau.

– Eşti încă ţeapănă. Relaxează umerii. Sprijină-te pe mine. Nu mai analiza totul cu mintea aia a ta care nu-şi găseşte astâmpărul şi *simte* muzica, măcar cinci minute, spuse el, cu voce abia şoptită şi curios de hipnotizantă. Nu te mai afli aici. Locul ăsta nu există. Ne aflăm în Viena, pe scena unde cântai muzică de cameră cu tatăl tău, dar acum suntem doar noi doi şi pianul şi ne pregătim de concert. Vei purta o rochie frumoasă, iar eu, un frac elegant şi un papion atât de apretat încât o să mă înţepe în gât ca un cuţit. O să blestemi pantofii incomozi pe care-i încalţi pentru prima oară, dar tot o să-i porţi, pentru că aparenţele contează enorm, iar noi suntem doi muzicieni trecuţi prin multe şi putem îndura orice în numele artei.

Alma zâmbi şi se lipi cu spinarea de el. În alte împrejurări, ar fi fost un gest necuviincios, dar aici părea cel mai firesc lucru cu putinţă. Miklós nu se feri, dimpotrivă, îşi lipi obrazul de-al Almei şi îşi rezemă bărbia pe umărul ei.

– Toate biletele s-au vândut în câteva ore, reluă el. Oraşul este împânzit de afişele concertului nostru. Familia Rothschild va sta în loja privată şi te va acoperi cu trandafiri, cum le e obiceiul, în momentul în care te vei ridica şi vei face o plecăciune graţioasă, cum doar tu ştii să faci. În faţa scenei, presa va fi în delir. Toţi ochii, toate aparatele de fotografiat sunt îndreptate spre tine, o adevărată zeiţă, scăldată în lumina bliţurilor şi a reflectoarelor.

– Nu vreau să fiu singură pe scenă.

Dintotdeauna fusese singură. Chiar şi atunci când Váša împărţea scena cu ea, Alma simţea singurătatea chinuitoare care o înconjura. Chiar şi atunci când fugise împreună cu Heinrich din Austria ocupată de nazişti, tot singură era – singură îşi dusese suferinţa şi amărăciunea, deşi Heinrich şedea lângă ea, în compartimentul de tren, şi jura că-i va rămâne alături indiferent ce greutăţi vor întâmpina. Asemenea primului ei soţ, nici el nu rezistase prea mult. După câteva luni petrecute într-un oraş străin, timp în care se întreţinuseră din banii câştigaţi de Alma din muzică, îşi luase tălpăşiţa şi revenise în Austria natală, unde afacerea familiei era înfloritoare, iar el îşi putea recăpăta orgoliul masculin.

– Nu eşti singură. Sunt chiar în spatele tău. Aştept să te iau de mână când eşti pregătită.

– Ia-mă acum.

Miklós îi luă mâna şi o duse la buze.

– N-o să mai fii niciodată singură.

– Toţi bărbaţii spun asta.

– Eu nu sunt ca *toţi* bărbaţii. N-o să te părăsesc niciodată. Nu de bunăvoie, în orice caz, spuse el şi-i sărută pe rând degetele. Vor trebui să mă trimită la gazare ca să mă despartă de tine.

Năpădită deodată de frică, Alma se îndepărtă de el.

– De ce spui aşa lucruri oribile? Dintre toate…

Miklós îi cerea deja iertare, cuprinzându-i faţa în mâini. Îi sărută obrajii, genele negre şi ude, buzele, gâtul, părul şi mâinile.

Alma îşi jurase să nu mai aibă niciodată o legătură serioasă cu un bărbat. Îşi ţinuse cu îndârjire inima împietrită, dar acum o săruta Miklós şi, deodată, sub imperiul emoţiilor covârşitoare, trebuia să cedeze.

– N-o să dureze la nesfârşit, Almschi, îi şopti el. Va veni şi ziua când vom pleca de aici. Vom pleca împreună şi vom ieşi pe porţi, ţinându-ne de mână. Apoi vom face turnee în toată Europa şi, în fiecare seară, voi fi alături de tine şi te voi ţine de mână. Mă crezi?

Îl credea. Cu toate că raţiunea îi spunea altceva, cu toate că se aflau în mijlocul acestei fabrici a morţii, îl credea.

Afară răsuna glasul Sofiei, care număra fetele înainte să le lase să intre. Cu inima grea, Miklós îşi retrase mâinile de pe obrajii Almei şi se aşeză pe scaunul de lângă ea, dar mai aproape decât înainte. Se trase şi ea mai aproape, până când îi simţi căldura coapsei, lipite de a ei.

– Aşadar, pianul şi vioara sunt instrumente feminine, spuse ea, schimbând dinadins subiectul.

O potenţială libertate era încă un vis prea dureros, darămite s-o împartă cu bărbatul acesta, fără de care n-ar fi avut nici un sens.

– Şi care sunt masculine?

– Contrabasul, firește. El e bătrânul burgmaistru german, cu mustaţă ghidon, care povesteşte, cu voce de bas, despre vremurile frumoase de odinioară, când patria lui nu era invadată de liberali şi de evrei.

O umbră de zâmbet apăru pe chipul Almei.

– Altul?

– Toba, desigur. Toba este Reichsmarschall Göring al instrumentelor muzicale. Plină de ea, deşi e goală pe dinăuntru. Face mult zgomot, dar nici un pic de muzică. Poţi doar mărşălui pe ea, dar nu dansa – de-asta e instrumentul preferat al naziştilor.

Alma se mai înveseli. În ochii ei negri licărea acum o bucurie de mult uitată.

– Altul?

Miklós se uita la ea – nu doar se uita, o dezmierda cu ochii lui cenușii și strălucitori.

– Trompeta. Trompeta nu e un bărbat oarecare, ci însuși Goebbels, Ministrul Propagandei. Ca și toba, nu poate crea o muzică plăcută, ci zbiară și zbiară, până ce trezește instinctele cele mai ignobile în oamenii care o ascultă. Marșurile ei sunt ușor de recunoscut și de urmat. Nu necesită nici o fărâmă de intelect ori rafinament. Singurul lucru pe care-l poți face când o auzi e să mărșăluiești.

Alma nu se putu abține să nu râdă. Caracterizarea era mult prea exactă.

– Gata, Herr Steinberg. Ajunge cât am vorbit de naziști. Să trecem la ceva mai plăcut. Am stabilit deja că pianul este iubirea vieții tale. Dar ce ai de spus despre vioara mea?

– Vioara ta? Vioara ta este exact ca tine. Din lemn rar, de esență tare, la exterior; coardele încordate la maximum – au îndurat multe, dar, printr-o minune, n-au plesnit încă. Din ea iese cel mai frumos cântec, dacă știi cum s-o mângâi cu arcușul.

În clipa aceea, intrară fetele, ciripind ca niște vrăbiuțe vesele, iar Alma nu apucă să-i spună că, în ciuda tuturor evidențelor, el se pricepea de minune.

21

Întunericul de catifea coborâse peste lagăr. Undeva, în baracă, lângă peretele cel mai apropiat, unde se afla soba pântecoasă și caldă, fetele pălăvrăgeau în mai multe limbi, în timp ce găteau rațiile. În aer plutea aroma savuroasă a cartofilor prăjiți amestecată cu un vag iz de sângerești – alimente de la Crucea Roșie, fără îndoială.

Singură în camera ei, Alma se uita pe fereastră la noaptea înnorată. Era aproape de neimaginat că undeva, dincolo de crematoriu și de câmpul transformat în groapă comună, dincolo de toate gardurile de sârmă ghimpată, exista libertatea. Undeva, la distanță de mers pe jos, o poloneză prăjea cartofi și zâmbea ascultându-și copiii cum se joacă în zăpadă. Undeva, nu foarte departe, un fermier își încuia animalele într-un șopron călduț, cu miros de fân și lână. Undeva, într-un oraș din apropiere, un bărbat săruta o femeie pe stradă, fără să le pese de ora stingerii și de stele galbene și de SS. Cu o amărăciune neputincioasă, Alma se trânti pe pat și-și îngropă fața în pernă, copleșită de gândul la acea nedreptate.

La Auschwitz, cel mai mult ura serile. Ziua era prea ocupată și nu avea timp să se gândească. Dar apoi venea apelul și, după el, ore chinuitoare de pustietate, de gânduri negre care o aduceau în pragul nebuniei și a deznădejdii că nu exista cale de scăpare din tot acest infern.

Ușa scârțâi ușor.

– Mulțumesc, zise Alma, fără să ridice capul din pernă.

Erau bine intenționate vrăbiuțele ei; îi ofereau mereu câte ceva din puțina mâncare pe care o găteau pe sobă, dar rareori le accepta dărnicia.

– Mâncați voi. Sunteți încă în creștere.

Era scuza cea mai frecventă.

Adevărul era că, de cele mai multe ori, se simțea atât de scârbită de viața asta de câine, încât corpul i se revolta, iar ea prefera să moară de foame decât să mai fie sclava naziștilor.

Simți cum se lasă arcurile saltelei în momentul în care cineva se așeză lângă ea, apoi o palmă pusă pe spate îi coborî până la mijloc, după care urcă din nou și se opri pe gât, masându-i mușchii încordați.

Nu era nevoie să vadă chipul persoanei; i-ar fi recunoscut atingerea dintr-o mie. Sub mângâierea aceea, tensiunea rece începea să se risipească, întunericul să se destrame, și lumea prindea din nou culoare.

– Contesă?

– Îhî.

– Dormi?

– Da. Visez așa frumos și, dacă îndrăznești să mă trezești, nu mai vorbesc cu tine niciodată.

Alma îi simți răsuflarea pe piele, printre chicoteli și sărutări delicate pe gât.

– Nu-i nevoie să te trezești. Doar ia-mă de mână și vino cu mine.

De data asta, Alma întoarse capul spre el.

– Ce mai e și asta? întrebă, arătând amuzată spre cârpa pe care și-o legase la gât drept papion.

– Contesă, e de datoria oricărui gentilom să se dichisească atunci când invită o doamnă la cină, răspunse Miklós, cu o gravitate teatrală.

Alma se ridică în capul oaselor și un surâs i se înfiripă pe buze.

– Și unde intenționezi să mă duci?

– La cel mai elegant restaurant din zonă, firește, zise Miklós și-i întinse mâna.

Alma i-o prinse, minunându-se de talentul lui extraordinar de a-i reda pofta de viață, deși, cu doar câteva minute înainte, o bătea serios gândul să se arunce în gardul electrificat.

O luară pe cărările obișnuite, dar, deodată, labirintul de sârmă electrificată încetă să mai existe, la fel și turnurile de supraveghere, mitralierele, câinii militarilor SS și înseși brutele SS-ului. Pășeau cu vioiciune, căci mâinile li se atingeau și asta era tot ce conta, cel puțin pentru câteva minute.

Ajunși în dreptul unei barăci, Miklós se opri și făcu o plecăciune ceremonioasă în fața Almei.

– Contesă, permiteți-mi să vă urez bun venit în umila mea locuință, Lagărul de Familie.

Ciocăni într-un mod aparte la ușă, care se deschise, și în prag apăru un băiat cu ochi strălucitori și cârlionți negri, ciufuliți.

– Herr Steinberg!

– Sper că n-am întârziat, spuse Miklós.

– Nicidecum. Se pregătesc să înceapă în cinci minute. Herr Hirsh v-a păstrat locuri în rândul întâi.

– Ai grijă să rămâi la post.

– Da, Herr Steinberg! zise băiatul, pocnind din călcâie și adresându-i pianistului salutul militar, cu mâna la frunte.

Odată intrați, Alma se uită în jur uluită. Pe lângă obișnuitele indicații în limba germană – „Blocul este casa voastră“; „Respectați-vă superiorii“; „Curățenia este esențială pentru sănătate“; „Fiți harnici și supuși“ –, pereții barăcii de față erau decorați cu desene colorate, înfățișând băieți, fete, animale și chiar instrumente muzicale. Dar ce o surprinse mai mult era numărul mare de copii ocupați să finalizeze scena improvizată din mijlocul barăcii. Erau relaxați și încrezători, spre deosebire de micuții speriați pe care-i vedea Alma pe rampă, chiar înainte ca doctorul Mengele să-și fluture nepăsător mănușile și să-i trimită la camera de gazare.

Fără să-i dea drumul la mână, Miklós o conduse la unul dintre paturi, lângă care stătea un tânăr chipeș, ținând în mână ceea ce părea a fi un scenariu. Asemenea celorlalți locuitori ai barăcii, și el purta haine civile și cizme înalte și lustruite, semn că făcea parte din casta privilegiată. Părul negru și pomădat îi lucea în lumina difuză a lumânărilor, în timp ce îi îndruma pe copiii de pe scenă. Imediat ce-l văzu pe Miklós, se însenină la față, iar zâmbetul i se lărgi și mai mult când pianistul i-o prezentă pe Alma.

– Frau Rosé! exclamă el, prinzându-i emoționat mâna între palme.

Vorbea germana aproape la fel de bine ca Alma, cu un foarte discret accent ceh.

– Ce onoare să te avem aici! Numele meu este Fredy Hirsh. Avem mulți colegi de-ai dumitale aici. Majoritatea sunt cehi, dar toți vorbesc germana, așa că, după ce se termină spectacolul…

O mulțime de mâini îi făceau deja semne din paturile vecine. Cu un nod în gât, Alma le mulțumi pentru primirea călduroasă, pentru laude, pentru amintirile păstrate tatălui și unchiului ei și pentru ovații – „N-am auzit niciodată o muzică de cameră atât de sublimă!“ Le recunoscu numele, strânse toate mâinile la care putea ajunge și își șterse lacrimile de pe față, cu un amestec de bucurie și profundă tristețe la gândul că toți acești muzicieni minunați erau închiși aici și, probabil, aici aveau să și piară.

Încăperea se întunecă și mai mult, căci rămaseră aprinse doar lumânările care luminau scena. La semnalul lui Fredy Hirsh, publicul amuți. Din colțul

camerei îşi făcură apariţia doi bărbaţi în uniforme, unul cu o mustaţă ca a lui Hitler desenată sub nas, celălalt cu o pernă îndesată sub haina militară, ca să pară că are un pântec imens. Publicul chicoti la vederea nasturilor care stăteau să plesnească. Cocoţată pe un pat, alături de Miklós, Alma recunoscu una dintre uniforme ca fiind cea a armatei austriece din Primul Război Mondial. Costumul celuilalt actor nu-i era cunoscut.

– Ambii sunt veterani din Primul Război Mondial, îi şopti Miklós, parcă ghicindu-i gândurile. SS-ul le-a permis să-şi păstreze uniformele şi chiar medaliile câştigate.

Actorul cu mustaţa pictată se aplecă peste masa înţesată de hărţi desenate în grabă şi se apucă să mute soldăţeii de tinichea dintr-o parte în alta, scoţând tot soiul de strigăte războinice copilăreşti. Câţiva spectatori râdeau în barbă. Actorul cu perna ciocăni în tăblia de lemn a unuia dintre paturi.

– Sunt Reichsmarschall Göring, *mein* Führer. Îmi permiteţi să intru?

Hitler se îndreptă numaidecât de spate, îşi netezi uniforma şi luă un aer serios.

– *Ja*, poţi să intri. *Ja*.

Göring urcă pe scenă, pocni din călcâie şi salută cu mâna întinsă.

– *Heil* Göring!

– Ce-ai zis?

Hitler se răsuci şi-i aruncă lui Göring o privire mânioasă.

Göring ridică din umeri, cu o figură nevinovată.

– Am zis „*Heil* Hitler!“, *mein* Führer. Iar v-a dat Reichsführer Himmler ceaiul ăla de mușeţel care vă face să auziţi tot soiul de lucruri ciudate?

Publicul pufni în hohote de râs.

– Nu înţeleg despre ce vorbeşti.

– Ultima oară când aţi băut ceaiul ăla, aţi zis că v-a vorbit Dumnezeu şi v-a numit Mesia Lui pe pământ, ca să salvaţi Germania de iudeo-bolşevici, *mein* Führer. Aţi declarat-o şi la radio, înainte să apuce ministrul Goebbels să cenzureze înregistrarea, aşa cum se cuvine. Ne-a dat Churchill în judecată; pare-se c-a râs aşa tare când a auzit discursul, încât s-a înecat cu brioşa şi a fost cât pe ce să moară. Până şi papa a trimis o telegramă la Cancelaria Reichului şi ne-a cerut să nu-l mai amestecăm pe Dumnezeu în treburile noastre, fiindcă începe biserica să piardă enoriaşi.

– Ăia-s catolici. Nu ne pasă de ei. Şi pe ei îi persecutăm.

– Chiar aşa?

– Tu citești vreodată adresele pe care le trimit cu privire la grupurile persecutate? De ce mă mai obosesc să le actualizez săptămânal?

– Le citesc, *mein* Führer.

– Atunci, ia zi pe cine-am adăugat de curând pe listă?

Göring își frământa mintea cu disperare.

– Pe italieni, pentru că au schimbat tabăra?

– Ai nimerit-o din întâmplare. Pe cine altcineva?

– Pe japonezi?

– De ce i-am persecuta pe japonezi?

– Pentru că sunt hoarde asiatice barbare?

– Bolșevicii sunt hoarde asiatice barbare!

– Dar, *mein* Führer, bolșevicii sunt ruși, nu-i așa?

– Nu, sunt o șleahtă internațională de evrei! Cât de greu e să-mi urmărești logica cu privire la supremația rasială?! urlă Hitler și izbi cu pumnul în masă, împrăștiind soldățeii de tinichea peste tot.

Un spectator izbucni în râs, făcându-i pe toți pe ceilalți să pufnească în hohote zgomotoase. Cei doi actori se stăpâneau cu greu, dar, până la urmă, reușiră să rămână serioși.

– Foarte greu, dacă te răzgândești de două ori pe zi, bufon jalnic ce ești, bolborosi Göring în barbă, ștergându-și fruntea cu batista.

− Ce ai zis?

– Am zis că avem chifteluțe la prânz, *mein* Führer.

– Ce? Iarăși carne? Când o să renunțați la obiceiul ăsta barbar de a omorî bietele animale?

– Dar, *mein* Führer, și pe oameni îi omorâm cu nemiluita…

– Întocmai. Ăia-s oameni. Nu ne pasă de oameni.

Publicul se zgâlțâia din nou de râs. Prinsă în amuzamentul general, Alma își plimbă privirea în jur și își dădu seama că uitase complet că se află în lagăr, că aceea nu era o scenă adevărată, iar actorii nu purtau costume, ci uniforme militare adevărate.

E bine să faci haz de moarte, îi reveniră în minte vorbele lui Miklós. *Noi, mai mult decât oricine, ne-am câștigat acest drept.*

Da, făceau haz de moarte; îi râdeau neînfricați în fața hâdă, iar acest mic gest de împotrivire o umplea pe Alma de admirație față de oamenii curajoși din Lagărul de Familie, față de spiritul lor puternic și refuzul de a se lăsa biruiți.

Copleșită de emoție, îl apucă pe Miklós de mână și i-o sărută, înainte ca el să apuce s-o oprească.

– Îți mulțumesc că m-ai adus aici.

Pianistul o privea cu tandrețe, sorbind bucuria care-i lumina chipul îmbujorat.

– Am vrut să-ți arăt ce simt alți deținuți când le cânți. Îi faci să uite unde se află, așa cum oamenii de-aici te-au făcut și pe tine să uiți. Nu-i așa că am dreptate? Se vede după expresia ta. Nu te-am văzut niciodată atât de fericită și de senină. Ăsta-i cel mai de preț dar, să ai ceva care te ajută să uiți. Asta le oferi tu. Vreau să-ți amintești asta când mai simți că muzica ta e inutilă. Aici e aproape la fel de importantă ca pâinea. Iar tu o dăruiești din belșug, generoasa mea Almschi.

Își apropie fugar buzele de gura ei, doar pentru o clipă, dar Alma simți că i-au crescut aripi.

O fluierătură subțire venită de la băiatul care stătea de strajă la ușă întrerupse spectacolul, și cei doi actori părăsiră scena în grabă. Cu o agilitate surprinzătoare pentru doi veterani, urcară repede în paturile de sus, iar colegii îi acoperiră cu pături. Copiii, costumați în pitici, țopăiau pe scenă și cântau o melodie veselă în germană. O fată frumoasă, cu păr negru, lucios, stătea alături de ei și bătea din palme, când ușa barăcii se deschise și intră Hössler, flancat de doi gardieni SS.

Fredy Hirsh îl salută imediat, de la locul său din fața scenei improvizate.

Locatarii barăcii începură să se dea, chipurile cu greu, jos din paturi, dar Hössler le făcu semn să rămână la locurile lor.

– *Albă-ca-Zăpada*? întrebă el, arătând din cap spre copiii cu căciulițe de pitici.

– *Jawohl*, Herr Obersturmführer, răspunse Fredy, plecând respectuos capul. Întocmai cum ați cerut. Ne-ați găsit în plină repetiție.

Hössler se apropie curios de scenă. Fredy le făcu semn copiilor să continue piesa. Din câte se vedea treaba, șeful lagărului Birkenau era încântat de micuții artiști, fiindcă vârî mâna în buzunar și scoase un pumn de bomboane pe care le aruncă pe scenă.

– Vorbesc mult mai bine germana, constată el.

– Eu însumi i-am pregătit zilnic, Herr Obersturmführer.

– Minunată treabă, Hirsh. Continuați.

Acestea fiind zise, Hössler și însoțitorii săi plecară.

Un oftat general de ușurare se înălță din mulțime, acompaniat de câteva chicoteli agitate.

– Au plecat, strigă băiatul care stătea de șase la ușă, fără să întoarcă fețișoara de la gaura dintre scânduri.

– Am scăpat ca prin urechile acului, *mein* Führer, comentă cineva dintr-un pat de sus, și toată lumea pufni în râs.

În toiul acestei veselii, Miklós se uita ca vrăjit în ochii Almei. Amurgul cobora peste baracă; pâlpâirile frenetice ale lumânărilor desenau umbre fantastice peste paturi și pictau pereții. Lumina blândă învăluia silueta pianistului. Alma privea scena, iar el o privea pe ea, ca și când nu ar mai fi existat nimeni altcineva pe lume.

– Păcat că n-am adus vioara. Puteam să le cânt după ce se termină pie…

– Cred că te iubesc, Almschi, îi curmă Miklós vorba.

Alma tresări, surprinsă de această mărturisire. Era prea devreme pentru astfel de declarații; prea neașteptat; mediul era prea nepotrivit. Dar umbra unei suferințe profunde din ochii pianistului – nu putea aștepta momentul eliberării pentru a-i spune asta, căci era posibil să nu vină niciodată – o făcu pe Alma să-i înțeleagă motivul. La Auschwitz, fiecare zi conta. Era important să rostești aceste cuvinte cât erai încă viu.

Ridică mâna și-i mângâie părul scurt și țepos de la ceafă, privindu-l cu o afecțiune tandră.

– Nu mă cunoști aproape deloc.

– Te cunosc. Te-am iubit de când te-am întâlnit prima oară. Te-am iubit de când te-am auzit cântând la Prater. Cred că te-am iubit toată viața, chiar dacă nu te cunoșteam. Iubeam ceea ce simbolizai, o fantezie pe care mi-am creat-o singur. Am căutat fărâme din tine în toate celelalte femei, dar întotdeauna lipsea ceva. Iar acum, stai înaintea mea, în carne și oase, și sunt mai fericit ca oricând. Simt că a meritat să ajung aici, doar ca să te întâlnesc.

Un zâmbet răsări numaidecât pe chipul Almei. Oamenii din jur râdeau; actorii îl parodiau pe conducătorul german cu o insolență admirabilă, dar Alma aproape că nu-i auzea. Iubirea era nemiloasă; își chinuia adeseori victimele. Alma i se împotrivise atât cât putuse, dar, în seara aceea, se recunoscu învinsă.

– Știi, Herr Steinberg, cred că și eu te iubesc.

Ca întotdeauna la Auschwitz, te puteai baza doar pe câteva zile de oarecare răgaz de la toate ororile pe care se obișnuiseră să le vadă. Era naiv, firește, să speri că va dura, dar Alma rămase încrezătoare până în ziua – prima când Miklós întârzie la repetiții – care-i spulberă iluziile în cel mai crud mod cu putință. Neliniștea deveni și mai profundă când pianistul nu veni deloc în ziua aceea și nici în următoarea.

Două zile mai târziu, când își făcu, în sfârșit, apariția, avea fața atât de tumefiată, încât nu putea deschide ochiul stâng. Sprânceana îi era cusută cu stângăcie, nasul era mai mult ca sigur rupt, dar pe buzele sparte îi mijea un zâmbet, sub privirile îngrozite ale Almei.

– Nu te speria. Mâinile n-au pățit nimic, zise el imediat, arătându-i mâinile frumoase și tefere, de parcă ele ar fi fost singura ei grijă. Nu va trebui să anulezi concertul de Crăciun din cauza mea. În viața mea n-am anulat un spectacol și n-am de gând s-o fac acum.

– Ochiul tău! bâigui Alma.

– Sunt ferm convins că voi arăta prezentabil până atunci.

– Puteai să-l pierzi!

– Spre norocul meu, am doi. Văd partitura fără probleme dacă țin capul întors așa, zise, așezându-se deja într-o poziție caraghioasă la pian.

Pentru Alma, situația era tragică, nicidecum amuzantă.

Miklós bătu cu palma în băncuță, invitând-o să ia loc lângă el, dar ea nu se clinti din loc. Tremura din tot corpul, cuprinsă de o emoție de nestăpânit.

– Puteau să te omoare! strigă ea.

Aproape că-i venea să-l ucidă cu mâna ei.

– Te-au prins furând, nu-i așa? Gardienii te-au bătut?

– Nu puteau să mă omoare. E ordin de la comandant.

– Hössler a împușcat o femeie sub ochii mei, pentru că a crezut că a furat de la mine! Ai impresia că ăștia dau doi bani pe ordinele comandantului? Și pentru ce să-ți riști viața? Pentru o afurisită de ciocolată? Merită să fii omorât în bătaie pentru o ciocolată?

– Țipi, observă el, pe un ton calm.

– Am tot dreptul!

Alma ar fi vrut să se oprească, dar nu-și mai putea controla vocea.

– Cum crezi că m-aș fi simțit dacă te omorau din cauza unei ciocolate? Ce-i ăsta, un joc macabru? Te amuză să vezi cât poți fura până te prinde SS-ul?

– De data asta, n-a fost vorba de o ciocolată, zise el, cu blândețe.

Alma îl privea fix și simțea că îi îngheață sângele-n vine.

– Dar despre ce? întrebă în șoaptă, aproape temându-se să afle răspunsul.

Miklós stătu la îndoială câteva clipe.

– Au găsit ceva asupra mea. Ceva ce nu trebuia să am.

– Briceagul?

– Nu, nu briceagul, spuse el, iar glasul lui căpătă inflexiuni stranii. Pe ăla îl dădusem deja altcuiva.

Albă ca varul și încremenită, Alma îi cercetă chipul, dar nu deslușì decât o licărire victorioasă și sfidătoare sub harta pestriță de vânătăi pe jumătate vindecate și carne tumefiată.

Îi dispăru și ultima fărâmă de îndoială. Noii lui tovarăși – Verzii și Roșiii, *ausweis*-ul pe care-l primise, permisiunea de a umbla liber prin lagăr, apropierea de membrii SS, poziția oarecum favorizată – nu erau atât de proști (îi blestemă în gând pe cei care-l amestecaseră în uneltirile lor periculoase) încât să nu se folosească de el pentru a-și atinge scopurile, oricare ar fi fost acestea. Alma știa că și Zippy avea legături cu Rezistența din lagăr, dar Zippy nu făcea decât să ofere informații pe care le afla la biroul administrației. Nu era atât de neroadă încât să adune arme și muniție, cum se zvonea că ar face membrii Rezistenței, în speranța că vor isca o revoltă în momentul în care aflau că armata sovietică e aproape. Evident, Miklós era. Sau considera că libertatea și demnitatea lui sunt mai importante decât primejdiile pe care le presupunea mișcarea de rezistență.

– Ce-ai făcut, Miklós? Te rog să nu mă minți. Trebuie să știu, ca să mă… pregătesc.

– N-ai pentru ce să te pregătești, încercă el s-o liniștească. Am încasat deja bătaia de rigoare. Le-am explicat că port pantaloni de la o uniformă SS pentru că e frig în baracă și nici n-am știut că sunt interzișì. „Mi i-a dat un șarlatan de la secția de dezinfecție din Kanada, Herr Untersturmführer[20], în schimbul unei pâini. Mi-a zis că au fost scoși din uz și că n-o să se supere nimeni dacă-i port pe sub pantalonii mei, ca să-mi țină de cald.“

Îi redă scena cu o figură nevinovată și plină de căință. Până și Alma se lăsă păcălită.

– În definitiv, îi purtam pe sub pantalonii mei. Nu mă puteau acuza de rea-credință. Așa că mi-au tras o bătaie zdravănă și au închis cazul.

Chiar dacă SS-ul îl închisese, Alma nu putea.

– La ce-ţi trebuiau pantalonii de uniformă SS?

Miklós chicoti stânjenit, sperând să scape de interogatoriu, dar, văzând că Alma e de neclintit, trase aer în piept și își reluă figura demnă, mândră și serioasă.

– Trebuie să fugă un băiat, și pentru asta are nevoie să se îmbrace ca ei. Dacă reușește să scape și să ajungă la sovietici, o să le dea planurile lagărului și ale crematoriilor. Sperăm ca fie sovieticii, fie americanii să arunce niște bombe pe ele sau măcar pe linia de cale ferată care duce în lagăr.

O grimasă de durere străfulgeră chipul Almei. Se pregătea să spună ceva, ceva despre departamentul sinistru al șefului Gestapoului și spânzurătorile din *Appellplatz*, despre faptul că ea nu va putea supraviețui dacă el moare, apoi se uită în ochii lui senini și neînfricați și-i puse palma răcoroasă pe obraz, în semn de binecuvântare.

Da. Fă ce trebuie să faci. Fii curajos acum, când contează cel mai mult. Nu te-aș iubi atât de mult dacă ai fi un laș, la fel ca ceilalți. Fii curajos. Fă ce trebuie să faci, iar eu îți voi sta alături și te voi ține de mână, așa cum și tu ai promis să mă ții pe mine.

Nu-i spuse nimic din toate acestea, dar nici nu era nevoie. Miklós citi totul în privirea ei și îi mulțumi pentru înțelegere. Era aproape jignitor să fii îndrăgostit într-un loc ca acela, dar pentru ei nu exista altă cale. Își declarară iubirea în ziua aceea, ca pe o condamnare la moarte, și o pecetluiră cu un sărut care le tăie amândurora răsuflarea.

– Pentru eternitate, indiferent cât de scurtă va fi.

– Pentru eternitate, și mult după ea.

Grad paramilitar în timpul nazismului, în cadrul trupelor SS, echivalent cu cel de sublocotenent

22

Decembrie 1943

Cu cinci zile înainte de Crăciun, două dintre fetele Almei fură externate de la infirmerie și lăsate în grija ei. Se întoarseră la Blocul Muzical, palide, slabe ca țârul și complet epuizate după drumul anevoios. Cu toate acestea, se duseră direct la scaunele lor. Alma le urmărea îngrijorată cum se luptă cu instrumentele, căci până și un obiect atât de ușor ca vioara se dovedea a fi acum prea greu pentru Violette. Nici Flora nu se descurca mai bine, deși Miklós o îndruma cu blândețe – după o oră, o singură oră de repetiții, era lac de sudoare și chiar mai lividă decât înainte.

– Nu merge așa, declară Miklós, spunând deschis ceea ce gândea toată lumea. Asta-i tortură, nu repetiție. Le-au externat pentru că nu mai sunt contagioase, nu pentru că s-ar fi înzdrăvenit. Trebuie să stea în pat, să se odihnească, să mănânce rații duble sau triple, nu să repete Wagner pentru concertul SS-ului!

Tocmai când Alma se pregătea să le trimită în pat și să le lase să se odihnească, intră doctorul Mengele, se așeză pe unul dintre scaune și făcu semn orchestrei să continue. Almei nu-i plăcea deloc zâmbetul vesel, pervers, de pe chipul lui.

Cu un calm desăvârșit, își îndreptă umerii și lovi cu bagheta în pupitru.

– De la capăt.

Cu greu reușea să-și mențină privirea peste capetele fetelor ei, cu profesionalism rece, când n-o interesa decât dacă Violette va găsi puterea să ridice vioara pe umăr la timp. Dar, simțind parcă răul care plutea în aer, precum un nor negru și amenințător, orchestra cântă mai bine ca niciodată. Violonistele, mai cu seamă, intrară la timp și impecabil sincronizate, animate parcă de dorința de a o proteja pe membra mai slabă a turmei de prădătorul în pardesiu gri, elegant. În ciuda eforturilor lor, însă, nu izbutiră să mascheze nota falsă scoasă de instrumentul Violettei.

Doctorul Mengele se strâmbă vizibil.

Pe băncuță, lângă Miklós, Flora întâmpina mari greutăți la pian. Sub privirea lui Mengele, un amestec din care se împleteau o falsă consternare și amuzamentul nedisimulat, pianistul aşteptă alături de eleva lui până când, ajuns la exasperare, cedă și el nervos. Îndepărtă mâinile Florei de pe clape și continuă el însuși bucata muzicală, corectând imediat tonul întregii orchestre.

Alma era tentată să procedeze la fel cu vioara Violettei.

Cu fruntea îmbrobonată de sudoare, fata mijea ochii disperată la partitura din fața ei. Se chinuia din răsputeri să țină ritmul cu celelalte, dar ochii și mâinile parcă nu voiau s-o asculte.

Încă o notă falsă. Strânse din buzele vineții și apucă și mai strâns vioara, ca să nu-i cadă de pe umăr. Îi înțepeniseră degetele de la efort, iar arcușul trecea peste coarde cu un scârțâit tânguitor.

Într-un final, puse jos instrumentul, învinsă. Privirea din ochii ei îi frânse inima Almei. Expresia chinuită a deznădejdii și dezamăgirii – față de propria nepricepere. *Iartă-mă*… Buzele fetei tremurau. Două lacrimi mari i se prelinseră pe obrajii pământii și căzură pe vioara care stătea tăcută și inutilă în poala ei.

Alma opri muzica. Miklós avea dreptate; era o tortură.

Ca la un semn, Mengele se ridică de pe scaun.

– Frau Alma, se poate să discutăm între patru ochi?

În liniștea tensionată care urmă, Alma îl conduse în camera ei. Odată intrați, doctorul se uită în jur curios, trase un scaun de la masa mică și șubredă și-i făcu semn Almei să ia loc, cu o galanterie exagerată.

– Herr Doktor, sper că vă dați seama că nu au cum să fie în cea mai bună formă, vorbi Alma neîntrebată, deși regulamentul i-o interzicea. Abia au fost externate. Sunt încă slăbite și au nevoie de timp până să-și recapete forțele.

– Știi cu ce sechele pot rămâne bolnavii de tifos? o întrebă Mengele, de parcă nici nu o auzise. Printre ele se numără pierderea auzului, sensibilitate la lumină și probleme generale de vedere, rigiditate musculară, adăugă, aruncându-i Almei o privire elocventă. Toate astea reprezintă o condamnare la moarte pentru orice muzician. Ești de acord cu mine?

Alma nu-i răspunse. Era convinsă că nu întâmplător alesese acea formulare.

– Hai să nu compromitem munca întregii orchestre din cauza câtorva membre slabe. În curând, va sosi un transport nou; o să alegi alte fete, poate chiar mai bune decât erau astea…

– Nu *erau*, replică Alma, pe un ton glacial. Sunt încă aici și nu pleacă nicăieri; cel puțin, nu cât sunt eu șefă. Orice societate civilizată are datoria să-și protejeze membrii mai slabi, nu să se descotorosească de ei imediat cum se îmbolnăvesc. În asta constă esența umană, *Herr Doktor*.

– Idei marxiste, zise el, fluturând nepăsător din mână. Reichul nu lucrează așa. Iar Auschwitz-Birkenau se află sub jurisdicția Reichului și a ideologiei lui. Toți membrii slabi ai societății trebuie eliminați. Sunt paraziți care nu contribuie cu nimic.

Îi aruncă Almei încă o privire provocatoare, cu coada ochiului.

– Ca aceste două subordonate ale dumitale, în starea lor actuală.

– Vor cânta fără probleme până la Crăciun, declară Alma, înfruntându-i privirea, pe un ton lipsit de orice emoție. Voi avea eu grijă.

– Sunt slăbite și pe jumătate oarbe. Astfel de complicații pot persista câteva săptămâni, uneori, chiar luni, continuă Mengele, cu o oarecare bucurie malițioasă. Și mai e o problemă – foamea de nepotolit, oricâtă mâncare ar consuma convalescentul. Devin aproape ca animalele. Ajung să fure de la rudele lor – am văzut cu ochii mei ce face foamea asta din oameni.

Văzuse și Alma. Cu toate astea, continua să-l fixeze cu o privire neînduplecată în ochii ei negri.

– Fetele mele nu fură.

– Într-o situație normală, nu fură. Dar asta nu este o situație normală.

– Bineînțeles că nu e. Suntem într-un lagăr de exterminare, replică Alma, ridicând rece din umeri.

Doctorul Mengele rânji, vădit amuzat.

– Te pricepi la cuvinte, Frau Alma. Cred că aveai o mulțime de admiratori pe vremuri.

– Și la ce mi-au folosit când ați introdus legile rasiale și-au fugit toți de pe corabia mea, ca niște șobolani?

– Înseamnă că sunt niște lași, recunoscu Mengele, neașteptat de ușor.

Alma îi aruncă o privire suspicioasă, dar nu se citea nici urmă de ironie pe chipul lui.

– Nu-i poți învinui pe laşi că se comportă ca laşii. Asta le e firea. Sunt precum iepurii care încremenesc când dau nas în nas cu lupul. E trist că există asemenea elemente în rasa noastră ariană…, zise, apoi ridică brusc mâna, cu arătătorul întins, şi se opri la câțiva centimetri de pieptul Almei. Dumneata, pe de altă parte, eşti făcută din oțel, Frau Alma. Ai nervi de oțel, iar prin vene-ți curge mercur rece. Din acest punct de vedere, te asemeni mult mai mult cu arienii decât lăudații noştri cavaleri teutoni, care tremură ca frunza-n vânt şi scapă arma din mână imediat cum le iese în cale câte un *Ivan*. I-am văzut eu pe Frontul de Est… Jalnică imagine. „Neînvinsa“ maşinărie de război germană fluturând batista albă imediat cum se auzea *Ura, pobeda – ura, victorie* – dinspre frontul sovietic, chiar înainte să-i vadă pe ruşi că sar la atac.

Se uită din nou la Alma, cu ochii uşor mijiți.

–Aş putea să pun rămăşag pe orice sumă de bani că dumneata n-ai fi fugit, adăugă şi clătină din cap, ca pentru a-şi întări spusele. Dumneata sigur n-ai fi fugit. N-ai fi dat înapoi din faţa primejdiei. Eşti neînfricată până la limita suicidului. E o trăsătură foarte ariană şi nu pot decât să respect asta.

Alma se stăpâni cu greu să nu-şi arate dezgustul.

– Dacă, într-adevăr, respectați asta, Herr Doktor, şi dacă aveți încredere în caracterul meu „de oțel“, dați-mi voie să-mi pun fetele pe picioare. O să am grijă să cânte minunat de Crăciun.

– E un eveniment important, Frau Alma. Va participa şi comandatul Liebehenschel. Toți ofițerii superiori din lagăr.

– Ştiu asta.

– Nu cred că vrei să te faci de ruşine din cauza unor muziciene slab pregătite.

– N-aş permite niciodată vreuneia dintre muzicienele mele să urce pe scenă dacă n-aş fi absolut sigură că poate cânta la cel mai înalt nivel.

– De ce te încăpățânezi atât să le păstrezi pe astea două fete? Sunt uşor de înlocuit. Dă anunț că organizezi audiții – sunt sigur că până la prânz găseşti şi violonistă şi pianistă.

– N-am nevoie de înlocuitoare. Fetele mele pot să cânte, zise ea, apoi se uită la el şi îndulci tonul. Herr Doktor, mi-ați acordat deja o dată votul de încredere, în ziua aceea la rampă. Mi-ați permis să măresc orchestra şi cred că nu v-am dezamăgit, altminteri ne-ați fi trimis de mult la gazare. Aveți încredere în mine şi de data asta. O să le pun pe picioare. Promit.

– În cinci zile? Imposibil.

– Nimic nu e imposibil. Poți realiza orice, dacă-ți dai cu adevărat silința.

– Lăudabilă atitudine.

Mengele se lăsă pe spătarul scaunului și o măsură pe Alma cu profundă curiozitate. Privirile ei erau atrase de cizmele înalte ale temutului doctor. Ieșeau de sub scaun și erau atât de bine lustruite, încât nu se îndoia că s-ar fi oglindit în ele, dacă se apleca mai mult.

– Prea bine, zise el, în cele din urmă. Poți să păstrezi fetele până atunci. Dar, dacă aud o singură notă falsă în concert – una singură –, a doua zi primesc injecție cu fenol în inimă, și nu doar astea două, ci toate cele patru bolnave din orchestră. Așa mi se pare corect.

23

– Bun.

Când se uita la orchestra ei, Alma avea senzaţia că se află în faţa plutonului de execuţie. Lumea întreagă părea să-şi fi lăsat povara pe umerii ei. Nervi de oţel, pe naiba; de ce-i tremura deodată „mâna sigură“ pe bagheta de dirijor? Era prea grea pentru ea în clipa aceea; o lăsă jos, se aşeză pe un scaun şi îşi şterse palmele de faţă. Era prea mult. Prea multă răspundere, şi nu doar faţă de ea însăşi ori faţă de bătrânul ei tată, cum era pe vremuri, ci faţă de patru fiinţe umane, patru tinere cu vieţi lungi şi promiţătoare înainte, cu speranţe şi temeri şi visuri de viitor. Îşi privi mâinile care îi zăceau inerte în poală, cu palmele în sus. Patru vieţi. În mâinile acelea, ţinea patru vieţi omeneşti.

Năpădită brusc de ruşine, îşi privi protejatele, care n-o scăpau din ochi de când ieşise din camera ei. Aveau nevoie de o conducătoare, iar ea îşi căina soarta, când, de fapt, în joc era viaţa lor. Timpul era esenţial. Ar fi fost o crimă să-l irosească plângându-şi de milă.

De pe băncuţa de la pian, Miklós îi aruncă un zâmbet încurajator. Exact ca fetele ei, şi el părea să aibă încredere în ea, chiar şi în clipele în care Alma şi-o pierdea.

– Bun, repetă, de data asta pe un ton hotărât, şi se ridică de pe scaun. E limpede că Violette şi Flora trebuie să se hrănească bine înainte de a relua repetiţiile. De acum înainte, timp de cinci zile, le vom da raţii suplimentare, ca să fim sigure că vor avea suficientă forţă să cânte. Cinci zile e un timp foarte scurt, aşa că începem chiar din momentul ăsta. Cele care mai aveţi mâncare în pachete, aduceţi-o aici. Regina, fii drăguţă şi fă un ceai cald pentru toată lumea. Ne mai încălzim puţin şi, între timp, fetele mănâncă.

Se iscă deodată o mare zarvă şi scârţâit de scaune, căci fetele se repeziră la paturile lor, să aducă puţinele provizii pe care le foloseau cu extremă chibzuială. Cu ochii în lacrimi, Flora şi Violette priveau grămăjoara care se aduna pe masa comună – fructe deshidratate şi fursecuri, conserve şi cârnaţi afumaţi, brânză şi chiar cuburi de zahăr – un adevărat ospăţ, cum puţini prizonieri pomeniseră.

Ocupată să împartă mâncarea în două grămezi egale, Alma nu observă imediat grupul de poloneze care discutau între ele, retrase. Abia când glasul Sofiei răsună peste zarva generală într-un crescendo de strigăte revoltate și ininteligibile, îi atrase atenția Almei.

– S-a întâmplat ceva? întrebă ea, apropiindu-se de grup.

Țipetele se potoliră și se transformară în bombăneli. Alma nu înțelegea limba, dar simțea tonul sfidător. Erau doar cinci fete și fiecare își ferea privirea de ea.

– Vacile astea încăpățânate nu vor să-și cedeze rațiile, anunță Sofia, privindu-și compatrioatele cu dispreț.

– De ce? întrebă Alma, cu blândețe.

Știa răspunsul, dar voia să-l audă rostit pe șleau, dintr-o dorință perversă de a-și confirma teoria.

– Nu ni se pare corect să le dăm mâncarea noastră, răspunse una dintre fete, într-o germană poticnită. De ce să le dăm?

– Pentru că au fost bolnave și au nevoie de hrană ca să-și recapete forțele, răspunse Alma, reușind să-și păstreze calmul, deși începea să se enerveze. Nu puteți da vina pe ele că s-au îmbolnăvit, nu-i așa?

– Nu dăm vina pe ele. Spunem doar că nu e corect să le dăm mâncarea noastră. Trebuiau să fie mai prudente. De ce să plătim noi pentru că sunt ele mai șubrede? Lor nu le vin niciodată pachete de la rude…

– Pentru că rudele lor au murit.

De data asta, pieptul Almei se umfla și dezumfla vizibil. Știa că Miklós e cu ochii pe ea. O supăra gândul că o vede în asemenea stare, dar și mai tare o supăra atitudinea unora dintre fetele ei. Nu accepta ca această răutate să le otrăvească și pe celelalte.

– Au murit aici, la Auschwitz, uneori chiar sub ochii voștri. Și asta e tot vina lor?

– Nu spunem că e vina lor. Spunem că ăsta e socialism, să iei de la cei care au ceva și să împarți celor care n-au.

– Socialism, ziceți?

Neputând să se stăpânească la timp, Alma ridică mâna și-i trase fetei o palmă zdravănă.

– Ăsta nu-i socialism. E un gest de minimă decență, dacă ați auzit de așa ceva!

Fata rămase încremenită. Imediat după aceea, izbucni în plâns. Cu toate astea, Alma nu simţea nici un strop de ruşine pentru fapta ei, doar o furie oarbă şi covârşitoare.

– După ce a trebuit să ascult teoriile rasiale ale ticălosului ăluia de ofiţer SS, acum le aud şi de la tine, aici, sub acoperişul meu? Ca un papagal dresat de SS! Le-am văzut eu pe astea ca tine la infirmerie, cum smulgeau pâinea din mâna prietenelor lor şi îşi mai şi găseau justificări! Înţelegeţi o dată pentru totdeauna că aici nu există evrei şi polonezi, francezi şi comunişti, există doar membrii SS şi deţinuţi. Atât! Nu reprezentăm nimic pentru ei. Te crezi superioară Violettei pentru că ea este evreică şi tu poloneză? Îţi spun eu că în ochii SS-ului şi tu eşti tot un parazit care trebuie exterminat. Le convine că ne certăm între noi. Cu cât suntem mai câinoşi unii cu alţii, cu atât le uşurăm lor sarcina. Pe asta s-au şi bazat când au creat lagărul ăsta. Chiar nu pricepi? Trebuie să rămânem unite. Ei sunt duşmanii noştri, nu ceilalţi deţinuţi.

– Iar tu eşti exact ca ei! ţipă fata. Ne chinuieşti mai rău ca SS-ul! N-ai dreptul să te numeşti evreică. Eşti la fel de nesimţitoare ca nemţii. Nu-i de mirare că te-au numit Kapo. Au simţit că eşti de-a lor.

De data asta, o pălmui Sofia, mai tare decât Alma.

– Scroafă nerecunoscătoare! răcni fosta Kapo. Câte a făcut Frau Alma pentru voi? Ai uitat aşa repede câte privilegii aveţi? Haine noi, raţii duble, pachete de la Crucea Roşie, siestă după masa de prânz, apelurile ţinute înăuntru, ca să nu îngheţăm de frig, soba care să ne încălzească, duş în fiecare zi, rufe spălate o dată pe săptămână? Copilă rea şi egoistă ce eşti! De data asta, s-a îmbolnăvit Violette, altă dată, poate o să te îmbolnăveşti tu. Ai mai zice că e socialism dacă Frau Alma şi-ar împărţi raţia cu tine, când tu nu te poţi ridica din pat?

Fata nu răspunse. Era prea ocupată să-şi mângâie obrazul înroşit şi să suspine.

Tovarăşele ei nu mai păreau la fel de hotărâte acum şi, după câteva minute, puseră proviziile pe masa comună. Alma le acceptă fără să spună nimic. Când şefa grupului lor se apropie de masă, cu câteva conserve în braţe, Alma o opri.

– Ţine-ţi mâncarea. Nu vreau să umbli prin lagăr şi să te plângi că javra aia socialistă, *Kapo Alma*, ţi-a luat raţiile cu forţa.

– Îmi pare rău, Frau Alma.

– Nu-i adevărat. Ți-e frică, dar nu-ți pare rău. Ți-e teamă că o să mă răzbun pe tine sau că o să te dau afară din orchestră.

Judecând după figura speriată a fetei, pusese degetul pe rană. Alma îi aruncă un zâmbet strâmb.

– N-ai de ce te teme. Te va pedepsi destul conștiința. În fiecare zi, când o să te uiți la Flora și la Violette, o să-ți aduci aminte de lașitatea și de egoismul tău. În fiecare zi, până la capătul vieții, va trebui să înduri această rușine. E cea mai crudă pedeapsă pe care o poți primi.

Nu dură mult, și fata începu din nou să plângă. Erau lacrimi de remușcare, de data asta. O îndemna pe Alma să ia conservele, cu un gest rugător, dar violonista stătea rece și împietrită ca o statuie, cu mâinile încrucișate la piept, și n-o lăsa să pună mâncarea în grămada comună.

Într-un final, fata se lăsă păgubașă și se duse direct la Violette. Îi dădu două conserve și le păstră pe celelalte două pentru Flora.

– Iartă-mă, te rog… Nu știu ce m-a apucat…

– Nu-i nimic, spuse Violette, zâmbitoare. Te înțeleg. Nu-i nevoie să…

– Te rog să le iei. Sunt pentru tine. Trebuie să te hrănești bine.

– E suficientă mâncare pentru toată lumea…

– Nu. Mănâncă tu. Ai fost bolnavă. Ai nevoie de hrană.

Când fetele de la Stubendiest – îngrijitoarele blocului – aduseră prânzul, Alma își oferi toată porția ei Violettei și Florei. Apoi, fără să ia în seamă protestele lor, porni spre ușă, pipăindu-și distrată buzunarele, în căutarea pachetului de țigări.

Afară era un ger de crăpau pietrele. Zăpada înghețată îi trosnea sub picioare, dar Alma se bucura în secret de frigul pătrunzător, privindu-l ca pe o formă de penitență. Dârdâind în jacheta subțire, reuși să-și aprindă țigara abia din a treia încercare.

– Iar faci greva foamei?

Nu se putu abține să nu zâmbească la auzul vocii lui Miklós. Îi era recunoscătoare că nu se amestecase în toată discuția, dar îi era și mai recunoscătoare că stătea lângă ea acum. Simți ceva greu pe umeri. Pipăi cu degetele și își recunoscu paltonul din păr de cămilă.

– Nu mi-e foame. Sunt doar obosită și foarte nervoasă.

– Îmi imaginez, zise el, privind în zare, cu ochii mijiți.

– Dacă-mi spui iar că sunt prea severă cu ele, îți dau cu ceva în cap și pe urmă divorțez de tine.

– Nici prin gând nu-mi trecea să spun asta. Sincer să fiu, ai gestionat admirabil situația.

– Cu o excepție, spuse Alma, trăgând cu nesaț din țigară. Am lovit un om azi. Pentru prima oară în viața mea, am lovit pe cineva.

Parcă nici ei nu-i vedea a crede.

Spre surprinderea ei, Miklós chicoti încet.

– O realizare inimaginabilă pentru un Kapo, să lovească o deținută pentru prima oară după multe luni! Ar trebui să-ți treacă numele într-o carte de onoare. Cei mai mulți Kapo nu rezistă o zi fără să pună bățul pe cineva.

– Avem bețe diferite. Al meu e ca să dirijez muzica, nu ca să bat oamenii. Tocmai de-asta sunt așa dezamăgită de mine. Simt că lagărul mă transformă în ceva oribil. Devin prea aspră, prea insensibilă, spuse ea, cu o privire îndurerată. Devin ca ei, Miklós, încheie, pe un ton deznădăjduit.

Miklós îi cuprinse numaidecât fața în palme.

– Aiurea! Oricât de abject și de degradant ar fi locul ăsta, nu te poate atinge…

– M-a atins deja, îl întrerupse ea, calmă și resemnată. M-am împrietenit cu ofițerii SS. Mă strigă Frau Alma și mi se adresează politicos. Vorbim despre muzică, despre Viena și multe alte lucruri rafinate.

– Asta nu înseamnă că sunteți prieteni. Ești conștientă că trebuie să te porți politicos cu ei și să mențiii aparențele pentru ca orchestra ta să supraviețuiască. Pentru ca tu să supraviețuiești.

– M-au învățat să fiu violentă.

– Nu-i adevărat. Ți-ai pierdut cumpătul. Oricui i se poate întâmpla, dacă trece prin ce-ai trecut tu.

– Îmi chinuiesc fetele și SS-ul mă laudă pentru asta. Înțelegi că ai devenit un om rău în momentul în care SS-ul te laudă și-ți admiră „caracterul arian“. Știi ce înseamnă pentru ei să fii arian? Să fii nemilos, mânat de o ambiție nemăsurată și rece ca gheața. Puțin mai devreme, Mengele mi-a spus că întrunesc toate cele trei calități. A zis că mă admiră.

– Oprește-te.

– Nu. Ți-am spus toate astea ca să știi ce fel de om sunt. Avea dreptate mandolinista mea poloneză, și Hössler înaintea ei, și acum Mengele. Toți mi-au zis același lucru și nu se înșelau. Nu sunt evreică. Sunt nemțoaică. De-asta mi-e atât de ușor să supraviețuiesc aici. Ofițerii SS mă privesc ca pe

una de-a lor. Recunosc un spirit înrudit, adăugă, apăsând dezgustată pe ultimele cuvinte.

De data asta, Miklós nu mai spuse nimic. Îi strivi buzele cu gura și o simți cum se înecă cu un suspin pe care se chinuia să și-l înăbușe.

– N-ai decât să te urăști până nu mai poți, declară el, cu un zâmbet curajos, după ce se desprinse de ea. O să te iubesc eu cât pentru amândoi. Nu, nu, fără lacrimi acum. Să nu te vadă fetele așa. Trebuie să știe că ești puternică.

– Ai dreptate, spuse ea și își șterse lacrimile de mânecă, zâmbindu-i curajos.

– Așa mai merge.

– Rămâi să lucrezi cu Flora până se dă stingerea?

– Bineînțeles. Eu mă ocup de Flora, tu, de Violette. Sunt convins că Sofia poate să conducă orchestra fără probleme. Le-ai pregătit deja foarte bine. Ai văzut ce frumos au cântat când era Mengele de față?

– Chiar au cântat frumos, spuse Alma, zâmbind printre lacrimi.

– Și vor cânta mai bine de Crăciun. Vom avea noi grijă să fie așa.

Miklós o cuprinse de umeri, conducând-o înapoi înăuntru, și, deodată, povara nu-i mai păru atât de apăsătoare.

– Cântă doar rândul ăsta, dar cântă-l perfect.

Alma stătea în spatele Violettei, cu o mână încleștată pe spătarul scaunului.

După o masă copioasă, fata își mai recăpătase culoarea în obraji, iar ochii îi străluceau. Când așeză vioara sub bărbie, nu mai simți oboseala și deznădejdea de mai devreme. Sub privirea concentrată a Almei, cântă primele note cu atenție și fără greșeală.

– Bun. Acum cântă la fel și rândul al doilea.

Violette se supuse, apoi ridică ochii spre Alma, care încuviință încurajator din cap.

– Acum cântă-le pe amândouă.

Aici, mâna Violettei se poticni pentru prima dată. Se întunecă imediat la față. Dădu să pună vioara jos, dar Alma o opri categoric.

– Fără pauză până nu terminăm toată partitura. Cântă doar al treilea rând pe care l-ai greșit. De douăzeci de ori.

Violette înălță capul.

– Așa-mi spunea tata când greșeam, zise Alma, cu un surâs. Talentul e important, dar și mai important e să exersezi – și iar să exersezi – până când stăpânești partitura. Dacă repeți o melodie de zece, douăzeci sau treizeci de ori, degetele vor ajunge automat s-o cânte corect. O să te plictisești de ea, ce-i drept, dar n-o să mai greșești niciodată. Crede-mă.

După o oră de repetiții, abia reușiseră să parcurgă primele trei pagini. După două ore, cu degete tremurânde și lacrimi în ochi, Violette o imploră să-i dea o pauză. Alma îi oferi câteva bucățele de măr uscat și un cub de zahăr, ca să mai capete puțină energie, dar nu se lăsă înduplecată.

– Am zis că nu luăm pauză până nu terminăm partitura și o vom termina. N-ai decât să plângi, să mă blestemi, să mă urăști, dar trebuie s-o interpretezi perfect, Violette. De la început.

Până la finalul zilei, parcurseseră toată partitura. Erau urme de sânge pe coardele viorii, iar degetele Violettei erau pline de tăieturi, dar reuși să interpreteze întreaga partitură cu doar două greșeli.

Alma o conduse în camera ei și-i curăță rănile.

– Ai cântat excelent azi, Violette.

Descoperi cu surprindere că fata zâmbea.

– Astea sunt cicatrice de la vioară, spuse tânăra, arătând din cap spre degetele Almei.

Nu era o întrebare, ci mai degrabă o afirmație în care se simțea admirația.

– Așa e.

– Tatăl dumitale te forța să exersezi până îți zdreleai degetele? întrebă Violette, în germana ei cu accent pronunțat.

– Nu, nu era nevoie să mă *forțeze* să fac nimic. Era un violonist atât de bun, încât nu trebuia decât să cânte muzica lui de cameră. Era atât de minunată, încât mă durea inima s-o aud.

Alma se opri, apoi adăugă, cu un zâmbet blând:

– Eu nu sunt o violonistă deosebit de talentată.

Violette îi aruncă o privire uimită.

Alma clătină din cap și îi zâmbi.

– Chiar nu sunt. Sau, în orice caz, nu sunt înzestrată cu un talent înnăscut, ca tata și unchiul meu. Dar am exersat îndeajuns cât să compensez lipsurile. În mare parte, ține de tehnică. Eu cânt cu mâinile. Tata cânta cu sufletul. Dar numai marii critici muzicali sesizau diferența. Ei îmi reproșau mereu asta și aveau dreptate.

După ce termină de curățat rănile, aplică alifie pe degetele Violettei.

– Dacă eu am putut să mă pregătesc atât de bine încât să păcălesc publicul larg, poți și tu. Doar că tu trebuie să păcălești un singur om. Dar este esențial să-l păcălești, pricepi ce spun?

Violette nu părea speriată de figură gravă a Almei, nici de vorbele ei tranșante. Încuviință din cap și promise să se reapuce de treabă a doua zi, dis-de-dimineață.

– Soldățel curajos! zise Alma, cuprinzându-i obrajii în palme și sărutând-o pe frunte.

24

Ajunul Crăciunului, 1943

Încă de dimineață, germanii din lagăr erau într-o dispoziție excelentă. Fetele din orchestră, în schimb, tremurau de frică. Mai erau doar câteva ore până la concert. Pentru Alma, timpul era precum o secure deasupra capului, amenințătoare și indiferentă, gata să cadă în orice clipă. Miklós îi strângea mâinile și o încuraja spunându-i că făcuse tot ce-i stătea în putință pentru orchestră. Exersase cu fetele până când nu-și mai simțise brațul drept, până când nu mai putuse să ridice bagheta de dirijor, până când i se pusese un asemenea junghi între omoplați, încât avea senzația că o înțeapă Gestapoul cu vătraiul încins. Cu toate astea, Alma simțea că ar fi putut face mai mult. Dacă Flora și Violette cântau prost în seara aceea, ea se făcea vinovată de moartea lor. În definitiv, le era dirijoare, Kapo și mama pe care n-o mai aveau.

La popota SS-ului, deținuții alergau dintr-o parte în alta, instalau și aranjau mesele, decorau bradul parfumat cu beteală și steguleț cu svastici, agățau portretul lui Hitler pe un perete. Tovarășii lui Miklós din echipa de servire își făcuseră un titlu de glorie din a schița semne obscene către portret de câte ori treceau pe lângă el. Asta măcar le mai înveselea pe fetele Almei. Asta, și porțiile duble aduse direct din delicioasa bucătărie a ofițerilor de Triunghiurile Verzi, tovarășii lui Miklós, care le păziră pe fete ca pe ochii din cap, până când terminară de mâncat în spatele ușilor închise.

– Dacă e să murim acum, cel puțin am luat ultima masă, glumi sumbru Violette-din-Paris, iar Alma simți că i se întoarce stomacul pe dos.

– N-o să muriți. Nu-i las să se atingă de voi, declară Alma.

Era o promisiune deșartă, dar o făcu totuși, ca să-și îmbărbăteze fetele.

La ora șase și zece minute, Maria Mandl veni să-și vadă mascotele. Alma o auzi vorbind cu una dintre gardience.

– Zi tu dacă nu-s frumușele foc în uniformele lor albastre.

Pe Alma o trecu un fior. Atât reprezentau pentru șefa lagărului. Niște păpuși pe care le etala în fața colegilor ei. Păpuși care cântau când apăsai pe

buton.

– Atrage-le atenţia să zâmbească, i se adresă Mandl Almei. Sunt mult mai drăguţe când zâmbesc.

O cuprinse o ură profundă la auzul acelor cuvinte. Îi venea să se ducă la femeia aceea ignorantă şi să-i tragă o palmă. Viaţa fetelor ei atârna de un fir de aţă, iar ea le cerea să fie zâmbitoare, când poate acestea erau ultimele lor ore?

Cu un efort supraomenesc, Alma reuşi să-şi păstreze calmul. Nu-i tresări nici un mușchi pe faţă în momentul în care încuviinţă din cap în faţa lui Mandl.

– Desigur, Lagerführerin.

Popota începea să se umple, o haită de hiene în haine cenuşii. Se băteau unii pe alţii pe umăr – *Cum merge treaba la serviciul de veterani? Ai strâns bani să-i cumperi lui Lotte haina aia de blană la care visează?* – şi râdeau la arhicunoscuta glumă de Auschwitz: *De ce să cumperi ceva când găseşti totul în Kanada?* Scoteau fotografii din buzunarele de la piept şi se lăudau cu băieţii lor, tot militari şi la fel de cruzi ca şi taţii lor.

– Fi-miu ăl mic e pătimaş, nu glumă! L-a denunţat pe tatăl celui mai bun prieten pentru că moşneagul a refuzat să execute salutul nazist. N-are timp de sentimentalisme afurisitul. Un adevărat spirit germanic şi devotat trup şi suflet Führerului.

Alma se bucura că stă cu spatele la ei în timp ce dirija o muzică ambientală discretă, înainte de concertul oficial. În felul ăsta, nu-i vedeau chipul schimonosit ură şi profund dispreţ.

Vor trece cu bine şi de seara asta. Vor cânta şi vor supravieţui, astfel încât să scape de aici într-o bună zi şi să le vâneze pe aceste hiene în uniforme gri şi să le aducă în faţa justiţiei pentru că îndrăzniseră să râdă când mii de alţi oameni sufereau, pentru că îndrăzniseră să se laude cu copiii lor, în vreme ce pe ai evreilor îi ardeau fără scrupule, pentru că îndrăzniseră să sărbătorească în toiul acelui măcel. Înverşunarea rece şi nemiloasă de pe chipul Almei se reflecta şi pe cele ale fetelor. Da, vor cânta excepţional astă-seară, pentru că şi supravieţuirea era o formă de rezistenţă, iar ele erau luptătoare neînfricate pentru libertate.

Cu răsuflarea întretăiată, Alma stătea în faţa publicului, ţinând bagheta de dirijor în mână. Toţi ofiţerii le aplaudau frenetic pe fete, dar ea se uita victorioasă la un singur bărbat. Doctorul Mengele aşteptă câteva clipe, după

care desfăcu brațele și începu să aplaude și el, ușor teatral, dar asta nu mai conta. Atât Violette, cât și Flora, cântaseră remarcabil de bine. Amândouă erau leoarcă de transpirație – Alma le vedea chipurile asudate și obosite –, dar era un preț mic pentru viețile a patru fete.

Și ei i se prelingea sudoarea pe spate; de emoție și oboseală, pierdea întotdeauna un kilogram-două când avea concerte, iar de cinci zile încoace nu mâncase aproape nimic, căci își împărțise rațiile cu cele două convalescente. Îi țiuiau vag urechile, o dureau mușchii brațului drept după soloul final de vioară – ca și pe vremea când conducea *Die Wiener Walzermädeln*, trebuia să dirijeze și să cânte în cadrul aceluiași concert – și se simțea inexplicabil de ametită. Se prefăcea că nu observă petele negre care-i jucau prin fața ochilor. Noroc cu rujul de la Kanada; datorită lui, publicul avea impresia că se uită la o violonistă vieneză de înaltă virtuozitate, în toată splendoarea ei, și nu la o femeie epuizată, gata să cadă din picioare. Nu, nu avea voie să leșine.

Alma clipi de câteva ori ca să-și limpezească vederea, apoi se sili să zâmbească larg. Îi aștepta o noapte lungă pe ea și Miklós – mai întâi, recitalul de pian la patru mâini, apoi concertul pentru pian și vioară, iar după aceea ce piese le mai năzărea stăpânilor SS să ceară.

Iar aceștia nu se sfiiră să ceară. Odată încheiată partea oficială, pianul lui Miklós fu mutat într-un colț al popotei. Mesele din mijloc fură împinse în jurul bradului de Crăciun decorat cu beteală și svastici. Strecurându-se cu agilitate printre perechile de dansatori în uniforme, chelnerii deținuți alergau de colo colo, încărcați cu farfurii pline-ochi. Aromele încântătoare de friptură de gâscă îi aminteau Almei de casă și de tatăl ei, care felia preparatul tradițional de Crăciun sub privirile nerăbdătoare ale membrilor familiei Rosé. Murea de poftă să-și înfigă dinții în carnea aurie a păsării, dar nu aruncă nici măcar o privire chelnerilor, ca nu cumva să se dea de gol. Îmbrăcați în sacouri albe și cu șervetele apretate pe brațul drept, aduceau a chelneri obișnuiți, dar fără amabilitatea servilă pe care o afișau aceștia din urmă în speranța că vor obține un bacșiș generos. Bărbații aceștia își priveau clienții cu o ură glacială și fățișă, ori de câte ori gardienii și ofițerii SS îi chemau pocnind din degete.

Erau deosebit de gălăgioși și nesuferiți în seara aceea. Voiau să-și impresioneze colegele, și pentru asta hotărâseră să-i necăjească pe chelneri. Dar Alma știa bine că același comportament mitocănesc era deseori întâlnit

şi printre clienţii restaurantelor civile. Întotdeauna existau indivizi care nu se puteau face remarcaţi altfel decât umilindu-i pe alţii. Alma ştia din proprie experienţă că cei mai nesuferiţi lăsau mereu şi cele mai mici bacşişuri, spre deosebire de clienţii politicoşi şi sobri. Aceştia din urmă nu se plângeau niciodată, chiar dacă friptura era răscoaptă, şi, cu un zâmbet timid, îi strecurau invariabil chelnerului un bacşiş care reprezenta jumătate din nota de plată, după care îi strângeau călduros mâna, ca mulţumire pentru servirea de excepţie.

Alma se uită la Miklós şi văzu că ţine ochii închişi, de parcă nu ar fi vrut să vadă turma de militari pe care era obligat să o distreze. Era umilitor pentru virtuozul Filarmonicii din Budapesta să cânte la o popotă plină de gardieni SS beţi, printre râsetele stridente ale gardiencelor şi grohăiturile colegilor lor cu feţe congestionate, dar îndura totul cu stoicism şi demnitate. Învăluită în fumul ţigărilor, sala duhnea a transpiraţie, grăsime arsă şi alcool, dar Miklós cânta cu un zâmbet senin pe chip, ca şi când doar trupul îi era aici – spiritul era undeva departe, ferit de această abjecţie şi de ordinea perversă a lucrurilor, impusă de nazişti.

Cineva zbieră că vrea să asculte *Sub felinarele roşii din San Paoli*, melodia lui Zarah Leander.

Miklós îndoi degetele şi-i aruncă Almei o privire îngrijorată. Pianistul avea avantajul de a sta jos, pe când ea stătea doar în picioare de ore bune. Alma se uită la el, zâmbi curajoasă şi chiar îi făcu cu ochiul. *Câtă vreme cânt alături de tine, nu simt oboseala.*

– Într-o zi, o să se termine toate astea, citi Alma pe buzele lui.

Nu l-ar fi putut auzi în hărmălaia de nedescris, dar înţelese totul.

– Nu vreau să se termine, îi răspunse.

Vreau să cânt alături de tine până la moarte, indiferent unde ne-am afla.

O înţelese şi Miklós, căci purta înlăuntrul său sentimentul care scânteia în ochii Almei când puse arcuşul pe coarde – cântecul sublim despre iubirea eternă. Părea o potrivire stranie. Ea îl privea cu afecţiune tandră; el nu-şi lua ochii de la ea şi, deodată, tot vacarmul se stinse, amuţit de forţa acelei legături invizibile. Erau doar ei doi în toată sala. Uniformele gri erau grotesc de neînsemnate şi de stinghere. Doar muzica îşi avea locul acolo, iar ei erau hotărâţi să cânte până când avea să dispară şi cea din urmă uniformă. Şi să continue să cânte şi după aceea, chiar dacă rămâneau doar chelnerii deţinuţi. Oricum erau un public mai bun.

Trecuse de ora trei dimineața, când ultimii gardieni SS porniră împleticindu-se spre ieșire, ținându-se prietenește de umeri. Rămase unul singur, ca să-i supravegheze pe chelnerii care debarasau mesele. Kapoul, și el gătit cu sacou alb, încerca să-l convingă pe gardianul SS că se va ocupa el de toate, dar militarul zâmbi disprețuitor și flutură degetul prin fața Kapoului.

– Știu eu ce puneți la cale, maimuțoi vicleni, bolborosi el, legănându-se pe picioare.

Tivul cămășii era îndesat cu neglijență în pantaloni – și, după cum arăta, nici nu-și dădea seama de asta.

– Abia așteptați să plecăm, ca să vă ghiftuiți pe banii Reichului, porcilor.

Lângă Alma, Miklós scoase, discret, un pufnet disprețuitor. Stătea jos, pe jumătate întors de la pian, cu cotul sprijinit pe capac, și se uita la bărbatul beat cu un amestec de repulsie nedisimulată și îngăduința amuzată a unui adult care privește un copil făcând o prostie.

Chelnerii nu luară în seamă jignirea și își văzură mai departe de treabă, cu o ținută neașteptat de demnă și civilizată în comparație cu „stăpânitorul lumii“ în uniformă. Lucrul acesta îl înfurie și mai tare pe gardian.

– Foarte vicleni v-ați făcut în ultima vreme. Puneți la cale evadări chiar sub nasul nostru, profitați de bunăvoința noului comandant. Porci ordinari! Dar nu-i nimic. Îl prindem noi pe nemernicul ăla. Vedeți voi ce-o să pățească, și el și cei care l-au ajutat, după ce-l prindem. O să atârne în știreang, împreună cu acoliții lui. Las’ că vedeți voi.

Alma se întoarse spre Miklós, cu răsuflarea tăiată. Pianistul îi făcu cu ochiul, vizibil mândru de fapta lui. Eforturile lor nu fuseseră în zadar. *Au reușit. Printr-o minune, ce-i drept, dar au reușit, curajoșii membri ai Rezistenței!* Alma îl privea pe Miklós cu vădită admirație.

– Vă țineți de uneltiri, continua să bolborosească nazistul. Vă plimbați fuduli și ne priviți de sus cu mutrele voastre urâte… Până și ăia nou-veniți… Imbecili plini de ifose! Noi îi ducem la gazare și ei își cântă imnul național și ne jură că va veni și rândul nostru!

Se simțea mirarea în tonul lui, de parcă așa ceva i se părea de neconceput.

Alma își puse vioara în toc, dar, când dădu să plece, Miklós o prinse de mână și o trase lângă el. Simțea și ea amenințarea sumbră care plana, invizibilă, deasupra lor.

Unul dintre chelneri strânsese câteva farfurii și le golea într-un cazan mare. Oficial, resturile de mâncare trebuiau date câinilor gardienilor. Neoficial, potrivit spuselor lui Miklós, mâncarea ajungea la deținuții flămânzi, care știau că trebuie să aștepte la gardul de sârmă ghimpată, cu castroanele pregătite. Chelnerii își puneau viața în primejdie și împărțeau hrana printre firele de sârmă. Când ajungea la cotețul câinilor, cazanul era aproape gol.

Gardianul SS de față nu părea să fie la curent cu acest aranjament, dar îi suspecta pe chelneri că și-ar însuși bunătățile rămase. Îi aștepta să termine de deșertat farfuriile și se apropie de cazan cu un rânjet răutăcios. Alma îl văzu cum trage un scaun și se urcă pe el. Mâna lui Miklós o strângea tot mai tare, iar ochii cenușii urmăreau cu răceală gesturile gardianului, bănuind deja ce intenționează să facă. Chelnerii se opriră din treabă și îi pândeau fiecare mișcare, cu ochi încremeniți.

Încet, căci nu prea îl ascultau degetele, bărbatul își desfăcu prohabul și se ușură în cazan. În timpul acesta, își plimba triumfător privirea tulbure de jur împrejur. Rânjetul mândru se transformă într-o schimonoseală plină de ură. Alma simțea mâna lui Miklós tremurându-i de furie.

Chelnerii se apropiară pe nesimțite. Îl prinseră pe gardian într-un semicerc. Câțiva stăteau la ușa bucătăriei și priveau scena într-o tăcere ostilă. Alți doi traseră ușile de la intrare și le încuiară discret. Inima Almei tremura violent. Simți că i se usucă brusc gâtul.

Kapoul apucă sticla de coniac pe trei sferturi plină cu lichidul chihlimbariu. Alma se aștepta să i-o spargă în cap gardianului, dar Kapoul umplu un păhărel și i-l întinse gardianului.

– Grozavă realizare, Herr Rottenführer! îl lăudă el. Doar un adevărat gardian SS se poate pișa astfel. Civilii nu reușesc să facă așa o boltă frumoasă. Le lipsește tăria de caracter, zise, ridicând paharul spre ofițerul care rânjea prostește.

Sprijinindu-se de umărul Kapoului, coborî de pe scaun, luă băutura și o dădu pe gât.

– Pentru ce te-au condamnat? întrebă gardianul, bătându-l pe Kapo pe piept, și-i dădu înapoi paharul.

Kapoul îl reumplu numaidecât.

– Pentru crimă, Herr Rottenführer, spuse el prietenește. Poftiți încă un păhărel. Încă un lucru pentru care civililor le lipsește tăria de caracter. Doar

bravii noştri SS-işti sunt în stare să dea gata o pivniţă întreagă. Noi, ceilalţi, putem doar visa să ajungem vreodată la asemenea performanţă.

Era ceva suspect în glasul Kapoului; Alma îşi dădea limpede seama de asta.

Gardianul SS studie băutura din faţa lui, sughiţă, îşi înghiţi fierea din gât şi goli din nou paharul, încurajat de vorbele Kapoului, care rânjea de-a binelea.

– Pe cine-ai mătrăşit? Pe nevastă-ta? bălmăji gardianul şi se şterse la gură, clătinându-se pe picioare, cât pe ce să cadă.

– Pe un SA-ist, coleg de-al dumitale din batalioanele de asalt, răspunse Kapoul, şi mai prietenos decât înainte, stârnind chicotele celorlalţi deţinuţi. Venise după doi bătrânei evrei care locuiau deasupra mea şi i s-a părut amuzant să-i târască de păr pe scări. Şi mie mi s-a părut la fel de amuzant să-i trag vreo doi pumni în bot, să-l apuc de glezne şi să-i dau drumul în cap de la etajul al patrulea.

Făcu o scurtă pauză, pentru un plus de dramatism.

– Ah, ce sunet minunat când a dat cu ţeasta de podeaua de marmură! Civilii nu scot aşa pârâituri. Exact ca un pepene copt care plesneşte, adăugă, pupându-şi încântat vârfurile degetelor. Doar membrii SS-ului şi SA-ului scot asemenea sunete minunate.

Chelnerii nu mai chicoteau, ci le sclipeau dinţii dezveliţi în întuneric.

Gardianul se albi la faţă. Înghiţi în sec şi aruncă o privire în jur. Pentru prima dată, se citea spaima în ochii lui.

– El e Urschel, reluă Kapoul, arătând spre unul dintre chelneri. Tot ucigaş de SA-ist. Doar că, spre deosebire de mine, el e veteran. Primului i-a venit de petrecanie în 1933.

– I-am scos ochii cu capătul ascuţit al drapelului, declară mândru veteranul.

Murmure admirative se înălţară din rândul chelnerilor.

– Îi lichida de ani buni, împreună cu trupa lui de rebeli, când l-a prins, în sfârşit, Gestapoul.

– N-au reuşit să dovedească decât un omor, preciză Urschel, ridicând din umeri. În două luni, scap de-aici. Herr Kommandant a zis că mi-am ispăşit pedeapsa şi m-am reabilitat.

– Chiar aşa să fie? zise Kapoul, cu o figură neîncrezătoare.

Veteranul se strâmbă şi se întoarse spre gardianul SS.

– Suntem numai criminali aici, Herr Rottenführer. Domniile voastre ne-aţi dat slujbele astea privilegiate, fiindcă nu voiaţi să vă servească evreii supuşi. S-a întâmplat ceva? Nu arătaţi prea bine. Mai beţi puţin.

De data asta, Kapoul împinse toată sticla – nu doar un pahar – în mâinile tremurânde ale ofiţerului.

– Bea-o. Bea-o până la fund, porc ordinar.

După ce mai aruncă o privire în jur, gardianul strigă după ajutor.

– Poţi să ţipi până-ţi plesnesc plămânii, zise Kapoul, râzând maliţios. Toţi colegii tăi sunt în pat şi sforăie ca nişte soldăţei cuminţi ce sunt. Tu, însă, adăugă, cu o figură făţiş ameninţătoare, ai zis să-ţi bagi nasul în treburile noastre şi să ne strici socotelile. Meriţi cu vârf şi-ndesat ce-o să primeşti. Dacă ai ales să trăieşti ca un porc, e corect să mori ca un porc.

Gardianul îl privea cu ochi îngroziţi şi rugători.

Kapoul îi împinse cu brutalitate sticla la piept, cât pe ce să-l dărâme, şi vărsă puţin coniac pe vestonul gardianului.

– Bea! urlă, cu faţa schimonosită de ură.

În ciuda privirii ucigaşe a Kapoului, Alma îşi dădu seama că nu se teme deloc de bărbatul acela. Dimpotrivă, în ţinuta lui albă, o ducea cu gândul la un spirit răzbunător, invocat de rugăciunile celor năpăstuiţi, sublim şi impunător în furia lui îndreptăţită.

Aşadar, aceasta era Rezistenţa. Bărbaţii aceştia, printre care şi Miklós. Strânse mâna pianistului şi-l privi cu nemărginită afecţiune.

Cu degete tremurânde, gardianul apucă sticla şi o duse la gură. În timp ce sorbea, chelnerii preluară îndemnul Kapoului – „Bea!“ Stăteau în sacourile lor albe şi strigau: „Bea, bea, bea!“ – deopotrivă judecători şi călăi însetaţi de dreptate.

Simţind că picioarele i se mişcă dintr-o voinţă proprie, Alma se apropie de mulţime, cu privirea aţintită la osânditul din mijloc. De data asta, în loc s-o oprească, Miklós se duse după ea. Văzându-i, chelnerii se dădură la o parte şi le făcură loc în cercul lor. Stăteau toţi, umăr la umăr, cu ochi strălucitori şi zâmbete sumbre.

Sub privirea tăioasă a Kapoului, ofiţerul se înecă şi scăpă sticla din mână. Zeci de cioburi se împrăştiară pe jos. Gardianul căzu în genunchi, cu capul plecat, dar Kapoul îl împinse repede pe spate, cu gheata înfiptă în pieptul lui. Bărbatul se sufoca; încercă să ridice capul, dar Kapoul îi apăsă încet gheata pe gât şi rânji, privindu-l cum se agaţă cu disperare de piciorul lui.

– Soția lui Weidel îl așteaptă să-i aducă de mâncare. Stă în ger și așteaptă la gardul de sârmă ghimpată, îmbrăcată doar într-un halat jerpelit. L-au închis și pe el, pentru că n-a vrut să divorțeze de nevasta evreică și a preferat s-o urmeze în lagăr. Iar acum, din cauza ta, femeia așteaptă degeaba. Când vine vorba de mâncare, fiecare zi e crucială aici. La fel cum fiecare răsuflare e crucială, când te îneci cu propria vomă. Mai echitabil de-atât nu se poate, zise el și-l apăsă mai tare pe gât. Ea n-o să mănânce astă-seară, dar Weidel o să-i povestească despre moartea ta și, chiar dacă nu se va culca cu burta plină, va avea sufletul plin de speranță că, într-o zi, ne vom răzbuna. Și să vă feriți din calea noastră atunci, căci nu vom avea pic de milă.

Kapoul lăsă ușor capul într-o parte. Părea un copil care strivește un gândac, doar că nu se citea nici un pic de curiozitate copilărească pe chipul lui. Se uita la gardianul SS cu o ură absolut rațională.

Alma își plimbă privirea de jur împrejur și descoperi aceeași emoție pe toate fețele. Se întrebă ce se citește pe chipul ei.

Într-un final, după alte câteva zvârcoliri zadarnice, trupul ofițerului rămase nemișcat sub piciorul Kapoului. Bărbatul luă gheata de pe pieptul gardianului și se uită la ea dezgustat. Fusese împroșcată cu o materie scârboasă. Se șterse repede cu mâneca vestonului militarului.

– Urâtă treabă, mormăi el.

Alma bănuia că nu se referă la voma de pe gheată.

– N-avem ce face, spuse bărbatul pe care îl prezentase drept Weidel și ridică din umeri. De la ei a început totul.

– Oare să chemăm sanitarul? întrebă Urschel și se lăsă pe vine lângă cadavru, ca să-l vadă mai bine. Sau fumăm o țigară mai întâi?

– Hai să fumăm, spuse Kapoul, pipăindu-și buzunarele în căutarea țigărilor. Fac moarte de om dacă nu trag un fum, iar ăsta oricum nu pleacă nicăieri.

Pufni într-un râs amar și răgușit.

– Moarte de om pentru un fum! Ce zici de asta? Comediant ajungi dacă stai mai mult aici.

Pe neașteptate, îi trase cadavrului un picior.

– Nu-l lovi, zise unul dintre chelneri, un bărbat cu ochelari și o expresie inteligentă. Rămân urme pe corp și intră la bănuieli Herr Doktor, când îi face autopsia.

Kapoul se îndepărtă de cadavru, cu braţele ridicate, în semn de capitulare.

– Dumnealui este doctorul Tellman, şopti Miklós la urechea Almei, arătând spre bărbatul cu ochelari. A fost condamnat la muncă silnică pentru că a refuzat să eutanasieze pacienţii cu boli mintale. Sunt numai nemţi aici. Jurnalişti, doctori, până şi avocaţi. Unii sunt comunişti. Alţii sunt doar oameni cu conştiinţă. Oameni deosebiţi cu toţii.

Cu toate că se uitau amândoi la cadavrul bărbatului ucis cu sânge-rece de acei *oameni deosebiţi*, remarca lui Miklós părea foarte întemeiată.

Un chelner îi aduse Almei vioara şi partitura.

– Vă sfătuiesc să vă luaţi tălpăşiţa. În curând, o să se încingă lucrurile. Sunt sigur că o să scăpăm basma curată şi din necazul ăsta, dacă-i convingem că a fost un accident nefericit. Dar ar fi mai bine să le spunem că voi plecaserăţi deja, ca să nu ajungeţi la interogatoriu.

Afară ningea uşor. Vântul spulbera fulgii de zăpadă. Unii se topiră imediat ce căzură pe obrajii celor doi muzicieni, alţii poposiră strălucitori pe genele lor ude. Umbrele pândeau pretutindeni, dar, în seara aceea, nu păreau ameninţătoare. Aerul era proaspăt şi rece, iar inimile le fremătau de speranţă şi de o bucurie stranie şi sălbatică. Merseră împreună un timp. Miklós ducea vioara Almei. Deşi asistaseră la o crimă, Alma se simţea curios de senină. Era imoral şi revoltător, dar, în acea seară, nu avea de ales. Oricât ar fi vrut, nu găsea nici o fărâmă de remuşcare în sufletul ei.

– Crăciun fericit, Alma, zise Miklós deodată.

Nici nu observase că ajunseseră la gardul care despărţea lagărul de bărbaţi de cel de femei. Încă o baracă, şi ajungeau la ghereta santinelei.

– Sărbătoreşti Crăciunul, nu-i aşa?

– Da. Ţi-am zis că am fost botezată în religia protestantă şi, mai târziu, în cea catolică. Aşa că sărbătoresc de două ori. Iar azi de trei ori.

– În acest caz, Crăciun fericit, repetă el. În seara asta, am devenit şi eu credincios. Dacă Dumnezeul creştin a decis că nu mai suportă, o să cred în El de-acum înainte. A săvârşit o minune de Crăciun. În seara asta, mi-a dovedit că există. Între noi fie vorba, mi-e chiar simpatic tipul.

– Vrei să auzi o glumă? întrebă Alma, cu un zâmbet ştrengăresc.

– Ăsta-i cel mai nimerit moment.

– Mama lui Iisus era evreică. Dacă ne luăm după Legile de la Nürnberg, el a fost cel dintâi *mischling*[21].

Miklós pufni, îi aruncă Almei o privire mirată și duse mâna la gură ca să-și înăbușe râsul. Și Alma se zguduia din tot corpul, dar nu era sigură dacă de râs ori de plâns. În cele din urmă, lacrimile, mari și grele, ieșiră la suprafață. Le șterse enervată cu dosul palmei și își îngropă fața în umărul lui Miklós.

Termen folosit în Germania nazistă pentru a denumi persoane considerate a avea atât sânge arian, cât şi evreiesc

25

Ianuarie 1944

Noul an aduse cu sine o relativă stabilitate. Nu cine știe ce după standardele lumii normale, dar crucială în infernul de la Auschwitz. Concertele comune de duminică, ținute de cele două Blocuri Muzicale, se bucurau de tot mai multă popularitate printre ofițerii SS. Nici măcar comandantul Liebehenschel nu rata vreunul. Era foarte bine dispus în acea perioadă; din informațiile aduse de Zippy de la administrație, superiorii săi din Berlin îi acceptau noua abordare „binevoitoare“ și chiar autorizaseră sistemul de recompense pentru deținuți, propus de proaspătul comandant. Sofia pufnise disprețuitor la auzul veștii, clătinând dezgustată din cap. În sfârșit, cineva pricepuse că recompensele dădeau rezultate mai bune decât pedepsele. *Dar tot aia era*, concluzionase ea, resemnată. *Noul comandant era prea indulgent pentru gustul superiorilor lui. Cu siguranță, cineva avea să-i strice socotelile.*

Cuvintele ei se dovediră profetice. Vestea că urmau să aibă inspecție se răspândi cu repeziciune în lagăr. În scurt timp, începură curățenia și reparațiile. Până și la baraca Almei veniră tâmplarii și se apucară să cârpească acoperișul fisurat în jurul lucarnei.

– Ce extravaganță! exclamă Zippy, privindu-i uimită. Să înțeleg că de-acum încolo vom avea un acoperiș solid? Să fiu a naibii!

– Trebuie că vine vreun mare mahăr, zise Sofia, neîmpărtășindu-i entuziasmul. Chestiile astea nu se termină niciodată cu bine.

– Mai tacă-ți gura! se burzului Zippy, întorcându-se spre ea. Ne cobești pe toate!

– Nu-i nici o cobeală. Vorbesc din experiență, răspunse calm Sofia. De câte ori vine câte un știab, au loc selecții masive.

– Aiurea! ripostă Zippy.

Sofia îi aruncă o privire compătimitoare și nu mai zise nimic.

Alma urmărea totul cu un vag sentiment de neliniște și nu putu decât să zâmbească neputincioasă când Miklós încercă să-i alunge temerile.

– O să ne gândim și la asta când va veni momentul. Deocamdată, hai să uităm de toate și să cântăm. E cel mai plăcut mod în care să petreci o după-amiază de duminică.

Gardienii SS erau deosebit de bine dispuși în ziua aceea. Până și tâmplarii primiră permisiunea să coboare de pe acoperiș și să stea turcește pe jos, în fundul barăcii, ca să se delecteze și ei cu puțin Beethoven. Tocmai ei stârniră agitație în toiul sonatei *Patetica*. Alma se încruntă auzind zarva iscată, căci nu tolera astfel de comportamente printre spectatorii ei, și se știa că întrerupe spectacolul chiar dacă vinovați erau gardienii SS. Miklós însă, care interpreta un solo de pian, nici nu băgă de seamă. Alma se întunecă și mai tare la față când îi văzu pe deținuți că sar în picioare și fac loc unui gardian și unui deținut – sau, mai exact, cuiva care părea a fi deținut –, abia intrați în baracă.

– Von Volkmann! murmură uluit Laks, Kapoul Blocului Muzical din lagărul de bărbați.

În ciuda tonului scăzut, deținutul îl auzi și se duse direct la dirijor, ca să-i strângă mâna.

– În carne și oase, maestre! spuse el, vizibil încântat să-l vadă pe Laks și-l apucă emoționat de mână.

Alma privea încremenită scena, cu vioara în mână. Presupusul deținut nu avea mai mult de douăzeci de ani și era atât de chipeș, încât nu-ți puteai lua ochii de la el. Radia precum soarele, cu părul său auriu, care nu era ras, ci tuns de un frizer priceput și scump; cu ochi de nu-mă-uita, pometi ascuțiți și maxilare puternice, era imaginea vie a arianului pur din afișele de propagandă. Dar cel mai mult o uimea adorația cu care ofițerii SS prezenți îl priveau pe nou-venit. Până și ochii lui Hössler trădau un soi de emoție părintească, bucurându-se parcă să-l aibă din nou acasă pe fiul risipitor.

Tânărul se duse la Hössler, iar acesta se ridică de pe scaun. Își strânseră mâinile călduros.

Cât pe ce să scape vioara din mână, Alma se uită năucită la Laks.

– Fostul nostru pianist, șopti bărbatul, mișcând buzele aproape imperceptibil. Băiatul știrbului de la Berlin. Șefii lagărului tremură de frica lui taică-su. SS Gruppenführer[22] von Volkmann e superiorul lor și le poate face viața un calvar dacă nu se poartă frumos cu drăcușorul lui bălai.

– Ți-am zis eu că vine înapoi cât ai clipi, spuse unul dintre muzicieni și își înghionti dirijorul, profitând de agitația membrilor SS. Îmi ești dator cu un

pachet.

– Pariul era că se întoarce înainte de Crăciun. E ianuarie.

– Afurisitule! Încerci să te fofilezi, deși am câștigat cinstit?

– Nu încerc și n-ai câștigat. E ianuarie, așa că tu-mi datorezi mie un pachet.

– Important e că s-a întors!

– N-am zis niciodată că n-o să se întoarcă. Data contează.

Continuară să se ciondănească, dar Alma nu-i mai asculta. Se uita îngrijorată la Miklós. Neștiind ce se petrece, urmărea și el scena, cu o figură mirată și palmele sprijinite pe genunchi.

– Ce prostii ai mai făcut de data asta? întrebă Hössler, bătându-l pe tânăr pe piept. Astea nu-s hainele tale, nu-i așa?

– Ale mele sunt la dezinfectat. Tipul de-acolo a zis că mi le aduce mâine-dimineață, deparazitate, spălate și călcate. De la Kanada mi-au dat puloverul ăsta și un costum.

– Pe măsura ta?

– E foarte bun, Herr Hössler. Nu-ți face griji pentru mine.

Herr Hössler, medită Alma și schimbă o ocheadă cu Zippy.

– Hai, zi, ce prostie ai făcut? insistă Hössler, încheind discuția despre haine.

– Am făcut propagandă antiguvernamentală în zona Berlinului. Manifeste, instigare. Șase luni de muncă silnică, anunță mândru Von Volkmann.

– Muncă silnică pe dracu', mormăi cineva în spatele Almei.

Se auziră câteva chicoteli înfundate.

– Nu rezişti departe de noi, din câte bag seama, zise Hauptsturmführer Kramer, apropiindu-se să dea mâna cu tânărul.

Kramer era unul dintre oamenii cu influență în lagărele de concentrare, pe care Hössler îl invitase într-o duminică la concert și care devenise un mare admirator al orchestrei. Era ofițer de carieră, cu o figură pătrățoasă și brutală, ochi reci, de criminal, umbriți de sprâncenele groase, o gură crispată, care-i batjocorea pe deținuți în fel și chip, și o inexplicabilă pasiune pentru Chopin.

– Nu-i normal? Am tot confortul aici. E un loc excelent. Mult mai sigur decât Berlinul. Aici nu-mi aruncă americanii bombe în cap de câte ori ies pe stradă! încheie Von Volkmann și pufni într-un râs nonșalant.

– Propagandă comunistă? întrebă curios Hössler.

– Pacifistă. *Lăsaţi armele şi predaţi-vă Aliaţilor, pentru a evita vărsarea inutilă de sânge. Eliberaţi prizonierii de război şi deţinuţii din lagărele de concentrare şi redaţi-le cetăţenia şi drepturile. Toţi suntem fraţi…*

Hössler îi flutură mâna prin faţă.

– Gata, ajunge. Am înţeles ideea. Cele şase luni de muncă silnică încep din momentul ăsta. Uite pianul. Apucă-te de treabă.

Sub privirile speriate ale Almei, Miklós se ridică de pe scaun. Petrecuse destul timp aici şi ştia cum stau lucrurile. Arienii erau oaspeţi bine-veniţi; el era doar un simplu evreu neînsemnat. Dar, spre marea lui surprindere, Von Volkmann îl împinse la loc de umeri, în cel mai politicos mod cu putinţă.

– Nu, nu. Ia loc, Herr…

– Steiberg, spuse Miklós, uitându-se nedumerit la bărbatul mai tânăr.

– Ia loc, Herr Steinberg. Meriţi să stai pe acest scaun. Nu sunt în stare să cânt Beethoven oricât m-aş strădui. Dar o să te ajut cu tot ce pot, dacă nu ai nimic împotrivă.

După ce Miklós încuviinţă rigid din cap – ca şi Alma, era încă bulversat de tot ce se întâmplase –, von Volkmann se întoarse spre Hössler, cu un zâmbet larg pe faţă.

– Se poate să cântăm la patru mâini, Herr Hössler?

Hössler flutură din mână indiferent.

Acestea fiind zise, îl lăsară pe tânăr să se distreze, dar nu dură mult şi murmurele ofiţerilor se transformară într-o discuţie în toată regula.

– Ce facem cu celălalt? întrebă Kramer.

– Îi păstrăm pe amândoi, ce să facem, răspunse Hössler, ridicând din umeri.

Spre uşurarea Almei, Mandl îşi dădu acordul cu mare entuziasm. Şi ea se îndrăgostise de muzica lui Miklós. Iar, după ce pianistul compusese o melodie special pentru ea, drept cadou de Anul Nou, devenise unul dintre favoriţii şefei lagărului de femei.

– Nu-i putem păstra pe amândoi, zise Kramer. Vine Eichmann în inspecţie. Cum o să-i explici că avem doi pianişti?

– Nu te agita, Herr Kramer! interveni de data asta tânărul. Eu sunt un pianist de doi bani. Ştiu să cânt doar melodii simple, nu partituri complexe, ca Herr Steinberg aici, de faţă. Orchestra are mult mai mare nevoie de dumnealui. Repartizaţi-mă pe mine într-o echipă de lucru. Sunt puternic. Muncesc cât cinci.

Kramer pufni în râs.

– Fiul unui Gruppenführer într-o echipă externă? Tare bine o să-i pice când o să audă una ca asta. Ne trezim că ne trimit să spargem pietre pentru isprava asta.

Von Volkmann se întoarse spre Hössler, dar șeful de lagăr era de neînduplecat.

– Nu te duci în nici o echipă externă. Rămâi în Blocul Muzical, și cu asta, basta!

– Herr Obersturmführer…

Alma își auzi vocea de parcă ar fi fost sub apă, atât de tare îi pulsa sângele în urechi.

– Ce-o să se întâmple cu Miklós?

Să nu-l trimită în echipa externă. Orice, numai să nu ajungă acolo.

Hössler căzu pe gânduri preț de câteva clipe.

– Îl transferăm provizoriu la Kanada, sub supravegherea lui Wunsch. E bine acolo. Poate chiar mai bine decât în Blocul Muzical, spuse ofițerul și-i aruncă un zâmbet liniștitor. Îi prelungim *ausweis*-ul, ca să poată veni oricând să lucreze cu pianista sau să repete cu dumneata pentru concerte.

Alma răsuflă ușurată. În Kanada, serviciul era ușor. Îi mulțumi politicoasă lui Hössler.

Ofițerii SS plecară primii. Apoi orchestra masculină începu să-și strângă instrumentele. În momentul acela, von Volkmann răbufni pe neașteptate.

– Trebuie să facem ceva! Nu e corect!

– Ce nu-i corect, copile? întrebă Laks cu blândețe.

– Să-l dea la o parte pe Herr Steinberg pentru simplul motiv că este evreu! L-ați auzit cântând Beethoven? Bach? Eu stăteam lângă el. Nici măcar nu se uita pe partitură. A cântat toată piesa cu ochii închiși, din memorie! spuse tânărul, privindu-l pe Miklós cu vădită admirație.

Miklós stătea în fața fiului de general SS, alb de uimire și profund impresionat, și nu-i venea a crede că băiatul îl numește *Herr Steinberg*, pe el, un deținut evreu.

– Dumnealui merită să facă parte din orchestră, nu eu! reluă von Volkmann, pe un ton hotărât. Are talent și calitățile necesare. Locul meu e în echipa externă …

– Hai să mergem, *echipa externă*, îl ironiză Laks, bătându-l prietenește pe umăr. Se dă stingerea în curând. Cred că ai cam uitat cum stau lucrurile pe

aici de când te-ai dus la capitală.

– Și-n capitală se dă stingerea, mormăi von Volkmann printre dinți. Au dat ordin să stingem toate luminile noaptea, fiindcă ne bombardează britanicii și americanii cu o îndârjire nebună. *Totul datorită Führerului nostru*.

Rosti ultimele cuvinte – un slogan devenit batjocură – cu asemenea ură, încât pe Alma o trecură fiorii.

Ofițerii SS se înșelau amarnic în privința lui. Nu se răzvrătea împotriva tatălui său și nici nu lua mișcarea de Rezistență în glumă; îi detesta sincer, pe ei și sistemul pe care-l reprezentau, dar, mai presus de toate, pe nebunul care îi conducea. Alma simți deodată o profundă stimă, recunoștință și speranță față de acel arian perfect, care alegea să lupte pentru dreptate, fără să se gândească la consecințe.

Laks îi aruncă o privire mâhnită.

– Îmi pare rău să aud asta. Dar n-avem ce face. Hai să mergem.

Tânărul era de neclintit.

– E nedrept că fac asta.

– Viața e nedreaptă.

– Trebuie să luăm atitudine.

– N-avem noi nici un cuvânt de spus. Hai să mergem.

– Nu vreau.

Pe neașteptate, fiul SS Gruppenführerului se întoarse spre ieșirea unde tâmplarii își adunau uneltele, apucă un ciocan, își lipi palma de perete și se apucă să-și lovească degetele. Deținuții încremeniră, cu gurile căscate de groază. Câteva dintre fetele Almei țipară înfricoșate.

Totul se termină cât ai clipi. Von Volkmann se întoarse cu fața la ei și ridică mâna însângerată ca pe un trofeu macabru. Îi șiroiau lacrimile pe obraji – răspunsul corpului la durere –, dar tânărul zâmbea fericit.

– Gata. S-a rezolvat. Acum nu mai pot cânta deloc. Vor trebui să mă trimită la un serviciu de triere, iar Herr Steinberg rămâne aici, unde-i e locul.

– Idiot nechibzuit, murmură Laks, uitându-se îngrozit la mâna mutilată a tânărului, dar glasul lui trăda o tandrețe și o emoție nerostită pe care toți o simțeau, dar nu știau cum s-o exprime.

Îi aduse aminte Almei de modul în care tatăl ei fusese escortat afară din Filarmonica din Viena și de tânărul arian care îl batjocorise atunci. Se uită

la acesta din fața ei și la chipul său demn și curajos și îi mulțumi în gând că își păstrase omenia, deși ar fi avut toate motivele să o piardă.

Ofițer de rang superior, la comanda unor unități militare sau polițienești, grad paramilitar în timpul nazismului, în cadrul trupelor SS, echivalent cu cel de general-maior

26

Februarie 1944

Zi și noapte, la Birkenau, răsuna bocănitul ciocanelor. De la administrație, Zippy aducea tot soiul de zvonuri – despre Ungaria care ar fi trecut în tabăra Aliaților, despre un personaj important numit Eichmann (până și ofițerii SS îi rosteau numele cu oarecare teamă) și inspecția în care urma să vină, despre posibilitatea ca Germania să-și invadeze fosta aliată și despre necazurile evreilor maghiari, care cu siguranță aveau să fie găsiți țapi ispășitori și trimiși în lagăr cât de curând.

– Probabil de-asta construiesc a doua rampă, concluzionă Sofia, uitându-se la calea ferată care se apropia tot mai mult de blocul lor.

– Din ce-am auzit de la gardieni, au de gând să aducă aici toți evreii maghiari. Pare-se de-asta ar veni Eichmann ăla – să le dea ordine exacte privind cazarea lor. Cinci sute de mii de oameni. N-am idee unde ar încăpea toți, spuse Zippy gânditoare, uitându-se cu ochi mijiți la deținuți.

Din locul în care se aflau, echipa de constructori semăna cu o colonie de furnicuțe harnice, care se deplasau încolonate și își vedeau de treabă, ca și când nimic altceva nu conta. Gardienii SS cu pelerine negre păreau niște corbi – cu ochii lor ca mărgelele și glasurile croncănite, când își urlau ordinele.

– Uitați-vă la barăcile alea pe care le construiesc aproape de câmp, zise Sofia, arătând din cap spre alt șantier.

Alma, care stătea ușor separată de grup și fuma, numără iute barăcile și clătină sceptic din cap.

– Alea câteva blocuri amărâte? Abia dacă încap cincizeci de mii în ele, în nici un caz o jumătate de milion.

– Presupun că vor ridica mai multe până încep deportările, spuse Sofia, nu foarte convinsă.

Alma mai trase un fum.

– Cu toată bunăvoința din lume, vor adăposti o sută de mii. Cu restul ce fac?

Se întoarse spre fete.

Toate cele trei perechi de ochi se îndreptară instinctiv spre coșul crematoriului. Un gard foarte subțire le despărțea de el. La intrare, alți deținuți construiau un culoar îngust, delimitat de sârmă ghimpată. Alma trasă în aer, cu degetul arătător, distanța de la aceștia până la rampa care urma să fie finalizată în scurt timp. Vru să vorbească – *o să-i gazeze pe toți, nu e clar?* –, dar se răzgândi când văzu figurile îngrozite ale fetelor.

Pe când mergeau la infirmerie – era marți, ziua de terapie prin muzică –, văzură alte trei echipe care întindeau sârmă ghimpată de la intrările altor trei crematorii. Toate duceau în aceeași direcție – către rampa în construcție.

Comandantul Liebehenschel venea spre ele, cu mâinile la spate și ochii în pământ, de parcă nu voia să vadă ce se petrece. Când Alma și mica trupă se opriră ca să le facă loc, lui și aghiotanților lui, vântul le aduse discuția la urechile ei.

– Nici măcar cinci nu fac față, chiar dacă funcționează zi și noapte. Din primele informații pe care ni le-a transmis Eichmann, vom primi transporturi în fiecare zi. N-ar fi bine să folosim și Căsuța Roșie și Căsuța Albă?

– Problema nu e gazarea. Incinerarea ne…

Alma le făcu semn fetelor să-și continue drumul înainte ca grupul sinistru să treacă de ele. Nu-i mai păsa de protocol. Voia să le cruțe de chinul de a auzi întreaga discuție.

Vestea îl întristă cel mai tare pe Miklós. Alma îl înțelegea foarte bine – nu era deloc plăcut să auzi că țara ta va fi cotropită și călcată în picioare de naziști. Cu toate astea, pianistul reacționă într-un mod neașteptat. În loc să se vaite ori să deplângă soarta conaționalilor săi, Miklós devenea tot mai închis în sine. Venea în continuare la Blocul Muzical, ca să lucreze cu Flora, dar mintea îi era altundeva. Cu un ciot de creion, primit de la Laks după multe rugăminți, nota de zor în carnețelul pe care-l purta asupra lui și nici nu băga de seamă greșelile pe care le făcea Flora. Alma nu știa ce pune la cale, dar bănuia că e ceva de importanță majoră – pentru el, cel puțin. I se păru însă nepoliticos să-l ia la întrebări. La Auschwitz, fiecare își îndura suferința în felul său, iar ea nu avea dreptul să se amestece în universul lui lăuntric.

Când îl trase în camera ei și-l întrebă dacă are nevoie de câteva zile libere, Miklós încuviință imediat, spre mirarea și dezamăgirea ei. De dragul lui

însă, își ascunse mâhnirea și îi spuse zâmbitoare să aibă grijă de el. Miklós bâigui ceva, se duse spre ușă, apoi se opri brusc, ca trezit dintr-un vis, se răsuci pe călcâie, traversă încăperea și o sărută pe buze, cu nespusă pasiune. Când îi dădu drumul din brațe, privirea îndurerată din ochii lui îi sfâșie inima Almei.

– Nu mai durează mult, îi promise el în grabă. Aproape am terminat. O să înțelegi în curând!

Îi luă mâna și i-o sărută aproape cu venerație, apoi îi dădu drumul la fel de brusc și ieși. Mult timp după plecarea lui, Alma îi simți încă degetele pe piele.

Următoarele zile se transformară într-un calvar. Alma trebuia să îndure zilele mohorâte și nesfârșite, care deveniseră deodată lipsite de orice speranță. Realitatea sumbră o împresură din nou – pereții barăcii care o sufocau, sârma ghimpată, lagărul. Miklós o protejase de toate acestea cu muzica lui, cu prezența și sărutările lui furișe, dar acum reveniseră toate, de zece ori mai dezolante, mai străine și mai monstruoase.

Alma știa că e teafăr și nevătămat. Îi fiecare dimineață, un curier de la Blocul Muzical al lui Laks îi aducea bilețele, mâzgălite în grabă, dar intenția conta.

… Mi-e foarte dor de tine, Almschi…

… Corvezile astea inutile îmi răpesc clipele prețioase de care am atâta nevoie. Dar nu-i nimic. Profit de nopți, căci nu-mi trebuie multă odihnă. Doar câteva zile, Almschi…

… Îmi trimiți, te rog, baticul tău prin curier? Am nevoie de ceva de la tine, altminteri simt că-mi pierd mințile de singurătate…

… Te-am visat aseară. Când m-a zgâlțâit Fredy, ca să mă trezească pentru apel, i-am tras o palmă. Îți vine să crezi? Nu s-a supărat, m-a înțeles…

Singură în camera ei, în spatele ușii închise, Alma îi săruta cuvintele așternute pe hârtie și vâra bilețelele în fața de pernă. Apoi stătea trează ore în șir, mângâind scrisorile cu vârfurile degetelor și simțindu-se nespus de iubită, dar totodată cumplit de singură. Știa că Miklós n-ar părăsi-o fără un motiv întemeiat. O fi fost ocupat cu ceva extrem de important, probabil legat de activitățile mișcării de rezistență. Cu câtă mândrie îi povestise că Rezistența din lagăr luase legătura cu celula din Cracovia; cu cât curaj recunoscuse că el le strecura pe ascuns documente muncitorilor polonezi

angajați pentru diverse lucrări în lagăr și că gardienii SS nici nu bănuiau că viclenii polonezi adună informații chiar sub nasul lor. Alma înțelegea toate acestea și îi era recunoscătoare că își făcea timp s-o anunțe că e teafăr, dar tot îi simțea absența ca pe un cuțit înfipt în stomac. Pianistul ei dispăruse, iar ea avea senzația că întreaga lume se sfârșise.

Nici să dirijeze nu mai putea. Dimineața, își lua vioara și se apuca să cânte ca stăpânită de o obsesie bolnavă, doar-doar ar fi putut retrăi sentimentul de liniște și seninătate pe care i-l dădeau mâinile lui Miklós când îi dirija degetele pe clapele pianului – *Închide ochii. Nu mai ești aici. Lagărul nu există. Suntem pe scenă…*

Sofia și Zippy o implorau să repete cu ele. Primiseră confirmarea oficială că Eichmann era așteptat lunea viitoare. Eichmann, temutul ofițer SS al cărui țel în viață era să extermine cât mai mulți evrei, din câte reușise Zippy să afle de la administrație.

– S-a tot discutat despre el la *schreibstube*, anunță ea, vizibil îngrijorată.

Conducătorii lagărului vorbeau despre eficiența lui cu respect și admirație. „Nu oricine e făcut să supravegheze detașamentele de exterminare care împușcă familii cu orele și, la final, să zâmbească satisfăcut“, spuneau ei, minunându-se de tăria lui Eichmann. „Nu oricine ar putea suporta să vadă copilașii cum cad într-o groapă, peste cadavrele mamelor lor, să-și șteargă resturile de creier și sângele de pe haină, iar apoi să mănânce cu poftă împreună cu autoritățile civile locale și să închine paharul în cinstea unei sarcini îndeplinite cu brio.“

Pentru ofițerii SS locali, Eichmann era un model demn de urmat. Pentru populația lagărului, inclusiv pentru Blocul Muzical, era moartea în persoană.

Până și Mandl părea neliniștită când trecea pe la ele, să vadă cum decurg repetițiile.

– Trebuie să cântați cât puteți voi de bine. Pricepeți? Omul ăsta poate să dea orice ordin fără să aibă nevoie de autorizație de mai sus. Nici măcar Herr Kommandant nu poate trece peste decizia lui.

Alma o auzea, dar n-o asculta. Nu-i mai păsa deloc ce-o să creadă acest Eichmann despre ele. *Lagărul nu exista. Era pe scenă…*

– Te rugăm, Alma!

Trezită din reverie, se uită la intrusa din camera ei. Era Zippy, cu fața brăzdată de lacrimi, fata pe care n-o văzuse niciodată să plângă.

– Haide, te rog. Trebuie să repetăm. Toată orchestra depinde de tine.

Tocmai asta era problema. Alma lăsă jos vioara, cu un zâmbet trist. De ea depindea mereu toată lumea. Prima ei orchestră, familia ei, apoi doar tatăl ei. Mult prea mulți ani trebuise să fie puternică de dragul altcuiva, neputându-se bizui decât pe forțele ei. În sfârșit, apăruse cineva și-i promisese că va împărți povara cu ea, dar acum dispăruse, iar greutatea era mai apăsătoare ca niciodată. Alma își trecu palmele peste față. Nu știa cât o să mai reziste în acest ritm.

Dar le avea pe Zippy și pe celelalte fete, prea tinere ca să le lase să moară, și, prin urmare, trebuia să se urnească și să-și facă datoria, oricât de sătulă ar fi fost.

– Să mergem!

Se ridică fără tragere de inimă și, când să iasă împreună cu Zippy, își zări reflexia în oglindă. De ce nu i-o fi zis nimeni că îi apăruseră atâtea fire albe? Ce se întâmplase cu ținuta ei aristocratică, de care era atât de mândră mama ei? Umeri încovoiați, o femeie bătrână și obosită, de treizeci și șapte de ani.

– Credeți că aveți nevoie de mine, dar nu e așa. Aveți impresia că mă ascund în camera mea și nu aud nimic… Aud totul. Vă descurcați de minune și singure.

Zippy se opri și se uită în ochii ei.

– Avem nevoie de tine. Mereu vom avea, zise ea, pe un ton grav, și Almei i se puse un nod în gât.

În tot acest timp, crezuse că ea le salvează pe ele, dar poate că, de fapt, ele erau cele care o salvau pe ea. Fetele ei. Vrăbiuțele ei. Cea mai frumoasă orchestră din lume.

Fata plângea la gard. Stătea prea aproape de el – Alma auzi zumzetul electric când se duse spre deținuta din lagărul de femei. Capul ras, plin de ulcerații, pielea cenușie, mânjită de praf și lacrimi, o rochie jerpelită, de culoare incertă – imaginea tipică la Birkenau.

Alma îngenunche lângă ea, în zăpadă, și o apucă de mâna scheletică în care ținea o piatră. Ba nu, un cartof.

– Te-a bătut cineva? întrebă Alma, examinând chipul fetei.

Nu se vedeau vânătăi, doar o suferință nemărginită. Expresia ei era un tablou al suferinței.

– Ți-a furat cineva mâncarea? insistă Alma, uitându-se nedumerită la cartof.

Fata sărută leguma, o strânse la piept, hohotind și mai tare, și întinse mâna spre sârma de deasupra umărului ei. Alma o prinse iute de încheietură și o trase pe genunchii ei. Fata era extrem de firavă, numai piele și os – oase sub sacul murdar care-i acoperea trupul, oase lipite de pieptul Almei – un schelet ambulant, care, printr-o minune, încă respira.

O cuprinse deodată rușinea. Sute de oameni mureau aici zilnic, iar ea își plângea inima rănită și își purta suferința precum o eroină melancolică dintr-un roman gotic.

– Dacă-mi spui ce-ai pățit, poate reușesc să te ajut, îi sugeră, legănând-o în poală, cum făcea mama ei, când ea era mică.

Alma nu-și îngăduia asemenea duioșie cu fetele din orchestră – dinadins, ca să nu le răsfețe cu tandrețea, căci tandrețea era foarte periculoasă în această fabrică a morții. La Auschwitz, tandrețea era fatală. Doar cei duri supraviețuiau și, mai presus de orice, Alma își dorea ca fetele ei să scape cu viață. Dar fata aceasta era deja zdrobită; sigur era, din momentul ce gardul electric îi părea singura salvare de la tragedia prin care trecea – sau în fața căreia ceda. Era firesc să o strângă în brațe, ca să simtă căldură pentru ultima oară.

– Nu mai e nimic de făcut, murmură fata, cu voce stinsă, plină de cenușă și suspine. A murit.

Cuvintele ei se implântară ca un cuțit în inima Almei. Simți cum se albește la față. Evident că fata se referea la altcineva, la cineva necunoscut și anonim, dar totuși… Se lăsă o liniște apăsătoare. Alma își auzea propria respirație.

– Cine-a murit? întrebă în șoaptă.

– Tadek. Soțul meu. Vezi asta?

Fata apropie cartoful de fața Almei. Mirosea a pământ, cu un vag iz de mucegai – un miros de cimitir, care-o făcu pe Alma să tresară.

– În fiecare dimineață îmi arunca unul peste gard. Un cartof și un bilețel legat cu sfoară de el. Îmi scria doar câteva cuvinte – *fruntea sus, iubita mea, ne vom revedea în curând, războiul se va sfârși în scurt timp* –, dar era suficient. Suficient cât să știu că e în viață… Dar azi a venit colegul lui de echipă. A venit la gard, mi-a aruncat cartoful și a plecat, ștergându-și lacrimile, povesti fata, cu buze palide și tremurânde. Așa mi-am dat seama.

Scoase un geamăt. Clătină din cap și-i aruncă Almei un zâmbet stins, în semn de recunoștință.

– N-ai cum să mă ajuți, dar îți mulțumesc că m-ai ascultat, adăugă și puse resemnată cartoful în palma Almei.

Alma se ridică șovăitor în picioare, îi aruncă fetei o ultimă privire, dar aceasta pornise deja spre gard.

De data asta, Alma n-o opri, ci doar iuți pasul spre baraca ei, până când mersul se transformă în alergare și alergarea în goană și simți că i se taie răsuflarea.

A murit.

A murit…

Intră în baracă și nu-și scoase paltonul. Luă vioara și se apucă să cânte cât putea de tare, doar să acopere cuvintele care-i răsunau în cap.

Bătu cineva la ușă. Alma deschise, și timpul parcă se opri în loc. În fața ei stătea Miklós, sleit de parcă nu dormise de câteva săptămâni, pământiu la față și foarte slab, dar ochii îi străluceau mai intens ca niciodată.

– Am terminat, zise el, în loc de salut, și-i întinse un teanc gros de hârtii.

Alma se uită la ele nedumerită. Era o partitură scrisă de mână, intitulată *Für Alma*.

– Ce-i asta?

– O sonată. Pentru tine. Beethoven a compus una pentru Elise, eu am compus una pentru Alma. Sper să fie demnă de numele tău.

Alma îl privea amuțită. Îi tremurau foile în mână. Citi prima pagină, auzi muzica în minte, și-l imagină pe el cum i-o cântă…

– Știu ce se petrece. Vor omorî toți ungurii, zise Miklós pe un ton calm.

– Nu, doar pe nou-veniți! Tu ești un prizonier esențial. Ești sub protecția lui Hössler. N-o să se atingă de tine.

Nici Alma nu știa foarte bine pe cine încearcă să convingă, pe ea ori pe Miklós. Știa doar că inima îi bate dureros de tare, de groaza realității pe care nu voia s-o accepte, nici măcar în sinea ei, și că încăperea îi părea un sicriu închis, fără aer.

Miklós se uită la ea cu un zâmbet mâhnit.

– O să omoare toți ungurii, repetă el, resemnat. Și eu sunt ungur. Hitler n-o să-l ierte pe amiralul Horthy că l-a trădat și a negociat un armistițiu cu Aliații. Unde mai pui că l-a trădat public. Colegii mei din echipa de servire au auzit la radioul improvizat pe care-l folosesc ca să mai afle cum decurg

ostilităţile cum că ungurii vor să schimbe tabăra. E subiectul principal la BBC. Cineva trebuie să plătească pentru o asemenea trădare. Gardienii vorbesc deja că se pregătește un *Aktion* împotriva evreilor unguri, dar, deocamdată, biroul de la Berlin, în frunte cu mizerabilul de Himmler, se va mulţumi să-i lichideze pe cei deja aflaţi aici, adică pe cei din Lagărul de Familie.

Îi cuprinse fața în palme și o privi cu nespusă tandrețe.

– Frumoasa și curajoasa mea Alma. Sper să mă ierţi că te-am abandonat o săptămână întreagă, dar am vrut să fiu sigur că termin sonata înainte să ne ia pe sus. În felul ăsta, o să ai ceva de la mine, ceva care să-ţi aducă aminte de mine. Acum pot muri fericit și împăcat. Ţi-am cedat și drepturile de autor; găsești semnătura pe ultima pagină. Când scapi de-aici, o să fii proprietara de drept. Poţi să o revinzi, ca să ai niște bani din care să te întreţii o perioadă. Am notat și adresele câtorva prieteni și colegi unguri – o cumpără ei, dacă vei dori să o vinzi. Toţi sunt arieni, așa că nu-ţi face griji. O să-i găsești în viaţă când ieși de-aici.

– Eşti nebun, zise Alma și-i împinse foile la piept. Nebun de legat.

Își dădea seama că ţipă, dar nu se putea controla. O copleșiră toate odată – deznădejdea și spaima mistuitoare, animalică, la gândul unei lumi în care Miklós Steinberg, pianist și compozitor, bărbatul pe care-l iubea atât de mult încât și-ar fi dat viaţa pentru el, nu mai exista.

– Ia-o înapoi! N-o vreau! Mi-ai dat testamentul tău! Nu-l vreau. E semn rău! O să ne porţi ghinion tuturor! Ia-o înapoi și să nu mi-o mai arăţi niciodată!

– Fii înţeleaptă, Alma.

Ea se zbătea în brațele lui, dar, cu cât se smucea mai aprig, cu atât el o strângea mai tare la piept, cu buzele palide lipite de capul ei, mângâindu-i părul și umerii zguduiţi de suspine.

– Tu nu crezi în ghinion, Almschi.

– Am început să cred de când sunt aici. Cum și tu ai început să crezi în Dumnezeu.

– Glumeam. Tot ateu sunt. Dar cred în avocaţi, iar ei îmi cunosc semnătura…

– Gata, Miklós… Dacă ai o fărâmă de milă, nu mai vorbi despre asta.

– Bine, nu mai vorbesc. Mă duc să ţi-o cânt. Așa îţi convine?

Până să-l oprească ea, Miklós se duse la pian, se prefăcu că-și ridică pulpanele fracului invizibil, îi făcu Almei cu ochiul – *nu dispera, dragostea mea, să ne bucurăm de ziua de azi* – și începu să cânte.

Alma îl asculta cu răsuflarea tăiată și avea senzația că nu auzise nicicând ceva mai frumos decât această sonată. Era compusă în iad, scrisă de o mână chinuită și o minte flămândă, și totuși, ce melodie nostalgică și duioasă, ce ton zguduitor de emoționant! În clipa aceea, îl înțelese perfect. Strânse paginile la piept, căci îi înțelegea motivul și-l respecta că luase acea decizie în numele amândurora. Era conștient că, dacă avea să moară, lacrimile nu vor fi de nici un folos. Banii, pe de altă parte, ar fi ajutat-o să supraviețuiască, iar asta era tot ce-l interesa – supraviețuirea și fericirea ei. Alma își dădu seama, că, dacă rolurile ar fi fost inversate, și ea ar fi făcut la fel pentru el, și un zâmbet firav i se înfiripă pe buze.

– Ce partitură frumoasă!

Alma se întoarse prima la auzul vocii necunoscute. Fetele din orchestră se adunaseră în jurul pianului, fermecate de melodia lui Miklós. Acum fugiră toate la locurile lor, surprinse de venirea Lagerführerinei Mandl, însoțită de Obersturmführer Hössler, doctorul Mengele, Hauptsturmführer Kramer și un ofițer șters care stătea în fața lor, cu mănușile de piele în mână.

– N-am mai auzit-o, continuă bărbatul, cu glas blând și același accent ca al lui Mandl.

Dacă n-ar fi fost uniforma și epoleții care indicau un grad înalt, Almei nici nu i-ar fi trecut prin minte că e ofițer SS. Zvelt și mic de statură, cu nas coroiat și ochelari, aducea mai degrabă cu avocatul evreu tipic pe care săptămânalul *Der Stürmer* îl ironiza frecvent în articolele sale.

– Cine-a compus-o?

– Eu, Herr Obersturmbannführer, răspunse Miklós.

– Cum te cheamă?

– Miklós Steinberg, Herr Obersturmbannführer.

– Ești compozitor?

– Mai mult pianist. Am compus doar câteva partituri.

– Cum se numește?

– Pentru Alma.

– Cine-i Alma?

– Răposata mea soție, minți Miklós, fără să clipească.

Lângă nou-venit, Mandl păru să răsufle ușurată.

– Herr Obersturmbannführer, dacă-mi permiteți, orchestra feminină a pregătit ceva special pentru vizita dumneavoastră, zise ea, pe un ton reverențios, și-i făcu semn uneia dintre fete să aducă un scaun pentru distinsul oaspete, deși acesta nu părea dornic să ia loc.

Oare bărbatul acela, avocatul evreu, era temutul Eichmann, sosit mai devreme decât era așteptat? Almei nu-i venea să creadă când ridică bagheta de dirijor. La recomandarea lui Mandl, se chinuiseră să pregătească o partitură de Wagner, cu ocazia vizitei lui Herr Obersturmbannführer, o operă pompoasă și tipic germană, care-i zgâria Almei urechile cu fastul ei milităresc, dar pe care știa că membrii SS o consideră un soi de imn național.

Eichmann, dacă el era, ascultă câteva minute, apoi încuviință din cap și-i făcu semn să se oprească.

– Mulțumesc. E suficient.

Acestea fiind zise, plecă și, odată cu el, toți mai-marii lagărului. Peste Blocul Muzical, se lăsă o tăcere mormântală.

– Nu i-a plăcut, concluzionă Sofia, în momentul în care tăcerea deveni de nesuportat. Nu i-a plăcut deloc. S-a zis cu noi.

Toată ziua nu reușiră să mai iasă din starea aceea de năuceală, abia schimbând câteva vorbe în așteptarea condamnării la moarte.

Încă șocată și prea epuizată psihic să rostească discursuri de încurajare pe care oricum nimeni nu le-ar fi crezut, Alma stătea printre fetele ei, nemișcată, cu privirea pierdută, stăpânită de o stranie mulțumire la gândul că vor muri împreună – Lagărul de Familie și Blocul ei Muzical.

Singurul senin era Miklós. Stătea gânditor într-un colț și-și trecea degetele peste clapele pianului – un om care-și pusese toate treburile în ordine și de-acum putea muri împăcat. Melodia răscolitoare pe care-o cânta se preta de minune la această ocazie. Era un cântec straniu și tenebros, dar neașteptat de liniștitor. Ieșit de sub degetele lui albe ca marmura, cântecul morții nu părea să mai sperie. Frumusețea întunecată a liniștii lui eterne coborâse peste ele, se așternuse deasupra blocului precum un nor și le dăruise câteva clipe de mult așteptată alinare. Miklós le cânta marșul lor funerar, iar Alma îi era profund recunoscătoare. Doar el putea transforma spaima masacrului ce avea să urmeze în ceva atât de frumos.

La lăsarea serii, Mandl intră în baracă. Radia de fericire.

– Blocul vostru a primit o permisie de o zi. O zi în care să mergeți pe câmpul din afara lagărului. Obersturmbannführer Eichmann a considerat că vi se cuvine o răsplată pentru spectacolul vostru.

– Dar abia dacă ne-a auzit, zise Alma, încă năucită de veste.

Mandl arătă spre Miklós, cu un rânjet sugestiv – *dar l-a auzit pe el* – și ieși.

Toate fetele se năpustiră asupra lui Miklós, îmbrățișându-l și pupându-l, cuprinse de o frenezie fără margini. Pianistul, însă, avea ochi doar pentru Alma. Zâmbea stânjenit și o privea cu asemenea dragoste și devotament, încât Alma se simți din nou împăcată. Îl avea aici, lângă ea, și totul era așa cum trebuia să fie.

27

Martie 1944

Din cauza vremii, trebuiră să tot amâne „permisia“ ce le fusese făgăduită. Ninsese din abundență toată săptămâna, dar, în prima săptămână din martie, soarele ieși, în sfârșit, dintre nori și începu să nimicească pozițiile inamice, cu aceeași îndârjire precum cea a sovieticilor pe Frontul de Est. În scurt timp, nămeții până la genunchi dispărură. Firele de iarbă scoteau capul din pământul noroios și umed, verzi și mai puternice ca niciodată. Cu toate că era o infracțiune care se pedepsea aspru, deținuții nesocoteau regulile când plecau la muncă și culegeau păpădii, doar ca să se uite la ele uimiți – *mai existau flori pe lumea asta?* – fără să le pese de loviturile de baston pe care le încasau de la Kapo.

La ușa Blocului Muzical, stătea un gardian SS; lângă el, Miklós și von Volkmann rânjeau cu gura până la urechi.

– Îmbrăcați-vă și alinierea în fața barăcii, pentru apel, le ordonă gardianul. Zi de permisie. Ordin de la administrație.

Înainte să plece, încă surprinși de norocul care dăduse peste ei, veni comandoul de la bucătărie, cu un cazan cu cafea – deși acea fiertură scârboasă era impropriu numită cafea – și le împărți fetelor din orchestră porții duble, nu doar rația obișnuită.

– Porție dublă? Cine vă iubește așa mult? întrebară deținuții de la bucătărie.

– Cineva pe nume Eichmann, răspunse Alma și duse cana la gură, cu o mână cam tremurândă, vrând parcă să-și alunge de pe buze gustul amar al acelui nume.

Ofițerul SS plecase de mult, dar în urma lui rămăsese o amenințare invizibilă. Încă plutea în aer, alături de bocănelile ciocanelor dinspre locul în care se construia rampa.

Acum, deținuții din Sonderkommando săpau ceva și pe câmpul din apropierea celor două foste camere de gazare – Alma îi vedea de câte ori o vizita pe Kitty în Kanada.

– Sper că nu sunt tot gropi comune, zise Alma, uitându-se mirată la Kitty.

Ofițerii SS își învățaseră cu siguranță lecția după dezastrul cu fostele gropi comune pe care trebuiseră să le golească. Dar până și guraliva de Kitty se abținea să-și dea cu părerea referitor la acele gropi. În scurt timp, ca pentru a pune capăt acelei curiozități bolnave, gardienii SS ridicară niște panouri înalte, care mascau Sonderkommandoul și activitățile lor macabre.

Vedeți-vă de treabă, doamnelor și domnilor. Nu-i nimic interesant aici, cum ar fi zis Hössler, mieros. Alma știa prea bine cum se terminau promisiunile lui.

În acea zi frumoasă de primăvară, Alma se abținea cu greu să nu contemple priveliștea. Numărate și aliniate în obișnuitele rânduri de câte cinci, fetele din orchestră mărșăluiau pe principala Lagerstraße, însoțite doar de Kapoul lor și de un gardian SS. La început, nimeni nu le dădu atenție, dar, pe măsură ce se apropiau de porți, numeroase deținute se adunară la gardul electric, oprindu-se la doar câțiva centimetri de el. Cu capetele rase și palide ca niște fantome în rochiile lor zdrențuite, femeile priveau uluite trupa cu baticuri de culoarea lavandei.

Nimeni nu mergea vreodată la plimbare în afara lagărului. Era ceva inimaginabil la Auschwitz. Cu toate astea, orchestra ieșea pe porți pentru câteva ore de libertate, și, deodată, deținutele rămase în urmă izbucniră în urale, fluturând pumnii descărnați în aer. Probabil că era un efort epuizant, dar aclamau toate, căci, în sfârșit, ieșea cineva de acolo, așa că era totuși cu putință. Câmpul din spatele sârmei ghimpate, iarba, vacile, fermierii, casele, orașele și țările; planeta se învârtea încă, iar ele nu erau închise pe veci în acest purgatoriu, pentru păcate pe care nici nu știau că le săvârșiseră până nu veniseră naziștii și le citiseră lista unor crime inexistente.

– Țineți-vă pliscurile, hoituri ambulante! zbieră plictisit gardianul SS la deținute, dar, când acestea nu se potoliră, nu trase obișnuitul foc de avertisment în aer.

Soarele îi încălzea obrajii, iar arma îi atârna prea confortabil pe umăr ca să-și bată capul cu astfel de lucruri.

Văzând că solul nu era prășit încă, gardianul îl luă la întrebări pe un fermier din zonă.

– E prea de timpuriu, Herr Kommandant.

Pentru oamenii aceștia, probabil că orice gardian SS era Herr Kommandant. Gardianul în cauză nu păru deloc deranjat de avansarea în

grad.

Judecând după accent, fermierul era neamț din Saxonia. Toți polonezii din zonă fuseseră strămutați, dar nimeni nu știa unde. Din spusele unora, ar fi ajuns chiar la Auschwitz.

– Primăvara ne joacă feste, continuă fermierul, făcând un gest larg din mână. Pun rămășag că peste o săptămână o să avem iar zăpadă. Doar un nerod și-ar închipui că nu se mai schimbă vremea. Vine iarna, iar mugurii și florile nici n-o să știe ce i-a lovit. O să-i îngroape pe toți. O să vedeți, Herr Kommandant.

– Te cred, zise gardianul, rânjind.

Alma stătea nemișcată alături de el. *Da, o să-i îngroape pe toți. Totu-i o festă…*

Se așezară în locul indicat de gardian – pe un petic de iarbă proaspăt ițită din pământ – o anomalie meteorologică, mai mult ca sigur. Fermierul avea dreptate; nu era o primăvară tipică pentru Polonia. O anomalie, exact ca ele, prizoniere în lagăr, tolănite la soare – un pâlc de floarea-soarelui scăldându-se în lumina lui, prefăcându-se că nu le pasă ce aduce ziua de mâine.

În scurt timp, își făcu apariția și soția fermierului, cu un coș în mână, pe care-l așeză înaintea gardianului. Bărbatul protestă alene, dar, până la urmă, îl acceptă și chiar îi întinse Almei un cârnat afumat și o pâine de casă. De sub ștergar, se zărea gâtul unei sticle; dându-și seama că gardianul stă cu ochii pe ea, Alma întoarse repede capul și se făcu că n-o vede.

Pâinea era încă aburindă și mirosea dumnezeiește. Nu se compara cu cea pe care o mâncau de obicei. Aceasta era pâine adevărată, plămădită de mâinile femeii și coaptă până când prinsese o crustă aurie. Cât de minunat se rupea în mâinile Almei atunci când o împărți fetelor. O mestecau înadins fără grabă, cu ochii închiși, savurându-i gustul delicios și intens. Ca niște gentilomi desăvârșiți, Miklós și von Volkmann refuzară porțiile lor.

Trecuse cel puțin o oră. Gardianul isprăvise sticla și sforăia domol, cu mâinile sub cap. Pușca stătea lângă el; în lumina orbitoare a soarelui, își pierduse aspectul amenințător și părea mai degrabă un obiect de recuzită, la fel ca și gardianul SS. Alma îl privea și se gândea cât de discordant e în acest peisaj de smarald, unde armele și uniformele nu-și aveau locul. În curând, natura își va reintra în drepturi – prin mijloace pașnice, care aveau întotdeauna câștig de cauză în fața armelor, bombelor și artileriei grele. Nemții zguduiau pământul cu proiectilele lor; striveau păpădiile sub

bocancii lor cu ţinte, dar, cu toate astea, în fiecare primăvară, fără excepţie, iarba mijea din pământul otrăvit cu praf de puşcă, iar florile răsăreau printre oasele morţilor.

Aceasta era ordinea universului pe care gardianul acela SS n-o putea înţelege. Frumuseţea era indestructibilă. Era şi va fi mereu cea mai puternică forţă de pe pământ. În timp ce el moţăia fără griji, buruienile şi păpădiile se împleteau pe trupul lui, i-l înghiţeau deja pe jumătate, iar Alma îşi dădu brusc seama cât de pieritor şi de vulnerabil e, de fapt, gardianul.

– Sfârşitul e aproape, îi şopti Miklós la ureche, parcă citindu-i gândurile.

Stătea cu picioarele întinse pe lângă ale ei şi o trase mai aproape, cu spatele rezemat de pieptul lui.

– Sfârşitul lor.

Se uitau amândoi la gardianul adormit din faţa lor ca la o relicvă a trecutului. Era doar o speranţă, desigur, dar atât le mai rămăsese.

– E deja mort, doar că-i prea tâmp ca să-şi dea seama. Toţi sunt morţi.

– Dar noi?

– Ce-i cu noi? Noi o să trăim veşnic. Prin muzică. De câte ori cineva o să asculte unul dintre concertele tale de vioară, o să renaşti. De câte ori vor difuza la radio concertele mele de pian, voi reînvia. Noi am creat ceva ce nu poate fi ucis, Almschi. Ei însă vor pieri cu toţii şi vor dispărea cu desăvârşire de pe faţa pământului.

– Tot mai crezi că o să ieşim de-aici?

– Am ieşit deja, chicoti el, cu buzele în părul ei.

– Ştii la ce mă refer.

Miklós nu răspunse imediat. Abia când o simţi că se crispează la pieptul lui, o sărută tandru pe umăr şi rosti cuvintele pe care nu le credea, dar pe care Alma trebuia neapărat să le audă:

– Bineînţeles că o să ieşim. Pe urmă, plecăm în turneu prin Europa, doar cu o valiză.

– Şi cu vioara mea.

– Şi cu vioara ta. Din primii bani pe care-i primim, îţi cumpăr un Stradivarius.

– Cam câţi bani îţi imaginezi tu că o să câştigăm? întrebă Alma, cu o privire ironică.

– Milioane. Vom fi o curiozitate, crede-mă. Muzicienii de la Auschwitz. Când te întorci dintr-un loc ca ăsta, e ca şi cum te-ai întoarce din iad. O să

fim bogaţi şi foarte celebri. O să vezi tu.

– Minunat.

Alma nu-l contrazise, ci doar zâmbi şi se cuibări la pieptul lui. Miklós fabula, dar avea geniu. Alma îl credea ori de câte ori îi povestea scenariile lui imposibile.

În clipa aceea, se apropie de ei von Volkmann, ferindu-şi ochii de soare, cu mâna încă în ghips. Prinsese deja roşeaţă în obraji şi pe nas de la soare. Probabil se plictisea de moarte după atâta inactivitate, căci nu făcea altceva decât să piardă vremea pe la Blocul Muzical al lui Laks şi, din când în când, mergea pe la diversele servicii privilegiate, aşa că ofiţerii SS îl trimiseseră la plimbare împreună cu fetele Almei, în speranţa că va pomeni acest lucru într-una dintre scrisorile adresate influentului său tată.

– Vă deranjez?

– Nicidecum, răspunseră amândoi.

Von Volkmann observă asta şi surâse cu subînţeles.

– Care-i planul, copii? întrebă, arătând din capul său blond către gardianul adormit. Îi facem felul şi fugim la armata sovietică? Am auzit că nu e prea departe. Mai au puţin şi ajung la Lublin. Avem şi varianta să mergem la *Armia Krajowa*, dacă nu vă plac bolşevicii.

Râse înainte ca cei doi să găsească o replică potrivită.

– Glumesc! Dar sunt convins că nu m-ar executa nici dacă aş face aşa ceva.

Se mai uită o dată la bărbatul adormit, măsurând distanţa care-l despărţea de armă.

– Aproape că mă bate gândul să verific dacă teoria mea se confirmă.

– Grozavă idee. Ţie îţi trag o muştruluială, nouă, un glonţ în cap, zise Miklós.

– Sunt oameni care au reuşit să fugă de-aici.

– Ştim, replică Miklós sec, cu o figură impenetrabilă.

Rezistenţa din lagăr avusese mare noroc în ultima vreme: evadatul nu fusese prins şi, pe deasupra, scăpaseră nepedepsiţi după crima comisă în ajunul Crăciunului. Kapoul echipei de servire dăduse buzna în infirmerie, cu mare zarvă, urlând că *bietul Herr Rottenführer s-a înecat cu afurisitul ăla de coniac franţuzesc, din care el l-a avertizat să nu bea prea mult, şi că trebuie să vină doctorul numaidecât*. Şi alte minciuni la fel de convingătoare. Alma îşi amintea perfect expresia încântată de pe chipul lui

Miklós când i-a povestit cum au decurs lucrurile: „Nu-mi vine să cred că nu ne-au interogat mai deloc când au venit la popotă! Mengele nici n-a vrut să pună mâna pe cadavru, darămite să-i facă autopsia. A zis că e un beţivan ordinar, care-şi merită soarta. După care a semnat raportul în care scria că a fost moarte accidentală şi-a plecat de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat“.

Poate că norocul le surâdea, într-adevăr. Ori poate că membrii Rezistenţei deveniseră mai pricepuţi şi, prin urmare, mai periculoşi în acţiunile lor.

– Au dat planurile detaliate ale lagărului comandanţilor armatelor aliate, reluă von Volkmann, vizibil impresionat. De la tata am aflat asta, cu câteva zile înainte să fiu arestat. Erau negri de supărare cu toţii! A fost vâlvă mare la departamentul tatei când au auzit vestea. Reichsführer Himmler i-a convocat pe toţi la o şedinţă urgentă şi i-a făcut cu ou şi cu oţet că au lăsat să scape asemenea informaţii compromiţătoare de la Auschwitz. Acum Aliaţii le cunosc planurile…

– Mare pricopseală pentru noi! interveni Sofia.

Von Volkmann tăcu. Părea supărat.

– Ai dreptate. Prioritatea Aliaţilor e să câştige războiul. Nu să ne salveze pe noi.

– De ce te-ai întors aici?

Miklós puse întrebarea care îi frământa probabil pe toţi cei care ştiau din ce familie se trage von Volkmann.

În prima clipă, fiul generalului SS nu răspunse. Apoi se uită la Miklós cu ochii lui albaştri şi rosti brusc, cu voce răspicată, în care se simţea atât disperarea, cât şi dezgustul:

– Pentru că aici mă simt liber, iar acasă nu.

Miklós plecă privirea, regretând că îl întrebase. Alma îl compătimea de asemenea pe bietul tânăr; era trist să te simţi mai bine în lagăr, înconjurat de atâtea orori, decât în sânul familiei.

Soarele cobora spre apus. Gardianul se trezi din somn chiar înainte să apară soţia fermierului, cu încă un coş plin cu bunătăţi. De data asta, le oferi deţinutelor şi mai multă mâncare. Se puseră cu toţii pe mâncat, pălăvrăgind veseli, şi nici nu auziră maşina care opri pe marginea drumului, nu departe de grupul lor.

Gardianul ascunse numaidecât sticla cu băutură, sări în picioare şi luă poziţie de drepţi. Instinctiv, fetele Almei lăsară şi ele mâncarea şi se ridicară de jos.

La marginea câmpului, în faţa unui Mercedes negru, stătea un ofiţer înalt şi-i urmărea în tăcere. Îl salută scurt pe gardian cu o fluturare a mâinii şi se duse spre locul în care stăteau Alma, Miklós şi von Volkmann. Spre spaima Almei, acesta din urmă scoase un mârâit iritat. Ofiţerul pufni disprețuitor, ca şi cum s-ar fi aşteptat la această reacţie, îşi trase mănuşile, deget cu deget, apoi chipiul cu craniul şi oasele încrucişate deasupra cozorocului.

Alma se uita înmărmurită la chipul lui. Semăna leit cu von Volkmann.

– Herr Sturmbannführer[23], îl întâmpină von Volkmann, pe un ton batjocoritor. Cum de ne faceţi această onoare îndoielnică?

– Încă te crezi nostim?

– Îmi permit să am limba ascuțită. Spre deosebire de tine, nu trebuie să-mi măsor fiecare cuvânt pe care-l scot pe gură.

Geamănul lui von Volkmann ignoră înțepătura.

– Ți-a ajuns cât ai stat aici? Eşti gata să te întorci acasă?

Erau gemeni, dar nu întru totul. Frumuseţea gingaşă şi pură a neamului von Volkmann părea împietrită ca o mască de ghips pe această reflexie încrâncenată a sa. Desena linii aspre în colţurile gurii obişnuite să dea ordine, iar acele ordine să fie respectate. Albastrul inocent al ochilor lui von Volkmann se transforma într-o nepăsare glacială în privirile ofiţerului. Era o statuie de om, tare precum granitul – un înveliş gol, din care cineva smulsese sufletul.

– *Sunt* acasă, frate, zise von Volkmann şi arătă cu mâna în ghips spre orchestră. Aceasta e familia mea.

Fratele său îl pălmui peste faţă – cu palma deschisă, mai mult ca să-l insulte.

Von-Volkmann-cu-mâna-în-ghips zâmbi şi întoarse şi celălalt obraz. Von-Volkmann-ofiţer-SS se conformă şi-i mai trase una, zdravănă de data asta.

Von-Volkmann-Pacifistul îşi şterse sângele de pe buză şi-i râse în faţă.

– Poţi să mă loveşti cât vrei. N-o să se schimbe nimic. Poţi să mă târăşti până la Mercedesul tău şi să mă duci acasă – o să vă fac mai tare de râs cu prima ocazie.

– Tata are planuri în ce te priveşte. Pentru că eşti major, o să pleci pe front, alături de Wehrmacht.

– Nu plec nicăieri. O să refuz să îmbrac uniforma şi să pun mâna pe armă. Vor trebui să mă trimită înapoi, de data asta sub acuzaţie de pacifism, nu

pentru că am împărţit nişte manifeste amărâte, explică prietenește fratele mai tânăr.

– Idiot încăpățânat!

– Și tu ești la fel, replică von Volkmann calm și mai primi o palmă.

– De ce trebuie neapărat să te dai în spectacol?

– Nu mă dau în spectacol. Vreau să fiu aici. Ce-i așa greu de înțeles?

– Printre evreii ăștia împuțiți?

– Nu sunt împuțiți. Facem duș zilnic și ne spălăm hainele în fiecare săptămână.

– Nu-mi mai vorbi de parcă aș fi imbecil.

– Cum să-ți vorbesc dacă spui imbecilități?

Încă o lovitură, de data asta un pumn, care-l făcu pe von Volkmann să se clatine pe picioare. Rămase aplecat câteva secunde, ținându-se de nas și lăsând sângele să curgă în iarbă. Apoi se îndreptă de umeri și se șterse pe față. Zâmbetul îi reveni pe buze și, dintr-un motiv neștiut, imaginea acestuia îl făcu pe Sturmbannführer von Volkmann să înghită în sec.

– N-ai idee cât te compătimesc, spuse pe neașteptate fratele mai mic.

Sturmbannführer von Volkmann se trase un pas înapoi, tulburat.

– Serios te compătimesc. Mă uit la tine și te compătimesc. Vrei să-ți spun de ce?

Sturmbannführer von Volkmann nu părea dornic.

– Pentru că ești un sclav, frate. Tu ești sclav, eu sunt liber. Ești sclavul acestei uniforme, zise tânărul și îl apucă de rever pe fratele său, care-l plesni peste mână și mai făcu un pas înapoi. Ești sclavul gradului și funcției tale, dar, cel mai rău, ești sclavul prea iubitului tău Führer. Ești încătușat de toate astea, frate, dar tu singur ți-ai pus cătușele și acum nu mai poți scăpa. Tu ai ales să fii sclav. Ai jurat de bunăvoie credință unui dictator. Ți-ai sacrificat onoarea și vocea pentru el. Cu alte cuvinte, ai încetat să mai existi. Acum ești doar un militar anonim care nu reprezintă nimic pentru el. Nici până acum n-ai înțeles? Lui nu-i pasă de oameni. Nu-i pasă de tine. Îi pasă doar de el și ar fi dispus să vă sacrifice pe voi toți pentru cine știe ce idee tâmpită care-i trece prin mintea aia dementă. Și atunci veți mărșălui cu toții la moarte, scandându-i sloganurile – *Slavă Germaniei!* – ca o turmă de oi fără creier ce sunteți. De ce mă privești îngrozit? Pentru că vorbesc împotriva conducătorului tău sau pentru că spun adevărul pe care ți-e prea frică să-l recunoști? Ești un laș, chiar dacă porți uniformă și armă. Un laș și un sclav.

Eu sunt liber și așa voi fi mereu. Pleacă. N-ai ce căuta aici. Aici e teritoriul oamenilor liberi, Herr Sturmbannführer.

Von-Volkmann-Sclavul se întoarse aproape în fugă la mașină. Von-Volkmann-Omul-Liber se uită după el, în lumina strălucitoare a soarelui.

Grad paramilitar în timpul Germaniei naziste, în cadrul trupelor SS, echivalent cu cel de maior

28

8 martie 1944

Văzând că Zippy nu se întoarce de la *schreibstube*, Alma bănuia că s-a întâmplat ceva. Presimțirea sumbră i se accentuă în momentul în care gardianca Drexler o informă rece că ăsta era ordinul de sus și refuză să-i dea alte detalii. Neliniștea se transformă în spaimă când, după apelul de seară, Drexler și Grese încuiară pe dinafară ușa Blocului Muzical, cu un zăngănit care nu prevestea nimic bun.

Alma tresări, căci zgomotul îi redeșteptă amintirea vagonului pentru vite.

Până și veterana Sofia avea o figură îngrijorată.

Alma o surprinse șușotind, ca să n-audă fetele.

– Îi aduc pe unguri? întrebă Violette.

Sofia o săgetă cu privirea.

– S-a mai întâmplat vreodată să vă încuie?

Alma se uita la fosta Kapo cu ochi rugători, sperând să găsească alinare.

Sofia nu-i răspunse, ferindu-se de privirile iscoditoare ale Almei.

– Pun la cale o exterminare, nu-i așa?

Alma abia își auzea vocea, din cauza că-și simțea pulsul zvâcnindu-i nebunește în urechi.

Tăcerea prietenei sale era grăitoare.

Se duse repede la singura fereastră din cameră și șterse condensul format pe ea. Așa cum bănuia, gardienii SS forfoteau de colo colo, ceea ce însemna un singur lucru – se pregătea un *Aktion*. Toate reflectoarele erau aprinse, cu toate că luminile erau interzise pe timp de noapte. Luminau gardienii și intrarea în crematoriu ca pe o scenă amenajată pentru un spectacol grotesc. Lipită de geam, Alma urmărea muncitorii din Sonderkommando – ajutoarele din camera morții, cum erau porecliți de ceilalți deținuți – care alergau dintr-o parte în alta, după cum le ordonau gardienii. În scurt timp, se adunară în curte și camioanele *Sanka*. În lumina artificială și palidă, crucea roșie de pe ele aducea cu o rană sângerândă.

Gardienii SS se repeziră la camioane, traseră prelatele și ușile din spate și începură să smucească oamenii înghesuiți înăuntru, lovindu-i cu sălbăticie.

– *Raus, raus, raus!!!* Afară, toată lumea afară!

– E copil! Nu-l răniți! răsună strigătul isteric al unei femei.

– Sunt muncitor esențial…, încercă un bărbat în vârstă să raționeze cu gardianul bătăuș.

Explicația se încheie brusc.

– Suntem sub protecția Crucii Roșii, se auzi glasul unui bărbat mai tânăr.

După care, un icnet scurt și surprins – apoi liniște.

Alma se uita cum doi bărbați din Sonderkommando târau de picioare un om, pe scările care duceau la vestiar. Bărbatul leșinat – *sau mort deja?* – purta haine civile.

Toți purtau haine civile, bărbați, femei, copii și bătrâni, observă Alma cu groază. Era Lagărul de Familie.

Scăldată în sudori reci din cauza agitației de afară, își dădu seama abia atunci de ce n-a auzit niciodată pe nimeni să țipe, deși ușile crematoriului erau chiar în față, peste gard de baraca lor. Nou-veniții erau păcăliți de Hössler, cu discursurile lui; încurajați de indicatoarele de pe pereți – *Dușuri și dezinfecție* – scrise în mai multe limbi; amăgiți de cârligele numerotate în care-și lăsau hainele – *Țineți minte numărul cârligului, ca să vă găsiți mai ușor hainele după duș, doamnelor și domnilor*. Văzuse toate astea cu ochii ei.

Nou-veniții mergeau de bunăvoie la moarte, căci nu bănuiau nimic. În schimb, oamenii din Lagărul de Familie trebuiau bătuți și siliți să coboare la vestiar, pentru că știau ce-i așteaptă. Se opuneau și susțineau că vor să muncească și că se află sub protecția Crucii Roșii, strigau după Lagerführer Schwarzhuber, care le dăduse cuvântul de onoare că nu vor păți nimic, câtă vreme sunt în subordinea sa.

În scurt timp, sosi și ofițerul, dar nu îi opri pe gardienii SS. Ba mai mult, râse de evrei și de naivitatea lor. Ordonanța acestuia, Oberscharführer[24] Voss, interveni numaidecât:

– Care-i treaba, evreilor? V-a sunat ceasul. Asta e. De ce să vă amărâți ultimele clipe, și vouă, și celor dragi? De ce tot teatrul ăsta jalnic? Arătați un strop de demnitate. Dezbrăcați-vă și mergeți ordonat în cealaltă cameră.

Cealaltă cameră. Camera de gazare.

Alma scruta mulțimea, căutând cu disperare chipul familiar. Sigur îl transferaseră pe Miklós în Blocul Muzical al lui Laks înainte de *Aktion*. Sigur știau că nu trebuie să-l amestece cu restul Lagărului de Familie. Îi ardeau obrajii de rușinea egoismului ei nemăsurat. Familii întregi erau trimise la moarte, iar ea căuta un singur bărbat printre ei. Dar oare toate mamele acelea nu implorau milă doar pentru copiii lor, și nu pentru toți? Durerea și lacrimile erau, prin esență, sentimente egoiste.

Nemaiputând să-și stăpânească emoțiile, Alma ieși din cameră și alergă la ușa încuiată de gardience, izbind în ea cu pumnii și umărul. Ca prin ceață, simți cum o cuprind brațele Sofiei și auzi glasul polonezei care încerca s-o aline, spunându-i că *el nu e acolo, el nu e acolo, să nu facă gesturi necugetate și să moară degeaba…*

Alma se întoarse în fața ferestrei, cu ochii mijiți și palmele lipite de geam. Alături de Lagerführer Schwarzhuber, fuma acum doctorul Mengele, zvelt și elegant ca întotdeauna. Prezența lui o liniști întru câtva pe Alma. Cu toate astea, făcu un pas înapoi și măsură fereastra din ochi. Era micuță, dar nu avea gratii ori plasă, iar ea era suficient de subțire cât să se strecoare afară. Alma dădu să ia scaunului, dar Sofia o opri din nou.

Fosta Kapo trase scaunul, înainte ca Alma să-l apuce.

– Nici să nu te gândești! Nu vezi ce se-ntâmplă acolo? Vrei s-o pățim și noi? Soldații SS abia așteaptă să te răsplătească pentru o ispravă ca asta.

– N-o să omoare un bloc întreg. Suntem esențiale.

– Ha! pufni Sofia ironic. Uită-te afară! Numai deținuți esențiali. Cei mai privilegiați din tot lagărul. Cică îi protejează Crucea Roșie. Pe dracu'! Acum, ori te potolești, ori te leg cu baticul și așa te las toată noaptea. Îți înțeleg îngrijorarea, dar trebuie să mă gândesc la fetele din orchestră. Te iubesc și te respect pentru tot ce-ai făcut pentru ele, dar nu-ți permit să le pui viața în pericol!

Alma simți cum i se adună lacrimile sub bărbie și abia atunci își dădu seama că plânge.

– Dacă e și el acolo, Sofia, n-o să te iert niciodată, zise ea, printre suspine, simțindu-se mică și neajutorată, ca un copil pe umerii căruia apăsa greutatea lumii întregi.

Era ridicol s-o învinovățească pe Sofia; înțelegea asta prea bine. Înțelegea și Sofia. O luă pe Alma în brațe și o strânse la piept, legănând-o încet și îmbărbătând-o că *mâine totul va fi bine*.

Bineînțeles că nu avea cum să fie bine. Se adunară mai multe camioane la intrare, iar gardienii SS își mânau victimele speriate pe ușa crematoriului. În scurt timp, bine cunoscutele umbre portocalii reîncepură să danseze pe dușumeaua din camera Almei. Cuptoarele funcționau. Primul grup de deținuți fusese gazat.

Un miros dulceag și grețos se strecura prin pereții de scândură ai Blocului Muzical; plana ca un giulgiu deasupra camerei, o învăluia pe Alma în îmbrățișarea lui înfiorătoare. Moarte, pretutindeni moarte. O inspira, îi ardea ochii și gâtlejul, sufletul, nimicind totul în ea, distrugând și ultimele redute, preschimbând sângele în acid. Inima îi sângera ca o rană deschisă.

Foarte bine. Să moară acum; să-și dea ultima suflare odată cu el, în ciuda distanței care îi despărțea. Ar fi fost cea mai simplă cale de scăpare. Îmbrățișarea Sofiei era și așa dureroasă, amintindu-i de mâinile a căror atingere n-o va mai simți niciodată.

Stăteau acum pe patul Almei. De câteva ori, mânată de impuls, Alma încercă să se ridice și să meargă la fereastră, dar Sofia o ținea strâns.

– Ce rost are? E tortură să te uiți la ei, tortură în toată regula…

Dar, chiar dacă nu-i vedeau, îi auzeau destul de bine – scâncetele copiilor și plânsetele mamelor, vociferările soților și rugămințile bătrânilor –, iar peste toate, urletele turbate ale câinilor de pază și răcnetele necruțătoare ale stăpânilor lor în uniformă.

– Vrem să muncim. Spuneți-le, Herr Lagerführer. Toți suntem muncitori harnici. Repartizați-ne în echipa externă și-o să vedeți cât de mult muncim.

– Mamă! Mamă!

Strigătele ascuțite ale copiilor tăiau ca bricele venele nopții. Piticii cărora Hössler le dăduse bomboane pentru interpretarea minunată din *Albă-ca-Zăpada* erau smulși, la ordinul lui, din brațele mamelor lor.

Sufocată de oroare, Alma se agăță cu unghiile de umerii Sofiei. Era insuportabil. Regreta că vizitase Lagărul de Familie și că îi cunoscuse pe oamenii aceia. I-ar fi fost mai ușor să îndure, dacă nu i-ar fi cunoscut personal pe oamenii curajoși și mândri care-l satirizau cu atâta savoare pe temutul conducător german.

Dar mai mult ca orice își dorea să nu fi auzit cuvintele lui Miklós. *Cred că te iubesc, Almschi*. Dar el rostise acele cuvinte și, din clipa aceea, se simțise legată de el printr-un fir invizibil, dar aproape tangibil, iar acum, dacă

pierea el, trebuia să-l urmeze. Gândul acesta o străfulgeră cu o claritate teribilă.

Afară, măcelul orgiastic al naziștilor era în toi.

– Treci înăuntru, rahatul dracului! Înăuntru, jidani nenorociți! Mai repede, că pun bastonul pe voi!

– Herr Doktor, spuneți-le că sunt scutită! Sunt însărcinată, Herr Doktor! Dumneavoastră le-ați ordonat să-mi dea și lapte pe lângă rație, pentru că sunt însărcinată! Sunt aici, Herr Doktor!

Era ceva în cuvintele acelei femei care o făcu pe Alma să încremenească în brațele Sofiei.

– Du-te și vezi dacă a scos-o din rând, spuse, pe un ton neașteptat de blând.

– Pe cine?

– Pe femeia însărcinată. Vezi dacă Mengele a scos-o din rând.

Sofia se ridică de pe pat fără nici o tragere de inimă. Se uită pe fereastră câteva clipe, fără să spună nimic, în vreme ce Alma privea umbrele portocalii care unduiau pe podea, ca niște șerpi mari și periculoși.

– Nu văd nici o femeie însărcinată, zise Sofia într-un final.

– Pe Mengele îl vezi?

– Da.

– Ce face?

– Stă lângă Voss și Schwarzhuber.

Alma încuviință încet din cap. Parcă îi dispăruse toată lumina din ochi. Priveau negri și goi în abis, orbi și deja morți.

– Ne-ați păcălit! țipă o femeie, căci nu mai avea nimic de pierdut. Dar Hitler al vostru o să piardă războiul! Și atunci va veni ceasul răzbunării. Veți plăti pentru faptele voastre, criminalilor!

Răsună o împușcătură. În tăcerea care urmă, cineva începu pe neașteptate să cânte. Alma recunoscu fostul imn al Cehoslovaciei.

Pesemne gardienii SS se grăbiră să înăbușe o asemenea formă neobișnuită de protest, căci prima voce se stinse rapid, dar acum mai multe reluară din punctul în care se oprise primul bărbat. Se înălțau, puternice și grave, din subteran, din vestiar și camera de gazare în care erau adunați. Acopereau răcnetele furioase ale gardienilor și se întindeau peste lagăr, ca un simbol al voinței de neclintit a deținuților.

Din baraca cufundată în beznă li se alăturară și alte glasuri. Cântau fetele Almei, în semn de susținere. Alma se ridică de pe pat. Îi cam tremurau picioarele, dar mâinile îi erau sigure când scoase vioara din cutie. O puse pe umăr și se uită la Sofia.

– Știu că e și el acolo și cântă alături de ei. Vreau să știe că aud. Că auzim cu toții.

Închise ochii și începu să cânte – pentru Miklós, neînfricatul ei luptător; pentru piticii curajoși, pentru Fredy Hirsh, îngerul lor păzitor, pentru doi veterani din Primul Război Mondial care îl satirizaseră pe Hitler, și pentru toți cei care îi priviseră și râseseră.

Probabil că acordurile viorii ei ajunseră la urechile deținuților din Lagărul de Familie. Revigorate de acest ajutor, vocile lor deveniră mai puternice, mai acuzatoare, mai îndrăznețe și mai asurzitoare. În camera alăturată, Flora lovea clapele pianului cu dreaptă indignare. Nu intona imnul, ca celelalte; îl urla, dar, în mod curios, se potrivea perfect cu situația. În scurt timp, întreaga orchestră cânta cu patosul care lipsea atunci când le cântau ofițerilor SS. Cântau cântecul de adio.

Grad paramilitar în timpul Germaniei naziste, în structurile SS, echivalent cu cel de plutonier

29

Alma stătea în biroul Mariei Mandl, unde o condusese chiar Zippy.

Îi era milă de biata mesageră – cu ochii roșii de plâns, Zippy îi tot cerea iertare prietenei sale că nu reușise s-o prevină, că nu găsise o cale…

– Eram cu Mala când Schwarzhuber discuta cu Biroul de la Berlin despre exterminarea pe care-o pregăteau. Mala își făcuse deja un plan – unde să meargă mai întâi, pe cine să avertizeze, cum să transforme exterminarea într-o revoltă. Cunoaște femei din lagărele-satelit care introduc pe ascuns praf de pușcă la Birkenau, pentru Rezistență. Cei din Sonderkommando au arme și grenade artizanale pe care le țin în crematorii. Mala era convinsă că ar fi sărit în ajutor…

Glasul lui Zippy se stinse, înecat de lacrimi. Stătea abătută în fața Almei, cu umerii încovoiați și scuturați de suspine.

– Dar Schwarzhuber și-a dat seama că l-am auzit când a ieșit din birou. Ne-a încuiat pe amândouă, o zi și-o noapte, ca să nu putem lua legătura cu nimeni. Poți să mă ierți?

Alma se străduí să zâmbească și să-i spună fetei că nu are pentru ce să o ierte, dar nu reuși să rostească acel cuvinte. Era peste puterile ei să zâmbească. Moartea lui Miklós, noaptea trecută, o sleise de forțe. Confirmarea oficială venise sub forma unei dureri surde în locul în care avea înainte inima. Nu mai rămăsese din ea decât un înveliș găunos, incapabil să mai simtă ceva.

Mandl le primi curios de blajină și vizibil stânjenită. O invită pe Alma să ia loc. Alma se supuse, fără să scoată o vorbă și fără să se uite la șefa de lagăr.

– Poți să pleci, Helen.

Ba chiar i se adresă lui Zippy pe numele mic, în locul obișnuitului *Spitzer*. Cealaltă fată rămase în birou, lângă fișet.

– Și tu, Mala. Nu, stai puțin. Adu-ne niște cafea.

În mod normal, un asemenea ordin ar fi uimit-o pe Alma. Acum însă stătea și privea apatică mușcata din ghiveciul de pe pervaz.

Mandl se așează în fața ei și se foi de câteva ori pe scaun. Urmă un moment lung de tăcere.

Șefa lagărului de femei răsuflă ușurată când o văzu pe Mala că aduce cafeaua.

– În sfârșit! Credeam că te-ai rătăcit.

Mala nu se uita la Alma, ci ținea ochii ațintiți la tava de argint. Stătea încremenită lângă umărul violonistei, dar se citea o tristeţe atât de profundă în postura ei, cu capul plecat ca la înmormântare, încât până și Mandl observă asta și întoarse rușinată privirea. Acuzațiile nerostite ale deținutei o ardeau, probabil, ca fierul înroșit și nu mai avea cum să scape de acel stigmat. *Ucigașo*.

– Las-o jos și pleacă. Pleacă! Mă descurc singură. N-ai de ce să mai tândălești pe-aici.

Mandl se apucă să aranjeze ceștile pe masă. Luă cana cu lapte și se uită la Alma.

– Lapte?

Văzând că Alma nu răspunde, o puse jos într-o liniște desăvârșită.

– Înțeleaptă alegere. Azi avem amândouă nevoie de ceva mai tare.

Scoase o ploscă, îi aruncă Almei un rânjet șiret și turnă cu generozitate lichidul chihlimbariu în ceașcă.

– Bea.

Alma rămase nemișcată. Nu era un gest de sfidare menit s-o insulte; pur și simplu, nu avea forța să-și miște brațele. Drumul până la biroul lui Mandl o epuizase. De fapt, nu drumul, ci cuvintele lui Zippy. Îi aduceau aminte…

– Înțeleg că ești supărată. Și eu sunt, crede-mă. Știi bine cât de mult îl plăceam. N-am fi făcut-o niciodată intenționat. A fost o greșeală nevinovată, îți dau cuvântul meu. Nu era pe listă. Uită-te cu ochii tăi, ca să te convingi.

Mandl îi împinse în față o hârtie cu nume și numere, dar Alma o ignoră și pe aceasta.

– Trebuiau să lichideze tot Lagărul de Familie, iar, din toată orchestra, el era singurul care locuia acolo. Numai Dumnezeu știe de ce.

– Avea cunoștințe acolo. Colegi muzicieni. Îi știa dinainte.

Alma aproape că nu-și recunoștea vocea. Era răgușită și sugrumată.

– Și eu, și Obersturmführer Hössler i-am propus să-l transferăm definitiv în Blocul Muzical al lui Laks, dar n-a vrut.

– Știu și vă mulțumesc că i-ați permis să rămână în Lagărul de Familie. A fost foarte fericit acolo.

– Nu pricep de ce n-a spus cine e când l-au transportat… sau când l-au dus la… Obersturmführer Hössler n-a fost de față ieri, dar era Mengele. L-ar fi scos imediat din grup.

Oare? Într-un final, Alma își adună forțele, apucă ceașca și luă o înghițitură zdravănă. Nici n-apucă bine s-o pună jos, că Mandl îi turnă din nou cafea și coniac.

– Poate că a vrut să meargă cu ei. Din patriotism, medită Mandl cu voce tare. A mai fost un bărbat din Sonderkommando care s-a dus la gazare odată cu compatrioții lui, ca să moară alături de ei. Incredibil! Din fericire, deținuții au fost de bună-credință și l-au tras din spatele coloanei unde se ascundea și l-au dus înaintea gardienilor. I-au tras câteva scatoalce, ca să-i fie învățătură de minte și l-au trimis înapoi la cuptoare. Dar ce vreau să spun e că oamenii fac lucruri ciudate uneori, chiar și deținuții privilegiați. Îi știi pe cei din Sonderkommando; trăiesc mai bine ca oricine în crematoriile lor. Fiecare are patul lui, saltea, perne, mâncare și băutură din belșug. Ai văzut ce voinici sunt? adăugă, clătind din cap. Cu toate astea, unul dintre ei s-a dus acolo de bunăvoie.

Mandl chiar își închipuia că pernele moi și mâncarea din belșug compensează pentru faptul că trebuie să ardă oameni zi și noapte, la ordinele SS-ului? Alma mai luă o înghițitură. Își aminti de ceașca din porțelan de Limoges rămasă pe masa din camera ei și simți un nod dureros în stomac.

– Pur și simplu, n-a mai suportat, continuă Mandl, oarbă la suferința Almei.

Nu era clar dacă se referă la bărbatul din Sonderkommando sau la…

Alma strânse atât de tare din dinți, încât îi auzi cum scrâșnesc. Încă nu-i putea rosti numele, nici măcar în gând. Va dura mult timp până să reușească. Inima i se umplu de durere și ochii de lacrimi, care începțoșară rapid imaginea lui Mandl.

Silueta vălurită a șefei lagărului întinse mâna peste masă ca să-i mai toarne coniac. Doar coniac, de data asta, fără cafea.

– Ai nevoie de ceva? întrebă Mandl, cu sinceră compasiune în glas.

Alma se sili să se uite la gardianca SS.

– Pot să iau o rochie neagră din Kanada?

– Desigur! exclamă Mandl, vizibil ușurată. Ce întrebare e asta? Du-te direct acolo, dacă dorești, și spune-le că eu ți-am dat voie să iei cinci rochii negre.

– Mulțumesc, Lagerführerin.

– Altceva?

Alma căzu pe gânduri câteva clipe.

– Să-mi promiteți că fetele mele nu vor păți nimic.

– Promit. Atâta vreme cât eu conduc lagărul de femei, nu vor păți nimic.

– Mulțumesc, repetă Alma, mult mai calmă de data asta.

Își rezolvase treburile. Nu mai rămânea decât un singur lucru.

– A fost o greșeală nevinovată, spuse Mandl. Pe cuvântul meu.

Alma încuviință din cap. Mandl mai spuse ceva, dar n-o mai auzea. Se gândea câte fiole cu morfină trebuia să dea pentru o fiolă cu cianură de potasiu, pe piața din Kanada.

Apel. Blocul era cufundat într-o tăcere chinuitoare. Alma își alinia fetele ca de obicei. Rochie neagră, ochi negri și goi, otravă neagră în vene. Nu vorbise cu nimeni de atunci – nici nu plânsese. Își îndeplinea sarcinile zilnice ca un robot aproape golit de energie, gata să se oprească din funcționare în orice clipă.

– Curios lucru, nu?

Până și vocea îi era lipsită de orice emoție. Fetele tresăriră la auzul ei.

– Au gazat tot lagărul, și totuși viața merge mai departe. Au pierit atâția oameni, dar noi vom cânta ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

Scoase un pufnet cinic și rece și întinse mâna după raportul de dimineață întocmit de Zippy.

De pe primul rând, Sofia o privea sincer îngrijorată. O asemenea apatie, o stare atât de letargică erau nefirești. Dar ce o neliniștea cel mai mult era calmul înfiorător care-o învăluia pe Alma ca o mantie neagră, ca și când își pusese ceva în gând și doar perspectiva acelui lucru o ajuta să meargă înainte. Ochii violonistei erau atât de lipsiți de viață, încât nici lacrimile nu mai curgeau din ei ca să jelească pierderea suferită. Pentru Sofia, acesta era primul semn prevestitor, și cel mai îngrijorător dintre toate. În afară de Alma, doar cei porecliți *Muselmänner* aveau asemenea figuri rătăcite chiar înainte să-și dea sufletul. *Muselmänner*, umbre scheletice din echipele externe, alegeau moartea în fața calvarului zilnic, căci moartea părea o

variantă mai bună. Nici ei nu plângeau. Pur și simplu, nu mai aveau forța să le pese de ceva.

Intră Rapportführerin Drexler, însoțită de Grese. Alma le întâmpină cu salutul obișnuit și-i întinse lui Drexler raportul, uitându-se fix în ochii ei. Descoperi cu această ocazie că sunt căprui, cu mici irizații galbene și cafenii. Cu un calm uluitor, Alma continua să analizeze ochii gardiencei recunoscute că împușca orice deținută care îndrăznea să ridice privirea la ea.

Mâna lui Drexler coborî până la tocul pistolului și se opri acolo. Alma îi urmărea mișcarea cu o nepăsare alarmantă.

– Ai uitat de buna-cuviință? zise Drexler în cele din urmă.

Aceeași privire goală pe chipul Almei.

– Răspunde-i Rapportführerinei când vorbește cu tine!

Alma continua să se uite, fără să scoată o vorbă.

– Să nu-ți închipui că n-o să-ți zbor creierii, scroafă nerușinată!

Pe fața Almei nu tresări nici un mușchi. Doar o umbră de ușurare îi sticli în ochi.

Drexler ridică mâna, gata să o lovească. Subalterna ei, Grese, o prinse de încheietură, deși legea nu-i permitea. Îi șopti repede ceva la ureche, ceva despre Maria Mandl, Hössler și Mengele, și tot blocul privi cu stupoare cum una dintre cele mai temute gardience lasă mâna jos și face un pas în spate.

– N-o să reziști tu prea mult aici, mârâi Drexler cu dușmănie și luă raportul din mâinile inerte ale Almei.

Un rânjet sinistru apăru pe buzele violonistei.

– Să vă audă Dumnezeu, Rapportführerin.

În prima clipă, Drexler păru șocată de răspuns.

– Jidancă proastă, bombăni în barbă și ieși din baracă, uitând să mai numere muzicienele.

Dinspre mlaștină, ceața se revărsa în valuri argintii. Alma simțea cum umezeala se strecoară pe ușa rămasă deschisă după ce Drexler plecase în pripă. Privise din nou moartea în ochi și, din nou, moartea își ferise prima privirea. Alma stătea și se uita după ea, dezamăgită.

Seara, Alma o chemă pe Zippy în camera ei. În locul veiozei, pe masă ardea o lumânare. Peste tot pândeau umbre tăcute și triste. Între ele, chipul Almei părea stins, lipsit cu desăvârșire de viață.

– Vreau să-ți dau ție asta, spuse Alma și-i întinse lui Zippy o partitură făcută sul, pe care nu mai suporta să o țină la ea.

Prezența ei era o amintire dureroasă a realității sumbre, a faptului că bărbatul care o compusese n-avea s-o mai interpreteze niciodată. Era mult prea chinuitor s-o știe aproape. Uitarea era singura soluție de a merge mai departe, până când găsea o modalitate de a-l reîntâlni pe cel fără de care lumea amuțise.

– Sunt sigură că îți va prinde bine când o să scapi de aici.

Imediat ce Zippy văzu titlul – *Für Alma* de Miklós Steinberg –, clătină vehement din cap și-i întinse Almei înapoi partitura.

Alma o privi compătimitoare, dar refuză să o ia.

– Știu.

Buzele palide și uscate ale Almei se întinseră într-un zâmbet mâhnit și blând. În lumina mohorâtă din cameră, pielea ei avea o paloare cadaverică. Cearcăne negre îi umbreau ochii.

– E o mojicie să-i dai cuiva testamentul tău în asemenea fel. I-am zis și lui asta când mi l-a dat, dar tot l-am luat, pentru că e o mojicie și mai mare să refuzi ultima dorință a unui condamnat. Când moare cineva, cel mai mult suferă persoanele dragi. Muribundul știe că va muri, știe că suferința se va sfârși și e împăcat. Cei care l-au iubit, însă, trebuie să trăiască cu gândul că l-au pierdut, cu această cumplită tragedie în suflet, mult timp după moartea lui.

Se opri din nou, pierdută în amintiri. Afară, chiar deasupra coșului crematoriului, luna subțire și palidă atârna de un nor.

– Știa că va muri curând.

La fel cum și Alma știa că același lucru i se va întâmpla și ei; Zippy vedea asta în ochii violonistei – întunecați și impenetrabili, două abisuri – și o copleșiră emoțiile.

– Almschi…

– Sper să mă ierți că te-am încărcat cu această povară, dar n-am de ales, zise Alma.

Își lipi tâmpla de perete și începu să se joace cu flacăra lumânării, trecându-și degetele prin ea cu mișcări hipnotice – de la dreapta la stânga, de la stânga la dreapta. Zippy îi urmărea degetele și se întreba dacă violonista simte vreun strop de durere, dar își dădu numaidecât seama că nu vrea să afle răspunsul. Poate că Alma nu mai simțea nimic. Ori poate simțea

și se tortura singură, fiindcă durerea fizică îi abătea gândul de la suferința mistuitoare pe care o ascundea în suflet.

– Dacă nu ți-o dau ține, cine știe în mâinile cui ajunge când eu n-o să mai fiu, iar lumea nu va afla niciodată de existența ei. E o partitură nespus de frumoasă.

Se simțea tandrețea în glasul Almei. Chipul îi era palid și liniștit.

– Da, e o partitură frumoasă. Dar de ce nu te folosești *tu* de ea…, spuse Zippy, dar glasul i se frânse.

O podidiră lacrimile. Silueta fantomatică a Almei se unduia printre ele, dispărând încetul cu încetul, împreună cu pereții din jur, cu masa și tocul viorii și flaconul micuț așezat lângă ea. *E morfină, nu altceva*, își repeta Zippy cu obstinație. *Morfină, ca s-o ajute să doarmă.*

Covârșită de emoții, Zippy apucă mâna subțire, străbătută de vene albăstrii, a Almei și o duse la obraz. Îi simțea atingerea rece și neînsuflețită, ca a unui de cadavru, numai că degetele îi erau calde și miroseau vag a foc. Căldura însă nu dură mult și, în scurt timp, mâna Almei era mai rece ca oricând.

L-au ucis pe Miklós, dar pe Alma au rănit-o de moarte, înțelese Zippy dureros de limpede. Nimeni nu-și mai revenea după asemenea lovitură.

Cu nespusă gingășie, Zippy puse mâna violonistei pe suprafața aspră a mesei și ieși din cameră, lăsând-o pe Alma în lumea ei de umbre.

EPILOG

Aprilie 1944

Blocul Muzical era cufundat în tăcere pentru prima oară de la înființarea lui, în primăvara anului 1943. Tot zidul din față era acoperit de coroane. În mijloc, se afla un scaun îmbrăcat în pânză neagră. Pe el stăteau vioara Almei și bagheta de dirijor. Sofia îi ceruse Lagerführerinei Mandl o fotografie a Almei, dar SS-ul nu mai făcea fotografii pentru dosare încă de la mijlocului anului 1942. Parcă pentru a se scuza, administrația lagărului le permise fetelor să-i aducă ultimele omagii la infirmerie, unde murise. Doctorița Mancy făcuse tot ce-i stătuse în putință să o salveze. Îl chemase și pe Mengele, care venise surprinzător de repede, înarmat cu trusa medicală, dar Alma își dădea deja ultima suflare. Muri cu zâmbetul pe față și privirea ațintită dincolo de fețele înghesuite în jurul patului, ca și când ar fi recunoscut o persoană pe care n-o mai văzuse de multă vreme.

Doctorița Mancy o ajută pe Zippy s-o îmbrace pe Alma în rochia ei neagră preferată. Sofia îi pieptănă părul până când buclele moi se revărsară în jurul chipului ei palid și liniștit.

Muzicienii de la Auschwitz și Birkenau veniră cei dintâi la infirmerie, unde era depus trupul Almei. Cu șapca în mână, Laks zăbovi timp îndelungat în fața sicriului din placaj, făcut în grabă de Sonderkommando, la ordinele lui Hössler – probabil primul din istoria lagărului.

Hössler însuși stătea pe un scaun, în colț, cu mâinile în poală și capul atât de plecat, încât nimeni nu-i vedea fața. Nu dădea atenție nici deținuților, nici gardienilor SS, care luau poziție de drepți când îi vedeau gradele de pe umerii povârniți. Alsacianul scheuna trist la picioarele lui.

Von Volkmann plânse în hohote, îngenuncheat în fața sicriului. Mâna sănătoasă se agăța de palmele violonistei, parcă făcute din marmură și străbătute de vene albăstrii, în vreme ce tânărul repeta un singur cuvânt – *criminali*…

Mandl aduse flori și le așeză la picioarele Almei, apoi îi puse mâna pe frunte. Nici măcar fardul alb, aplicat din belșug, nu reușea să-i mascheze

vârful roșu al nasului și ochii umflați.

Într-un colț, aproape nevăzut, stătea rabinul Dayen și murmura o rugăciune. Nu conta că femeia pentru care se ruga aparținea unei alte religii ori că familia decedatei ar fi trebuit să recite kadișul. Se ruga el, ca întotdeauna, căci nu avea cine să-i jelească pe aceștia oameni.

A doua zi dimineața, când Sonderkommandoul sosi ca să ridice cadavrul, Hössler se apropie de comandantul lor, Voss.

– O incinerați exact așa cum e acum, cu rochie, pantofi și ce mai are pe ea, în sicriul ăsta. Nu cumva să vă atingeți de trupul ei. Ai priceput?

– *Jawohl*, Herr Obersturmführer.

– Să fie singură pe platformă. Fără alte cadavre.

– *Jawohl*.

– Dacă aflu că nu mi-ai respectat ordinele…

Vocea lui Hössler se transformă într-o șoaptă sinistră, care nu prevestea nimic bun.

– Instrucțiunile sunt foarte clare, Herr Obersturmführer.

Până la urmă, Hössler hotărî să meargă la crematoriu și nu plecă de acolo până când nu se convinse că ordinele îi fuseseră îndeplinite cu sfințenie.

Procesiunea de deținuți continuă până a doua zi, de data asta la Blocul Muzical. Printre ei erau și gardieni și ofițeri SS – un spectacol straniu, care o lăsă fără grai până și pe veterana Sofia, care le văzuse pe toate. La Auschwitz nu se organizau funeralii pentru deținuți. Era ceva nemaiauzit, și totuși, iată că veneau, tăcuți și respectuoși, victime și călăi deopotrivă, și se opreau cuviincioși în fața scaunului drapat în negru. Cumva, în scurtul timp petrecut la Auschwitz, cea căreia i se adresau respectuos cu Frau Alma reușise să-și lase amprenta asupra tuturor. Violonista de la Auschwitz. Femeia care părăsise această viață atunci când considerase ea de cuviință, și pentru asta nu puteau decât s-o admire.

Într-un final, pe înserat, își făcu apariția însuși Îngerul Morții. Toată lumea amuți, privindu-l cum se apropie de scaunul îmbrăcat în pânză neagră și acoperit de coroane. În fața lui, își scoase chipiul, luă poziție de drepți și pocni din călcâie, apoi lăsă capul în pământ.

– In memoriam.

Trecuse de mult de ora stingerii. Noaptea catifelată și moale învăluia Blocul Muzical. În sobă, focul trosnea domol, luminând fețele palide și gânditoare adunate în jurul lui. Doar câteva fete dormeau buștean în paturile

lor. Majoritatea nesocoteau ordinele și formau un semicerc în jurul focului, tânjind după căldura lui – copii rămași orfani pentru a doua oară.

Zippy își odihnea capul pe umărul Sofiei. Fosta Kapo ținea în mână baticul Almei, de culoarea lavandei.

– Încă nu-mi vine să cred că s-a dus, zise Sofia, cu voce sfârșită.

Ridică baticul la nas și inspiră adânc.

– Liliac.

Un zâmbet stins îi străbătu chipul în lumina pâlpâitoare a sobei.

– A mai rămas o bucată din săpunul ei preferat, îi spuse lui Zippy. Ia-l tu. S-ar bucura să știe că a ajuns la tine.

Zippy nu răspunse, ci doar își șterse fața discret, cu dosul palmei.

– Dacă nu era ea, n-aș fi aici.

Sofia se întoarse spre glasul cu accent francez. Violette-din-Paris își mușca buzele ca să nu mai tremure.

– N-aș fi supraviețuit, dacă nu mă lua sub aripa ei, repetă violonista franceză, abia stăpânindu-și emoțiile.

– Iartă-mă că te-am respins când ai venit prima oară la audiții, se scuză Sofia.

Violette flutură din mână, dându-i de înțeles că e neimportant și nu-i poartă ranchiună.

– Aveai motiv să mă respingi. Am cântat oribil, zise violonista, râzând printre lacrimi.

Sofia încercă să zâmbească, dar simți cum chipul i se schimonosește într-o grimasă.

– Frau Alma m-a primit de milă. A implorat-o Hélène să-mi acorde o șansă.

Violette se uită la prietena ei speriată, care o mângâia pe spate. Șiroiau lacrimile și pe fața ei.

– Frau Alma a fost de acord. Am cântat *Contesa Mariţa* de Kálmán. Îmi aduc și-acum aminte, de parcă ieri a fost. Cum o fi reușit să nu se strâmbe când m-a auzit?

Alt hohot de râs sugrumat, alte suspine înăbușite din piepturile celorlalte muziciene.

– M-a primit pentru o perioadă de probă de o săptămână. În fiecare dimineață, trebuia să merg de la blocul meu până la Blocul Muzical și să repet cu orchestra. Prin a treia zi, dacă nu mă înșală memoria, cineva din

blocul meu mi-a furat galoșii. A trebuit să vin desculță și era groaznic de frig în dimineața aia. Frig și noroi și umezeală…

– Îmi aduc aminte. Nu te-am lăsat să intri până când nu te-ai spălat pe picioare la ușă.

Sofia întinse mâna spre Violette și fata i-o strânse cu putere.

– Iartă-mă.

Violonista clătină iar din cap.

– Îți făceai datoria de responsabil de bloc.

– Țin minte că ai început să plângi.

– Plângeam pentru că îmi înghețaseră picioarele și pentru că eram supărată că mi-a furat cineva încălțările, nu din cauza ta, o liniști Violette. Într-un bloc obișnuit, dacă rămâi fără pantofi, ești ca și mort. De unde era să fac rost de altă pereche? Nu cunoșteam pe nimeni în blocul meu, nimănui nu-i păsa de mine. Așa că m-am oprit aici și am plâns și atunci a venit Frau Alma și m-a întrebat ce-am pățit. După ce i-am povestit, a zis că o să aibă ea grijă de mine de-acum încolo.

Violette scoase un oftat tremurător.

– Atunci m-a salvat prima oară.

Îi era greu să vorbească despre asta. Își trecu mâna peste frunte, încercând să-și stăpânească emoțiile.

– A doua oară a fost când m-am îmbolnăvit de tifos. Doctorul Mengele ne-ar fi trimis la gazare pe toate care eram bolnave, dacă nu era ea.

– Voia să ne trimită la gazare chiar și după ce ne-am însănătoșit, doar pentru că eram foarte slăbite, adăugă Flora, cu vocea sugrumată de lacrimi. Dacă nu intervenea Frau Alma, asta ne aștepta.

Urmă un scurt moment de tăcere.

– Și pe mine m-a salvat din Blocul pentru Carantină. Îmi pierdusem orice speranță. Ne țineau încuiate acolo de peste o lună, aproape fără mâncare și apă. Eram atât de slăbită, încât credeam că mai am patru sau cinci zile de trăit. Apoi a venit Frau Alma și a întrebat dacă știe cineva să cânte la acordeon. I-am zis că eu știu să cânt la pian, dar m-a luat oricum. N-o să uit niciodată ziua când un gardian SS a descuiat ușa și mi-a strigat numele.

Clătină de câteva ori din cap și încheie pe un ton calm și grav:

– Ea mi-a salvat viața.

– Pe mine m-a luat direct de la Saună, spuse Anita, cu ochii mari și îndureraţi în lumina tot mai difuză. Stăteam înțepenită, cu o periuță de dinți

în mână – habar n-am cine mi-a dat-o și de ce – și așteptam să iasă gazul prin capetele de duș și să ne omoare. Atunci s-au deschis ușile și a intrat ea, înaltă și elegantă, în paltonul din păr de cămilă și cu baticul pe cap, ca o vedetă de cinema, și a întrebat de violoncelista Anita Lasker. Prima oară când am văzut-o, m-am gândit că e gardiancă sau vreo persoană importantă. M-a luat de mână cu blândețe și mi-a spus: „Stai liniștită, Anita. O să vii cu mine și o să cânți la violoncel în Blocul meu Muzical. Gata, s-a terminat. O să te protejez eu“.

Ridică ochii în tavan și clipi de câteva ori.

– Și s-a ținut de cuvânt, reuși să spună, în cele din urmă, dar lacrimile i se prelingeau pe obraji, mari și rotunde ca perlele.

– Eu nu știam mai deloc să cânt, dar, în loc să mă dea afară, m-a numit mesageră și mi-a salvat viața, răsună o voce din fundul camerei.

– Nici eu nu știam să cânt, dar m-a făcut copistă, chiar dacă mai avea vreo douăsprezece.

– Eu aveam degetele anchilozate de artrită, iar ea a reușit să-l convingă pe Hössler că sunt o mare violonistă și că o să cânt minunat după ce mă fac bine. Hössler a ordonat să primesc rații duble, ca să mă însănătoșesc mai repede.

– Mie mi-a oferit din rațiile ei când am sosit în bloc și eram atât de slăbită, încât leșinam dacă mă ridicam prea repede de pe scaun.

– Mie mi-a adus o jachetă groasă, de lână, din Kanada.

– Pe mine m-a lăsat să dorm în camera ei când am aflat că a murit mama. M-a ținut în brațe toată noaptea și mi-a cântat cântece de leagăn. Dacă n-o aveam pe ea, cred că mă aruncam în gardul electric. M-a rugat doar să nu povestesc nimănui. Voia să păstreze o atitudine severă în prezența celorlalte fete. Nu voia să ne dădăcească, de teamă să nu ajungem neputincioase. Orice slăbiciune e fatală aici. Frau Alma știa asta. De-aceea era așa exigentă cu noi – ca să fie sigură că ne putem descurca singure, dacă ea pățește ceva.

– I-a convins pe Mandl, Hössler și Mengele să promită că orchestra va rămâne un serviciu esențial atât timp cât sunt ei la conducere, spuse Zippy, pe neașteptate. I-a pus să jure că nu vom fi incluse în nici o selecție atât cât mai stă în picioare blestematul ăsta de lagăr.

– Și crezi că o să se țină de cuvânt? întrebă Sofia.

– Da, răspunse ferm Zippy. Sunt câteva lucruri sacre pentru ofițerii SS, și, din fericire pentru noi, Alma era unul dintre ele. Ar fi o mare grosolănie să

încalce promisiunea pe care i-au făcut-o. Nu știu foarte bine cum să explic, dar… Se vor ține de cuvânt. O să vedeți. Vom scăpa cu viață de-aici și, când ieșim pe porți, vreau să vă amintiți până la capătul zilelor numele femeii care a înfăptuit toate astea. Vreau să țineți minte numele ei și să le spuneți copiilor și nepoților voștri că și viața lor se datorează tot Almei Rosé, dirijoarea de la Birkenau. Iar eu, zise și puse mâna pe scândura înlocuită de curând, voi avea grijă ca amintirea ei să trăiască veșnic. Prin muzică, exact cum și-ar fi dorit, zise, mângâind lemnul cu tandrețe.

Sub scândură, în cutia de aluminiu, învelită în câteva straturi de celofan, era ascunsă *Für Alma* de Miklós Steinberg – până când va sosi ziua eliberării și o va putea scoate în siguranță pe porțile blestemate ale iadului de la Auschwitz, ca să arate lumii că nici măcar cizmele gardienilor SS nu puteau strivi spiritul uman; că dragostea învinge întotdeauna ura, că muzica e mai puternică decât moartea.

Ianuarie 1945

Adevărata eliberare a fost complet diferită de imaginea idealizată la care visa Zippy de atâția ani. Fără pompă, fără flori, fără presă, fără șefi de state bucuroși, care să-i primească înapoi în lumea liberă cu brațele deschise. Singurele echipe de filmări erau cele sovietice, iar pe acestea nici măcar nu le interesau deținuții obișnuiți. Erau prea ocupate să-i filmeze pe gemenii lui Mengele conduși de asistentele de la Crucea Roșie poloneză și de medici sovietici. Herr Doktor, firește, dispăruse fără urmă.

Asemenea celorlalți ofițeri SS, Mengele fugise la prima bubuitură a artileriei Armatei Roșii în apropierea lagărului. Colegii lui îi urmaseră exemplul în cel mai scurt timp, dar numai după ce arseseră toate documentele care le căzuseră în mână – mai întâi în cuptoarele crematoriului, apoi pe ruguri ridicate chiar în fața comandamentului. Zippy asistase personal la toate acestea; în calitate de fostă lucrătoare la biroul de administrație, ajutase la distrugerea dovezilor. Deși clocotea de furie neputincioasă și se străduise să ascundă câteva documente mai importante, trebuise să se supună. Era ultima oară când îi ordonau să facă ceva.

Îi dădu tot ce reuși să salveze unui ofițer superior de la un fel de departament politic. SMERȘ parcă se numea secția lui; Zippy nu-și mai amintea bine și nici nu-i păsa.

Tovarășul comisar răsfoi hârtiile, încuviință grav din cap, îi strânse mâna și îi zise să nu-și facă griji.

– Îi spânzurăm cât de curând, îi promise el, prin vocea translatorului. Acum du-te acasă, *grazdanochka*. Ți-o fi ajuns cât ai stat aici.

Zippy zâmbi la auzul ciudatului termen de adresare sovietic, care însemna „cetățeană“. Zâmbi și simți cum îi tremură buzele, copleșită de recunoștință și lacrimi. Era cetățeană. Nu mai era deținută. Îl cuprinse în brațe pe comisarul șocat și îl pupă zgomotos pe obrazul ascuțit.

– *Ladno*, *ladno*. Gata, gata, mormăi el, vizibil stânjenit, și își șterse obrazul cu dosul palmei, dar zâmbind în același timp, la fel ca translatorul din colț și la fel ca Zippy.

Imediat ce ieșiră pe porțile Auschwitz-ului, bărbații cu chipuri severe uitară de orice regulă. În scurt timp, luptătorii călițiîn război plângeau alături de deținuții care-i îmbrățișau, le sărutau fețele, mâinile, uniformele; plângeau și sărutau copiii pe creștet și împărțeau rațiile pe care le aveau la ei și strigau la *afurisiții de la bucătăria de campanie să se grăbească dracului, fiindcă oamenii ăștia sunt morți de foame!*

Cu glasuri răgușite și înecate de lacrimi, soldații sovietici le povestiră că eliberaseră deja lagărul de la Majdanek. Dar nu se așteptau la devastarea pe care o găsiseră la Auschwitz.

Echipa de filmare își încheiase treaba cu copiii lui Mengele. Porțile erau libere. Zippy putea în sfârșit să iasă. Singură. Celelalte fete din orchestră fuseseră evacuate și trimise spre o destinație necunoscută, în octombrie 1944, împreună cu șefa de lagăr, Mandl – un alt lagăr, undeva în inima Germaniei, după cum bănuia Zippy. Doar ei i se permisese să rămână și doar datorită postului pe care-l ocupa în cadrul administrației lagărului.

Făcu primul pas spre libertate cu șovăială. Într-o valiză salvată din depozitul de la Kanada – naziștii încercaseră să-l incendieze și pe acesta, laolaltă cu crematoriile și cu tot ce mai putea sta dovadă atrocităților comise aici – ducea rațiile oferite cu dărnicie de sovietici, un document cu numele ei și locul eliberării, precum și un sul de partituri, încă înfășurate în celofan.

În ianuarie 1945, Birkenau încetase oficial să mai existe; majoritatea deținuților care nu fuseseră evacuați fuseseră transferați în Stammlager – lagărul principal, Auschwitz. Dar Zippy nu se lăsase până nu recuperase partitura ascunsă sub scândurile dușumelei din fosta ei baracă de la Birkenau.

Für Alma, de Miklós Steinberg.

Pieriseră amândoi, dar amintirea era nemuritoare, iar Zippy o ducea în valiza ei, înapoi în lumea liberă. Purta cu ea memoria unei adevărate eroine.

Mai avea puțin și ieșea pe porți, când ceva o făcu să se oprească. Cu coada ochiului, zări două vrăbii care o priveau de pe gardul de sârmă ghimpată. Nu mai era letal. Curentul fusese de mult întrerupt. Cu palma pavăză la ochi, Zippy se uită la cele două păsări, și pe chip îi înflori un zâmbet. Era o prostie, firește, să-și închipuie că Alma și Miklós veniseră să-și ia la revedere de la ea, dar la Auschwitz, ajungeai să crezi cele mai iraționale lucruri. Ridică valiza jerpelită și o mângâie tandru în fața vrăbiilor.

– E la mine, Miklós, stai liniștit. Iar, Almschi, îți dau cuvântul că lumea va afla povestea ta. Lumea va afla, iar noi, cele pe care le-ai salvat, vom avea grijă să nu uite niciodată. Voi doi, mai mult decât oricine, meritați să fiți nemuritori.

SCRISOARE DE LA ELLIE

Dragă cititorule,

Îți mulțumesc din suflet că ai decis să citești *Violonista de la Auschwitz*. În cazul în care ți-a plăcut și dorești să fii la curent cu ultimele cărți publicate de mine, nu trebuie decât să te înregistrezi pe linkul de mai jos. Adresa ta de e-mail va rămâne confidențială și te poți dezabona oricând.

www.bookouture.com/ellie-midwood

Violonista de la Auschwitz este un roman inspirat din povestea reală a Almei Rosé, faimoasa violonistă vieneză și dirijoarea orchestrei feminine de la Birkenau. A condus orchestra lagărului mai puțin de un an, dar, datorită comunicării ei diplomate cu înalții ofițeri SS, fetele din subordinea ei au primit numeroase privilegii și au devenit parte esențială din viața lagărului, astfel încât, chiar și după moartea ei, au fost scutite de temutele selecții ale SS-ului. Aproape toate au supraviețuit detenției și au fost eliberate în 1945.

Prima oară am citit despre Alma Rosé în lucrarea *People in Auschwitz* de H. Langbein, dar, abia după ce am început să fac cercetări amănunțite despre viața ei, am înțeles ce persoană fascinantă a fost și ce impact uriaș a avut asupra acelor tinere pe care, potrivit mărturisirilor lor, le-a salvat de la o moarte iminentă, în cazul unora, cu mai multe prilejuri.

E posibil ca unii cititori să fi auzit de Alma Rosé din memoriile Faniei Fénelon, *Playing for Time*, care ulterior au fost și ecranizate. În această carte, autoarea o înfățișează pe Alma ca fiind o femeie severă, rece și arogantă, predispusă la violență și accese de isterie. Dar, potrivit membrelor orchestrei care au supraviețuit, memoriile lui Fénelon sunt pline de „scorneli“ (Anita Lasker-Wallfisch, violoncelista orchestrei și ulterior faimoasă muziciană engleză) și descrieri eronate nu doar ale Almei, ci și ale celorlalte membre ale orchestrei. „E regretabil că Fania a creat o impresie atât de înșelătoare cu privire la orchestra din lagăr când și-a scris memoriile care au fost ulterior ecranizate. Din motive doar de ea cunoscute, și-a permis să denatureze adevărul în cel mai scandalos mod cu putință, despre

aproape toți cei care au participat la această «dramă».“ (Anita Lasker-Wallfisch)

De altfel, multe dintre supraviețuitoare au scris diverselor ziare și reviste și și-au exprimat dezaprobarea față de această răstălmăcire a faptelor. Conform biografului Almei Rosé, R. Newman, Helen „Zippy“ Spitzer (ulterior Tichauer), o altă supraviețuitoare din rândul orchestrei, a trimis scrisori către *Jewish Week* și *The American Examiner* în care infirma relatarea lui Fénelon.

La rândul său, Anita Lasker și-a exprimat indignarea în *The Sunday Times*: „În film, Fania Fénelon apare drept forța morală care i-a sfidat curajos pe germani și a ținut orchestra unită, în vreme ce dirijoarea, Alma Rosé, este prezentată ca o femeie slabă care, de teama naziștilor, a impus orchestrei o disciplină feroce, și care se baza mult pe susținerea lui Fénelon. În realitate, lucrurile nu au stat chiar așa; Fania era o persoană plăcută și talentată, dar nu era la fel de puternică precum Alma, care ne-a ajutat să scăpăm cu viață. Ea a fost figura centrală, o femeie cu o forță și o demnitate uriașe, care impunea respect tuturor“.

Din acest motiv, când am scris acest roman, m-am bazat în mare măsură pe biografia oficială a Almei și pe relatările celorlalte supraviețuitoare. Pornind de la aceste surse, am încercat să realizez un portret cât mai exact și mai obiectiv al persoanei și muzicienei Alma.

Alma Rosé provenea dintr-un mediu muzical privilegiat, dar, în loc să se bazeze pe renumele familiei sale, a decis să urmeze propria cale și a fondat o orchestră feminină de mare succes, Die Wiener Walzermädeln – o realizare deloc ușoară pentru o femeie, într-o societate predominant patriarhală. În martie 1938, când trupele germane au intrat în Viena ei natală, Alma a refuzat să se supună legii discriminatorii care interzicea evreilor să profeseze ca muzicieni în teritoriile ocupate. După ce și-a dus tatăl în Anglia, a revenit în Europa, unde a continuat să cânte – uneori, în public, nesocotind legea – până când a fost arestată, la finalul anului 1942.

După o scurtă perioadă de detenție în lagărul intermediar de la Drancy, a fost transferată la Auschwitz – lagărul de exterminare unde speranța de viață a prizonierilor era de aproximativ două luni. Munca istovitoare, înghesuiala și condițiile de viață insalubre, abuzurile constante ale membrilor SS și deținuților Kapo (desemnați de SS să mențină ordinea),

raţiile insuficiente, bolile contagioase şi selecţiile periodice făceau ca fiecare zi să fie o luptă pentru supravieţuire.

Doar deţinuţii din aşa-numitele servicii „privilegiate“ se bucurau de o oarecare normalitate. Barăcile nu erau suprapopulate şi, uneori, erau chiar încălzite; deseori, aveau propria latrină alipită la bloc, şi nu erau nevoiţi să le folosească pe cele comune. Dormeau în paturi separate, fiecare cu aşternuturile sale; primeau raţii mult mai generoase decât deţinuţii de rând; puteau să poarte haine civile şi să-şi păstreze părul neras; puteau face duş zilnic, iar hainele le erau spălate şi deparazitate o dată pe săptămână – un privilegiu vital într-un lagăr unde, din cauza păduchilor, izbucneau deseori epidemii de tifos. Majoritatea deţinuţilor din aşa-zisa „elită a lagărului“ munceau la Kanada (serviciul de sortare, unde erau triate hainele şi obiectele de valoare ale nou-veniţilor, spre a fi trimise mai târziu în Germania), la crematorii (drept compensaţie pentru munca oribilă pe care o desfăşurau pentru SS, prizonierii din Sonderkommando erau hrăniţi excelent şi primeau băutură din belşug), la birourile administraţiei sau în orchestre. Spre norocul Almei, ea a fost repartizată într-un astfel de serviciu „privilegiat“.

Din relatările martorilor oculari, Alma era un strateg desăvârşit în relaţia cu ofiţerii SS. Astfel, se bucura de protecţia câtorva ofiţeri superiori din administraţia lagărului, pe lângă superioara directă şi binefăcătoarea ei, infama Maria Mandl (scris uneori Mandel). Alma a reformat complet trupa care nu putea cânta decât câteva cântece populare şi marşuri, a extins-o de la douăzeci la patruzeci de membre şi a transformat-o într-o orchestră de succes, admirată de ofiţeri SS de rang înalt, precum Franz Hössler, Josef Kramer şi chiar Josef Mengele. Totuşi, spre deosebire de alţi deţinuţi privilegiaţi care alegeau de bunăvoie calea servilismului, Alma Rosé nu avea nimic în comun cu colaboraţionistul tipic. Îşi exprima făţiş disprețul faţă de gardienii SS şi, odată, a întrerupt spectacolul din cauza gălăgiei din public şi le-a cerut militarilor adunaţi să facă linişte.

Folosindu-se de talentul şi farmecul ei înnăscut pentru a îmbunătăţi condiţiile de viaţă ale fetelor din orchestră, Alma a reuşit să obţină diverse favoruri pentru protejatele ei, cum ar fi duşuri zilnice şi timp de odihnă după masa de prânz, o sobă pentru a se încălzi şi a pregăti mâncarea, posibilitatea de a primi pachete de la familii (pentru membrele ariene ale orchestrei) sau de la Crucea Roşie (pentru evreice), un pian pentru Blocul

Muzical și uniforme noi, atât pentru activitățile cotidiene, cât și pentru spectacole. Și – probabil cel mai important dintre privilegii – excluderea orchestrei de la selecțiile periodice ținute de SS, în frunte cu doctorul Mengele, privilegiu care a rămas valabil și după moartea Almei.

Din spusele Florei Schrijver Jacobs, una dintre muziciene, „ea (Alma) era o zeiță în ochii ofițerilor SS – o zeiță care-i ura“.

Vă mulțumesc că ați citit povestea acestei femei remarcabile. Sper că v-a plăcut *Violonista de la Auschwitz* și m-aș bucura să scrieți o recenzie. Mi-ar face mare plăcere să vă aflu opiniile și ar ajuta cititorii noi să-mi descopere cărțile.

Îmi place să comunic cu cititorii mei – mă puteți contacta pe pagina de Facebook, prin Goodreads sau pe site-ul meu.

Vă mulțumesc,

Ellie

Facebook: EllieMidwood

www.elliemidwood.com

NOTĂ ISTORICĂ

Vă mulţumesc nespus că aţi citit *Violonista de la Auschwitz*. Cu toate că este o operă de ficţiune, se bazează în mare măsură pe o poveste adevărată. Când am scris-o, am încercat pe cât posibil să nu mă abat de la datele istorice referitoare la viaţa – şi moartea – Almei Rosé şi am folosit licenţe artistice doar pentru a oferi cititorilor o emoţie cât mai intensă.

Alma Rosé a ajuns la Auschwitz în iulie 1943 şi, după triajul obligatoriu, a fost repartizată în temutul Bloc Experimental, unde doctorul SS Clauberg conducea experimente de sterilizare fără sângerare. Împrejurările sosirii Almei, reacţia şi comportamentul ei iniţiale, interacţiunea cu responsabila de bloc, Magda Hellinger, precum şi cu asistenta deţinută, Ima van Esso, respectă cu fidelitate realitatea şi se bazează pe mărturiile ambelor femei. După ce Magda Hellinger i-a procurat Almei o vioară prin intermediul lui Helen „Zippy“ Spitzer, „serile culturale“ organizate la Blocul Experimental au fost atât de apreciate deopotrivă de prizoniere şi de asistente, încât deţinuta Sylvia Friedmann, asistenta doctorului Clauberg, a eliminat-o pe Alma de pe lista medicului, salvând-o astfel de la soarta oribilă a celorlalte victime ale sale.

Faimosul Bloc 11, supranumit şi „Baraca Morţii“, unde Gestapoul din lagăr îşi încarcera, tortura şi executa victimele, se afla chiar lângă Blocul Experimental. Potrivit mărturiilor supravieţuitorilor, dacă trăgeau cu ochiul prin obloanele de la ferestre, în curtea acestuia, vedeau aşa-numitul „Zid Negru“ – zidul în faţa căruia îi executa prin împuşcare pe deţinuţii condamnaţi la moarte.

Împrejurările transferului Almei la Blocul Muzical de la Birkenau sunt, de asemenea, în concordanţă cu realitatea, chiar dacă versiunile diferă uneori. Unii istorici, printre care şi H. Langbein, susţin că Alma ar fi fost transferată la Birkenau după ce i-a cântat unei gardience, cu ocazia zilei sale de naştere. Biograful Almei, R. Newman, a venit cu o versiune uşor diferită, potrivit căreia Alma i-a atras atenţia Mariei Mandl după ce ofiţerii SS au început să participe la „seratele sociale“ de la Blocul Experimental. Indiferent care este adevărul, Alma a fost în scurt timp descoperită de şefa

lagărului de femei de la Birkenau, Maria Mandl, şi numită Kapo (deţinut cu funcţie de comandă) al Blocului Muzical de la Birkenau.

Blocul Muzical era o unitate relativ nouă, înfiinţată de Maria Mandl în primăvara anului 1943, cu câteva luni înainte de sosirea Almei. La momentul numirii Almei în funcţia de Kapo, acesta număra în jur de douăzeci de femei, dintre care majoritatea nu erau muziciene profesioniste şi ştiau să cânte doar aşa-numita *Katzenmusik* – cacofonie – potrivit declaraţiilor supravieţuitoarelor. „Nici un dirijor din lume nu a primit vreodată o sarcină mai anevoioasă. Alma a primit ordin să scoată apă din piatră seacă.“ (Helen „Zippy“ Spitzer)

Zofia Czaijkowska (în roman Sofia), primul Kapo şi dirijor al Blocului Muzical, a fost într-adevăr retrogradată în funcţia de responsabilă de bloc, pentru ca Alma să poată pune bazele unei orchestre cât mai profesioniste, sau, cel puţin, acesta era planul lui Mandl. În loc să-şi impună autoritatea, Alma a preferat să creeze un fel de parteneriat cu fosta Kapo. Din spusele lui Zippy, „la început, Alma a avut probleme cu muzicienele poloneze, dar, asumându-şi poziţia de responsabilă de bloc, Czaijkowska a putut s-o ajute pe Alma să depăşească acele probleme din timp. Alma nu vorbea poloneza, şi foarte puţine poloneze ştiau germana. În loc să se îmbufneze şi să zădărnicească eforturile Almei, Czaijkowska s-a dovedit a fi un ajutor de nădejde“.

Descrierea Blocului Muzical, inclusiv a camerei Almei, este conformă cu realitatea şi se bazează pe mărturiile supravieţuitoarelor Blocului Muzical. Tot pe mărturiile lor se bazează şi activităţile zilnice ale blocului. S-au produs câteva schimbări după ce Alma a preluat orchestra – fetele au primit într-adevăr privilegiul de a se odihni o oră după masa de prânz, un duş zilnic la Sauna din lagăr şi posibilitatea de a-şi spăla hainele o dată pe săptămână.

Împrejurările în care Alma a salvat-o pe Flora Schrijver din Blocul de Carantină, precum şi faptul că a luat-o pe Anita Lasker din camera de duş din Blocul de Primiri, se bazează pe fapte reale şi au fost relatate de ambele supravieţuitoare în interviuri. De asemenea, Alma a acceptat-o în orchestră pe Violette Jacquet, violonistă franceză, la insistenţele lui Hélène Scheps, care a sosit împreună cu Violette, cu acelaşi transport din Franţa, cu toate că însăşi Violette recunoştea că era o violonistă mediocră. După ce Violette s-a îmbolnăvit de tifos, în timpul epidemiei din iarna dintre 1943 şi 1944, Alma

a salvat-o pentru a doua oară, susținând că Violette era violonista ei cea mai bună și scăpând-o astfel de la gazare. Din păcate, conflictele dintre poloneze și evreice cu privire la rații, îndeosebi în timpul epidemiei de tifos, sunt tot reale și au fost menționate de mai multe supraviețuitoare ale Blocului Muzical. Conform mărturiilor lor, Alma s-a străduit să fie mediator între diversele naționalități și nu favoriza nici un grup anume, bazându-se pe o atitudine echitabilă și căutând să creeze o comuniune între fete.

Descrierile celorlalte servicii, inclusiv faimosul Kanada, sunt conforme cu realitatea. Deținuții repartizați permanent la serviciul de sortare, care erau considerați printre cei mai privilegiați din tot lagărul, aveau voie să poarte haine civile și ceasuri de mână, să nu se radă pe cap și să facă duș în aceeași Saună. La Kanada domnea corupția generalizată, iar prizonierii profitau de asta, oferind produse contra unor favoruri, atât gardienilor SS, cât și altor deținuți. H. Langbein, supraviețuitor al lagărului de la Auschwitz și istoric, a realizat o descrire detaliată în lucrarea sa *People in Auschwitz*: „Multe obiecte prețioase erau ascunse în haine și pantofii rămași de la evreii uciși. Deținuții din sectorul Kanada, care triau aceste obiecte, aduceau pe ascuns și cu mult curaj lucruri de mare valoare în lagăr. În schimbul acestora, primeau alimente, haine, pantofi, alcool și țigări, strecurate în lagăr de angajații civili și de către gardienii SS. Deținuții care se ocupau de «organizări» erau ușor de recunoscut, căci erau mai bine îmbrăcați și mai bine hrăniți“ (conform mărturiilor lui Ota Kraus și Erich Kulka).

Szymon Laks și René Coudy, ambii membri ai orchestrei masculine de la Birkenau, au relatat următoarele lucruri, după vizita la Kanada: „Fetele care lucrează acolo au de toate – parfumuri, apă de colonie –, iar coafurile lor par făcute la cele mai mai mari saloane pariziene. Cu excepția libertății, au absolut tot ce și-ar putea dori o femeie. De asemenea, au parte de dragoste; fiind înconjurate de bărbați, atât deținuți, cât și gardieni SS, acest lucru este inevitabil… La zece metri de barăcile lor, pe partea cealaltă a gardului de sârmă ghimpată, se înalță coșurile dreptunghiulare ale crematoriilor care ard încontinuu, îi ard pe proprietarii obiectelor pe care le triază aceste ființe încântătoare“.

Personajul Kitty este inspirat de o supraviețuitoare reală de la Auschwitz, Kitty Hart, care a lucrat într-adevăr la serviciul de sortare din sectorul Kanada, la fel și personajul rabinului Dayen, care era un deținut însărcinat

să ardă documentele și fotografiilor celor gazați. Kitty Hart a descris experiența trăită în memoriile sale, *Return to Auschwitz*. Din cauza corupției generalizate, a fost demarată ancheta condusă de doctorul SS Morgen, soldată cu arestarea și judecarea mai multor angajați SS, cu retrogradări, transferuri și concedierea imediată a primul comandant al lagărului, Höss, în locul căruia a fost numit comandantul Liebehenschel.

Proaspătul comandant Liebehenschel era într-adevăr cunoscut printre deținuți drept „comandantul omenos“ și a adus o serie de schimbări bine-venite în programul zilnic al lagărului. A eliminat imediat așa-numitele „celule pentru stat în picioare“ din Blocul 11, folosite ca formă de tortură de Gestapoul lagărului. A interzis bătăile, aplicate atât de către gardienii SS, cât și de către diverșii Kapo; și-a făcut obiceiul de a vizita personal lagărul și de a discuta cu deținuții despre problemele lor; a permis deținuților să-și păstreze șepcile pe cap la apeluri, ca să-i protejeze de intemperii; a propus un nou sistem de recompensare a deținuților, care primeau anumite privilegii dacă își depășeau norma zilnică de muncă, inclusiv permisiunea de a frecventa bordelul din lagăr (găzduit în aceeași clădire cu orchestra de la Auschwitz, cum se menționează și în carte).

Arthur Liebehenschel a fost transferat la Auschwitz-Birkenau ca pedeapsă pentru că a divorțat de soția lui și a rămas alături de logodnica sa, Anneliese Hüttemann, acuzată de Gestapo că ar fi avut legături cu evreii. Este adevărat că, pentru un timp, a reușit să oprească în mare măsură gazările, că se certa frecvent cu Berlinul pe tema „Soluției finale“ și că se supunea ordinelor directe doar atunci când era constrâns. Spre deosebire de el, comandantul Höss gaza din proprie inițiativă atât nou-veniții, cât și deținuții mai vechi, care nu treceau de selecții. În primăvara anului 1944, chiar înaintea așa-numitei *Aktion* maghiare, Liebehenschel a fost înlăturat din funcție, sub pretext că era „prea indulgent“, și înlocuit din nou cu comandantul Höss, care ar fi exterminat întreaga populație evreiască din Ungaria, fără nici cea mai mică mustrare de conștiință, spre deosebire de omologul său Liebehenschel. Personalitatea lui Arthur Liebehenschel, relația cu deținuții și metodele lui sunt descrise amănunțit în *People în Auschwitz* de H. Langbein și *The Auschwitz Kommandant* de B. Cherish.

Gardiencele SS Margot Drexler (scris și Dreschel sau Drechsler) și Irma Grese au fost într-adevăr responsabile de apel în blocul Almei. Descrierea,

personalitatea și atitudinea lor față de fetele din orchestră se bazează în întregime pe mărturiile supraviețuitoarelor.

Spre deosebire de ele, Maria Mandl a arătat mai mult respect și simpatie față de mascotele ei din Blocul Muzical, cărora le-a comandat uniforme noi și le acorda numeroase favoruri la cererea Almei. Interacțiunea lui Zippy cu șefa lagărului de femei, inclusiv faptul că i-a permis să stea în pat când Zippy se simțea rău și să aleagă un cadou din Kanada, după ce i-a inscripționat cartea pe care Mandl urma să i-o dăruiască omologului ei Kramer, se bazează pe mărturiile lui Zippy. De asemenea, conform declarațiilor ei, Mandl a modificat într-adevăr clasificarea Almei în registru, din „evreică“ în „*mischling*“ (sânge mixt), oferindu-i astfel un statut superior și o mai mare protecție. Puteți citi despre toate acestea în biografia *Alma Rosé: Vienna to Auschwitz* de R. Newman.

Doctorul Mengele, supranumit „Îngerul Morții“ de către prizonieri, a fost un mare admirator al Almei Rosé. Vizita frecvent Blocul Muzical, pentru a asculta partiturile preferate, cerând, uneori, ca acestea să fie interpretate de mai multe ori la rând. Descrierea aspectului, personalității și a fascinației sale obsesive pentru experimentele pseudoștiințifice pe care le făcea sunt conforme cu realitatea. Momentul în care Teresa W, o deținută care lucra pentru doctorul Mengele, a descoperit „borcanele de sticlă în care erau ținuți ochii omenești“ într-o cutie care urma să fie trimisă la Institutul de Antropologie, Ereditate Umană și Eugenie Kaiser Wilhelm din Berlin-Dahlem, a apărut într-o declarație a sa de după eliberare.

Pentru a-l descrie cât mai fidel pe doctorul Mengele, m-am bazat pe lucrarea lui R.L. Lifton, *The Nazi Doctors*, în care sunt publicate mărturiile mai multor supraviețuitori care au lucrat în subordinea lui și au fost nevoiți să participe la experimentele sale odioase și la omoruri. Un astfel de doctor deținut a fost patologul Miklos Nyiszly, care mi-a servit drept sursă de inspirație pentru personajul doctorului Ránki. Descrierea locuinței patologului și a muncii pe care era obligat s-o desfășoare sub îndrumarea lui Mengele este conformă cu realitatea și se bazează pe memoriile acestuia, *Auschwitz: A Doctor's Eyewitness Account.*

Asemenea doctorului Mengele, Obersturmführer Franz Hössler se număra printre admiratorii pătimași ai orchestrei. Mergea frecvent la Blocul Muzical și își lua întotdeauna câinele cu el. Faptul că Alma avusese un alsacian pe care-l plimba cu mașina când Viena încă nu se afla sub ocupație

nazistă este conform cu realitatea, precum și faptul că Hössler i-a permis Almei să coopteze câțiva muzicieni din orchestra masculină pentru a-i pregăti fetele.

La realizarea descrierii personalității lui Hössler și a bine cunoscutei viclenii cu care manipula oamenii condamnați la gazare m-am bazat pe declarațiile unui supraviețuitor din Sonderkommando, Filip Müller, care a lucrat mulți ani în subordinea lui Hössler și cunoștea caracterul ofițerului. În memoriile sale, *Eyewitness Auschwitz*, domnul Müller a descris modul în care Hössler îi păcălea pe nou-veniți, promițându-le că vor fi tratați frumos și vor putea munci, convingându-i cu politețea lui desăvârșită să intre în camera de gazare aproape de bunăvoie. Așadar, scena discursului lui Hössler în fața mulțimii condamnate la moarte, la care asistă Alma în roman, se bazează pe fapte reale.

Înființarea așa-zisului „Lagăr de Familie“, unde evreii din Theresienstadt puteau locui cu familia și erau scutiți de munca istovitoare a echipelor externe, este, de asemenea, conformă cu realitatea. Faptul că, în general, era folosit de SS în scopuri propagandistice și lichidat imediat ce nu le mai era util a fost descris de H. Langbein și F. Müller în lucrările lor.

Lichidarea lagărului se bazează tot pe relatarea martorului ocular, F. Müller. Mai mult decât atât, deținutul din Sonderkommando care, din spusele lui Mandl, ar fi intrat în camera de gazare în timpul exterminării Lagărului de Familie, este inspirat tot de povestea personală a lui Müller. Într-adevăr, acesta dorea să moară alături de deținuții condamnați și a scăpat cu viață tocmai pentru că acei deținuți l-au împins spre ușă și au anunțat SS-ul că unul dintre oamenii din Sonderkommando a intrat în clădire.

Personajul Miklós Steinberg se bazează pe un pianist maghiar real, pe care H. Langbein îl menționează îl lucrarea sa. Din spusele lui, este adevărat că muzicienii de la Auschwitz îi permiteau să cânte la pian când sala de muzică era liberă (muzicienii evrei nu aveau voie să facă parte din orchestra de la Auschwitz, spre deosebire de politica mai îngăduitoare de la Birkenau, unde muzicienii evrei puteau cânta alături de cei arieni). Soarta lui rămâne necunoscută. Mi-am îngăduit o licență artistică când am creat personajul bazat pe o persoană reală.

În ceea ce privește Rezistența din lagăr, exista într-adevăr o organizație clandestină alcătuită în mare parte din deținuți privilegiați, care se puteau deplasa nestingheriți prin lagăr (asemenea Almei și lui Zippy care aveau

ausweis-uri) și beneficiau de acces la diverse servicii. Ei au construit radiouri improvizate pentru a ține la curent populația lagărului cu vești de pe front (în general, ascultau posturile Aliaților, căci cele germane difuzau mai mult propagandă), ei aduceau și ascundeau arme și au pus la cale câteva evadări reușite. Una dintre cele mai cunoscute acțiuni ale Rezistenței din lagăr a fost revolta Sonderkommandoului de pe 7 octombrie 1944, care s-a soldat cu distrugerea Crematoriului IV. Revolta a fost înăbușită și majoritatea participanților executați, dar realitatea rămâne: deținuții de la Auschwitz erau dispuși să lupte pentru libertate, oricât de scump i-ar fi costat. F. Müller, care a luat parte la revoltă și a supraviețuit în mod miraculos, o descrie în memoriile sale. În ceea ce privește evadarea deținutului, organizată cu ajutorul Rezistenței din lagăr, aceasta s-a petrecut cu adevărat cu câteva zile înainte de Anul Nou, exact cum e descrisă în carte.

Oricât de incredibil ar părea, membrii Blocului Muzical au primit o zi de permisie, în care au putut ieși din incinta lagărului – un lucru nemaiauzit până atunci în istoria Auschwitz-ului. S-a petrecut într-adevăr după vizita lui Eichmann. Descrierea acesteia se bazează pe relatările supraviețuitoarelor din Blocul Muzical.

Construirea celei de-a doua rampe, noul lagăr „Mexic“, menit inițial să găzduiască deținuții maghiari, dar care n-a apucat să fie definitivată, se bazează pe fapte reale.

Există încă multe controverse privitoare la moartea Almei. Unii istorici susțin că s-a sinucis la câteva săptămâni după exterminarea Lagărului de Familie. Alții, că ar fi contractat un virus sau o boală care a ucis-o aproape imediat. Iar alții opinează că gardienii SS ar fi otrăvit-o, din invidie. În povestea mea am decis să păstrez varianta sinuciderii, întrucât mai multe supraviețuitoare din Blocul Muzical au declarat că Alma a vorbit despre sinucidere în câteva rânduri și avea la ea acid cianhidric, pe care îl procurase în lagărul de la Drancy. Doctorița Mancy, care a devenit bună prietenă cu Alma, a mărturisit că, după exterminarea Lagărului de Familie, Alma și-a pierdut dorința de viață și vorbea deseori despre sinucidere.

Doctorul Mengele a venit într-adevăr la infirmerie, să o consulte pe Alma – un gest rarisim din partea medicului SS interesat de experimentele sale, și nu de bunăstarea deținuților. În ciuda eforturilor depuse pentru a o salva, Alma a încetat din viață pe 5 aprilie 1944.

Și mai incredibil este faptul că trupul neînsufleţit al Almei a fost într-adevăr îmbrăcat cu rochie și „așezat pe un catafalc improvizat din două scaune puse unul lângă altul, într-un alcov al sălii de consultaţii“ (R. Newman). Din spusele supraviețuitorilor, atât gardienii SS, cât și deţinuţii au putut să-i aducă ultimele omagii violonistei moarte. Potrivit biografului Almei, Maria Mandl a plâns-o public pe cea mai vestită dintre muzicienele ei. Obersturmführer Hössler a cerut ca trupul Almei să fie incinerat cu cel mai mare respect, ordonând să fie întins singur pe platformă, îmbrăcat. Szymon Laks a spus că, după moartea Almei, administraţia SS a ordonat ca bagheta de dirijor a Almei să fie agăţată împreună cu o panglică neagră pe un perete al Blocului Muzical, în memoria violonistei. Potrivit Faniei Fénelon, supraviețuitoare a Blocului Muzical, și doctorul Mengele a venit la Blocul Muzical pentru a-i aduce ultimele omagii violonistei. „Elegant și distins, a făcut câţiva paşi, apoi s-a oprit lângă peretele pe care stăteau agăţate bagheta și banderola Almei. A luat respectuos poziţie de drepţi și, după un moment de reculegere, a rostit pe un ton tulburător și sobru: *In memoriam*“.

Înaintea Almei Rosé, nici un alt deţinut nu a avut parte de atâta deferenţă la moartea sa. Talentul și integritatea Almei a sensibilizat multe inimi, nu doar inimile deţinuţilor, ci, evident, și pe cele ale ofiţerilor și gardienilor SS. Consider că viaţa Almei la Auschwitz este rezumată perfect în cuvintele lui Zippy: „Alma a realizat ceva ce n-ar fi putut realiza niciodată într-o viaţă normală. Cu mâinile ei, a creat ceva din nimic. Geniul Almei a ajutat-o să ia un grup de amatoare și să-l ridice la un nivel satisfăcător. Pentru ea, a devenit triumful carierei sale. Nu și-ar fi imaginat niciodată că e cu putinţă. A realizat, de asemenea, ceva ce nici un alt dirijor pe care îl cunoștea n-ar fi îndrăznit. Mi-a spus că nu se mai poate întoarce la origini. Societatea vieneză în care crescuse era distrusă. La Birkenau crea ceva de care putea fi mândră. Câţiva o urau, dar mult mai mulţi o iubeau și o iubesc încă. Unii nu reușeau să înţeleagă că nu putea exista decât un singur conducător al orchestrei“.

Vă mulţumesc din suflet că aţi citit povestea acestei femei remarcabile.

MULȚUMIRI

Vreau să mulțumesc minunatei familii de la Bookouture, care m-a ajutat să aduc la lumină povestea Almei Rosé. În primul rând, mii de mulțumiri incredibilei mele editoare, Christina Demosthenous, care m-a îndrumat cu atâta iscusință, m-a îmbărbătat și mi-a oferit sfaturi care mi-au fost de mare ajutor. Vreau, de asemenea, să-i mulțumesc lui Sarah Whittaker pentru coperta superbă care reflectă tot ce am dorit să transmit prin această carte. Mulțumesc Kim Nash, Noelle Holten, Ruth Tross și Peta Nightingale, pentru că m-ați primit cu brațele deschise în minunata voastră echipă editorială. A fost o imensă plăcere să lucrez cu voi toți și abia aștept să creez mai multe proiecte sub îndrumarea voastră.

Mulțumesc familiei pentru încrederea și sprijinul acordate; logodnicului meu, care mi-a fost alături de la începutul și până la sfârșitul acestei aventuri și mi-a inspirat cele mai bune personaje masculine; celor mai bune prietene ale mele, Vladlena și Anastasia, pe care le-am neglijat cât am lucrat la această poveste, dar care m-au înțeles și m-au sprijinit; tuturor colegilor mei de breaslă pe care i-am cunoscut prin intermediul Facebook-ului și care mi-au devenit prieteni apropiați – sunteți un model pentru mine! Nu ne-am întâlnit niciodată personal, dar vă consider parte din familia mea.

Și, bineînțeles, mulțumiri cititorilor mei care au așteptat răbdători noile apariții, au sărbătorit alături de mine dezvăluirea copertei, care au citit manuscrisele în faza de prelansare și mi-au trimis mesaje extraordinare de genul: „Am stat până la trei dimineața, pentru că n-am putut lăsa cartea din mână“, pentru recenziile voastre care mă bucură întotdeauna nespus și pentru că v-ați îndrăgostit de personajele mele la fel de mult ca șimine. Voi sunteți motivul pentru care scriu. Vă mulțumesc că îmi citiți poveștile.

Nu în ultimul rând, țin să le mulțumesc oamenilor neînfricați care continuă să mă inspire. Unii dintre voi au supraviețuit Holocaustului, unii au pierit, dar curajul incredibil, tenacitatea și abnegația voastră vor trăi de-a pururi în sufletele noastre. Exemplul vostru ne va inspira mereu să fim mai buni, să luptăm pentru dreptate, să fim vocea celor care au fost reduși la

tăcere și să-i protejăm pe cei ce nu se pot apăra singuri. Sunteți adevărați eroi. Vă mulțumesc.